

สภาพ ปัญหาและการนำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน
วรรณคดีและวรรณกรรม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16

นางสาวพรรณรอง รัตน์ไชย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2555

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)

เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

STATE, PROBLEMS AND PROPOSED GUIDELINES FOR DEVELOPING
INSTRUCTIONAL MANAGEMENT ON LITERATURE AND LITERARY WORKS OF
SCHOOLS UNDER SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE
AREA OFFICE 16

Miss Pannarong Rattanachai

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Teaching Thai Language

Department of Curriculum and Instruction

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2012

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

สภาพ ปัญหาและการนำเสนอแนวทางการพัฒนา
การจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 16

โดย

นางสาวพรรณรอง รัตนไชย

สาขาวิชา

การสอนภาษาไทย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สร้อยสน สกลรักษ์

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

.....คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชนิตา รักษ์พลเมือง)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กมลพร บัณฑิตยานนท์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สร้อยสน สกลรักษ์)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ดร. อธิมาส มากจ้อย)

พรรณรอง รัตนไชย : สภาพ ปัญหาและการนำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียน การสอนวรรณคดีและวรรณกรรม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 (STATE, PROBLEMS AND PROPOSED GUIDELINES FOR DEVELOPING INSTRUCTIONAL MANAGEMENT ON LITERATURE AND LITERARY WORKS OF SCHOOLS UNDER SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 16) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ผศ.ดร.สร้อยสน สกลรักษ์, 227 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สภาพ ปัญหาและเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ครูภาษาไทย 325 คน ผู้บริหาร สถานศึกษา 54 คน และนักเรียน 887 คน จาก 54 โรงเรียน ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต16 และศึกษานิเทศก์ 2 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือ แบบสอบถามครู ผู้บริหารสถานศึกษา และนักเรียน แบบสัมภาษณ์ครู ผู้บริหารสถานศึกษา และศึกษานิเทศก์ และแบบสังเกตการจัดการเรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า (1) ครูสงขลาและสตูลส่วนใหญ่ ใช้แผนการจัดการเรียนรู้สำเร็จรูป แบบแผนรายหน่วย ปัญหาคือ ครูไม่ได้ใช้มาตรฐานและตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐาน พ.ศ. 2551 ในการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนั้นครูจึงควรได้รับการสนับสนุนให้ศึกษา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 เพื่อออกแบบแผนจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับ มาตรฐานและตัวชี้วัดที่ปรากฏในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (2) ครูสงขลาส่วนใหญ่สอนแบบเน้นการวิเคราะห์ แต่ครูสตูลส่วนใหญ่สอนแบบบรรยาย ทำให้นักเรียนในจังหวัดสตูล ไม่ได้เรียนรู้การอ่านวิเคราะห์สารและการนำผลการอ่านนำไปใช้ ดังนั้นเพื่อพัฒนาการเรียนรู้วรรณคดี และวรรณกรรมของนักเรียน ครูควรสอนโดยเน้นกระบวนการอ่านวิเคราะห์และการนำผลการอ่านนำไปใช้ (3) ครูสงขลาและสตูลส่วนใหญ่ใช้หนังสือเรียนเป็นหลัก โดยให้ความสำคัญกับการใช้สื่อที่สนับสนุนให้ นักเรียนเข้าใจบทเรียนน้อยมาก ดังนั้นหากครูพัฒนาและใช้สื่อก็จะทำให้นักเรียนสนใจเรียนและเข้าใจ บทเรียนมากขึ้น (4) ครูสงขลาและสตูลส่วนใหญ่ นำผลการประเมินมาใช้วิเคราะห์พัฒนาการของ นักเรียน แต่ไม่ได้แจ้งเกณฑ์การวัดและประเมินให้นักเรียนทราบ ดังนั้นครูจึงควรแจ้งเกณฑ์การวัดและ ประเมิน และนำผลประเมินปรับปรุงแผนการเรียนรู้ในภาคการศึกษาถัดไป

ภาควิชา.....หลักสูตรและการสอน.....ลายมือชื่อ.....
 สาขาวิชา.....การสอนภาษาไทย.....ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....
 ปีการศึกษา.....2555.....

5383369027 : MAJOR TEACHING THAI LANGUAGE

KEYWORDS : STATE/ PROBLEMS/ PROPOSED GUIDELINES/ LITERATURE AND LITERARY WORKS

PANNARONG RATTANACHAI : STATE, PROBLEMS AND PROPOSED GUIDELINES FOR DEVELOPING INSTRUCTIONAL MANAGEMENT ON LITERATURE AND LITERARY WORKS OF SCHOOLS UNDER SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 16. ADVISOR : ASST. PROF. SOISON SAKOLRAK, Ph.D., 227 pp.

This research aimed to investigate state, problems and proposed guidelines for developing instructional management on literature and literary works of schools under Secondary Educational Service Area Office 16. The samples consisted of 325 Thai teachers, 54 school administrators, 887 ninthgrade students from 54 schools in Secondary Education Area 16 and educational supervisors, The data was collected through the use of a questionnaire interview form and by observation. The research instruments used were questionnaires for teachers, administrators and students; interview forms for teachers, administrators and supervisors; and a teaching observation form. The collected data were analysed using percentage, mean, and standard deviation.

The results revealed that (1) most teachers in Songkhla and Satun provinces used impromptu lesson plans sold in the market and used unit-plans. This showed that most of them did not design their lesson plans and the learning standards and indicators were abandoned. Therefore, teachers should be encouraged to study the National Core Curriculum; (2) most teachers in Songkhla and Satun provinces implemented the narrative teaching method, consequently, students did not learn analytical reading and reading application. Therefore, teachers should apply teaching methods emphasizing learning processes to encourage analytical reading and application of reading; (3) most teachers in Songkhla and Satun provinces relied on textbooks and paid less attention to the teaching materials that support learning; therefore, teachers should be encouraged to develop and use practical materials; (4) most teachers in Songkhla and Satun provinces used the assessment and evaluation results to analyse students' learning progress and development. However, they did not set clear evaluation criteria and did not communicate them to students. Therefore, teachers should set criteria based on learning standards and indicators clearly communicate these to students. Also, the teachers should use the outcomes of the evaluation to design lesson plans for following semesters or academic years.

Department : .....Curriculum and Instruction..... Student's Signature .....

Field of Study : .....Teaching Thai Language.....Advisor's Signature.....

Academic Year : .....2012.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดีจากความเมตตาของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สร้อยสน สกลรักษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่คอยแนะนำ ให้คำปรึกษา และตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆด้วยความเอาใจใส่ และเอื้อเฟื้อทุกสิ่งอย่างดียิ่งตลอดมา ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กมลพร บัณฑิตยานนท์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และดร. อธิกมาส มากจ้อย กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาได้ให้คำแนะนำและเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ตลอดจนขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาหลักสูตรและการสอนทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ทางวิชาการอันมีค่ายิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. พิมพันธ์ เดชะคุปต์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นพเก้า ณ พัทลุง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จุไรรัตน์ สุดรุ่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชญาพิมพ์ อูสาโท อาจารย์ศิริวรรณ ฉายะเกษตริน ดร. วิภาวรรณ วงษ์สุวรรณ คงเฒ่า และอาจารย์สันติวัฒน์ จันทร์โต ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้สละเวลาในการตรวจพิจารณาและให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือจนมีความสมบูรณ์

ขอขอบคุณผู้อำนวยการโรงเรียน ครูกลุ่มสาระภาษาไทย ศึกษานิเทศก์และนักเรียน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตมัธยมศึกษา เขต 16 ที่อำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลจนสำเร็จผลด้วยดี

ขอขอบคุณเพื่อนๆ พี่ๆและน้องๆ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย รวมถึงกัลยาณมิตรทุกท่าน ที่ให้กำลังใจ และความช่วยเหลือในการทำวิทยานิพนธ์ตลอดมา

บุคคลที่สำคัญยิ่ง ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อพิณิจ คุณแม่ดาวเรือง รัตนไชย ที่ให้ชีวิตให้กำลังใจ กำลังสติปัญญา ทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาเป็นอย่างดี รวมถึงคุณเฟื่องฟ้า กัลยาศิริ คุณพรนภา แซ่ม คุณวีระศักดิ์ บุญญาพิทักษ์ และคุณพิสุทธิ์ เจนพิชิตกุลชัย ที่คอยช่วยติดต่อประสานงานในการเก็บข้อมูลวิจัย ให้กำลังใจและให้การสนับสนุนผู้วิจัยตลอดมา

คุณค่าอันเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ขอมอบแด่ผู้ที่กล่าวนามในข้างต้นและบุคคลผู้สนใจนำไปใช้ประโยชน์ทุกท่าน ด้วยความรักและเคารพยิ่ง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
1.3 ขอบเขตของการวิจัย.....	7
1.4 นิยามศัพท์.....	8
1.5 ประโยชน์ที่จะได้รับ.....	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
2.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณคดีและวรรณกรรม.....	10
2.2 การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้.....	19
2.3 การจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมในระดับมัธยมศึกษา.....	39
2.4 สื่อการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย สาระวรรณคดีและวรรณกรรม.....	41
2.5 การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง.....	44
2.6 ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย สาระ วรรณคดีและวรรณกรรม.....	47
2.7 การนิเทศการศึกษา.....	55
2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	76
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	79

บทที่	หน้า
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	80
3.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	82
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	93
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	95
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	96
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพและปัญหาการจัดการเรียน การสอนวรรณคดีและวรรณกรรม จากแบบสอบถามครูภาษาไทย ผู้บริหาร สถานศึกษาและนักเรียน	97
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสาระ วรรณคดีและวรรณกรรมของครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 จาก แบบสอบถามครูภาษาไทย ผู้บริหารสถานศึกษาและนักเรียน แบบสัมภาษณ์ครู ภาษาไทย ผู้บริหารสถานศึกษาและศึกษานิเทศก์ และแบบสังเกตการจัดการ เรียนรู้.....	122
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	137
สรุปผลการวิจัย.....	138
ข้อมูลพื้นฐานของครูภาษาไทยในจังหวัดสงขลาและสตูล.....	138
สภาพ ปัญหาและคำแนะนำแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน วรรณคดีและวรรณกรรม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 16 ของครูภาษาไทย ในจังหวัดสงขลาและสตูล.....	138
อภิปรายผลการศึกษา.....	144
ข้อมูลพื้นฐานของครูภาษาไทยในจังหวัดสงขลาและสตูล.....	144
สภาพ ปัญหาและคำแนะนำแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน วรรณคดีและวรรณกรรม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 16 ของครูภาษาไทย ในจังหวัดสงขลาและสตูล.....	145
ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งต่อไป.....	151
รายการอ้างอิง.....	152

บทที่	หน้า
ภาคผนวก.....	159
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิและโรงเรียนที่ขอทดลองใช้ เครื่องมือ.....	160
ภาคผนวก ข รายชื่อที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยและหนังสือขอความ ร่วมมือ.....	163
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	174
แบบสอบถามครูภาษาไทย.....	175
แบบสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา.....	184
แบบสอบถามนักเรียน.....	192
แบบสัมภาษณ์ครูภาษาไทย.....	199
แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา.....	202
แบบสัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์.....	204
แบบสังเกตการจัดการเรียนการสอน.....	208
ภาคผนวก ง ตารางแสดงค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา (IOC)	214
ภาคผนวก จ ตารางแสดงผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินัยพื้นฐาน (O-NET) ของโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย.....	221
ภาคผนวก ฉ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสังเกตการจัดการเรียนรู้... ..	225
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	227

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงจำนวนโรงเรียน จำนวนประชากรครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 และจำนวนกลุ่มตัวอย่างครูภาษาไทย ระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16	80
2	แสดงจำนวนโรงเรียน จำนวนประชากรผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 และจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16	81
3	แสดงจำนวนโรงเรียน จำนวนประชากรนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16	81
4	จำนวนและร้อยละของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาวิเคราะห์ข้อมูล.....	94
5	จำนวนและค่าร้อยละของครูภาษาไทยจำแนกตามสถานภาพ.....	97
6	จำนวนและค่าร้อยละของครูภาษาไทยด้านการนำหลักสูตรแกนกลาง การศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาใช้ในการออกแบบการสอน สาระวรรณคดีและ วรรณกรรม.....	99
7	จำนวนและค่าร้อยละของครูภาษาไทยด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สาระวรรณคดีและวรรณกรรม โดยใช้ทฤษฎี แนวคิด หรือวิธีสอน.....	101
8	จำนวนและค่าร้อยละของครูภาษาไทย ด้านการใช้แหล่งการเรียนรู้ในการจัดการ เรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม.....	102
9	จำนวนและค่าร้อยละของครูภาษาไทยด้านประเภทของสื่อการเรียนการสอนที่ใช้ ในการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม.....	103
10	จำนวนและค่าร้อยละของครูภาษาไทยด้านการเลือกนำสื่อประกอบการเรียนสาระ วรรณคดีและวรรณกรรม.....	104
11	จำนวนและค่าร้อยละของครูภาษาไทยด้านการใช้วิธีการวัดและการประเมินผล การเรียนรู้ตามสภาพจริงในชั้นเรียน มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนสาระ วรรณคดีและวรรณกรรม.....	105

ตารางที่	หน้า	
12	จำนวนและค่าร้อยละของครูภาษาไทยด้านการใช้วิธีการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม.....	106
13	จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามสถานภาพ	107
14	จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการสนับสนุนส่งเสริมและจัดโอกาสให้ครูได้มีความรู้ ความเข้าใจในการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาใช้ในการออกแบบการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม.....	108
15	จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการสนับสนุนส่งเสริมและจัดโอกาสให้ครูได้มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระวรรณคดีและวรรณกรรม.....	111
16	จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการสนับสนุน ส่งเสริม และจัดโอกาสเกี่ยวกับสื่อ ในการประกอบการเรียนการสอน.....	113
17	จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการสนับสนุนส่งเสริม และจัดโอกาสให้ครูได้มีความรู้ ในการใช้วิธีการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง.....	114
18	จำนวนและค่าร้อยละของนักเรียนจำแนกตามสถานภาพ.....	115
19	แสดงค่ามัธยฐานเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมายของคะแนนด้านการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้สาระวรรณคดีและวรรณกรรม.....	116
20	จำนวนและค่าร้อยละของนักเรียน ด้านการเรียนรู้ผ่านสื่อประกอบการเรียนการสอน.....	118
21	แสดงค่ามัธยฐานเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมายของคะแนนด้านการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง.....	120
22	แสดงค่ามัธยฐานเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมายของคะแนนด้านการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง.....	120

ตารางที่		หน้า
23	จำนวนและค่าร้อยละของนักเรียน ด้านการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ ตามสภาพจริง.....	121
24	แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรมของครู ภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 จากแบบสัมภาษณ์ครูภาษาไทย ผู้บริหาร สถานศึกษาและศึกษานิเทศก์.....	128

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาไทยและวรรณคดีไทยมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นเครื่องหมายแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของชาติและความเป็นชาติไทย นอกจากนี้ภาษาไทยยังเป็นเครื่องมือช่วยในการติดต่อสื่อสารหรือดำเนินกิจกรรมต่างๆที่สำคัญในชีวิตประจำวันและวรรณคดีไทยก็เป็นเครื่องจรรโลงใจให้เกิดการเรียนรู้และความเพลิดเพลิน ดังกระแสพระราชดำรัสใน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ทรงมีพระราชดำรัสในที่ประชุมของชุมนุมภาษาไทย (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะอักษรศาสตร์, 2542: 8) ถึงความสำคัญของภาษาไทยไว้ว่า ภาษาไทยนั้นเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของชาติ ภาษาทั้งหมดเป็นเครื่องมือของมนุษย์ชนิดหนึ่ง คือเป็นทางสำหรับแสดงความคิดเห็นอย่างหนึ่ง เป็นสิ่งที่สวยงามอย่างหนึ่ง เช่นในทางวรรณคดี เป็นต้น ฉะนั้นจึงจำเป็นจะต้องรักษาเอาไว้ให้ดี

ความสำคัญของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราชทรงพระราชดำรัสมาตั้งแต่พุทธศักราช 2505 นั้น เป็นประเด็นที่ครูผู้รับผิดชอบการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยต้องตระหนักและน้อมนำมาปฏิบัติเพื่อให้นักเรียนไทยมีความรู้ความสามารถด้านการใช้ภาษาไทยและด้านวรรณคดีและวรรณกรรมสมกับเป็นคนไทย

วรรณคดีและวรรณกรรม ถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าและมีความสำคัญ เพราะเป็นสิ่งที่ถ่ายทอดความคิด สังคม ประเพณีและความเชื่อของคนในชาติ ดังที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กรมวิชาการ, 2551: 35) ได้มีการกำหนดให้ สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม และกำหนดให้ผู้เรียนต้องสามารถ “วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรม เพื่อศึกษาข้อมูล แนวความคิด คุณค่าของงานประพันธ์ และเพื่อความเพลิดเพลิน การเรียนรู้และทำความเข้าใจบทเห่ บทร้องเล่นของเด็ก เพลงพื้นบ้านที่เป็นภูมิปัญญาที่มีคุณค่าของไทย ซึ่งได้ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี เรื่องราวของสังคมในอดีตและความงดงามของภาษา เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งและภูมิใจในบรรพบุรุษที่ได้สั่งสมสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน” และได้มีการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ ความว่า “มาตรฐาน ท.5.1 เข้าใจและแสดง

ความคิดเห็น วิจารณ์วรรณคดี และวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ” (กรมวิชาการ, 2551: 9)

ความสำคัญและประโยชน์ของการเรียนวรรณคดีและวรรณกรรม คือเข้าใจและมุมมองของชีวิตที่หลากหลาย ดังที่ บุญเหลือ เทพยสุวรรณ (2520: 55) กล่าวถึงเหตุผลของการศึกษาวรรณคดีและวรรณกรรม สามารถสรุปความได้ว่า มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้รู้และเข้าใจในวัฒนธรรมสภาพความคิดของคนในสมัยต่างๆ นอกจากนี้ วรรณคดียังให้ประโยชน์ทั้งทางด้านภาษา ศิลปะ และความเข้าใจในชีวิตด้วย

ดังนั้น จึงสามารถสรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรมในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ การจัดประสบการณ์เรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนมีทักษะในการอ่าน วิเคราะห์ และประเมินค่า ตลอดจนมีเจตคติที่ดีต่อภาษา วรรณคดีและวรรณกรรม โดยใช้วรรณคดีและวรรณกรรมเป็นสื่อกลางเพื่อทำความเข้าใจในชีวิต ตลอดจนตระหนักถึง ความเป็นมา ด้านศิลปวัฒนธรรม และสังคมของคนในชาติ ทั้งนี้ เมื่อเรียนวรรณคดีและวรรณกรรมแล้วผู้เรียนควรสามารถนำความรู้ และข้อคิดที่ได้จากการเรียนไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

อย่างไรก็ตามการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรมก็ยังพบปัญหาบางประการมาโดยตลอด ดังที่ วิทย์ ศิวะยานนท์ (2514: 253-257) ได้ตั้งข้อสังเกตว่าเป็นเพราะ ส่วนใหญ่เป็นการเรียนการสอนโดยการแปลคำศัพท์ ผู้สอนไม่ได้สอนนอกเหนือไปจากนั้น เพราะไม่เห็นความจำเป็นที่จะต้องเรียนวรรณคดีให้ลึกซึ้ง เนื่องจากเมื่อเวลาที่เป็นผู้เรียนก็ได้รับการสอนเช่นนั้น ทั้งนี้ ได้ให้ความเห็นว่าการศึกษาวรรณคดีที่แท้จริง คือ การพยายามทำความเข้าใจกับบทประพันธ์ และทำความเข้าใจชีวิตอย่างหลากหลาย ในฐานะที่วรรณคดีช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์ของชีวิต และต้องศึกษาวรรณคดีในฐานะที่เป็นศิลปะ คือ ต้องรู้กฎเกณฑ์ธรรมชาติและเทคนิคการประพันธ์วรรณคดีเรื่องนั้น สอดคล้องกับประภาศรี สีหอำไพ (2524: 350) ที่กล่าวถึง ปัญหาทั่วไปของการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม สรุปความได้ว่า วิธีสอนของครูไม่เข้าใจ ก่อให้เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน โดยครูผู้สอนมักจะมุ่งสอน “อ่านเอาเรื่อง” เพื่อให้นักเรียนเรียนด้วยวิธีท่องจำ ให้ได้เนื้อหาตามหลักสูตรเท่านั้น ซึ่งผลเสียของการอ่านเอาเรื่องก็คือ นักเรียนเห็นเป็นเรื่องไร้สาระและล้าสมัย เกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อการศึกษาวรรณคดี ยิ่งกว่านั้นการเรียนการสอนส่วนใหญ่ผู้สอนมักจะกลายเป็นผู้นำจนกลายเป็นจำกัดขอบเขตหรือปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้วิจารณญาณ

ปัญหาดังกล่าวยังคงปรากฏอยู่แม้เวลาจะผ่านไปกว่าสิบปีแล้ว ดังที่ ดวงมน จิตรจำนง (2536: 54) กล่าวว่า ผู้เรียนวรรณคดีบางคนยังมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนว่าถ้าอยากเรียน

วรรณคดีให้ได้คะแนนดี จะต้องท่องจำคำศัพท์ยากๆ ให้ขึ้นใจ หรือท่องจำให้ได้ว่าในเรื่องมีประเพณีอะไรบ้าง หรือท่องจำคำประพันธ์ที่ไพเราะไว้สำหรับยกตัวอย่างในการสอบ แต่ระบุไม่ได้ว่าคำประพันธ์นั้นมีประโยชน์อย่างไร ปัญหาการศึกษาวรรณคดีและวรรณกรรมที่นักวิชาการกล่าวถึงเสมอ คือ ผู้เรียนเห็นว่าวรรณคดีและวรรณกรรมยากเกินไป ดังที่ สายใจ อินทร์พรรย (2529: 127) กล่าวว่า

“ปัญหาในการเรียนวรรณคดีประเภทร้อยกรองประการหนึ่งก็คือ นักเรียนไม่ทราบ ความหมายของคำศัพท์เป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องสอนและชี้แนะแหล่งความรู้ที่นักเรียนสามารถจะศึกษาและค้นคว้าด้วยตัวเอง คำศัพท์ที่มาจากภาษาอื่น เช่น บาลี สันสกฤต เขมร ชวา มลายู รวมทั้งศัพท์โบราณต่างๆ ที่กวีนิยมใช้ในวรรณคดี ร้อยกรอง มักจะเป็นคำที่ค่อนข้างยากสำหรับนักเรียน”

ข้อสังเกตนี้สอดคล้องกับ เจตนา นาควัชระ (2542: 2-3) กล่าวถึงปัญหาในการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรมว่า “ผู้อ่านย่อมพบกับปัญหาเก่า หรือศัพท์แสงที่มีได้ใช้กันในภาษาธรรมดาสามัญในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการอ่านวรรณคดีร้อยกรองของเก่า ยิ่งเวลาต่างกันไปมาก ภาษาที่ยิ่งเป็นอุปสรรคมากขึ้น เพราะภาษาเป็นสิ่งไม่หยุดนิ่ง” บุญเหลือ เทพยสุวรรณ (2544: 58, 71) ได้อธิบายถึงที่มาของการเรียนการสอนวรรณคดีที่ผิดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและเจตนาของผู้สอน สรุปได้ว่า เป็นเพราะผู้เรียนเข้าใจผิดคิดว่าการเรียนวรรณคดีต้องให้การท่องจำ แทนที่จะเกิดความนิยมวรรณคดีจนต้องการท่องจำให้ขึ้นใจและนำไปใช้ประโยชน์ ความผิดพลาดประการสำคัญในการเรียนการสอนวรรณคดี คือ การไม่ใส่ใจกับด้านที่สำคัญที่สุด คือ อารมณ์และประสบการณ์ของมนุษย์

จากการศึกษาการจัดการเรียนการสอนในภาคใต้ พบว่าเมื่อจำแนกตามภูมิภาค เป็นที่น่าสังเกตว่า ภูมิภาคที่มีสถานศึกษาได้รับการประเมินอยู่ในเกณฑ์ดีน้อยที่สุด คือ ภาคใต้ มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 35.4 รองลงมาคือ ภาคเหนือ มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 37.7 และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 41 กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ภาคทั้ง 3 มีสถานศึกษาที่อยู่ในเกณฑ์พอใช้และต้องปรับปรุงมากกว่าภาคกลาง ภาคตะวันตก และภาคตะวันออก จากผลการอภิปรายของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) สามารถสรุปได้ว่า สถานศึกษาในภาคที่ห่างไกลจากกรุงเทพฯ ได้รับการบริการทางการศึกษาน้อยกว่า มีครูที่มีความรู้ตามสาขาออกไปทำงานน้อยกว่า นักเรียน พ่อแม่ ผู้ปกครองในสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมที่เสียเปรียบกว่าภูมิภาคที่อยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552: 79)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O-NET) รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2552 โดยจำแนกตามภูมิภาค พบว่า ภาคที่มีคะแนนเฉลี่ยรายวิชาภาษาไทยในระดับต่ำที่สุดคือ ภาคใต้ มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 37.63 ส่วนพื้นที่เขตกรุงเทพมหานคร มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 41.60 ภาคกลาง มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 38.42 ภาคตะวันออก มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 39.02 ภาคเหนือ มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 39.05 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 38.16 ภาคตะวันตก มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 37.93 คะแนนเฉลี่ยโดยรวมถือว่าอยู่ในระดับควรปรับปรุง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2552 และ 2553 โดยจำแนกตามจังหวัด พบว่า ในปีการศึกษา 2552 คะแนนเฉลี่ยวิชาภาษาไทยของจังหวัดสงขลา มีค่าเฉลี่ย 35.94 และคะแนนเฉลี่ยของวิชาภาษาไทยจังหวัดสตูล มีค่าเฉลี่ย 33.98 ส่วนในปีต่อมาคือ ปีการศึกษา 2553 คะแนนเฉลี่ยวิชาภาษาไทยของจังหวัดสงขลา มีค่าเฉลี่ย 43.41 และคะแนนเฉลี่ยของวิชาภาษาไทยจังหวัดสตูล มีค่าเฉลี่ย 42.02 เมื่อพิจารณาก็พบว่าค่าเฉลี่ยโดยรวมยังอยู่ในระดับที่ไม่น่าพึงพอใจ เพราะคะแนนเฉลี่ยโดยรวมยังไม่ถึงครึ่ง ถือว่าอยู่ในระดับควรปรับปรุง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2552 จำแนกตามจังหวัด พบว่า ในปีการศึกษา 2552 จังหวัดสตูลมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมของจังหวัดต่ำ ติดอันดับ 15 จังหวัดสุดท้ายของทั้งประเทศ ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในจังหวัดสตูล เป็นไปในอัตราที่ค่อนข้างต่ำ ฉะนั้นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาควรเร่งรัดให้เกิดการพัฒนาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาโดยด่วน

เมื่อศึกษาข้อมูลจากงานวิจัยเกี่ยวกับ สภาพ ปัญหาและการนำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาเป็นระดับที่นักเรียนต้องพัฒนาความรู้ความสามารถ เพื่อก้าวไปสู่การศึกษาระดับสูงหรือสายอาชีพโดยเฉพาะ ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่านักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จึงเป็นจุดเชื่อมต่อที่สำคัญและมีความน่าสนใจในการศึกษาวิจัย และเพื่อให้ได้คำตอบที่เฉพาะเจาะจงในด้านวรรณคดีและวรรณกรรม อีกทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนนิชาวรรณคดีไทยงานวิจัยล่าสุดได้ทำมาเป็นเวลานานแล้ว เมื่อ พ.ศ. 2520 ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาสภาพ ปัญหาและการนำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรมในช่วงเวลาปัจจุบัน

ดังนั้นการศึกษาวิจัยนี้จึงกำหนดประชากรเป็นครู ผู้บริหารสถานศึกษา คณาจารย์และนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 ซึ่งครอบคลุมจังหวัดสตูลและสงขลา เพื่อให้ได้ข้อมูลเฉพาะของการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรมในภาคใต้

ประเด็นในการศึกษาได้มาจากปัญหาที่นำเสนอในงานวิจัย “สภาพปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน” ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552: 44) ที่ได้กล่าวถึงสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จากการสนทนากลุ่มครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง กรุงเทพมหานครและปริมณฑล และภาคใต้ ภาคละ 8 คน ภาคตะวันตก ภาคตะวันออก ภาคละ 4 คน รวมเป็น 48 คน ผู้บริหารสถานศึกษาเลือกกลุ่มจังหวัด ภูมิภาคละ 2 จังหวัด ในแต่ละจังหวัดเลือกผู้บริหารสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดจังหวัดละ 1 คน รวมภูมิภาคละ 2 คน รวมจำนวนผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 14 คน และคณาจารย์เลือกกลุ่มจังหวัด ภูมิภาคละ 2 จังหวัด ที่รับผิดชอบกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เขตละ 1 คน รวมภูมิภาคละ 2 คน รวมจำนวนคณาจารย์ผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 14 คน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552: 32) ผลการวิจัยดังกล่าวศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ได้สะท้อนสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอน ใน 4 ประเด็น ดังนี้

สภาพและปัญหาด้านครูภาษาไทยมี 3 ประเด็น คือ ครูส่วนหนึ่งไม่ได้จบวิชาเอกภาษาไทยโดยตรง อีกทั้งครูมีภาระงานมาก และประเด็นสุดท้าย คือ ครูมีศักยภาพไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน

สภาพและปัญหาด้านการนำหลักสูตรไปใช้ มี 3 ประเด็น คือ ครูไม่เข้าใจหลักสูตร วิธีการและกระบวนการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษายังไม่เหมาะสม และประเด็นสุดท้าย คือ หลักสูตรปัจจุบันเป็นหลักสูตรรวมหรือหลักสูตรบูรณาการซึ่งแตกต่างจากหลักสูตรเก่าทำให้ครูเกิดความสับสนในการนำหลักสูตรมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

สภาพและปัญหาด้านการออกแบบและจัดการเรียนการสอนมี 5 ประเด็น คือ ครูขาดความเชี่ยวชาญในการสอน ครูขาดเทคนิคการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่ได้ฝึกฝนให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายและเป็นจริง ครูใช้แผนการสอนสำเร็จรูป

และประเด็นสุดท้าย การจัดให้ครูที่ไม่ได้จบวิชาเอกภาษาไทยโดยตรงมาออกแบบและจัดการเรียนการสอน

สภาพและปัญหาด้านการพัฒนาและการใช้สื่อการเรียนการสอน มี 3 ประเด็น คือ ครูไม่ใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย ครูขาดความรู้ในการผลิตสื่อการเรียนการสอน และประเด็นสุดท้าย ผู้เรียนได้รับอิทธิพลการใช้ภาษาที่ผิดหลักภาษาไทยจากสื่อและเทคโนโลยีจากภายนอก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552: 49)

อย่างไรก็ตามข้อมูลที่กำลังกล่าวมาข้างต้นซึ่งแสดงให้เห็นสภาพปัญหาที่พบของทั้งประเทศนั้น ได้ข้อมูลมาจากครูภาคใต้เพียง 8 คน ดัชนีเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาสภาพ ปัญหาและการนำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 คือจังหวัดสงขลาและจังหวัดสตูล โดยศึกษาประชากรครูภาษาไทย จำนวนทั้งหมด 325 คน ประกอบกับผลการเรียนรู้ของนักเรียนใน 2 จังหวัดภายใต้การดูแลของเขตดังกล่าวมีความแตกต่างที่น่าสนใจ คือ โรงเรียนในจังหวัดสงขลา อาทิ โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย โรงเรียนมหาวิทยาลัย จังหวัดสงขลา มีคะแนน O-NET วิชาภาษาไทย อยู่ในเกณฑ์สูง คือ มีค่าเฉลี่ย 63.46 และ 60.15 ส่วน โรงเรียนในจังหวัดสตูลพบว่า ในปีการศึกษา 2552 จังหวัดสตูลมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมของจังหวัดต่ำ ติดอันดับ 15 จังหวัดสุดท้ายของทั้งประเทศที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในจังหวัดสตูล เป็นไปในอัตราที่ค่อนข้างต่ำ ในงานวิจัยนี้ 4 ประเด็นหลัก ตามหัวข้อของงานวิจัย “สภาพปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน” ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้ศึกษา 4 ประเด็นหลัก ได้แก่ (1) ด้านการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรมไทย ตามมาตรฐานและตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551(2) ด้านการนำทฤษฎี แนวคิดและวิธีสอนมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรมไทย (3) ด้านการใช้สื่อประกอบการเรียนรู้ (4)ด้านการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์สภาพ การจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 4 ประเด็นหลัก คือ (1) ด้านการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาใช้ในการออกแบบการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม (2) ด้านการนำทฤษฎี แนวคิดและวิธีสอนมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรม (3) ด้านการใช้สื่อประกอบการเรียนรู้ (4) ด้านการใช้วิธีการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

2. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 4 ประเด็นหลัก คือ (1) ด้านการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาใช้ในการออกแบบการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม (2) ด้านการนำทฤษฎี แนวคิดและวิธีสอนมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรม (3) ด้านการใช้สื่อประกอบการเรียนรู้ (4) ด้านการใช้วิธีการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 4 ประเด็นหลัก คือ (1) ด้านการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาใช้ในการออกแบบการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม (2) ด้านการนำทฤษฎี แนวคิดและวิธีสอนมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรม (3) ด้านการใช้สื่อประกอบการเรียนรู้ (4) ด้านการใช้วิธีการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ศึกษาคือ ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ประชากรผู้ให้ข้อมูล คือ ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์และนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 คือ จังหวัดสงขลาและจังหวัดสตูล

2. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพ ปัญหาและการนำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 โดยมี 2 ประเด็น ดังนี้

2.1 ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2.2 นำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

นิยามศัพท์

วรรณคดีและวรรณกรรม หมายถึง สาระที่ 5 ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่กำหนดให้ผู้เรียนต้องเข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง และคุณภาพของผู้เรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ต้องสามารถสรุปเนื้อหาวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน วิเคราะห์ตัวละครสำคัญ วิถีชีวิตไทย และคุณค่าที่ได้รับจากวรรณคดี วรรณกรรมและบทอาขยาน พร้อมทั้งสรุปความรู้ ข้อคิดเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง วรรณคดีที่ปรากฏในหนังสือเรียน วรรณคดีวิจักษ์ และวรรณกรรมที่ปรากฏในหนังสือเรียน วิวิธภาษา ที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

สภาพการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม หมายถึง การจัดการเรียนการสอนสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรมที่ครูภาษาไทยดำเนินการในชั้นเรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพและมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐาน ท 5.1 วรรณคดีและวรรณกรรม โดยศึกษา 4 ประเด็นหลัก คือ (1) การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรมไทย ตามมาตรฐานและตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (2) การนำทฤษฎี แนวคิดและวิธีสอนมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรมไทย (3) การใช้สื่อประกอบการเรียนรู้ (4) การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

ปัญหาการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม หมายถึง อุปสรรคและปัญหาที่ทำให้การจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม ไม่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพและมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐาน ท 5.1 วรรณคดีและวรรณกรรม โดยศึกษา 4 ประเด็นหลัก คือ (1) อุปสรรคและปัญหาด้านการออกแบบที่ไม่สอดคล้องหรือบรรลุผล ตามมาตรฐานและตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (2) อุปสรรคและปัญหาด้านการนำทฤษฎีแนวคิดและวิธีสอนมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรมไทย (3) อุปสรรคและปัญหาด้านการใช้สื่อประกอบการเรียนรู้ (4) อุปสรรคและปัญหาด้านการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม หมายถึง วิธีการหรือแนวปฏิบัติสำหรับครูในการพัฒนาการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม ที่นำเสนอเพื่อให้ครูใช้ในการพัฒนา ผู้เรียนให้มีคุณภาพและมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐาน ท 5.1 วรรณคดีและวรรณกรรม ประกอบด้วย 4 ประเด็นหลัก คือ (1) ด้านการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรมไทย ตามมาตรฐานและตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551

(2) ด้านการนำทฤษฎี แนวคิดและวิธีสอนมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรมไทย (3) ด้านการใช้สื่อประกอบการเรียนรู้ (4) ด้านการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หมายถึง บุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียน การสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ ในสถานศึกษาที่ปฏิบัติการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหาร สถานศึกษาแต่ละแห่ง ในงานวิจัยหมายถึง รองผู้อำนวยการสถานศึกษาที่รับผิดชอบงานด้านวิชาการ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ศึกษานิเทศก์ภาษาไทย หมายถึง บุคคลที่มีหน้าที่ในการนิเทศการศึกษาให้แก่ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 (สพม.16) หมายถึง เขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษาที่ครอบคลุมจังหวัดสงขลาและจังหวัดสตูล

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้ข้อมูลสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16
2. เป็นแนวทางให้แก่ครูภาษาไทยในการพัฒนาการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่องสภาพ ปัญหาและการนำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 ผู้วิจัย ได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยเสนอตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณคดีและวรรณกรรม
2. การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้
  - 2.1 แนวคิดและการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน
  - 2.2 วิธีสอน
3. การจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมในระดับมัธยมศึกษา
4. สื่อการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม
5. การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง
6. ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนการสอน
7. การนิเทศการศึกษา
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณคดีและวรรณกรรม

1.1 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ใน 8 กลุ่มสาระ ดังนี้ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ ในกลุ่มสาระภาษาไทย ประกอบด้วย 5 สาระ คือ การอ่าน การฟัง การดู และการพูด หลักการใช้ภาษาไทย และวรรณคดีและวรรณกรรม

ผู้วิจัยเลือกศึกษาเฉพาะ สาระวรรณคดีและวรรณกรรม สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพราะสาระวรรณคดีและวรรณกรรมเป็นสาระสำคัญที่ใช้ในการบูรณาการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ทั้งนี้เพราะในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยในทุกสาระจำเป็นต้องใช้การอ่านเป็นหลัก

ทั้งการเรียนสาระการอ่าน สาระการดูและการพูด สาระหลักการใช้ภาษาไทย รวมถึงสาระวรรณคดี และวรรณกรรม

มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 สาระวรรณคดี และวรรณกรรม กล่าวไว้ว่า นักเรียนสามารถสรุปเนื้อหาวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน วิเคราะห์ตัวละครสำคัญ วิถีชีวิตไทย และคุณค่าที่ได้รับจากวรรณคดี วรรณกรรมและบทอาขยาน พร้อมทั้งสรุปความรู้ ข้อคิดเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง และตัวชี้วัดชั้นปี สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 กล่าวไว้ว่า

1. สรุปเนื้อหาวรรณคดีและวรรณกรรมท้องถิ่น ในระดับที่ยากยิ่งขึ้น
2. วิเคราะห์วิถีไทย และคุณค่าจากวรรณคดี และวรรณกรรมที่อ่าน
3. สรุปความรู้และข้อคิดจากการอ่าน เพื่อนำไปใช้ประยุกต์ในชีวิตจริง
4. ท่องจำและบอกคุณค่าบทอาขยานตามที่กำหนด และบทร้อยกรองที่มีคุณค่า

ตามความสนใจและนำไปใช้อ้างอิง

1.2 ความหมายของวรรณคดี

วรรณคดี ตามความหมายของราชบัณฑิตยสถาน หมายถึง วรรณกรรมที่ได้รับยกย่องว่า แต่งดี มีคุณค่าทางวรรณศิลป์ถึงขนาด เช่น พระราชนิพนธ์สิบสองเดือน สามก๊ก เสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1055)

วรรณคดีสโมสร ให้ความหมาย เฉพาะคำ วรรณ ตามรูปศัพท์เป็นภาษาสันสกฤต ส่วนในภาษาบาลีใช้ว่า สาหิจจ หรือ คนถสมุห วรรณคดีเป็นคำที่ไทยบัญญัติขึ้นใช้แทนคำว่า Literature ปรากฏเป็นหลักฐานทางราชการเป็นครั้งแรกในพระราชกฤษฎีกาวรรณคดีสโมสร เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2457 มาตรา 7 กำหนดคุณลักษณะหนังสือวรรณคดีไว้ 5 ชนิด ได้แก่

1. กวีนิพนธ์ เรื่องที่กวีเป็นผู้จินตนาขึ้น เช่น ลิลิตพระลอ นิราศนรินทร์ ฯลฯ
2. บทละครไทย แต่งเป็นกลอนใช้กับการแสดงละครรำ กำหนดหน้าพาทย์ อัน ได้แก่ เพลงที่บรรเลงประกอบบทร้องการเคลื่อนไหวของบุคคลและธรรมชาติ เช่น ตอนยกทัพใช้เพลงกราว บทโศกใช้เพลงโศก เป็นต้น
3. ละครปัจจุบัน ชื่อนี้เรียกเพื่อให้แตกต่างจากละครรำ ได้แก่ละครไทยที่แต่งเป็นบทละครนั้นใช้ร้อยกรอง แต่ละครปัจจุบันนั้นไม่จำกัดว่าใช้ร้อยกรองหรือแต่งร้อยแก้ว
4. นิทาน ในสมัยที่มีการบัญญัติคำ “นิทาน” ขึ้นนั้น ใช้แทนคำว่า Fiction ซึ่งหมายถึง เรื่องที่คนแต่งขึ้น ไม่ใช่เรื่องจริงแท้

5. อธิบาย (Essay) บางที่เป็นรูปบทความต่างๆ (Articles) เช่น บทความในหนังสือพิมพ์ หรือเป็นหนังสือขนาดเล็กที่เรียกว่า Pamphlet

หนังสือ 5 ชนิดนี้ ถ้าแต่งดีก็ถือว่าเป็นวรรณคดีได้ และในมาตราที่ 8 ได้กล่าวถึง คุณสมบัติของวรรณคดีไว้ว่า

1. เป็นหนังสือดี กล่าวคือ เป็นเรื่องสมควรซึ่งสาธารณชนอ่านได้ไม่เสียประโยชน์ ไม่เป็นเรื่อง “ทฤฆาษิต” เช่น “เรียนทำไม ตายไปก็ลืมหมด” “รักดีกินถั่ว รักชั่วกินเหล้า” เป็นต้น หรือ ชักจูงผู้อ่านไปในทำนองไม่เป็นแก่นสาร หรือซึ่งจะชวนให้คิดวุ่นวายทางการเมือง อันอาจเป็นเรื่อง รำคาญแก่รัฐบาลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

2. เป็นหนังสือที่แต่งดี พิจารณากันที่ “วรรณศิลป์” คือ ใช้วิธีเรียบง่ายอย่างใดก็ตาม แต่ต้องเป็นภาษาไทยที่ดีที่ถูกต้องตามเยี่ยงที่ใช้ในโบราณกาลหรือในปัจจุบันกาลก็ได้ ซึ่งถ้า แต่งดีดังกล่าวก็จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้หนังสือเล่มนั้นได้รับประโยชน์จากสโมสรบ้างตาม สมควร เช่น ให้เงิน ให้ประกาศนียบัตร หนังสือที่เคยได้รับประทับตราพระราชลัญจกร เป็นต้น ส่วน ผู้ที่เคยได้รับรางวัลได้แก่ ขุนวิจิตรมาตรา พระยาอนุমানราชชน เป็นต้น (กุหลาบ มัลลิกะมาส, 2527: 2)

วิภา กงกะนันท์ (2533: 16) กล่าวว่า วรรณคดี หมายถึง ผลงานสร้างสรรค์ประเภทหนึ่งของ มนุษย์โดยผ่านภาษาและที่มนุษย์สร้างขึ้นก็ด้วยมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อบรรยายความรู้สึกรู้สึกนึกคิด ความฝัน อารมณ์ จินตนาการ หรือประสบการณ์ส่วนตัวออกมาให้ปรากฏในรูปแบบอย่างหนึ่ง

กล่าวโดยสรุป วรรณคดี เป็นหนังสือที่ได้รับการยกย่องว่า มีคุณลักษณะเป็นเรื่องที่ดี ที่คนทั่วไปสามารถอ่านได้โดยไม่ต้องเสียประโยชน์ ใช้วิธีในการเรียบเรียงและภาษาที่มีความไพเราะ สละสลวย ตรึงใจผู้อ่าน วรรณคดีที่กำหนดให้นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นต้องเรียน ในหนังสือ เรียน วรรณคดีวิจักษ์

1.3 ความหมายของวรรณกรรม

วรรณกรรม มีความหมายตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า "Literary Work" หรือ "General Literature" และการใช้คำว่า "วรรณกรรม" มีปรากฏครั้งแรกในพระราชบัญญัติคุ้มครองศิลปะและวรรณกรรม พ.ศ. 2547 โดยให้คำนิยามคำว่า "วรรณกรรมและศิลปกรรม" รวมกันไว้ดังนี้

“วรรณกรรมและศิลปกรรม หมายความว่า การทำขึ้นทุกชนิดในแผนกวรรณคดี แผนกวิทยาศาสตร์ แผนกศิลปะ จะแสดงออกโดยวิธีหรือรูปร่างอย่างใดก็ตาม เช่น สมุดเล็ก และหนังสืออื่นๆ เช่น ปาฐกถาอื่นๆ เทศนา หรือวรรณกรรมอื่นๆ อันมีลักษณะเช่นเดียวกัน หรือนาฏกวีกรรม หรือนาฏกวี-ดนตรีกรรม หรือแบบฟอนร่าและการเล่นแสดงให้คนดูโดยวิธีใดๆ ซึ่งการแสดงนั้นได้กำหนดไว้เป็นหนังสือ หรืออย่างอื่นๆ...”

กุหลาบ มัลลิกะมาส (2519: 7) กล่าวว่า คำว่า "วรรณกรรม" มาจากการสร้างศัพท์ใหม่ แทนคำว่า "literature" โดยวิธีสมาส หรือรวมคำ จากคำว่า วรรณ หรือ บรรณ ซึ่งหมายถึง ใบไม้ หรือหนังสือ รวมกับคำว่า กรรม ซึ่งหมายถึง การกระทำ ดังนั้นวรรณกรรม จึงหมายถึง การกระทำที่เกี่ยวกับหนังสือ โดยความหมายของวรรณกรรม หมายถึง สิ่งซึ่งเขียนขึ้นทั้งหมด ไม่ว่าจะ เป็นไป ในรูปใด หรือเพื่อความมุ่งหมายใด ซึ่งอาจจะเป็นใบปลิวหนังสือพิมพ์ นวนิยาย คำอธิบาย ฉลากยา เป็นต้น

คำว่า "วรรณกรรม" ก็ได้นิยมใช้กันแพร่หลายมาตามลำดับ และสมัยรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้จัดตั้งสำนักงานวัฒนธรรมทางวรรณกรรมรวมอยู่ในกระทรวงวัฒนธรรมแห่งชาติ เมื่อ พ.ศ. 2485 มีหน้าที่เผยแพร่วรรณกรรมและส่งเสริมศิลปะการแต่งหนังสือ เพื่อรักษาวัฒนธรรมไทยอย่างเป็นทางการสืบต่อจากวรรณคดีสโมสร ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 (ธวัช ปุณโณทก, 2527: 1)

สรุป วรรณกรรม หมายถึง หนังสือ หรือเอกสาร สิ่งซึ่งเขียนขึ้นทั้งหมด ไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบใด มีสาระเนื้อหาที่ผู้เขียนพยายามสื่อความคิดมายังผู้อ่านด้วยวิธีการหนึ่ง และมักใช้หมายถึงวรรณกรรมปัจจุบันหรือวรรณกรรมร่วมสมัยด้วย

1.3.1 ความหมายและขอบเขตของวรรณกรรมปัจจุบันและวรรณกรรมร่วมสมัย

กุหลาบ มัลลิกะมาส (2519: 9) อธิบายถึงความหมายและขอบเขต สรุปความได้ว่า คำว่า วรรณกรรมปัจจุบัน มาจาก Contemporary literature ซึ่งหมายถึงวรรณกรรมที่มีรูปแบบความคิด เนื้อเรื่องและปรัชญา การแต่งแตกต่างจากวรรณกรรมในอดีต คือวรรณกรรม ก่อนสมัย

รัชกาลที่ 3 ขึ้นไป คำว่า Contemporary แปลว่า “เวลาเดียวกัน” หมายถึงเวลาระหว่างอดีตกับอนาคต คือ Contemporary of the present time ซึ่งปรากฏในภาษาไทย คือคำว่า “วรรณกรรมปัจจุบัน” หรือ Living or happening in the same period of time ซึ่งปรากฏในภาษาไทย คือคำว่า “วรรณกรรมร่วมสมัย” ก็ได้ แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่า คำว่า วรรณกรรมปัจจุบัน มีความหมายอย่างเดียวกับคำว่า “วรรณกรรมร่วมสมัย” แม้คำทั้งสองจะบ่งบอกว่ามีเงื่อนไขอยู่กับเวลาเหมือนกันก็ตาม ทั้งนี้เพราะเงื่อนไขเกี่ยวกับเวลาของคำทั้งสองนี้มีความหมายแตกต่างกัน กล่าวคือ แม้คำว่าวรรณกรรมปัจจุบันจะมีเงื่อนไขอยู่กับเวลาจริง แต่ก็มีปัญหาว่าปัจจุบันนั้นจะนับเวลาจากเดิมนี้อันขึ้นไปถึงเมื่อไร และเดิมนี้อันที่กล่าวถึงนั้นคือเวลาใด เนื่องจากเวลาที่เป็นอนาคตก็จะกลายเป็นปัจจุบันไปทุกทีๆ ขณะเดียวกันคำว่า วรรณกรรมร่วมสมัย ก็ก่อให้เกิดปัญหาในเรื่องเวลาเช่นกันว่า วรรณกรรมนั้นร่วมสมัยกับใคร กับผู้เขียนหรือกับผู้อ่าน ซึ่งในเรื่องนี้ได้มีผู้รู้ทางวรรณกรรมหลายท่านให้แนวคิดเกี่ยวกับคำร่วมสมัยไว้ต่างกัน เช่น เสนีย์ เสาวพงศ์ กล่าวว่า ถ้านับตามฝรั่ง 25 ปีขึ้นไป ก็นับว่าเป็นคนละรุ่น นั่นคือ นับสมัยกันจากเวลาที่เขียนเป็นหลักสำคัญเพียงประการเดียว

รัฐจวน อินทรกำแหง (2545: 45) กล่าวแสดงความเห็นว่า คำว่า วรรณกรรมร่วมสมัย ใช้กาลเวลาเป็นเครื่องตัดสินเห็นจะไม่ได้ แต่จะถือเอาสิ่งที่ยังเป็นความใหม่ในวรรณกรรมขึ้นนั้น ไม่ว่าจะวรรณกรรมนั้นจะเกิดขึ้นในสมัยใด ก็จะเป็นเวลา 10, 20, 30, 50 ปีล่วงมาแล้วก็ตาม แต่ถ้าหากวรรณกรรมขึ้นนั้นเมื่อผู้อ่านอ่านแล้วยังสามารถมีไฟเกิดขึ้น เพราะวรรณกรรมนั้นเป็นไม้ขีดไฟที่จะจุดไฟ ซึ่งมีเชื้ออยู่แล้วในหัวใจของผู้อ่านให้ลุกโพล่งขึ้น อันนั้นถือว่าเป็นวรรณกรรมร่วมสมัยที่รู้สึกอ่านแล้วยังมีผลกระทบ ต่อคนอ่านนั้นคือถือเกณฑ์ร่วมสมัยจากลักษณะวรรณกรรมที่ยังสามารถสื่อสารไปยังผู้อ่านได้เป็นหลักสำคัญ

กุหลาบ มัลลิกะมาส (2527: 39) ได้กล่าวถึงคำอธิบายของ T.S. Eliot ซึ่งเป็นนักเขียนและนักวิจารณ์ชาวอเมริกาว่า งานศิลปะที่สร้างขึ้นในสมัยใดก็ตาม ถ้ายังเป็นที่ยอมรับกันอยู่ถึงทุกวันนี้ ก็ยอมรับได้ว่าวรรณกรรมนั้นยังมีลักษณะเป็นปัจจุบัน ฉะนั้น Eliot จึงถือว่า Gulliver's Travels ของ Jonathan Swift ซึ่งเขียนขึ้นเมื่อ ค.ศ. 1827 (ประมาณ 167 ปีมาแล้ว) เป็นวรรณกรรมปัจจุบัน หรือวรรณกรรมร่วมสมัยกับนักเขียนในเวลาอันนี้ ซึ่งถ้าหากจะถือตามนัยดังกล่าวนี้ เราก็อาจกล่าวได้ว่าวรรณกรรมไทยที่แต่งเมื่อประมาณ 50 ปีมาแล้ว เช่น นวนิยายของ ม.จ. อากาศดำเกิง รพีพัฒน์ ดอกไม้สด และศรีบูรพา ฯลฯ เป็นวรรณกรรมร่วมสมัยกับนักเขียนในเวลาอันนี้ได้ และหากจะย้อนทบทวนขึ้นไปทุก 10 ปีแล้วก็จะพบว่าวรรณกรรมที่แต่งตอนปลายรัชสมัย พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เริ่มมี

ลักษณะเป็นวรรณกรรมร่วมสมัยกับเรา นำมาอ่านเพื่อความเพลิดเพลินหรือเพื่อศึกษาหาความรู้กันได้อีก

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า วรรณกรรมบางเรื่องอาจเป็นได้ทั้งวรรณกรรมร่วมสมัยและวรรณกรรมปัจจุบัน แต่วรรณกรรมบางเรื่องเป็นได้เพียงวรรณกรรมร่วมสมัยหรือวรรณกรรมปัจจุบันอย่างเดียวอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียวเท่านั้น ส่วนการพิจารณาว่าวรรณกรรมเล่มใดเป็นวรรณกรรมไทยในอดีต วรรณกรรมเล่มใดเป็นวรรณกรรมไทยปัจจุบันนั้น จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยอยู่ 2 ประการ ประกอบกัน คือ

1. เวลา ไม่มีกำหนดตายตัว อาจนับจากช่วงเวลาที่เป็นจุดกำเนิดของวรรณกรรมปัจจุบัน ซึ่งเริ่มจากปลายรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นต้นมา เพราะเป็นช่วงเวลาที่ยุคสมัยไทยมีลักษณะเปลี่ยนแปลงไปจากวรรณกรรมในอดีตได้อย่างเห็นได้ชัดเจน หรือจะถือเอาจากช่วงเวลาที่นักเขียนมีผลงานเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายและหาอ่านได้ไม่ยาก ซึ่งเป็นเวลาในช่วงปลายรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวหรือประมาณ พ.ศ 2470 เป็นต้นมาก็ได้

2. ลักษณะของวรรณกรรม ที่เป็นเครื่องกำหนดลักษณะการเขียนวรรณกรรมปัจจุบัน คือ

2.1 อิทธิพลตะวันตก ซึ่งเริ่มเข้ามาตั้งแต่รัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทำให้ลักษณะวรรณกรรมไทยเดิม เปลี่ยนแปลงไปทั้งรูปแบบ เนื้อหา แนวความคิดและกลวิธีการเขียน โดยระยะแรกๆ วรรณกรรมปัจจุบันของไทยจะปรากฏ อิทธิพลตะวันตกอย่างเห็นได้ชัดเจน แล้วค่อยๆ มีพัฒนาการจนกลายเป็นเรื่องของไทยอย่างแท้จริงในระยะเวลาต่อมา

2.2 สภาพสังคม สังคมมีอิทธิพลต่อนักเขียนหรือวรรณกรรมมาก ทั้งนี้เพราะ นักเขียนคนเดียวเปรียบเสมือนคนสามคน คือ เป็นนักประพันธ์ เป็นหน่วยหนึ่งของคนรุ่นนั้น และเป็นพลเมืองของสังคม นักเขียนจึงยากที่จะหลีกเลี่ยงอิทธิพล ของสังคม ในยุคสมัยของตนได้ หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งได้ว่า เมื่อนักเขียนอยู่ในสังคมนักเขียนก็ย่อมได้รับอิทธิพลจากสังคมทั้งในด้านวัฒนธรรม ขนบประเพณี ศาสนา ปรัชญาและการเมือง และสภาพการณ์ของปัจจัยทางสังคมเหล่านี้ย่อมเป็นเครื่องกำหนด โลกทัศน์และชีวทัศน์ ให้แก่นักเขียนด้วย

กล่าวโดยสรุป การพิจารณาวรรณกรรมว่าเรื่องใดเป็นวรรณกรรมปัจจุบันหรือไม่นั้น ผู้ศึกษาจำเป็นต้องพิจารณาทั้งในเรื่องเวลาที่แต่งและลักษณะการแต่งของวรรณกรรมนั้นๆ ควบคู่กันไปด้วย

1.4 คุณค่าและความสำคัญของวรรณคดี

วรรณคดีไทยมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นสิ่งแสดงถึงความไพเราะงดงามของภาษาไทย ทั้งนี้ด้วยความสามารถและภูมิปัญญาของกวีไทยที่มีศิลปะในการสร้างสรรค์วรรณศิลป์แต่ละสมัยไว้เป็นสมบัติของชาติ นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ดังที่ ศรีวิไล ดอกจันทร์ (2529: 9) กล่าวถึงความสำคัญของวรรณคดีไว้ว่า วรรณคดีเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ วรรณคดีเป็นงานสร้างสรรค์ของมนุษย์ วรรณคดีเป็นศิลปะ วรรณคดีเป็นผลรวมของประสบการณ์มนุษย์ วรรณคดีเป็นการสื่อสารและการถ่ายทอดทางวัฒนธรรม วรรณคดีเป็นเครื่องสำเร็จอารมณ์และสิ่งบันเทิง วรรณคดีเป็นกระจกสะท้อนชีวิตและสังคม วรรณคดีเป็นบ่อเกิดของศิลปะและวรรณกรรม วรรณคดีมีอิทธิพลต่อชีวิต จิตใจ ค่านิยมและสติปัญญาของผู้คนในสังคม และวรรณคดีเป็นวิชาหนึ่งที่นักเรียนจำเป็นต้องศึกษาในระบบโรงเรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551(กรมวิชาการ, 2552: 36-37) ได้กำหนดคุณภาพผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (มัธยมศึกษาตอนต้น) ที่มีความเชื่อมโยงกับการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรมดังนี้ “สรุปเนื้อหาวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน วิเคราะห์ตัวละครสำคัญ วิถีชีวิตไทย และคุณค่าที่ได้รับจากวรรณคดีวรรณกรรม และบทอาขยาน พร้อมทั้งสรุปความรู้ ข้อคิดเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง”

กุหลาบ มัลลิกะมาส (2527: 10) ได้กล่าวถึงคุณค่าของวรรณคดี ดังนี้

1. ส่งเสริมทักษะทั้ง 5 คือ ฟัง พูด อ่าน เขียน และคิด
2. ให้ความรู้โดยวรรณคดีเป็นเครื่องสื่อสาร และเครื่องเชื่อมสร้างภาพอันสมบูรณ์
ด้านความรู้
3. ทำให้เกิดพัฒนาการในด้านต่างๆ เช่น ปัญญา วัฒนธรรม ความรู้สึก ความ
สำนึกต่อสังคม เป็นต้น
4. สร้างลักษณะนิสัย ให้เป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพและจิตใจที่งดงาม

ศรีวิไล ดอกจันทร์ (2529: 10) กล่าวถึงคุณค่าของวรรณคดีไทยไว้ 10 ประการ ดังนี้

1. คุณค่าทางอารมณ์ เพื่อให้ผู้อ่านได้ตีความวรรณคดีนั้นๆออกมาอันอาจเป็นอารมณ์ที่คล้ายกับกวี
2. คุณค่าทางปัญญา ทั้งในทางเค้าเรื่องของวรรณคดีนั้นๆ ในทางคำและความหมาย ในทางวัฒนธรรมและพฤติกรรมและในทางที่เราอาจจะเกิดปัญญากว้างขวางต่อไปอีกเมื่ออ่านวรรณคดีนั้นๆจบลง
3. คุณค่าทางศีลธรรม วรรณคดีเรื่องหนึ่งๆอาจจะมีคติหรือแง่คิดแทรกไว้
4. คุณค่าทางวัฒนธรรม กวีย่อมจะแต่งเรื่องที่เกี่ยวข้องถึงวัฒนธรรมของตนและในบางครั้งก็จะกล่าวถึงวัฒนธรรมของต่างประเทศที่ตนรู้และเข้าใจด้วย
5. คุณค่าทางประวัติศาสตร์ ทำให้ผู้อ่านรู้ความเป็นไปในสมัยนั้นและเกิดความภูมิใจในบรรพบุรุษ
6. คุณค่าทางจินตนาการ จินตนาการเกิดจากความนึกฝันออกไป ถือว่าเป็นการลับสมอง ทำให้ประติษฐภกิจกรรมอะไรขึ้นมาได้
7. คุณค่าทางประสบการณ์ วรรณคดีย่อมให้ประสบการณ์แก่ผู้อ่านอย่างสมบูรณ์และมีระเบียบ
8. คุณค่าทางการรู้แจ้งในความเป็นจริง และเกิดขึ้นหลังการอ่านอย่างใคร่ครวญ
9. คุณค่าทางทักษะเชิงวิจารณ์ จะไม่คำนึงถึงความงดงามของวรรณคดี
10. คุณค่าทางภาษาและเนื้อหาของวรรณคดีนั้นๆ

สายทิพย์ นุกุลกิจ (2533: 26) ได้กล่าวถึงคุณค่าของวรรณคดีว่ามีอยู่ด้วยกัน 2 ประการ คือ

1. คุณค่าภายในของวรรณคดี หมายถึง คุณค่าที่มีอยู่ภายในตัวของวรรณคดีเอง ได้แก่ คุณค่าทางอารมณ์ คุณค่าทางจินตนาการ คุณค่าทางความรู้ คุณค่าทางคติธรรม คุณค่าทางปัญญาหรือความคิด คุณค่าทางประสบการณ์ และคุณค่าทางวรรณศิลป์
2. คุณค่าภายนอกของวรรณคดี หมายถึง คุณค่าของวรรณคดีที่บุคคลภายนอกเป็นผู้กำหนดขึ้น อาจกำหนดโดยความรู้สึกส่วนตัวหรือไม่ก็ได้ โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้
  - 2.1 ความนิยมของผู้อ่าน
  - 2.2 เวลา อันหมายถึงอายุของวรรณคดีเรื่องนั้นๆ

กล่าวโดยสรุป คือ วรรณคดีมีคุณค่าทั้งที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ที่แสดงถึงภูมิปัญญา วิถีชีวิต ความเชื่อของคนในสมัยต่างๆ คุณค่าทางภาษา ศิลปะการประพันธ์ที่ให้ความบันเทิงและ จรรโลงใจ

1.5 องค์ประกอบของวรรณคดี

องค์ประกอบของวรรณคดีเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้ศึกษาวรรณคดีควรทราบ วรรณคดีมี องค์ประกอบที่แตกต่างกันออกไป โดยมีนักวิชาการได้กล่าวถึงองค์ประกอบของวรรณคดีไว้ ดังนี้

สุทธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ (2525: 35) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบหลักของวรรณคดีว่า ประกอบด้วยสิ่งต่างๆ ดังนี้

1. ภาษา มีทั้งการใช้ถ้อยคำและระดับของภาษา
2. รูปแบบ ซึ่งหมายถึง วิธีการเขียนของแต่ละบุคคล ซึ่งแบ่งได้ 2 ลักษณะคือ รูปแบบของลักษณะการประพันธ์และรูปแบบซึ่งเป็นขนบนิยมในการดำเนินเรื่อง
3. สวรรค์หรือแนวคิดของเรื่อง คือ ลักษณะอันเป็นวิสัยธรรมดาของโลกและ มนุษย์ที่ผู้แต่งมองเห็น และมุ่งหมายจะแสดงลักษณะนั้นออกมาให้ปรากฏแก่ผู้อ่าน สวรรค์ของ เรื่องจึงเป็นสารที่ผู้แต่งสื่อมายังผู้อ่านแสดงให้เข้าใจว่าวิถีทางโลกก็เป็นเช่นนี้
4. กลวิธีทางศิลปะจะทำให้วรรณคดีมีชีวิตชีวา มีความถูกต้อง และมีความเป็น ตัว ของตัวเอง

สายทิพย์ นุกูลกิจ (2533: 1) ได้กล่าวว่า วรรณคดีมีองค์ประกอบอยู่ 3 ส่วน คือ

1. ภาษาเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความนึกคิด อารมณ์และจินตนาการ การ ทำให้ผู้อ่านวรรณคดีเข้าใจและเกิดความซาบซึ้ง
2. เนื้อหา หมายถึง เรื่องราว ตัวละคร ฉาก เวลา สถานที่ และทัศนะของผู้แต่ง
3. รูปแบบ แบ่งตามรูปแบบการประพันธ์ออกเป็น 3 ประเภท คือ ร้อยแก้ว ร้อยกรอง และรูปแบบอื่นตามที่กวีคิดขึ้น ซึ่งอาจมีลักษณะแตกต่าง ไม่สามารถจัดเข้ารูปแบบของร้อยแก้ว หรือร้อยกรองได้อย่างใดอย่างหนึ่งได้

กล่าวโดยสรุป องค์ประกอบของวรรณคดี โดยทั่วไปประกอบด้วย ภาษา เนื้อหา ลักษณะ คำประพันธ์ และศิลปะการประพันธ์

ข้อมูลที่น่าเสนอเอาไว้ในประเด็นนี้ เป็นประโยชน์ในการสร้างกรอบคำถาม ในเครื่องมือ ฉบับต่างๆ ดังนี้ คือ แบบสอบถามครูภาษาไทย ผู้บริหารสถานศึกษา และนักเรียน แบบสัมภาษณ์

ครูภาษาไทย ผู้บริหารสถานศึกษาและศึกษานิเทศก์ และแบบสังเกตการจัดการเรียนรู้ ในด้านการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาใช้ในการออกแบบการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม

2. การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ มีองค์ประกอบหลัก 4 ประการ ดังที่พิมพ์นธ์ เดชะคุปต์ (2553: 11-13) ได้กล่าวไว้ สามารถสรุปได้ ดังนี้ คือ (1) วัตถุประสงค์หรือจุดประสงค์การเรียนรู้ (2) สาระ (3) การจัดการเรียนรู้ (4) การประเมินการเรียนรู้ ซึ่งต้องออกแบบให้เชื่อมโยงและสอดคล้อง

1. วัตถุประสงค์หรือจุดประสงค์การเรียนรู้

1.1 ความหมายของวัตถุประสงค์หรือจุดประสงค์การเรียนรู้

การเขียนวัตถุประสงค์หรือจุดประสงค์การเรียนรู้ ควรเขียนเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม (Behavioral Objectives) คือ ใช้คำที่บ่งบอกพฤติกรรมที่ครูสามารถสังเกต หรือประเมินได้ โดยเขียนให้ครอบคลุมผลที่นักเรียนควรได้รับให้ครบทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) จิตพิสัย (Affective Domain) และทักษะพิสัย (Psychomotor Domain)

1.1.1 ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) เป็นวัตถุประสงค์ทางการศึกษาที่ครอบคลุมด้านสติปัญญา ทั้งความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ซึ่ง Benjamin Bloom แบ่งไว้เป็น 6 ระดับ จากระดับพื้นฐานจนถึงระดับสูงที่สุด ดังนี้

1. ความรู้ ความจำ
2. ความเข้าใจ
3. การนำไปใช้
4. การวิเคราะห์
5. การสังเคราะห์
6. การประเมินค่า

1.1.2 จิตพิสัย (Affective Domain) เป็นวัตถุประสงค์ทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับความสนใจทัศนคติ ความซาบซึ้งคุณค่า การปรับตัว หรือกล่าวโดยสรุปว่า เป็นการเรียนรู้ทางด้านความรู้สึก แบ่งได้เป็น 5 ชั้น เรียงลำดับ ดังนี้

1. การรับรู้สิ่งเร้า
2. การตอบสนอง
3. การสร้างค่านิยม

4. การจัดระบบค่านิยม

5. การแสดงลักษณะตามค่านิยม

1.1.3 ทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) เป็นวัตถุประสงค์ทางการศึกษาที่เกี่ยวกับการกระทำอย่างมีทักษะในการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ แบ่งออกเป็น 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. การรับรู้
2. การเตรียมพร้อมปฏิบัติ
3. การตอบสนองตามที่มีคนนำ
4. ปฏิบัติได้
5. การตอบสนองที่ซับซ้อน
6. การดัดแปลงให้เหมาะสม
7. การริเริ่ม

2. สาระ

สาระการเรียนรู้ประกอบด้วย

2.1 ข้อเท็จจริง คือ ความรู้ที่ได้มาจากการสังเกตโดยตรง และต้องเป็นความจริงเสมอ ไม่ว่าจะทดสอบกี่ครั้งก็ยังไม่ให้ผลเช่นเดิม

2.2 มโนทัศน์ คือ การนำความจริงหลายประการที่มีความเกี่ยวข้องกัน มาผสมผสานกันเป็นรูปแบบใหม่ เรียกได้ว่าเป็นความคิดรวบยอด

2.3 หลักการ คือ ความจริงที่ใช้เป็นหลักอ้างอิงได้ จากการนำมโนคติที่เกี่ยวข้องกัน มาผสมผสานกันเป็นรูปแบบใหม่

2.4 กฎ คือ ความรู้ที่มีลักษณะเป็นข้อความที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผล

2.5 ทฤษฎี คือ ความรู้ที่เป็นข้อความที่ใช้การอธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ ที่อยู่ภายใต้ขอบเขตของทฤษฎีนั้นๆ ให้เข้าใจเหตุและผลอย่างกระจ่างชัด

3. การจัดการเรียนรู้

ควรควรเลือกใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ หลักการเรียนรู้ หรือแนวคิดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเนื้อหาความสามารถของผู้เรียน และบริบทของแหล่งที่จัดการเรียนการสอน โดยเน้นประโยชน์ของนักเรียนเป็นสำคัญ จากนั้น ควรเลือกรูปแบบการเรียนการสอน วิธีสอน หรือเทคนิคการสอน ที่เหมาะสมกับเนื้อหา วัตถุประสงค์และบริบท โดยเตรียมแหล่งข้อมูลหรือแหล่งเรียนรู้ให้นักเรียนสืบค้น เพื่อสร้างความรู้ หรือตอบคำถามที่สงสัยได้ด้วยตนเอง (พิมพันธ์ เดชะคุปต์, 2553: 15)

4. การประเมินการเรียนรู้

การตัดสินผลการเรียนรู้ของนักเรียนต้องเป็นไปอย่างรอบคอบและเที่ยงตรง เพื่อให้ข้อมูลที่ได้จากการประเมินมีคุณภาพ และสามารถนำไปใช้ในการพัฒนานักเรียน และพัฒนาการออกแบบการเรียนการสอนของครูต่อไปได้ ผู้ประเมินการเรียนรู้จึงควรมีความรู้ ความเข้าใจ ในประเด็นดังต่อไปนี้ เพื่อให้สามารถวางแผนดำเนินการ และจัดการประเมินการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- 4.1 พฤติกรรมของนักเรียนที่ต้องการประเมิน
- 4.2 กระบวนการหรือวิธีการประเมิน
- 4.3 เป้าหมายของการประเมิน
- 4.4 จุดเน้นที่ต้องการประเมิน
- 4.5 ผู้ที่ทำหน้าที่ประเมิน (ครู เพื่อนนักเรียน และนักเรียน)

การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ มีองค์ประกอบหลัก 4 ประการ คือ วัตถุประสงค์หรือจุดประสงค์การเรียนรู้, สาระ, การจัดการเรียนรู้ และการประเมินการเรียนรู้ ซึ่งจำเป็นต้องออกแบบให้มีความสอดคล้องกัน (พิมพันธ์ เดชะคุปต์, 2553: 15)

2.1 แนวคิดและการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน

สำหรับแนวคิดและการจัดการเรียนรู้ภาษาโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานมีนักการศึกษาได้ให้แนวคิดและหลักการในการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรมโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน (Literature-based approach) ดังนี้

นิโคล และโรเบิร์ตส (Nicoll & Roberts, 1993: 49) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายหลักของโปรแกรมวรรณกรรมเป็นฐาน (Literature-based program) ไม่เพียงแต่เพื่อพัฒนาศักยภาพในการอ่านของนักเรียนเท่านั้น แต่เพื่อส่งเสริมให้รักการอ่านตลอดชีวิต ไม่เพียงแต่ให้สามารถอ่านได้เท่านั้นแต่ให้สามารถเลือกที่จะอ่านได้ด้วย รัตเดลและรัตเดล (Ruddell & Ruddell, 1995: 103) กล่าวว่า นักเรียนเป็นนักทดสอบ นักตั้งสมมติฐาน นักสร้างทฤษฎีที่กระตือรือร้น เพื่อเรียนรู้ภาษาพัฒนาทักษะการรู้หนังสือ และพัฒนาศักยภาพในการอ่านเขียนต่อวรรณกรรมที่ตนสนใจ นิโคล และ โรเบิร์ตส (Nicoll & Roberts, 1993: 104) เชื่อว่าการพัฒนากระบวนการเรียนเพื่อส่งเสริมการอ่านนั้นไม่มีวิธีใดที่ดีไปกว่า วงจรการอ่าน (Reading circle) ของแชมเบอร์ส (Chambers, 1995: 98) ซึ่งได้เสนอลำดับขั้นตอนของกิจกรรมเพื่อสร้างกระบวนการอ่านให้นักเรียนมีลักษณะที่ดีในการอ่าน ดังนี้

วงจรการอ่านเริ่มจากการเลือก (Selection) ในสังคมข้อเขียนที่จะเลือกมาอ่านมีอยู่มากมาย นักเรียนจึงจำเป็นต้องมีทักษะในการเลือกหนังสือ ซึ่งแชมเบอร์ส (Chambers, 1995: 98) อธิบายว่า ครอบคลุมการหาเวลาและบรรยากาศเพื่อการอ่านอย่างตั้งอกตั้งใจ

การอ่านมักตามด้วยการสะท้อน (Response) จากผู้อ่านว่า เศร้า โกรธ สนุกสนาน บางครั้งผู้อ่าน อาจต้องการพูดเกี่ยวกับหนังสือกับคนอื่นหรือนักอ่านคนอื่น ถ้าเรื่องราวในหนังสือนั้นสนุกสนานก็ย่อม ได้รับการเล่าซ้ำ หลังจากนั้นวงจรการอ่านก็จะเริ่มต้นใหม่

ผู้ใหญ่ที่คอยสนับสนุน (Enabling Adults) คือผู้เตรียมการ กระตุ้น สานิต และสะท้อนเป็นผู้ เตรียมหนังสือและเวลาที่ใช้ในการอ่าน จัดสถานที่ กระตุ้นให้become นักอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สานิตการ อ่านออกเสียง เป็นตัวอย่างของนักอ่านที่ดี เป็นผู้ตอบสนอง สะท้อน ช่วยผู้อ่านเป็นรายบุคคล ด้วยเหตุนี้ อีเลียสัน และ เจนคินส์ (Eliason & Jenkins, 1990: 178) จึงกล่าวว่าครูต้องรู้ถึงความหลากหลายของ วรรณกรรมสำหรับนักเรียน อ่านให้มาก เข้าใจลักษณะของวรรณกรรมและรวบรวมแหล่งของวรรณกรรม

แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับเนื้อหาที่ใช้ในการเรียนการสอนมีนักการศึกษาได้ให้แนวคิด เกี่ยวกับเนื้อหาที่ใช้ในการเรียนการสอน ดังที่ รัดเดิลและรัดเดิล (Ruddle & Ruddle, 1995: 156) ได้ประมวลไว้ ดังนี้

1. นักเรียนอ่านและตอบสนองต่อวรรณกรรมที่ตนเองสนใจ แม้ว่าบางครั้งเป็นงาน เขียนที่ยากแต่ก็ไม่ใช่อุปสรรคต่อการเรียนรู้ระดับความสามารถของนักเรียน
2. นักเรียนไม่จำเป็นต้องเข้าใจคำทุกคำในเรื่อง แต่ต้องเข้าใจเค้าโครงและความหมาย โดยรวมของเรื่อง
3. นักเรียนควรมีเวลาอ่านหนังสือที่หลากหลายทั้งบทร้อยกรอง บทกวีและ สารคดี
4. วรรณกรรมที่ใช้อ่านควรช่วยให้สามารถคาดคะเนได้ เช่น เป็นเรื่องที่คุ้นเคย เพื่อให้สามารถควบคุมและมั่นใจในความสามารถของตนเอง
5. งานเขียนของนักเรียนควรมาจากวรรณกรรมและประสบการณ์จริง

จากข้อความดังกล่าว สรุปได้ว่า วรรณคดีและวรรณกรรมไม่เพียงแต่พัฒนาศักยภาพใน การอ่านของผู้เขียนเท่านั้น แต่ยังส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและยังมีวิจารณญาณในการเลือกหนังสือ อ่านอีกด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานมีนักวิชาการได้กล่าวไว้ ดังนี้ นิโคล และ โรเบิร์ตส์ (Nicoll & Roberts, 1993: 146) ได้ให้หลักในการจัดกิจกรรมในแผนการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน ดังนี้

1. สิ่งแรกที่ต้องพิจารณาในการวางแผนกิจกรรมทุกกิจกรรม คือ วรรณกรรมที่เลือกระดับชั้นเรียนและจุดประสงค์ในการสอนของคุณ
2. กิจกรรมทุกกิจกรรมต้องมีวัตถุประสงค์ในการสอน
3. กิจกรรมส่วนมากไม่สิ้นสุดในตัวของมันเองนักเรียนสามารถคิดอภิปรายและทำกิจกรรมเกี่ยวกับเรื่องที่ย่านได้อย่างหลากหลาย
4. นักเรียนควรได้รับการชี้แจงถึงจุดมุ่งหมายในการร่วมกิจกรรม
5. กิจกรรมควรส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดหรือภาษาในเรื่องที่ย่าน
6. กิจกรรมควรเป็นที่น่าสนใจสำหรับนักเรียน
7. กิจกรรมควรสร้างสถานการณ์ให้นักเรียนได้มีโอกาสพูดในโอกาสต่างๆ
8. กิจกรรมควรออกแบบให้มีลักษณะเฉพาะ เหมาะสมกับลักษณะของวรรณกรรมเรื่องนั้นๆ
9. ปริมาณของกิจกรรมแตกต่างกันไปตามลักษณะวรรณกรรมแต่ละเรื่อง
10. กิจกรรมไม่ควรมีมากเกินไป และมีกิจกรรมให้เลือกที่หลากหลายและเหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน
11. กิจกรรมควรส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจในธรรมชาติของวรรณกรรม
12. กิจกรรมควรคำนึงถึงประสบการณ์และความรู้พื้นฐานของนักเรียน
13. กิจกรรมควรมีการชี้แนะจากครูเพื่อช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น
14. นักเรียนควรมีโอกาสนำเสนอผลงานจากกิจกรรม
15. นักเรียนควรมีทางเลือกในการทำกิจกรรมที่ตนเองชอบ
16. กิจกรรมควรมีความหลากหลาย ตอบสนองวัตถุประสงค์ในการสอนได้ครอบคลุมอย่างสมดุลกันตลอดทั้งภาคเรียนหรือปีการศึกษา

นิโคลและโรเบิร์ตส (Nicoll & Roberts, 1993: 221) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการใช้วรรณกรรมเป็นฐาน ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาความตระหนักในความหมายของวรรณกรรม ได้แก่ ตัวหนังสือ ผู้เขียนผู้วาดภาพประกอบ ตัวละคร แก่นเรื่อง เป็นต้น กิจกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอน คือ การตอบสนองต่อวรรณกรรม หลังจากอ่านวรรณกรรมแล้ว เช่น การเขียนงานตามความสนใจของนักเรียน การถ่ายทอดวรรณกรรมออกมาในรูปศิลปะทัศนกรรมหรือการละคร

2. เพื่อพัฒนาความตระหนักในภาษาของวรรณกรรม กิจกรรมที่ใช้คือ การให้นักเรียนได้สัมผัสรูปแบบของภาษาที่ผู้แต่งเขียน ศึกษาว่าเกิดขึ้นอย่างไร และมีสิ่งใดเกี่ยวข้องบ้าง (โครงเรื่อง, ตัวละคร, แกนเรื่อง)

อย่างไรก็ตามการเรียนวรรณคดีและวรรณกรรมไม่ได้มุ่งให้นักเรียนเป็นนักวิเคราะห์ภาษา แต่มุ่งเพียงเพื่อให้ได้อ่านและพูดคุยเกี่ยวกับวรรณกรรมเรื่องนั้นๆ เปรียบเทียบกับวรรณกรรมอื่นๆ

1. เพื่อพัฒนากลวิธีในการอ่าน การอ่านเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในจิตใจเป็นกระบวนการคิดผ่านภาษาเขียน ด้วยเหตุที่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในสมองของผู้เรียน เป็นสิ่งที่มองไม่เห็น จึงค่อนข้างเป็นปัญหาสำหรับครูซึ่งต้องฝึกกระบวนการอ่านและวัดพัฒนาการการอ่านของนักเรียน ดังนั้นจึงต้องหาทางที่สามารถมองเห็นหรือวัดได้ ได้แก่ สิ่งที่นักเรียนแสดงออกสะท้อนถึงสิ่งที่ได้อ่านไปแล้วทั้งในรูปของการพูดหรือการเขียน

2. เพื่อพัฒนาค่านิยมและส่งเสริมให้นักเรียนได้มีประสบการณ์ในชีวิตที่กว้างขวางและหลากหลาย วรรณกรรมคือประสบการณ์ของมนุษย์ ผู้แต่งใส่ค่านิยมลงในงานเขียนของตนเอง และมีโอกาสสัมผัสตัวละครและเหตุการณ์ที่อาจไม่สามารถพบได้ในชีวิตจริง วรรณกรรมเป็นตัวจุดประกายให้นักเรียนได้พูดและอภิปรายกัน

ข้อมูลที่น่าสนใจเอาไว้ในประเด็นนี้ เป็นประโยชน์ในการสร้างกรอบคำถาม ในเครื่องมือฉบับต่างๆ ดังนี้ คือ แบบสอบถามครูภาษาไทย ผู้บริหารสถานศึกษา และนักเรียน แบบสัมภาษณ์ครูภาษาไทย ผู้บริหารสถานศึกษาและศึกษานิเทศก์ และแบบสังเกตการจัดการเรียนรู้ ในด้านการนำทฤษฎี แนวคิดและวิธีสอนมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรม

2.2 วิธีสอน

วิธีสอน หมายถึง ขั้นตอนที่ผู้สอนดำเนินการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ วิธีการที่นิยมใช้ในการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ (ชนาธิป พรกุล, 2551: 18) สามารถสรุปได้ดังนี้

1. วิธีสอนโดยใช้การบรรยาย (Lectuer)

1.1 ความหมาย

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2553: 141) กล่าวถึงความหมายของวิธีสอนโดยใช้การบรรยาย ไว้ว่า เป็นวิธีสอนที่ผู้สอนพูด บอกเล่า อธิบาย เนื้อหาหรือเรื่องราวต่างๆ ให้แก่ผู้เรียน โดยที่ผู้สอนเป็นฝ่ายเตรียมการศึกษาค้นคว้าเนื้อเรื่องมาแล้วเป็นอย่างดี ผู้เรียนเป็นฝ่ายมารับผล

การศึกษาค้นคว้านั้น โดยทั่วไปมักจะเป็นการสื่อความหมายทางเดียวคือ จากผู้สอนไปสู่ผู้เรียน โดยผู้เรียนจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนน้อย เพียงแต่ฟัง จดบันทึก หรือซักถาม บางครั้ง วิธีสอนแบบนี้จะยึดบทบาทของผู้สอนเป็นหลักสำคัญ สอดคล้องกับ ทิศนา แคมมณี (2554: 13-15) ได้กล่าวถึงความหมายไว้ว่า เป็นกระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการพูด บอก เล่า อธิบาย สิ่งที่ต้องการสอนแก่ผู้เรียน ให้ผู้เรียนซักถาม แล้วประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง

1.2 วัตถุประสงค์

วิธีสอนโดยใช้การบรรยายเป็นวิธีการที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนจำนวนมากได้เรียนรู้ เนื้อหาสาระหรือข้อความรู้จำนวนมากพร้อม ๆ กันได้ในเวลาที่จำกัด

1.3 องค์ประกอบสำคัญ (ที่ขาดไม่ได้) ของวิธีสอน

- 1.3.1 มีเนื้อหาสาระ หรือข้อความรู้ที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้
- 1.3.2 มีการบรรยาย (พูด บอก เล่า อธิบาย)
- 1.3.3 มีผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เกิดจากการบรรยาย

1.4 ขั้นตอนสำคัญ (ที่ขาดไม่ได้) ของวิธีสอน

- 1.4.1 ผู้สอนเตรียมเนื้อหาสาระที่จะบรรยาย
- 1.4.2 ผู้สอนบรรยาย (พูด บอก เล่า อธิบาย) เนื้อหาสาระที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้
- 1.4.3 ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถาม และประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

2. วิธีสอนโดยใช้การสาธิต (Demonstration)

2.1 ความหมาย

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2553: 145) ได้ให้ความหมายของการสอนโดยใช้การสาธิต ไว้ว่า เป็นวิธีสอนที่ผู้สอนหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง (อาจเป็นวิทยากรที่ผู้สอนเชิญมา) แสดงหรือกระทำให้ดูเป็นตัวอย่างพร้อมๆ กับการบอก อธิบาย เพื่อให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์ตรงในเชิงรูปธรรม ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้จากการสังเกตกระบวนการขั้นตอนการสาธิตนั้นๆ สอดคล้องกับ ทิศนา แคมมณี (2554: 19) ได้กล่าวถึงความหมายไว้ว่า เป็นกระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้

ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการแสดงหรือทำสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ให้ผู้เรียนสังเกตดู แล้วให้ผู้เรียนซักถาม อภิปราย และสรุปการเรียนรู้ที่ได้จากการสังเกตการสาธิต

2.2 วัตถุประสงค์

วิธีสอนโดยใช้การสาธิตเป็นวิธีการที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนทั้งชั้นได้เห็นการปฏิบัติจริงด้วยตนเอง ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องหรือการปฏิบัตินั้นชัดเจนขึ้น

2.3 องค์ประกอบสำคัญ (ที่ขาดไม่ได้) ของวิธีสอน

2.3.1 มีเรื่องหรือสิ่งที่จะสาธิต

2.3.2 มีการแสดง / การทำ / ให้ผู้เรียนสังเกตดู

2.3.3 มีผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอภิปรายและสรุปการเรียนรู้ที่

ได้จากการสาธิต

2.4 ขั้นตอนสำคัญ (ที่ขาดไม่ได้) ของวิธีสอน

2.4.1 ผู้สอนแสดงการสาธิต ผู้เรียนสังเกตการสาธิต

2.4.2 ผู้สอนและผู้เรียนอภิปรายและสรุปการเรียนรู้ที่ได้จากการ

สาธิต (ทีศนา เขมมณี, 2554: 20)

3. วิธีสอนโดยใช้การทดลอง (Experiment)

3.1 ความหมาย

วิธีสอนโดยใช้การทดลอง คือกระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการให้ผู้เรียนเป็นผู้กำหนดปัญหาและสมมติฐานในการทดลองและลงมือทดลองปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนดโดยใช้วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล สรุปอภิปรายผลการทดลอง และสรุปการเรียนรู้ที่ได้รับจากการทดลอง

3.2 วัตถุประสงค์

วิธีสอนโดยใช้การทดลอง เป็นวิธีการที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนรายบุคคลหรือรายกลุ่มเกิดการเรียนรู้โดยการเห็นผลประจักษ์ชัดจากการคิดและการกระทำของตนเอง ทำให้การเรียนรู้นั้นตรงกับความเป็นจริง มีความหมายสำหรับผู้เรียนและจำได้นาน

3.3 องค์ประกอบ (ที่ขาดไม่ได้) ของวิธีสอน

- 3.3.1 มีปัญหาและสมมติฐานในการทดลอง
- 3.3.2 มีวัสดุอุปกรณ์สำหรับการทดลอง
- 3.3.3 มีการทดลอง
- 3.3.4 มีผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เกิดขึ้นจากการทดลอง

3.4 ขั้นตอนสำคัญ (ที่ขาดไม่ได้) ของวิธีสอน

- 3.4.1 ผู้สอน / ผู้เรียนกำหนดปัญหาและสมมติฐานในการทดลอง
- 3.4.2 ผู้สอนให้ความรู้ที่จำเป็นต่อการทดลอง ให้ขั้นตอนและรายละเอียดในการทดลองแก่ผู้เรียน โดยใช้วิธีการต่าง ๆ ตามความเหมาะสม
- 3.4.3 ผู้เรียนลงมือทดลองโดยใช้วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นตามขั้นตอนที่กำหนดและบันทึกข้อมูลการทดลอง
- 3.4.4 ผู้เรียนวิเคราะห์และสรุปผลการทดลอง
- 3.4.5 ผู้สอนและผู้เรียนอภิปรายผลการทดลอง และสรุปการเรียนรู้(ทศนา เขมมณี, 2554: 25)

4. วิธีสอนโดยใช้การนิรนัย (Deduction)

4.1 ความหมาย

วิธีการสอนโดยใช้การนิรนัย คือกระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎี หลักการ กฎ หรือข้อสรุปในเรื่องที่เรียน แล้วจึงให้ตัวอย่างหลาย ๆ ตัวอย่างเกี่ยวกับการใช้ทฤษฎี/หลักการ / กฎ หรือข้อสรุปนั้น หรืออาจให้ผู้เรียนฝึกนำทฤษฎี/ หลักการ/ กฎ หรือข้อสรุปนั้นไป สถานการณ์ใหม่ ๆ ที่หลากหลาย เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในทฤษฎี/ หลักการ/ กฎ หรือข้อสรุปนั้น ๆ อย่างลึกซึ้งขึ้น หรือกล่าวสั้น ๆ ได้ว่าเป็นการสอนจากหลักการไปสู่ตัวอย่างย่อยๆ

4.2 วัตถุประสงค์

วิธีการสอนโดยใช้การนิรนัย เป็นวิธีการที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนรู้หลักการและสามารถนำหลักการดังกล่าวไปใช้ได้

4.3 องค์ประกอบสำคัญ (ที่ขาดไม่ได้) ของวิธีสอน

- 4.3.1 มีทฤษฎี / หลักการ / กฎ หรือข้อสรุปต่าง ๆ
- 4.3.2 มีตัวอย่างสถานการณ์ที่หลากหลายที่สามารถนำทฤษฎี / หลักการ / กฎ หรือข้อสรุปนั้นไปใช้ได้
- 4.3.3 มีการฝึกนำทฤษฎี / หลักการ / กฎ หรือข้อสรุปไปใช้ในสถานการณ์ที่หลากหลาย
- 4.3.4 มีผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เกิดขึ้นจากการนำหลักการไปใช้

4.4 ขั้นตอนสำคัญ (ที่ขาดไม่ได้) ของวิธีสอน

- 4.4.1 ผู้สอนถ่ายทอดความรู้ / ทฤษฎี / หลักการ / กฎ / ข้อสรุปที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามความเหมาะสม
- 4.4.2 ผู้สอนให้ตัวอย่างสถานการณ์ใหม่ที่หลากหลายที่สามารถนำความรู้ที่ได้เรียนมาไปใช้
- 4.4.3 ผู้สอนให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัตินำความรู้ ความเข้าใจที่เกิดขึ้นไปใช้ในสถานการณ์ใหม่
- 4.4.4 ผู้สอนให้ผู้เรียนวิเคราะห์และอภิปรายการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น
- 4.4.5 ผู้สอนวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน (ทศนาแซมมณี, 2554: 31-32)

5. วิธีสอนโดยใช้การอุปนัย (Induction)

5.1 ความหมาย

วิธีสอนโดยการอุปนัย คือกระบวนการสอนที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการนำตัวอย่าง / ข้อมูล / ความคิด / เหตุการณ์ / สถานการณ์ / ปรากฏการณ์ ที่มีหลักการ / แนวคิด ที่ต้องการสอนให้แก่ผู้เรียนแฝงอยู่มาให้ผู้เรียนศึกษาวิเคราะห์ จนสามารถดึงหลักการ / แนวคิดที่แฝงออกมา เพื่อนำไปใช้ในสถานการณ์อื่นๆ ต่อไป กล่าวอย่างสั้นๆ ได้ว่า เป็นการสอนที่ให้ผู้เรียนสรุปหลักการจากตัวอย่างต่างๆ ด้วยตนเอง

5.2 วัตถุประสงค์

วิธีสอนโดยใช้การอุปนัยเป็นวิธีการที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์สามารถจับหลักการ หรือประเด็นสำคัญได้ด้วยตนเอง ทำให้เกิดการเรียนรู้หลักการ / แนวคิด หรือข้อความรู้ต่างๆ อย่างเข้าใจ

5.3 องค์ประกอบสำคัญ (ที่ขาดไม่ได้) ของวิธีสอน

5.3.1 มีตัวอย่าง / ข้อมูล / สถานการณ์ / เหตุการณ์ / ปรากฏการณ์ / ความคิดที่เป็นลักษณะย่อยๆ ของสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

5.3.2 มีการวิเคราะห์ตัวอย่างต่างๆ เพื่อหาหลักการที่ร่วมกัน

5.3.3 มีการสรุปหลักการและข้อสรุปที่มีลักษณะเป็นหลักการ / แนวคิด ซึ่งสามารถนำไปใช้ในสถานการณ์อื่นๆ ต่อไปได้

5.4 ขั้นตอนสำคัญ (ที่ขาดไม่ได้) ของวิธีสอน

5.4.1 ผู้สอน และ / หรือผู้เรียน ยกตัวอย่าง / ข้อมูล / สถานการณ์ / เหตุการณ์ / ปรากฏการณ์ / ความคิด ที่มีลักษณะสำคัญของสิ่งที่จะเรียนรู้

5.4.2 ผู้เรียนศึกษาและวิเคราะห์หาหลักการที่แฝงอยู่ในตัวอย่างนั้น

5.4.3 ผู้เรียนสรุปหลักการ / แนวคิด ที่ได้จากตัวอย่างนั้น (ทศนา

แซมมณี, 2554: 37)

6. วิธีสอนโดยใช้การไปทัศนศึกษา (Field Trip)

6.1 ความหมาย

วิธีสอนโดยใช้การไปทัศนศึกษาคือ กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันวางแผนและเดินทางไปศึกษาเรียนรู้ ณ สถานที่อันเป็นแหล่งความรู้ในเรื่องนั้น (ซึ่งอยู่นอกสถานที่ที่เรียนกันอยู่เป็นปกติ) โดยมีการศึกษาสิ่งต่างๆ ในสถานที่นั้นตามกระบวนการหรือวิธีการที่ได้วางแผนไว้ และมีการอภิปรายสรุปการเรียนรู้จากข้อมูลที่ได้ศึกษามา

6.2 วัตถุประสงค์

วิธีสอนโดยใช้การไปทัศนศึกษาเป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงในเรื่องเรียนได้เรียนรู้สภาพความเป็นจริงได้ใช้แหล่งชุมชนให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้

6.3 องค์ประกอบสำคัญ (ที่ขาดไม่ได้) ของวิธีสอน

6.3.1 มีการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียนในเรื่องวัตถุประสงค์ สถานที่ การเดินทาง เรื่องที่จะศึกษา วิธีศึกษา ค่าใช้จ่าย กำหนดการเดินทางและหน้าที่ความรับผิดชอบ

6.3.3 มีกระบวนการในการศึกษาสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ในสถานที่นั้น

6.3.4 มีการสรุปผลการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้จากการไปทัศนศึกษา

6.4 ขั้นตอนสำคัญ (ที่ขาดไม่ได้) ของวิธีสอน

6.4.1 ผู้สอนและผู้เรียนวางแผนร่วมกันในเรื่องวัตถุประสงค์ สถานที่ที่จะไป การเดินทาง สิ่งที่จะไปศึกษา วิธีศึกษา ค่าใช้จ่าย กำหนดการเดินทาง และหน้าที่ความรับผิดชอบ

6.4.2 ผู้สอนและผู้เรียนเดินทางไปยังสถานที่เป้าหมาย

6.4.3 ผู้เรียนศึกษาสิ่งต่างๆในสถานที่นั้นตามกระบวนการหรือวิธีการศึกษาที่ได้วางแผนไว้

6.4.4 ผู้สอนและผู้เรียนเดินทางกลับ และสรุปผลการเรียนรู้ หรือผู้สอนและผู้เรียนสรุปผลการเรียนรู้และเดินทางกลับ (ทศนา เขมมณี, 2554: 43-44)

7. วิธีสอนโดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อย (Small Group Discussion)

7.1 ความหมาย

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2553: 149) ได้ให้ความหมายของวิธีสอนแบบอภิปรายกลุ่มย่อยว่า หมายถึง วิธีสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือพิจารณาหัวข้อที่กลุ่มมีความสนใจร่วมกันโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อหาคำตอบแนวทาง หรือเพื่อแก้ปัญหาใดปัญหาหนึ่งร่วมกัน วิธีสอนแบบอภิปรายจึงเป็นวิธีสอนแบบที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน คือ ได้คิด ได้ทำ ได้แก้ปัญหา และได้ฝึกร่วมกันทำงานแบบประชาธิปไตย ผู้เรียนจึงเป็นศูนย์กลางของการเรียน มีลักษณะการเรียนรู้แบบกระตือรือร้น (Active Learning) เป็นการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ด้านเจตคติ และด้านทักษะการเรียนรู้ เช่น ทักษะการคิด การพูด การรับฟัง การแสดงความคิดเห็น การทำงานร่วมกับกลุ่ม เป็นต้น สอดคล้องกับที่ ทศนา เขมมณี (2554: 49) กล่าวว่า วิธีสอนโดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อย หมายถึง กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดโดยการจัดผู้เรียนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ประมาณ 4 – 8 คน และให้ผู้เรียนในกลุ่มพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็นและประสบการณ์ในประเด็นที่กำหนด และสรุปผลการอภิปรายออกมาเป็นข้อสรุปของกลุ่ม

7.2 วัตถุประสงค์

วิธีสอนโดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อย เป็นวิธีการที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างทั่วถึง มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์อันจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องที่เรียนกว้างขึ้น

7.3 องค์ประกอบสำคัญ (ที่ขาดไม่ได้) ของวิธีสอน

- 7.3.1 มีการจัดผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อยๆ กลุ่มละประมาณ 4-8 คน
- 7.3.2 มีประเด็นในการอภิปราย
- 7.3.3 มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้สึก และประสบการณ์กัน ระหว่างสมาชิกในกลุ่มตามประเด็นการอภิปราย
- 7.3.4 มีการสรุปสาระที่สมาชิกกลุ่มได้อภิปรายกันเป็นข้อสรุปของกลุ่ม
- 7.3.5 มีการนำข้อมูลสรุปของกลุ่มมาใช้ในการสรุปบทเรียน

7.4 ขั้นตอนสำคัญ (ที่ขาดไม่ได้) ของการสอน

- 7.4.1 ผู้สอนจัดผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อยๆ กลุ่มละประมาณ 4-8 คน
- 7.4.2 ผู้สอน / ผู้เรียนกำหนดประเด็นในการอภิปราย
- 7.4.3 ผู้เรียนพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันตามประเด็นอภิปราย
- 7.4.4 ผู้เรียนสรุปสาระที่สมาชิกกลุ่มได้อภิปรายร่วมกันเป็นข้อสรุปของกลุ่ม
- 7.4.5 ผู้สอนและผู้เรียนนำข้อสรุปของกลุ่มย่อยมาใช้ในการสรุปบทเรียน (ทิตินา แชมมณี, 2554: 50)

8. วิธีสอนโดยใช้การแสดงละคร (Dramatization)

8.1 ความหมาย

วิธีสอนโดยใช้การแสดงละคร คือกระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ โดยการให้ผู้เรียนแสดงละคร ซึ่งเป็นเรื่องราวที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามเนื้อหาและบทละครที่ได้กำหนดไว้ตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง ทำให้เรื่องราวนั้นมีชีวิตขึ้นมา และสามารถทำให้ทั้งผู้แสดงและผู้ชมเกิดความเข้าใจและจดจำเรื่องนั้นได้นาน

8.2 วัตถุประสงค์

วิธีสอนโดยใช้การแสดงละคร เป็นวิธีการที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนเห็นภาพของเรื่องราวที่ต้องการเรียนรู้ประจักษ์ชัดด้วยตาตนเอง ทำให้เรื่องราวนั้นมีชีวิตขึ้นมา จึงช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ชัดเจน และจดจำได้นาน

8.3 องค์ประกอบสำคัญ (ที่ขาดไม่ได้) ของวิธีสอน

8.3.1 มีบทละคร คือเรื่องที่มีเนื้อหาและบทพูดหรือบทแสดงกำหนดไว้เรียบร้อยแล้วตั้งแต่ต้นจนจบ

8.3.2 มีการแสดงตามบทที่กำหนด และมีการชมและสังเกตการณ์แสดง

8.3.3 มีการอภิปรายเกี่ยวกับเรื่องราวหรือเนื้อหาการแสดง การแสดงของผู้รับบทบาทต่างๆ

8.3.4 มีการสรุปการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ได้จากการแสดงและชมการแสดง

8.4 ขั้นตอนสำคัญ (ที่ขาดไม่ได้) ของวิธีสอน

8.4.1 ผู้สอน/ผู้เรียนเตรียมบทละคร

8.4.2 ผู้เรียนศึกษาบทละครและเลือก (หรือผู้สอนกำหนด) บทบาทที่จะแสดง

8.4.3 ผู้เรียนศึกษาบทที่จะแสดงและซ้อมการแสดง ผู้สอนให้คำแนะนำในการชมการแสดงแก่ผู้เรียนที่เป็นผู้ชม

8.4.4 ผู้สอนและผู้เรียนจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์สำหรับการแสดง เช่น เครื่องแต่งกาย ฉาก เฟอริไนเจอร์ ฯลฯ

8.4.5 ผู้เรียนแสดงหรือชมการแสดง

8.4.6 ผู้สอนและผู้เรียนอภิปรายเกี่ยวกับการแสดงของผู้เล่น เรื่องราวหรือเนื้อหาการแสดง และสรุปการเรียนรู้ที่ได้จากการแสดง (ทีศนา เขมมณี, 2554: 59-60)

9. วิธีสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing)

9.1 ความหมาย

วิธีสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ คือกระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการให้ผู้เรียนสวมบทบาทในสถานการณ์ซึ่งมีความใกล้เคียงกับความเป็นจริง และแสดงออกตามความรู้สึกนึกคิดของตน และนำเอาการแสดงออกของผู้แสดง ทั้งทางด้านความรู้ ความคิดความรู้สึก และพฤติกรรมที่สังเกตพบมาเป็นข้อมูลในการอภิปราย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ตามวัตถุประสงค์

9.2 วัตถุประสงค์

วิธีสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ เป็นวิธีการที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ การเอาใจเขามาใส่ใจเรา เกิดความเข้าใจในความรู้สึกและพฤติกรรมทั้งของตนเองและผู้อื่น หรือเกิดความเข้าใจในเรื่องต่างๆ เกี่ยวกับบทบาทสมมติที่ตนแสดง

9.3 องค์ประกอบสำคัญ (ที่ขาดไม่ได้) ของวิธีสอน

9.3.1 มีสถานการณ์สมมติและบทบาทสมมติ

9.3.2 มีการแสดงบทบาทสมมติ

9.3.3 มีการอภิปรายเกี่ยวกับความรู้ ความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้แสดงและสรุปการเรียนรู้ที่ได้รับ

9.4 ขั้นตอนสำคัญ (ขาดไม่ได้) ของวิธีสอน

9.4.1 ผู้สอน / ผู้เรียน นำเสนอสถานการณ์สมมติและบทบาทสมมติ

9.4.2 ผู้สอน / ผู้เรียนเลือกผู้แสดงบทบาท

9.4.3 ผู้สอนเตรียมผู้สังเกตการณ์

9.4.4 ผู้เรียนแสดงบทบาทและสังเกตพฤติกรรมที่แสดงออก

9.4.5 ผู้สอนและผู้เรียนอภิปรายเกี่ยวกับความรู้ ความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้แสดง

9.4.6 ผู้สอนและผู้เรียนสรุปการเรียนรู้ที่ได้รับจากการแสดงและการชมการแสดง (ทิสนา เขมมณี, 2554: 67-68)

10. วิธีสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง (Case)

10.1 ความหมาย

วิธีสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง คือ กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยให้ผู้เรียนศึกษาเรื่องที่สมมติขึ้นจากความเป็นจริง และตอบประเด็นคำถามเกี่ยวกับเรื่องนั้น แล้วนำคำตอบและเหตุผลที่มาของคำตอบนั้นมาใช้เป็นข้อมูลในการอภิปราย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์

10.2 วัตถุประสงค์

วิธีสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง เป็นวิธีการที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนฝึกฝนการเผชิญและแก้ปัญหาโดยไม่ต้องรอให้เกิดปัญหาจริง เป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์และเรียนรู้ความคิดของผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนมีมุมมองที่กว้างขึ้น

10.3 องค์ประกอบสำคัญ (ที่ขาดไม่ได้) ของวิธีสอน

10.3.1 มีกรณีเรื่องที่คล้ายกับเหตุการณ์จริง

10.3.1 มีประเด็นคำถามให้คิดพิจารณาหาคำตอบ

10.3.3 มีคำตอบที่หลากหลาย คำตอบไม่มีถูกผิดอย่างชัดเจน

หรือแน่นอน

10.3.4 มีการอภิปรายเกี่ยวกับสภาพการณ์ ปัญหา มุมมอง และวิธีแก้ปัญหาของผู้เรียน และสรุปการเรียนรู้ที่ได้รับ

องค์ประกอบสำคัญของวิธีสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง ที่กล่าวข้างต้น มีความสอดคล้องกับที่ ชนาธิป พรกุล (2554: 165) กล่าวไว้ว่า

1. เป็นเรื่องราวอย่างย่อที่เหมือนชีวิตจริง นำเสนอเหตุการณ์หรือประเด็นที่เป็นปัญหา

2. การศึกษาปัญหาใช้กระบวนการอภิปราย

3. มีคำตอบที่เป็นไปได้หลายคำตอบ

10.4 ขั้นตอนสำคัญ (ที่ขาดไม่ได้) ของวิธีสอน

10.4.1 ผู้สอน / ผู้เรียนนำเสนอกรณีตัวอย่าง

10.4.2 ผู้เรียนศึกษากรณีตัวอย่าง

10.4.3 ผู้เรียนอภิปรายประเด็นคำถามเพื่อหาคำตอบ

10.4.4 ผู้สอนและผู้เรียนอภิปรายคำตอบ

10.4.5 ผู้สอนและผู้เรียนอภิปรายเกี่ยวกับปัญหาวิธีแก้ปัญหาของผู้เรียน และสรุปการเรียนรู้ที่ได้รับ (ทีศนา แคมมณี, 2554: 75)

11. วิธีสอนโดยใช้เกม (Game)

11.1 ความหมาย

วิธีสอนโดยใช้เกม คือกระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการให้ผู้เรียนเล่นเกมตามกติกา และนำเสนอเนื้อหาและข้อมูล

ของเกม พฤติกรรมการเล่น วิธีการเล่น และผลการเล่นเกมของผู้เรียนมาใช้ในการอภิปรายเพื่อสรุปการเรียนรู้

11.2 วัตถุประสงค์

วิธีสอนโดยใช้เกม เป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องต่าง ๆ อย่างสนุกสนาน และท้าทายความสามารถ โดยผู้เรียนเป็นผู้เล่นเอง ทำให้ได้รับประสบการณ์ตรง เป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมสูง

11.3 องค์ประกอบสำคัญ (ที่ขาดไม่ได้) ของวิธีสอน

11.3.1 มีเกมและกติกาการเล่น

11.3.2 มีการเล่นเกมตามกติกา

11.3.3 มีการอภิปรายเกี่ยวกับผลการเล่น วิธีการเล่น และพฤติกรรมการเล่นของผู้เล่นหลังการเล่น

11.4 ขั้นตอนสำคัญ (ที่ขาดไม่ได้) ของวิธีสอน

11.4.1 ผู้สอนนำเสนอเกม ชี้แจงวิธีการเล่น และกติกาการเล่น

11.4.2 ผู้เรียนเล่นเกมตามกติกา

11.4.3 ผู้สอนและผู้เรียนอภิปรายเกี่ยวกับผลการเล่นและวิธีการหรือพฤติกรรมการเล่นของผู้เรียน (ทศนา เขมมณี, 2554: 81)

12. วิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง (Simulation)

12.1 ความหมาย

วิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง คือกระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยให้ผู้เรียนลงไปเล่นในสถานการณ์ที่มีบทบาท ข้อมูล และกติกาการเล่น ที่สะท้อนความเป็นจริง และมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ในสถานการณ์นั้น โดยใช้ข้อมูลที่มีสภาพคล้ายกับข้อมูลในความเป็นจริง ในการตัดสินใจและแก้ปัญหาต่างๆ ซึ่งการตัดสินใจนั้นจะส่งผลถึงผู้เล่นในลักษณะเดียวกันกับที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริง

12.2 วัตถุประสงค์

วิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง เป็นวิธีการที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สภาพความเป็นจริง เกิดความเข้าใจในสถานการณ์ หรือเรื่องที่มีตัวแปรจำนวนมากที่มีความสัมพันธ์กันอย่างซับซ้อน (ทศนา เขมมณี, 2554: 89)

12.3 จุดมุ่งหมาย

ผู้สอนเลือกใช้สถานการณ์จำลอง เมื่อผู้สอนมีจุดมุ่งหมายข้อใดข้อหนึ่ง ต่อไปนี้

- 12.3.1 เรียนรู้ประสบการณ์อันตราายในชีวิตจริงอย่างปลอดภัย
- 12.3.2 พัฒนาการบวนการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ หรือแก้ปัญหา
- 12.3.3 เพิ่มแรงจูงใจ และความสนใจในการเรียนรู้
- 12.3.4 ส่งเสริมความสามารถในการประยุกต์ใช้หลักการ ทฤษฎี หรือข้อเท็จจริง
- 12.3.5 ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม หรือเจตคติบางอย่าง
- 12.3.6 ช่วยให้แต่ละคนเข้าใจบทบาทของตนเอง
- 12.3.7 ให้ผู้เรียนแสดงบทบาทที่มีผลกระทบต่อชีวิต
- 12.3.8 เตรียมผู้เรียนสำหรับบทบาทใหม่ในอนาคต
- 12.3.9 ฝึกให้มีความไวต่อความรู้สึกของผู้อื่น
- 12.3.10 ลดปัญหาที่มีความซับซ้อน (ชนาธิป พรกุล, 2554: 170)

12.4 องค์ประกอบสำคัญ (ที่ขาดไม่ได้) ของวิธีสอน

- 12.4.1 มีสถานการณ์ ข้อมูล บทบาทและกติกา ที่สะท้อนความเป็นจริง
- 12.4.2 ผู้เล่นในสถานการณ์มีปฏิสัมพันธ์กับปัจจัยต่างๆ ในสถานการณ์นั้น
- 12.4.3 ผู้เล่นหรือผู้สวมบทบาทมีการใช้ข้อมูลที่ทำให้ในการตัดสินใจ
- 12.4.4 การตัดสินใจส่งผลต่อผู้เล่นในลักษณะเดียวกันกับที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริง
- 12.4.5 มีการอภิปรายเกี่ยวกับสถานการณ์ ข้อมูล และกติกาของสถานการณ์ วิธีเล่น พฤติกรรมการเล่น และผลการเล่น เพื่อการเรียนรู้

12.5 ขั้นตอนสำคัญ (ที่ขาดไม่ได้) ของวิธีสอน

- 12.5.1 ผู้สอนเตรียมสถานการณ์จำลอง
- 12.5.2 ผู้สอนนำเสนอสถานการณ์จำลอง บทบาท ข้อมูล และกติกาการเล่น
- 12.5.3 ผู้เรียนเลือกบทบาทที่จะเล่น หรือผู้สอนกำหนดบทบาท
- 12.5.4 ผู้เรียนเล่นตามกติกาที่กำหนด
- 12.5.5 ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับสถานการณ์ ข้อมูล และกติกาของสถานการณ์วิธีการเล่น พฤติกรรมการเล่น และผลการเล่น

12.5.6 ผู้สอนและผู้เรียนสรุปการเรียนรู้ที่ได้รับจากการเล่น

(ทศนา เขมมณี, 2554: 90)

13. วิธีสอนโดยใช้ศูนย์การเรียนรู้ (Learning Center)

13.1 ความหมาย

วิธีสอนโดยใช้ศูนย์การเรียนรู้ คือกระบวนการในการสอนให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดโดยผู้สอนให้ผู้เรียนศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองจากศูนย์การเรียนรู้หรือมุมความรู้ ซึ่งผู้สอนได้จัดเตรียมเนื้อหาสาระและกิจกรรมที่ใช้สื่อการสอนหลายๆ อย่างประสมกันเอาไว้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ปกติศูนย์การเรียนรู้จะมีหลายศูนย์ แต่ละศูนย์จะมีเนื้อหาสาระเบ็ดเสร็จในตนเอง ผู้เรียนจะหมุนเวียนกันเข้าศูนย์ต่างๆ จนครบทุกศูนย์โดยมีศูนย์สำรองไว้สำหรับผู้เรียนที่เรียนรู้ได้เร็วและทำกิจกรรมเสร็จก่อนคนอื่น ๆ ผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้จัดเตรียมศูนย์การเรียนรู้ให้คำแนะนำช่วยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้แก่ผู้เรียน และประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน (ทศนา เขมมณี, 2554: 95)

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2553: 168) ที่กล่าวว่า ศูนย์การเรียนรู้เป็นวิธีการสอนที่เน้นความสำคัญของนักเรียนหรือยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง และใช้เทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่ใช้สื่อประสม (Multi Media Approach) และกระบวนการกลุ่ม (Group Process) เป็นสิ่งสำคัญเพื่อส่งเสริมให้การเรียนการสอนมีชีวิตชีวา ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้และพัฒนาสติปัญญาจากการกระทำกิจกรรม และการศึกษาดูด้วยตนเอง โดยแต่ละศูนย์มีชุดการสอนให้นักเรียนแต่ละกลุ่มได้หมุนเวียนเรียนจนครบทุกศูนย์

13.2 วัตถุประสงค์

วิธีสอนโดยใช้ศูนย์การเรียนรู้ เป็นวิธีการที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าและเรียนรู้ด้วยตนเอง

13.3 องค์ประกอบสำคัญ (ที่ขาดไม่ได้) ของวิธีสอน

13.3.1 มีชุดการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาสาระ บัตรคำสั่งในการทำกิจกรรม วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ และสื่อที่จำเป็นสำหรับทำกิจกรรม รวมทั้งแบบวัดและประเมินผลการเรียนรู้

13.3.2 มีศูนย์การเรียนรู้ หรือมุมความรู้ หรือสถานที่สำหรับกลุ่มผู้เรียนในการศึกษาและทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่ระบุไว้ในบัตรคำสั่ง

13.3.3 ผู้เรียนศึกษาและทำกิจกรรมตามศูนย์ต่างๆ ร่วมกันเป็นกลุ่มหรือเป็นรายบุคคล จนครบทุกศูนย์หรือครบทุกเนื้อหา

13.3.4 ผู้เรียนมีผลการเรียนรู้ที่เกิดจากการทำกิจกรรมต่างๆ ในศูนย์

13.4 ขั้นตอนสำคัญ (ที่ขาดไม่ได้) ของวิธีสอน

13.4.1 ผู้สอนจัดเตรียมชุดการเรียนการสอนและจัดศูนย์การเรียนรู้

13.4.2 ผู้สอนให้คำชี้แจงและคำแนะนำแก่ผู้เรียนในการเรียนรู้ โดยใช้ศูนย์การเรียนรู้

13.4.3 ผู้เรียนทำแบบสอบก่อนเรียน

13.4.4 ผู้เรียนศึกษาและทำกิจกรรมตามบัตรคำสั่งในศูนย์ต่างๆ ร่วมกันเป็นกลุ่มหรือเป็นรายบุคคลจนครบทุกศูนย์หรือครบทุกเนื้อหา

13.4.5 ผู้สอนประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน (ทีศนา แซมมณี, 2554: 95-96)

14 . วิธีสอนโดยใช้บทเรียนแบบโปรแกรม (Programmed Instruction)

14.1 ความหมาย

วิธีสอนโดยใช้บทเรียนแบบโปรแกรม คือกระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการให้ผู้เรียนศึกษาจากบทเรียนสำเร็จรูปด้วยตนเอง ซึ่งมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างไปจากบทเรียนปกติ กล่าวคือ เป็นบทเรียนที่นำเนื้อหาสาระที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้มาแตกเป็นหน่วยย่อย (small steps) เพื่อให้ง่ายแก่ผู้เรียนในการเรียนรู้ และนำเสนอแก่ผู้เรียนในลักษณะที่ให้ผู้เรียนสามารถตอบสนองต่อสิ่งที่เรียน และตรวจสอบการเรียนรู้ของตนเองได้ทันที (immediate feedback) ว่าผิดหรือถูก ผู้เรียนสามารถใช้เวลาในการเรียนรู้มากขึ้นตามความสามารถ และสามารถตรวจสอบผลการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เพราะบทเรียนจะมีแบบสอบทั้งแบบทดสอบก่อนการเรียน (pre- test) และแบบทดสอบหลังการเรียน (post - test) ไว้ให้พร้อม

14.2 วัตถุประสงค์

วิธีสอนโดยใช้บทเรียนแบบโปรแกรมเป็นวิธีการที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนรายบุคคลได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสามารถ ความต้องการและความสนใจของตน

14.3 องค์ประกอบสำคัญ (ที่ขาดไม่ได้) ของวิธีสอน

14.3.1 มีบทเรียนแบบโปรแกรมในเรื่องที่ตรงกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน

14.3.2 มีผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เกิดจากบทเรียนแบบโปรแกรม

14.4 ขั้นตอนที่สำคัญ (ที่ขาดไม่ได้) ของวิธีสอน

14.4.1 ผู้สอนศึกษาปัญหา ความต้องการและความสนใจของผู้เรียน

- 14.4.2 ผู้สอนเลือก แสวงหา หรือสร้างบทเรียนแบบโปรแกรม
ในเรื่องที่ตรงกับปัญหาความต้องการหรือความสนใจของผู้เรียน
- 14.4.3 ผู้สอนแนะนำการใช้บทเรียนแบบโปรแกรมให้ผู้เรียนเข้าใจ
- 14.4.4 ผู้สอนให้ผู้เรียนศึกษาบทเรียนแบบโปรแกรมด้วยตนเอง
- 14.4.5 ผู้เรียนทดสอบการเรียนรู้ของตนด้วยตนเอง หรือมารับ
การทดสอบจากผู้สอน (ทิสนา เขมมณี, 2554: 101-102)

3. การจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมในระดับมัธยมศึกษา

วรรณคดีและวรรณกรรมมีความสำคัญและมีคุณค่า ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนสาระ
วรรณคดีและวรรณกรรม จึงต้องให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ เห็นประโยชน์ และเห็นคุณค่าของวรรณคดี
และวรรณกรรมมากที่สุด

สุจิต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์ทรัพย์ (2538: 235) กล่าวถึง การสอนวรรณคดีว่า ครูควร
เป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับวรรณคดีอย่างแท้จริงและจะต้องมีความรู้ความสามารถพิเศษ เช่น การฟ้อนรำ
การขับร้อง การแสดงละคร และความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย ต้องมีทัศนคติที่ดีต่อการสอนสาระ
วรรณคดีและวรรณกรรม และพยายามปลูกฝังให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อวรรณคดี ในการสอน
วรรณคดี ควรคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนตลอดจนความสามารถและความต้องการของนักเรียน
ในการสอนทุกครั้งควรเขียนเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมไปด้วย เพราะจะช่วยให้การเรียนการสอน
ดำเนินไปตามเป้าประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ ควรใช้วิธีสอนหลายวิธีให้นักเรียนได้ร่วมกิจกรรมให้มากที่สุด
เท่าที่ทำได้ ควรเน้นโน้มน้ามนักเรียนมากกว่าเนื้อหา มุ่งให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน เกิดความสุข ความ
จรรโลงใจ โดยคำนึงถึงนักเรียนเป็นสำคัญเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี โดยไม่
ต้องเกิดความกังวลว่าความคิดของตนจะไม่สอดคล้องกับครู ครูเองก็ควรเป็นผู้มีใจกว้างยอมรับฟัง
และเคารพความคิดเห็นของนักเรียน พยายามสนับสนุนทุกวิถีทางที่จะทำให้นักเรียนมีโอกาสแสดง
ความคิดเห็น และมีความเป็นตัวของตัวเองอย่างเต็มที่

สุจิต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์ทรัพย์ (2538: 229-230) กล่าวถึง วัตถุประสงค์ในการ
เรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม สามารถสรุปความได้ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้จักความหมายของคำว่าวรรณคดี
2. เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักลักษณะหนังสือที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นวรรณคดี
3. เพื่อฝึกให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าและศึกษาวรรณคดีในรูปแบบต่างๆ

4. เพื่อฝึกทักษะการอ่านออกเสียง ทำนองพูด ทำนองเสนาะ ให้ถูกต้อง
5. เพื่อฝึกทักษะการอ่านในใจ และปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน
6. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ในเรื่อง การตีความ ตลอดจนคำศัพท์ต่างๆ
7. เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินจากเรื่องที่อ่าน
8. เพื่อให้ผู้เรียนศึกษาลักษณะข้อบังคับต่างๆของคำประพันธ์ที่ใช้ในวรรณคดีแต่ละเรื่อง
9. เพื่อให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของวรรณคดี และเข้าถึงอรรถรสของวรรณคดี สามารถจดจำคำหรือข้อความที่ไพเราะ เป็นคติ ข้อคิดต่างๆ และมีมีโนทัศน์ที่ถูกต้อง
10. เพื่อให้ผู้เรียนฝึกจินตนาการ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
11. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถวิจารณ์วรรณคดี วิเคราะห์ลักษณะนิสัย และการกระทำของตัวละครด้วยใจเป็นธรรม ปราศจากอคติ เพื่อให้ผู้เรียนได้เป็นผู้ที่มีชีวิตทัศน์ที่กว้างขวาง
12. เพื่อให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนวรรณคดีไทย
13. เพื่อให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อวรรณคดีไทย

บุญเหลือ เทพยสุวรรณ (2523: 35-37) ได้ให้ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม สรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนทุกประเทศควรรับทราบประวัติวรรณคดีของตน เพื่อให้รู้ว่าวรรณคดีของชาติมีลักษณะอย่างไร วิวัฒนาการมาอย่างไร มีงานชิ้นเอกใดบ้างที่บรรพบุรุษยกย่อง
2. นักเรียนวรรณคดีต้องเรียนวรรณคดีเช่นเดียวกับนักเรียนกฎหมายต้องเรียนกฎหมาย วรรณคดีที่คัดเลือกมาให้เรียนมีหลายประเภท ทั้งนี้ครูควรให้นักเรียนได้มีโอกาสอ่านวรรณคดีทั้งเรื่อง และต้องฝึกให้นักเรียนเกิดความคิดเชิงวิจารณ์ว่าวรรณคดีนั้นมีส่วนงามและส่วนบกพร่องที่ใด ควรให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เมื่อทราบความคิดเพื่อเป็นแนวทางให้นักเรียนได้คิดต่อไป
3. ควรจัดการเรียนรู้อรรถรสถึงขั้นวิจักษ์ คือ เป็นการอ่านหนังสือโดยปล่อยให้ปฏิบัติโดยชอบอย่างเสรี แต่ต้องสังเกตและจดจำปฏิกริยานั้นไว้ อีกทั้งควรให้นักเรียนได้อ่านวรรณคดีที่ไม่ค่อยดีบ้าง เพื่อให้นักเรียนหาข้อบกพร่องของวรรณคดีเรื่องนั้น

สรุปได้ว่า การสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรมมีแนวทางและลักษณะการสอนที่ทำได้อย่างหลากหลาย ในการสอนควรสร้างบรรยากาศให้สนุกสนาน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิด วิพากษ์วิจารณ์ เนื้อหาส่วนต่างๆ จากเรื่องที่ได้เรียนให้มากที่สุด ดังนั้นในการสอนสาระวรรณคดี

และวรรณกรรมควรเน้นให้นักเรียนได้อ่านอย่างมีวิจารณญาณเพื่อให้นักเรียนได้รับรู้และข้อคิดจากวรรณคดีและวรรณกรรมได้มากที่สุดตามศักยภาพ รวมทั้งครูควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เพื่อสร้างความสนใจและทำให้นักเรียนเห็นคุณค่าของสิ่งที่ได้เรียน

การจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำควบคู่กับการสอนอ่าน ระดับการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น คือ ต้องอ่านได้ในระดับการอ่านเพื่อความเข้าใจ คือ การที่ผู้อ่านสามารถคิดและตีความหมายในสิ่งที่ผู้เขียนต้องการสื่อ โดยกระบวนการทางความคิดที่ใช้ความรู้ และประสบการณ์เดิมของผู้อ่านเป็นพื้นฐานสำคัญ ในการตีความตัวอักษรหรือสัญลักษณ์ออกมาเป็นความเข้าใจซึ่งความหมายของการอ่านเพื่อความเข้าใจ

ข้อมูลที่น่าเสนอเอาไว้ในประเด็นนี้ เป็นประโยชน์ในการสร้างกรอบคำถาม ในเครื่องมือฉบับต่างๆ ดังนี้ คือ แบบสอบถามครูภาษาไทย ผู้บริหารสถานศึกษา และนักเรียน แบบสัมภาษณ์ครูภาษาไทย ผู้บริหารสถานศึกษาและศึกษานิเทศก์ และแบบสังเกตการจัดการเรียนรู้ ในด้านการนำทฤษฎี แนวคิดและวิธีสอนมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรม

4. สื่อการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม

4.1 ความหมายของสื่อการเรียนการสอน

กิดานันท์ มลิทอง (2540: 79) กล่าวว่า สื่อการเรียนการสอน หมายถึง สื่อชนิดใดก็ตามที่บรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน เป็นวัสดุอุปกรณ์ทางกายภาพที่นำมาใช้ในเทคโนโลยีการศึกษาเป็นสิ่งที่ใช้เป็นเครื่องมือหรือช่องทางสำหรับทำให้การเรียนการสอนของผู้สอนส่งไปถึงผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่ผู้สอนวางไว้เป็นอย่างดี

ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2526: 4) ให้ความหมายของสื่อการเรียนการสอน หมายถึง สิ่งที่ช่วยในการเรียนรู้ ซึ่งครูและนักเรียนเป็นผู้ใช้ เพื่อช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จากความหมายที่นักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ไว้ สรุปได้ว่า สื่อการเรียนการสอน หมายถึง วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ และวิธีการใดๆก็ตามที่ผู้สอนจัดขึ้นเพื่อการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ ความรู้ และเจตคติ บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

4.2 ประเภทของสื่อการเรียนการสอน

สื่อการเรียนการสอนสามารถจำแนกออกเป็นหลายประเภท โดยยึดหลักการที่แตกต่างกันออกไป ดังนี้

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2523: 112) แบ่งประเภทของสื่อออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. สื่อการเรียนการสอนประเภทวัสดุ (Software) หมายถึง สื่อการเรียนการสอนที่เป็นวัสดุสิ้นเปลืองใช้แล้วหมดไปหรือผู้ฟังง่าย เช่น สิ่งพิมพ์ ภาพชุด แผนภูมิ แถบเทป फिल्मต่างๆ เป็นต้น
2. สื่อการเรียนการสอนประเภทอุปกรณ์ (Hardware) หมายถึง สื่อประเภทเครื่องมือหรืออุปกรณ์ เช่น กระดานป้ายนิเทศ เครื่องเสียง หรือเครื่องฉายต่างๆ เป็นต้น
3. สื่อการเรียนการสอนประเภทวิธีการ (Technique) หมายถึง วิธีการและกิจกรรมทุกอย่างที่ครูหรือนักเรียนจัดขึ้น ทั้งในและนอกห้องเรียน วิธีการเป็นสื่อการเรียนการสอนที่จะช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนอย่างกระฉับกระเฉง และมีประสบการณ์ตรงจากการลงมือปฏิบัติจริง

กมล เวียสุวรรณและ นิตยา เวียสุวรรณ (2536: 25) แบ่งประเภทของสื่อออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. สื่อประเภทวัสดุ ได้แก่ สื่อเล็ก ซึ่งทำหน้าที่เก็บความรู้ในลักษณะของภาพเสียง และอักษรในรูปแบบต่างๆ ที่ผู้เรียนสามารถใช้เป็นแหล่งหาประสบการณ์ หรือศึกษาได้อย่างแท้จริงและกว้างขวาง แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1.1 วัสดุที่เสนอความรู้ได้จากตัวมันเอง ได้แก่ หนังสือเรียนหรือตำรา ของจริง หุ่นจำลอง รูปภาพ แผนภูมิ แผนที่ ป้ายนิเทศ เป็นต้น

1.2 วัสดุที่ต้องอาศัยสื่อประเภทเครื่องกลไก เป็นตัวนำเสนอความรู้ ได้แก่ फिल्मภาพยนตร์ แผ่นสไลด์ फिल्मสตริป เส้นเทปบันทึกเทป รายการวิทยุ รายการโทรทัศน์ รายการที่ใช้เครื่องช่วยสอน เป็นต้น

2. สื่อประเภทเครื่องมือ หรือสื่อทัศนูปกรณ์ ได้แก่ สื่อใหญ่ ที่เป็นตัวกลางหรือทางผ่านของความรู้ ที่ถ่ายทอดไปยังครูและนักเรียน สื่อประเภทนี้ตัวมันเองแทบไม่มีประโยชน์ต่อการสื่อความหมายเลยถ้าไม่มีความรู้ในรูปแบบต่างๆ มาป้อนผ่านเครื่องกลไกเหล่านี้ สื่อประเภทนี้จึงจำเป็นต้องอาศัยสื่อประเภทวัสดุ บางชนิดเป็นแหล่งความรู้ให้มันส่งผ่าน ซึ่งจะทำให้ความรู้ที่ส่งผ่านมีการเคลื่อนไหวไปสู่ผู้เรียนจำนวนมากได้ไกลๆ และรวดเร็ว และบางทีก็ทำหน้าที่เหมือนครูเสียเอง เช่น เครื่องช่วยสอน ได้แก่ เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องเล่นแผ่นเสียง เครื่องบันทึกเสียง เครื่องรับวิทยุ เครื่องฉายภาพนิ่งทั้งหลาย

3. สื่อประเภทเทคนิคหรือวิธีการ ตัวกลางในกระบวนการเรียนการสอนไม่จำเป็นต้องใช้แต่วัสดุหรือเครื่องมือเท่านั้น บางครั้งจะต้องใช้เทคนิคและกลวิธีต่างๆ ควบคู่กันไป โดยเน้นที่เทคนิคและวิธีการเป็นสำคัญ

การแบ่งประเภทของสื่อการเรียนการสอนเช่นนี้ นับเป็นการแบ่งที่ครอบคลุมสื่อทุกชนิดและสะดวกในการพิจารณาว่าสื่อแต่ละชนิดอยู่ประเภทใด

จากความหมายที่นักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ไว้ สรุปได้ว่า ประเภทของสื่อการเรียนการสอน สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ คือ

1. สื่อการเรียนการสอนประเภทวัสดุ (Software)
2. สื่อการเรียนการสอนประเภทอุปกรณ์ (Hardware)
3. สื่อการเรียนการสอนประเภทวิธีการ (Technique)

โดยสามารถแบ่งประเภทแยกย่อยได้ตามประเภทของสื่อการเรียนการสอนที่ครูผู้สอนนำมาใช้

สื่อการเรียนการสอนที่มีความเหมาะสมกับการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม คือ การเลือกใช้สื่อในแต่ละประเภทให้เหมาะสมกับเนื้อหาในการเรียนการสอนและเหมาะสมกับความสนใจของผู้เรียน

ข้อมูลที่น่าเสนอเอาไว้ในประเด็นนี้ เป็นประโยชน์ในการสร้างกรอบคำถาม ในเครื่องมือฉบับต่างๆ ดังนี้ คือ แบบสอบถามครูภาษาไทย ผู้บริหารสถานศึกษา และนักเรียน แบบสัมภาษณ์ครูภาษาไทย ผู้บริหารสถานศึกษาและศึกษานิเทศก์ และแบบสังเกตการจัดการเรียนรู้ ในด้านการใช้สื่อประกอบการเรียนรู้

5. การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

5.1 ความหมายของการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

การประเมินผลเป็นขั้นตอนสำคัญของการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กล่าวว่า เป็นกระบวนการสำคัญที่เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการเรียนรู้ การเรียนรู้และการประเมินผลต้องมีลักษณะสอดคล้องและดำเนินการควบคู่กันไป ดังนั้นเมื่อจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงมีลักษณะเป็นการเรียนรู้ที่แท้จริง (Authentic Learning) จึงต้องกำหนดการประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment) คือ การประเมินผลทั้งกระบวนการหาความรู้ พฤติกรรมการปฏิบัติ และผลผลิตของการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสร้างออกมาด้วยตนเอง ซึ่งอาจเป็นข้อเท็จจริง มโนทัศน์ หลักการ กฎ รวมทั้งทฤษฎี ผลผลิต นักการศึกษาได้กล่าวถึงความหมายของการประเมินตามสภาพจริงไว้ ดังต่อไปนี้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2548: 102) ได้กล่าวถึงความหมายของการประเมินตามสภาพจริงไว้ดังนี้

1. เป็นวิธีการที่สามารถค้นหาความสามารถและความก้าวหน้าในการเรียนรู้ที่แท้จริงของผู้เรียน ข้อมูลที่ได้สามารถนำมาใช้ประกอบการตัดสินผลการเรียนของผู้เรียน
2. เป็นการประเมินเชิงคุณภาพอย่างต่อเนื่องในด้านความรู้ ความคิด พฤติกรรม วิธีการปฏิบัติ ผลการปฏิบัติ และเจตคติของผู้เรียน

ชวลิต ชูกำแหง (2550: 37) ได้กล่าวถึง ความหมายของการประเมินตามสภาพจริง สามารถสรุปความได้ ดังนี้

1. เป็นการประเมินที่ใช้เทคนิคการประเมินอย่างหลากหลายวิธี เพื่อจะตรวจสอบคุณภาพงานของนักเรียน เพื่อแสดงออกถึงทักษะจากการเรียนรู้ ตลอดจนแสดงถึงการกระทำหรือวิธีการที่นักเรียนใช้
2. เป็นวิธีการประเมินที่สะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมและทักษะที่จำเป็นของนักเรียนในสถานการณ์ที่เป็นจริงของโลกปัจจุบัน ที่เน้นงานที่นักเรียนแสดงออกในภาคปฏิบัติ
3. เป็นการประเมินเชิงปฏิบัติที่สัมพันธ์และมีความหมายที่แท้จริงกับชีวิตประจำวัน ความสามารถของผู้เรียนที่จะปฏิบัติงานที่จะสัมพันธ์กับโลกแห่งความเป็นจริง การปฏิบัติงานในชีวิต

จริงต้องการผู้ที่มีทักษะด้านสติปัญญา เช่น ทักษะการวางแผนร่วมกันและการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็น

4. การประเมินโดยใช้เครื่องมือที่หลากหลาย แทนการใช้แบบทดสอบเป็นเครื่องมือในการวัดเพียงอย่างเดียว เทคนิคการประเมินตามสภาพจริงมักนิยมทำโดยการรวบรวมงานภาคปฏิบัติที่ได้จากกิจกรรมการเรียนรู้ตามสภาพความเป็นจริงที่สัมพันธ์กับชีวิตประจำวัน

จากความหมายของการประเมินตามสภาพจริงที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การประเมินตามสภาพจริงเป็นการประเมินผลที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้กระทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยการแสดงออกหลายๆด้านเพื่อนำไปแก้ปัญหา โดยใช้ทักษะกระบวนการคิดที่สลับซับซ้อน ที่อยู่บนพื้นฐานของเหตุการณ์ที่เป็นจริงโดยใช้เครื่องมือในการประเมินที่หลากหลาย

5.2 ลักษณะสำคัญของการประเมินตามสภาพจริง

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและตำราที่เกี่ยวข้องกับการประเมินตามสภาพจริง พบว่านักการศึกษาได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการประเมินตามสภาพจริงไว้ ดังต่อไปนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549: 103–104) กล่าวถึง ลักษณะสำคัญของการประเมินตามสภาพจริง ซึ่งสามารถดำเนินการ ดังนี้

1. การประเมินคุณภาพ / ความสามารถของผู้เรียน ที่มีผลมาจากการเรียนรู้แบบบูรณาการประกอบด้วย การประเมิน 3 ด้าน คือ

- 1.1 การประเมินตามกลุ่มสาระการเรียนรู้
- 1.2 การประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์ และการเขียน
- 1.3 การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

2. การประเมินผลการปฏิบัติ (Performance Assessment) จะเน้นประเมินทักษะการปฏิบัติและผลจากการปฏิบัติและผลงานที่ได้จากการคิดออกแบบสร้างสรรค์และปฏิบัติตามบริบทของสิ่งที่เรียนรู้

3. การกำหนดประเด็นการประเมิน (Rubrics) การประเมินตามสภาพจริงจะมีความเที่ยงตรง (Validity) ก็ต่อเมื่อประเด็นการประเมินครอบคลุมสิ่งที่จะประเมินและจะเกิดความเชื่อมั่น (Reliability) เมื่อสร้างเกณฑ์การให้คะแนนอย่างชัดเจนเป็นปรนัย เนื่องจากการประเมินมี

ความสำคัญ จึงควรกำหนดให้ครอบคลุมและใช้ประเมินได้กับงานทุกชั้นเพราะผลงานที่ได้จากการเรียนรู้ตามสภาพจริงของผู้เรียนจะแตกต่างกันไปตามแนวของแต่ละคน

ชวลิต ชูกำแหง (2550: 39) ได้กล่าวว่า ลักษณะสำคัญของการประเมินตามสภาพจริง มีลักษณะ ดังนี้

1. การปฏิบัติในสภาพจริง การประเมินตามสภาพจริง ออกแบบขึ้นเพื่อประเมินการปฏิบัติในสภาพจริง

2. เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินที่เป็นแก่นแท้ เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินต้องเป็นเกณฑ์ประเมิน “แก่นแท้” ของการปฏิบัติมากกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่สร้างขึ้นจากผู้ใดผู้หนึ่ง โดยเฉพาะเกณฑ์ที่เป็นแก่นแท้นี้เป็นเกณฑ์ที่เปิดเผยและรับรู้กันอยู่ในโลกของความเป็นจริงของทั้งตัวนักเรียนเองและผู้อื่น ไม่ใช่เกณฑ์ที่เป็นความลับปกปิดอย่างที่มีการประเมินดั้งเดิมใช้อยู่ การให้นักเรียนรู้ว่าตนเองทำภารกิจอะไรและมีเกณฑ์อย่างไร การเปิดเผยเกณฑ์การประเมินไม่ใช่เป็นการ “คดโกง” ถ้าภารกิจนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติจริง แต่ถ้าเป็นการหาคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงคำตอบเดียว เช่น ข้อสอบแบบเลือกตอบ การเปิดเผยคำตอบก่อน ย่อมไม่ควรทำ

3. การประเมินตนเอง จุดประสงค์คือ

3.1 เพื่อช่วยให้นักเรียนพัฒนาความสามารถในการประเมินงานของตน โดยเทียบวัดกับมาตรฐานทั่วไป

3.2 เพื่อปรับปรุง ขยับขยายและเปลี่ยนทิศทางการดำเนินงาน

3.3 เพื่อริเริ่มในการวัดความก้าวหน้าของตนในแบบต่างๆหรือจุดต่างๆ การประเมินตนเองเป็นการทำงานที่ตนเป็นผู้ชี้นำตนเอง ปรับปรุงจากแรงจูงใจของตนเอง

4. การนำเสนอผลงาน กิจกรรมการนำเสนอทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ยังรากลึก เนื่องจากนักเรียนได้สะท้อนความรู้ลึกของตนเอง และมีการนำเสนอเพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจได้ ลักษณะของการประเมินตามสภาพจริงเช่นนี้มีประโยชน์ตอบสนองต่อเป้าประสงค์ที่สำคัญอีกหลายประการ อาทิ

4.1 เป็นสัญญาณบ่งบอกว่างานของนักเรียนมีความสำคัญมากพอที่จะให้ผู้อื่นรับรู้และชื่นชมได้

4.2 เปิดโอกาสให้ผู้อื่น เช่น ครู เพื่อนนักเรียน ผู้ปกครอง ได้เรียนรู้ ตรวจสอบ ปรับปรุงและชื่นชมในความสำเร็จ

4.3 เป็นตัวแทนของการบรรลุถึงเป้าหมายในการวัดทางการศึกษา
อย่างแท้จริงและมีชีวิตชีวา

จากลักษณะสำคัญของการประเมินตามสภาพจริงที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ลักษณะสำคัญของการประเมินตามสภาพจริง คือ การจัดให้ผู้เรียนได้แสดงออกสิ่งที่เรียนต้องมีความหมายและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ นักเรียนได้ประเมินตัวเอง และมีเกณฑ์การประเมินที่เปิดเผยโปร่งใส พร้อมทั้งใช้เครื่องมือที่หลากหลายในการประเมินผลทางการเรียน

5.3 การประเมินผลการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรม

สุจิต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์พรหม (2538: 209-223) ได้กล่าวถึงแนวทางการประเมินผลการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรมว่า ครูควรประเมินผลการเรียนของนักเรียนในทุกด้าน ทั้งในด้านความรู้ ทักษะและทัศนคติของนักเรียน ในแต่ละด้านควรมีการประเมินให้ลึกซึ้งกว้างขวาง ไม่ควรเน้นเรื่องความจำเพียงอย่างเดียว ควรเน้นด้านความเข้าใจ การประยุกต์ใช้ด้วย

กล่าวโดยสรุป ครูควรประเมินผลการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรมของนักเรียนในทุกๆ ด้าน ทั้งในด้านความรู้ ทักษะและทัศนคติของนักเรียน จากสถานการณ์ที่เป็นจริงที่ปรากฏ เพื่อให้ได้ผลการประเมินที่ถูกต้องและชัดเจน

ข้อมูลที่น่าเสนอเอาไว้ในประเด็นนี้ เป็นประโยชน์ในการสร้างกรอบคำถาม ในเครื่องมือฉบับต่างๆ ดังนี้ คือ แบบสอบถามครูภาษาไทย และผู้บริหารสถานศึกษา แบบสัมภาษณ์ครูภาษาไทย ผู้บริหารสถานศึกษาและศึกษานิเทศก์ และแบบสังเกตการจัดการเรียนรู้ ในด้านการใช้วิธีการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

6. ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนการสอน

การพัฒนาการเรียนการสอนจะสำเร็จได้ขึ้นอยู่กับบุคลากรที่สำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและนักเรียน

6.1 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาถือว่าเป็นบุคคลที่สำคัญอย่างยิ่งคนหนึ่งที่จะสามารถผลักดันการพัฒนาการเรียนการสอนไปสู่ความสำเร็จ เพราะผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่ต้องคอยอำนวยความสะดวก ให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำ ให้กำลังใจและส่งเสริมอย่างจริงจังทั้งคำพูดและการปฏิบัติ ซึ่งมีนักการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ได้เสนอบทบาทของผู้บริหาร

สถานศึกษาที่สามารถปฏิบัติให้สอดคล้องกับการพัฒนาการเรียนการสอนและหากผู้บริหารสถานศึกษาสามารถปฏิบัติตามบทบาทดังกล่าวได้ ย่อมทำให้การพัฒนาการเรียนการสอนประสบความสำเร็จ ซึ่งแนวคิดต่างๆมีดังนี้

วัฒนาพร ระวังทุกข์ (2541: 80-83) ได้เสนอบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการเรียนการสอนไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องทำแผนงานโครงการเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ใหม่ จัดเตรียมสิ่งสนับสนุน บริหารและบริการหลักสูตรให้มีความหลากหลาย เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ดำเนินการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจกับชุมชน และจัดการเรียนการสอน จัดระบบการนิเทศภายในเพื่อช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกให้คำปรึกษาและให้กำลังใจแก่ครู จากนั้นก็ประเมินผลการปฏิบัติงาน เพื่อดูความก้าวหน้า ปัญหาและอุปสรรค แล้วนำมาปรับปรุงและพัฒนา

กระทรวงศึกษาธิการ (2542: 27) ได้กำหนดบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการพัฒนาการเรียนการสอนไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการส่งเสริมและพัฒนาจัดทำหลักสูตร ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยการจัดการเรียนรู้ สนับสนุนให้มีการทำวิจัยในชั้นเรียน ส่งเสริมการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอน พัฒนาครูและบุคลากรให้รู้และเข้าใจในการจัดการเรียนการสอน ประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจกับชุมชนในการจัดการเรียนการสอน ประเมินผลการเรียนการสอนและพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้

สุพล วังสินธุ์ (2542: 34) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการแสดงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการสนับสนุนพัฒนาการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้นำหลักสูตรไปใช้ จะต้องส่งเสริมการนำนวัตกรรม เทคโนโลยีการเรียนการสอนใหม่ๆ จะต้องเป็นผู้จัดหาทุนและงบประมาณมาสนับสนุน โดยการประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจกับชุมชน ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

สุวิทย์ คำมูล (2543: 14) ได้เสนอบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องจัดระบบประกันคุณภาพการเรียนรู้ ส่งเสริมและให้ความสำคัญกับกิจกรรมการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเอง และใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเต็มที่ เต็มเวลา สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ขึ้นภายในโรงเรียน จัดทำ จัดหา สื่ออุปกรณ์การเรียนรู้อย่างเต็มที่ และเพียงพอ ติดตามความก้าวหน้าในการจัดการเรียนรู้ตลอดเวลา

อรรถัย คำมูล (2542: 53) ได้เสนอบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ดังนี้

1. ศึกษาทำความเข้าใจหลักของการจัดการเรียนรู้
2. ให้ความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
3. สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน
4. ส่งเสริมสนับสนุนการจัดหาวัสดุอุปกรณ์
5. นิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล
6. สร้างความเข้าใจกับผู้ปกครอง นักเรียนและชุมชน

สรุปได้ว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการพัฒนาการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องวางแผนจัดทำแผนงานโครงการ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ ประชาสัมพันธ์ พัฒนาการเรียนรู้ พัฒนาครูและบุคลากรรวมทั้งจัดระบบนิเทศภายใน เพื่อช่วยเหลือให้คำปรึกษาแนะนำและประเมินผลการทำงาน

6.2 บทบาทของครูผู้สอน

ผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์สาระสำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดต่างๆที่นำมาใช้เป็นแนวทางจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอน ประกอบด้วย มาตรา 22 มาตรา 23 มาตรา 24 มาตรา 25 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 28 และมาตรา 30 มีรายละเอียดโดยสรุป ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545: 12-16)

1. การจัดการเรียนการสอนต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ซึ่งต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ (มาตรา 22)
2. การจัดการเรียนการสอนต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ (มาตรา 23)
3. การจัดการเรียนการสอนต้องจัดเนื้อหา กิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา และครูผู้สอนต้องได้รับการส่งเสริมให้สามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และ

อำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ และจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ (มาตรา 24)

4. การจัดการเรียนการสอนนั้น สถานศึกษาต้องจัดประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสม รวมทั้งใช้วิธีที่หลากหลายในการจัดสรรโอกาสการเข้าศึกษาต่อ (มาตรา 26)

5. การจัดการเรียนการสอนนั้น ใช้หลักสูตรของสถานศึกษา โดยให้สถานศึกษาขึ้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ (มาตรา 27)

6. หลักสูตรสถานศึกษาต้องมีลักษณะหลากหลาย ทั้งนี้ ให้จัดตามความเหมาะสมของแต่ละระดับโดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมแก่วัยและศักยภาพ (มาตรา 28)

7. ครูผู้สอนต้องสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้กับผู้เรียนได้ (มาตรา 30)

กรมวิชาการ (2544: 40) ได้ให้ความสำคัญของครูโดยสรุปว่า ครูเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญในการจัดการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จด้วยดี เพราะการจัดการศึกษาที่ยึดหลักผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเต็มตามศักยภาพ ดังนั้น สมรรถภาพที่จำเป็นของครูผู้สอนจะต้องปรับเปลี่ยนไปตามบทบาทโดยสรุป ดังนี้

1. วางแผนสร้างหน่วยการเรียนรู้ กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้
2. จัดทำแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด เปิดโอกาสให้ผู้เรียนปฏิบัติจริง แสดงออกอย่างอิสระและมีส่วนร่วมทุกกิจกรรม
3. จัดทำและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา และจัดหาแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ ในชุมชน เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ สวนสาธารณะ แหล่งผลิตศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน ฯลฯ
4. พัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลที่ใฝ่รู้ ทนต่อเหตุการณ์
5. เป็นแบบอย่างที่ดี มีคุณธรรม ปฏิบัติดีต่อเพื่อนครูและนักเรียน
6. จัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียนและสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนรู้ให้มีบรรยากาศดึงดูดความสนใจ ทำท่ายให้ผู้เรียนอยากมีส่วนร่วม

7. จัดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพจริง โดยประเมินจากการปฏิบัติ การสังเกต การสัมภาษณ์ และเพิ่มสะสมงาน เป็นต้น

8. จัดทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้

9. จัดทำข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยให้มีการประสานกันระหว่างสถานศึกษา บ้านและชุมชน เพื่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2543: 56) ได้กล่าวถึง บทบาทของครูในการพัฒนาการเรียนการสอน คือ

1. ครูต้องเปลี่ยนกระบวนทัศน์เกี่ยวกับการเรียนรู้ใหม่ เปลี่ยนวิธีคิด โดยมีความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้ได้
2. ครูต้องมีความเชื่อว่าความรู้เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงและเกิดขึ้นใหม่ตลอดเวลา การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้จะกระตุ้นให้ผู้เรียนค้นพบความรู้ด้วยตัวเอง การเรียนรู้จากประสบการณ์ การเรียนรู้ตามสภาพจริง ส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการเรียนรู้
3. การเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้กระทำ ซึ่งครูจะยังมีความสำคัญจะต้องมีการวางแผนการเรียนการสอนและการออกแบบกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองและสามารถพัฒนาขึ้นไป โดยอาศัยความรู้ภายในของตนเองกับการเรียนรู้ข้อมูลต่างๆรอบตัวผู้เรียน
4. เน้นกระบวนการมากกว่าเนื้อหา กระบวนการเรียนรู้ที่มาจากผู้เรียนจะมีความหลากหลายขึ้นอยู่กับศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน โดยเน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลที่ไม่ใช่คุณภาพของการจำ แต่เป็นศักยภาพของการใส่ใจและผลักดันของแต่ละบุคคล
5. พัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวม เนื่องจากธรรมชาติของผู้เรียนมีศักยภาพที่หลากหลายและซับซ้อน ดังนั้นกิจกรรมการเรียนรู้จึงต้องให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทุกๆคนและทุกๆด้าน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
6. กิจกรรมการเรียนรู้เป็นโครงสร้างแบบเปิด มีความยืดหยุ่นหลากหลาย ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตัวเอง ทักษะการคิด ทักษะกระบวนการ ทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม ทักษะการจัดการ ซึ่งทักษะเหล่านี้จะหลอมรวมเป็นทักษะชีวิตของผู้เรียน
7. การประเมินในขณะมีการเรียนการสอน เป็นการประเมินที่เป็นธรรมชาติสอดคล้องกับความเป็นจริง

ชาตรี เกิดธรรม (2545: 6) ได้กล่าวถึง บทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

1. การให้คำแนะนำ สิ่งที่ผู้สอนควรชี้แนะ คือ

1.1 ชี้แนะกิจกรรม หัวข้อศึกษาค้นคว้าหรือสถานการณ์ ซึ่งอาจเป็นสถานการณ์จริงหรือสถานการณ์จำลองก็ได้ ให้เป็นไปตามหลักสูตรหรือสอดคล้องกับหลักสูตร ซึ่งครูต้องเตรียมการ โดยเสนอให้เลือกหรือให้นักเรียนกำหนดขึ้นเอง และได้รับการปรับปรุงแก้ไขจากครู เพื่อให้เป็นไปตามหลักสูตร

1.2 ชี้แนะวิธีการดำเนินการโดยให้คำปรึกษาให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูล วิธีรวบรวม วิธีนำเสนอ แนะนำการทำงานร่วมกัน การใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้

2. การกำกับดูแลกิจกรรม ผู้สอนควรกำกับดูแลดังนี้

2.1 กำกับดูแลการทำงาน โดยแนะนำวิธีการทำงานให้เป็นไปอย่างถูกวิธี ถูกรูปแบบ รู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น รับผิดชอบ คิดและทำอย่างสร้างสรรค์ ปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ

2.2 ประเมินผลตามสภาพจริง จากการสังเกตพิจารณาระหว่างปฏิบัติงานตามขั้นตอนต่างๆ อย่างต่อเนื่อง และจากความถูกต้องเรียบร้อยของผลงาน โดยพิจารณาประกอบกับผลการประเมินตนเองของผู้เรียน ผลการประเมินของกลุ่มเพื่อน และข้อคิดเห็นของผู้ปกครอง

สรุปได้ว่า บทบาทของครู คือ จะต้องศึกษาให้เข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ แล้ววางแผนจัดเตรียมกิจกรรม เนื้อหา สื่อวัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี และจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมให้เหมาะสม คอยอำนวยความสะดวก ให้การช่วยเหลือเพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสร้างความรู้ เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันและกัน ร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมอย่างเต็มศักยภาพ อีกทั้งสามารถเชื่อมโยงความรู้ไปสู่ชีวิตจริงและสุดท้ายครูต้องประเมินผล โดยรวบรวมผลงานและพัฒนาการของผู้เรียนในด้านต่างๆอย่างเป็นระบบให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้

6.3 บทบาทของนักเรียน

ในการจัดการเรียนรู้ นักเรียนจะมีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะการเรียนรู้ต้องยึดประโยชน์ของนักเรียนเป็นสำคัญ และให้นักเรียนได้เรียนรู้และประกอบกิจกรรมด้วยตนเองอย่างเต็มที่และเต็มศักยภาพ ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านได้เสนอบทบาทของผู้เรียนไว้ดังนี้

ทิสนา แชมมณี (2542: 26) ได้เสนอบทบาทของนักเรียนไว้ดังนี้

1. บทบาทการมีส่วนร่วมในการแสวงหาข้อมูล ข้อเท็จจริง ความคิดเห็นหรือประสบการณ์ต่าง ๆ จากแหล่งความรู้ที่หลากหลาย เพื่อนำมาใช้ในการเรียนรู้

2. บทบาทในการศึกษาหรือลงมือกระทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อทำความเข้าใจ ใช้ความคิด ถิ่นกรอง แยกแยะ วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล ข้อเท็จจริง ความคิดเห็น ความรู้สึกหรือประสบการณ์ต่างๆ ที่หามาได้ และสร้างความหมายให้แก่ตนเอง

3. บทบาทในการจัดระบบระเบียบความรู้ที่ได้สร้างขึ้น เพื่อช่วยให้เกิดการเรียนรู้ และเกิดความคงทน สามารถนำความรู้ไปใช้ได้สะดวกขึ้น

4. บทบาทในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ เพื่อช่วยให้การเรียนรู้นั้นเกิดประโยชน์ต่อชีวิต ซึ่งในการดำเนินตามบทบาททั้ง 4 ข้อเบื้องต้น ผู้เรียนจำเป็นต้องแสดงพฤติกรรมต่างๆ ที่จำเป็นในการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น ดังนี้

4.1 เข้าร่วมกิจกรรมอย่างกระตือรือร้น

4.2 ให้ความร่วมมือและรับผิดชอบในการดำเนินงาน กิจกรรมต่างๆ

ร่วมกับกลุ่ม

4.3 รับฟัง พิจารณาและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น

4.4 ใช้ความคิดอย่างเต็มที่ ปฏิสัมพันธ์ ตอบโต้ คัดค้าน สนับสนุน

แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคนอื่น

4.5 แสดงความสามารถของตนเองและยอมรับความสามารถของคนอื่น

4.6 ตัดสินใจและแก้ปัญหาต่างๆ

4.7 เรียนรู้จากกลุ่มและช่วยให้กลุ่มเกิดการเรียนรู้

วัฒนาพร ระวังบุทช์ (2541: 59) ได้เสนอบทบาทของนักเรียนไว้ดังนี้

1. บทบาทในการสร้างความรู้ด้วยตนเอง

2. บทบาทในการปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง

3. บทบาทในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและสิ่งแวดล้อม

4. บทบาทในการเรียนรู้กระบวนการทำงานต่างๆ

5. บทบาทในการร่วมประเมินตนเองและเพื่อน

โสว พักขา (2542: 243) ได้เสนอบทบาทของนักเรียนไว้ดังนี้

1. เป็นผู้ศึกษาค้นคว้าปฏิบัติด้วยตนเองในทุกเรื่องตามที่ครูผู้สอนกำหนด เพื่อให้เกิดการเรียนรู้
2. ดำเนินการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้การเรียนรู้สนุกสนาน ตื่นเต้น มีชีวิตชีวาและทำทหายอยู่ตลอดเวลา
3. มีส่วนร่วมในการเรียนทั้งร่างกาย จิตใจและการคิด ในทุกสถานการณ์ที่ครูผู้สอนกำหนดขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติเหมือนสถานการณ์ในชีวิตจริง
4. เรียนทั้งในห้องเรียนและในสถานการณ์จริง เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม
5. ตอบคำถามสำคัญหรือคำถามหลัก ที่ครูผู้สอนกำหนดจากประสบการณ์ของตนเองหรือประสบการณ์ในชีวิตจริง
6. มีความกระตือรือร้น ว่องไว ในการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง เช่น สามารถจำพิจารณาทำตามคำแนะนำของครูผู้สอนได้อย่างดี
7. ทำงานด้วยความร่วมมือร่วมใจ อาจจะทำงานเดี่ยว เป็นคู่ เป็นกลุ่ม ได้ด้วยความเต็มใจและเจตคติที่ดีต่อกัน
8. มีความสามารถในการสื่อสาร เช่น ฟัง พูด อ่าน เขียน มีทักษะทางสังคม รวมทั้งมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเพื่อนในกลุ่ม เพื่อนในกลุ่มอื่นๆและกับครูผู้สอน
9. เป็นผู้มีความสามารถแก้ปัญหา คิดริเริ่มสิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์
10. เป็นผู้สามารถสร้างความรู้ด้วยตนเอง และเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

อรรถัย มูลคำ (2542: 53) ได้เสนอบทบาทของนักเรียนไว้ดังนี้

1. ฝึกวางแผนทำงานกับผู้อื่น
2. ค้นคว้าหาความรู้ที่ตนเองและกลุ่มสนใจ
3. ทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนการเรียนรู้จากกลุ่ม โดยกำหนดเป้าหมายการทำงานร่วมกัน กำหนดงานและลำดับขั้นการทำงาน แบ่งตามความสามารถของสมาชิกภายในกลุ่ม ลงมือปฏิบัติตามหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ มีส่วนร่วมในการประเมินตนเองและเพื่อน รับฟังการชี้แนะและวิจารณ์จากผู้อื่น เพื่อปรับปรุงงาน ชื่นชมผลงานร่วมกัน ปรับปรุงแก้ไข พัฒนาผลงานของตนเองจนเป็นที่น่าพอใจ สามารถสรุปความรู้ที่ค้นพบได้ด้วยตนเอง

จึงสรุปได้ว่า บทบาทของนักเรียนต่อการพัฒนาการเรียนการสอน ต้องสร้างความรู้ด้วยตนเอง เคลื่อนไหวร่างกายเพื่อประกอบกิจกรรมด้วยความกระตือรือร้น ปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน

และสิ่งแวดลอม เรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการทำงานต่างๆ และสามารถเชื่อมโยงความรู้ไปสู่การปฏิบัติ สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตรจริง เพื่อคิดเป็น ทำเป็นและแก้ปัญหาเป็น

ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนการสอน ผู้วิจัยนำไปใช้ในการสร้างเครื่องมือ แบบสอบถามครูภาษาไทย ผู้บริหารสถานศึกษา และนักเรียน แบบสัมภาษณ์ครูภาษาไทย ผู้บริหารสถานศึกษาและศึกษานิเทศก์ และแบบสังเกตการจัดการเรียนรู้ ในด้านการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาใช้ในการออกแบบการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม ด้านการนำทฤษฎี แนวคิดและวิธีสอนมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ วรรณคดีและวรรณกรรม ด้านการใช้สื่อประกอบการเรียนรู้ และด้านการใช้วิธีการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

7. การนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือครู ในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ เป็นไปอย่างมีระบบและประสิทธิภาพ ความหมายของการนิเทศการศึกษา ได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้นิยาม ไว้ดังนี้

7.1 ความหมายของการนิเทศการศึกษา

สงัด อุทรานันท์ (2527: 4) ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาในเชิงปฏิบัติการ (Operational definition) ว่าการนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกับครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อได้มาซึ่งสัมฤทธิ์ผลสูงสุดในการเรียนของนักเรียน

นิพนธ์ ไทยพานิช (2529: 18) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษา โดยเน้นให้เห็นความสำคัญว่า เป็นการนิเทศการศึกษาทั่วไปที่มีขอบเขตกว้างขวาง เป็นการดำเนินงานที่ปฏิบัตินอกห้องเรียน ซึ่งจะครอบคลุมงานและกิจกรรมหลายประเภทหลายอย่างเอาไว้

เบอร์ตัน และบรูคเนอร์ (Bruton and Brueckner. 1955: 11) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาว่า หมายถึง กลวิธีของผู้เชี่ยวชาญในอันที่จะให้บริการเกี่ยวกับการปรับปรุงการสอน โดยความร่วมมือของบุคคลหลายฝ่าย เพื่อจะให้เกิดความงอกงามและพัฒนาการแก่เด็ก

ไวล์ (Wiles. 1967: 10) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า คือ การช่วยเหลือให้สภาพการเรียนการสอนได้พัฒนาไปในแนวทางที่ดีขึ้น

จากความหมายของการนิเทศการศึกษาดังกล่าว สรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกับครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้สภาพการเรียนการสอนพัฒนาไปในแนวทางที่ดีขึ้น

7.2 ความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษา เป็นงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรหลายฝ่าย การที่จะดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพจะต้องมีการกำหนดจุดมุ่งหมายไว้ให้เข้าใจร่วมกัน ความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา มีนักการศึกษาหลายท่านได้เสนอความมุ่งหมายไว้ดังนี้

สังัด อุทรานันท์ (2530: 4-5) ได้ให้ความเห็นเรื่องลักษณะการนิเทศการศึกษาที่ดีต้องมีจุดมุ่งหมายพอสรุปได้ คือ

1. เพื่อการพัฒนาคนให้มีคุณภาพสูงขึ้น กล่าวคือ มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานสูงขึ้น
2. เพื่อพัฒนางานให้ดีขึ้น กล่าวคือ เมื่อเกิดการนิเทศแล้ว ปัญหาจากการปฏิบัติงานจะเกิดน้อยที่สุด และผลงานที่ได้รับต้องมีคุณภาพสูงสุด
3. เพื่อพัฒนากระบวนการทำงาน กล่าวคือ การนิเทศที่ดีต้องประสานความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ปฏิบัติงาน ลดความขัดแย้งให้เหลือน้อยที่สุด
4. เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน กล่าวคือ เป็นการสร้างความมั่นใจ ความสุข มีกำลังใจในการทำงาน

บริกส์ และจัสท์แมน (Briggs and Justman. 1952: 406) ได้สรุปความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ 4 ข้อ

1. เพื่อส่งเสริมความเป็นผู้นำในวิชาชีพ
2. เพื่อพัฒนาการสอนของครูให้ดีขึ้น
3. เพื่อส่งเสริมความก้าวหน้าของครู
4. เพื่อนำทางให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างคณะครูกับชุมชน

กวินน์ (Gwynn. 1974: 27-31) ให้ความเห็นว่า จุดมุ่งหมายหลักของการนิเทศการศึกษา คือ

1. เพื่อช่วยเหลือครูให้เข้าใจนักเรียนได้ดีขึ้น
2. ช่วยพัฒนาครูให้เกิดความรู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ เป็นที่ยอมรับของผู้บังคับบัญชาและเพื่อน
3. เพื่อช่วยครูในการจัดหาและเลือกวัสดุอุปกรณ์ที่จะนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการเรียนการสอน
4. เพื่อช่วยครูปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น
5. สร้างบุคลิกภาพความเป็นผู้นำให้แก่ครู โดยการนำเอาความสามารถพิเศษและประสบการณ์มาใช้ให้เป็นประโยชน์
6. เพื่อช่วยให้ครูรู้จักวิธีการประเมินผลการเรียนของนักเรียน อย่างมีประสิทธิภาพ
7. กระตุ้นให้ครูรู้จักการประเมินผลงานของตนเอง
8. ช่วยให้ครูรู้สึกว่าได้รับผลสำเร็จ มีความอบอุ่นใจ ปลอดภัยและมีความเชื่อมั่นในตนเอง
9. กระตุ้นให้ครูร่วมมือกันพัฒนาหลักสูตร เพื่อปรับปรุงเนื้อหาของหลักสูตรให้มีความเหมาะสมกับท้องถิ่น
10. ช่วยเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อช่วยให้ชุมชนเข้าใจถึงแผนการศึกษาของโรงเรียน ปัญหาของโรงเรียนและนักเรียน

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น อาจกล่าวได้ว่า การนิเทศการศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยเหลือครู ปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ส่งเสริมและรักษาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ตลอดจนช่วยให้ครูเกิดความมั่งคั่งในอาชีพ ช่วยเหลือครูมีขวัญกำลังใจในการทำงาน อันจะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของครู

7.3 หลักการนิเทศการศึกษา

ผู้นิเทศการศึกษา หรือผู้ที่จะนำวิธีการของการนิเทศการศึกษาไปใช้ จำเป็นที่จะต้องพิจารณาหลักการของการนิเทศการศึกษา ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน ซึ่งในเรื่องของหลักการนี้อาจจะพิจารณาจากข้อเสนอแนะของนักการศึกษาหลายๆด้าน เช่น

วิจิตร วรุตบางกูร กาญจนนา ศรีกาฬสินธุ์ และสุพิชญา ธีระกุล (2524: 21-22) ได้เสนอหลักการการนิเทศที่สำคัญๆ ซึ่งคล้ายคลึงกับนักการศึกษาที่กล่าวมาแล้ว และมีส่วนที่ต่างออกไปพอสมควรได้ดังนี้ คือ

1. การจัดการนิเทศการศึกษาจะต้องทราบความต้องการของครู และวางแผนการนิเทศ เพื่อตอบสนองความต้องการนั้นๆ
2. การศึกษาปัญหาต่างๆของครู และทำความเข้าใจกับปัญหานั้นๆ แล้วพิจารณาหาทางแก้ไข
3. รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆของครูแล้วนำมาพิจารณาร่วมกัน
4. ต้องยอมรับนับถือและให้ความสำคัญแก่บุคลากรที่ร่วมงานในโรงเรียนนั้นๆ
5. ช่วยประสานงานระหว่างโรงเรียนกับองค์กร หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
6. รวบรวมข้อมูลต่างๆที่เห็นว่าเป็นประโยชน์ มาทำการวิเคราะห์และวิจัย
7. ทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องราวต่างๆของการศึกษาอย่างแจ่มแจ้ง เพื่อจะได้ดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย

ซารี มณีศรี (2527: 31-33) กล่าวถึง หลักพื้นฐานในการนิเทศการศึกษาว่า

1. การนิเทศการศึกษาเป็นการช่วยกระตุ้นเตือน การประสานงานและแนะนำให้เกิดความเจริญของงามแก่ครูโดยทั่วไป
2. การนิเทศตั้งอยู่บนรากฐานของประชาธิปไตย
3. การนิเทศเป็นกระบวนการส่งเสริมอย่างสร้างสรรค์
4. การนิเทศกับการปรับปรุงหลักสูตรเป็นงานที่เกี่ยวข้องพันกัน
5. การนิเทศ คือ การสร้างมนุษยสัมพันธ์
6. การนิเทศมุ่งส่งเสริมบำรุงขวัญ
7. การนิเทศมีจุดมุ่งหมายที่จะขจัดช่องว่างระหว่างโรงเรียนและชุมชน โดยเฉพาะในชนบท

อดัม และดิกกี (Adam and Dickey, 1953: 22-41) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับหลักสำคัญในการนิเทศการศึกษา ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาประการแรก ได้แก่ การช่วยให้ครูเป็นผู้รู้ คิดค้นวิธีการทำงานด้วยตัวเอง มุ่งให้ครูมีความสามารถในการนำตนเองและมีความสามารถในการตัดสินใจปัญหาของตนเองได้
2. การนิเทศศึกษามุ่งให้ครูได้เรียนรู้ว่า อะไรคือปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ และจะหาวิธีการแก้ปัญหานั้นอย่างไร
3. การนิเทศศึกษามุ่งให้ครูรู้สึกมั่นคง และมีความเชื่อมั่นในตนเอง
4. การนิเทศการศึกษาต้องช่วยให้ครูคุ้นเคยกับแหล่งวิทยาการและสามารถนำมาใช้ ในด้านการเรียนการสอนได้
5. การนิเทศการศึกษาต้องช่วยให้ชุมชนเข้าถึงแผนการศึกษาของโรงเรียน
6. การนิเทศการศึกษาต้องช่วยให้ครูเข้าใจปรัชญาการศึกษาที่ถูกต้อง

จากแนวคิดเกี่ยวกับหลักการนิเทศศึกษาดังกล่าว พอสรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษา จะต้องยึดหลักการที่ดี เหมาะสมในการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยควมมีมนุษยสัมพันธ์ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจุดมุ่งหมาย การยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ตลอดจนจรร่วมกันพัฒนาการเรียนการสอน จัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

7.4 งานนิเทศการศึกษา

งานนิเทศการศึกษา มีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยเหลือครูในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นลักษณะงานจึงมีทั้งที่เป็นการช่วยเหลือหรือสนับสนุนทางตรง และบางงานก็เป็นการส่งเสริมทางอ้อม และได้มีนักการศึกษาแบ่งงานนิเทศการศึกษา ดังนี้

นิพนธ์ ไทยพานิช (2528: 13) ได้สรุปลักษณะของการนิเทศการศึกษา จำแนกได้ 4 วิทยการใหญ่ๆ คือ

1. ให้บริการครูในทางอ้อม
2. ให้บริการต่อครูในทางตรง
3. เกี่ยวกับผู้บริหาร
4. เกี่ยวกับผู้วัดผล

แฮริส (Harris. 1975: 11-12) ได้แบ่งงานนิเทศการศึกษาออกเป็น 10 ประการ คือ

1. งานพัฒนาหลักสูตร
2. งานดำเนินการเรียนการสอน
3. งานเลือกสรรบุคลากร
4. งานจัดบริการความสะอาด
5. การคัดเลือก การจำแนก การทดสอบวัสดุและอุปกรณ์ที่จะใช้ในการเรียนการสอน
6. การจัดฝึกอบรมครูประจำการ
7. การจัดปฐมนิเทศครูใหม่
8. การให้บริการพิเศษด้านอื่นๆ ที่มีส่วนสัมพันธ์กับการเรียนการสอน
9. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
10. การประเมินผลการเรียนการสอน

ลักษณะงานนิเทศการศึกษาจะต้องมีแนวทางในการปฏิบัติ เพื่อให้สามารถนิเทศการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งประกอบด้วยงานหลายด้าน จึงต้องปฏิบัติงานร่วมกับผู้บริหารและครู จึงพอสรุปได้ว่า งานนิเทศการศึกษาประกอบด้วย การให้ความช่วยเหลือครูเกี่ยวกับการเรียนการสอนและหลักสูตร การช่วยเหลือผู้บริหารและชุมชน และประสานงานทางด้านวิชาการและด้านอื่นๆ

7.5 กระบวนการนิเทศการศึกษา

การดำเนินการนิเทศทางการศึกษาจะต้องเป็นกระบวนการที่เป็นขั้นตอนต่อเนื่องอย่างเป็นระบบและมีระเบียบแบบแผน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายและกระบวนการนิเทศการศึกษา ได้มีนักวิชาการให้ความหมาย ดังนี้

วิจิตร วรุตบางกูร กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์ และสุพิชญา ธีระกุล (2524: 47) ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง แบบแผนของการนิเทศการศึกษาที่ลำดับขั้นตอนไว้ต่อเนื่องกันอย่างมีระบบระเบียบแบบแผนนั้นต้องเป็นแบบแผนที่ดี จัดลำดับขั้นตอนการทำงานไว้อย่างชัดเจนและต่อเนื่องกันอย่างเป็นระเบียบพร้อมด้วยเหตุผลและความเป็นไปได้

ศุภลักษณ์ คูหาทอง (2525: 45) กล่าวว่า กระบวนการนิเทศการศึกษา หมายถึง แบบแผนของการดำเนินการให้การนิเทศการศึกษابรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของการนิเทศ

แฮริส (Harris. 1975: 14-15) ได้สรุปกระบวนการในการนิเทศการศึกษาที่เรียกด้วยอักษรย่อว่า POLCA ดังนี้

1. การวางแผน (Planning Process) (P) หมายถึง การวางแผนปฏิบัติงาน การคิดค้นปัญหา กำหนดจุดมุ่งหมาย ปรับปรุงวิธีการ กำหนดเวลา กำหนดงานที่จะดำเนินการ คาดคะเนถึงผลที่จะได้รับจากโครงการ

2. การจัดองค์กร (Organizing Process) (O) หมายถึง การจัดโครงสร้างของงาน ดำเนินงาน โดยสร้างเกณฑ์ในการทำงาน จัดหาทรัพยากรในการดำเนินงาน สร้างความสัมพันธ์ของงาน แบ่งงานโดยกำหนดหน้าที่ในการปฏิบัติงาน มีการประสานงานมอบหมายอำนาจให้ตามหน้าที่ วางโครงการของหน่วยงาน และพัฒนานโยบายต่างๆ

3. การเป็นผู้นำ (Leading Process) (L) หมายถึง บทบาทการเป็นผู้นำ การตัดสินใจ จัดหาบุคลากร กระตุ้นให้บุคลากรทำงาน ลงมือ ปฏิบัติงาน แนะนำ สาธิต ทำความเข้าใจ ให้กำลังใจ เสนอแนะ อำนวยความสะดวกให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การควบคุม (Controlling Process) (C) หมายถึง การตรวจสอบพิจารณา การปฏิบัติงาน ชี้แนะ การอนุญาตให้บุคคลพ้นจากตำแหน่ง ตักเตือน เพื่อให้ได้ผลดีอย่างสม่ำเสมอ

5. การตรวจสอบ (Assesing Process) (A) หมายถึง การตรวจสอบพิจารณา การปฏิบัติงาน การประเมินผล และการวิเคราะห์วิจัยผลงานเพื่อปรับปรุงให้ดีขึ้น

กระบวนการนิเทศการศึกษา โดยสรุปแล้ว คีศึกษานิเทศก์ควรจะสำรวจสภาพปัญหา การวางแผน การประสานงาน การปฏิบัติตามแผนและโครงการ การควบคุม และการติดตามประเมินผลการทำงาน เพื่อจะได้เป็นแบบแผนในการนิเทศการศึกษา

7.6 บทบาทและหน้าที่ของศึกษานิเทศก์

บทบาทหน้าที่ในรูปของทฤษฎีสังคมเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ว่า บทบาทหน้าที่ หมายถึง ความมุ่งหวังที่บุคคลอื่นคาดว่าบุคคลในตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งควรจะกระทำ หรือแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งออกมา ในสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง บทบาทหน้าที่ควบคู่กับตำแหน่งที่บุคคลดำรงอยู่เสมอ นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2523: 313)

ดังนั้น คีศึกษานิเทศก์จะต้องทราบว่าตนเองมีบทบาทและหน้าที่อย่างไร เพื่อที่จะปฏิบัติหน้าที่ในการพัฒนาการเรียนการสอน การนิเทศ อบรมแนะนำได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบทบาท

ของศึกษานิเทศก์ควรจะต้องสัมพันธ์กับความมุ่งหมาย หรือความต้องการของบุคคลอื่นด้วย เช่น ครู หรือผู้บริหารโรงเรียน ได้มีนักการศึกษาหลายท่านกำหนดบทบาทของศึกษานิเทศก์ไว้ดังนี้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2536: 61) บทบาทหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ โดยเฉพาะในด้านวิชาการ คือ การพิจารณาปรับปรุงการเรียนการสอน เป็นการดำเนินการที่จะได้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้สอน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริการการสอน ดังนี้

1. การประเมินเพื่อการปรับปรุงการสอนของครู เพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับที่จะเป็นประโยชน์ ต่อการปรับปรุงการสอนของครูผู้สอนและศึกษานิเทศก์ ให้มีความเหมาะสมและประสิทธิภาพมากขึ้น เป็นข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลการสอนโดยตัวผู้สอนเองหรือศึกษานิเทศก์ เพื่อนร่วมงานหรือผู้บริหาร ทำให้มองการสอนของตนเองได้ชัดเจนขึ้น

2. การประเมินผลการสอน เพื่อการปรับปรุงบริการด้านการสอน โดยการนิเทศการสอน สิ่งที่ต้องอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้สอน ได้แก่ ห้องสมุด เครื่องมืออุปกรณ์ในด้านการสอน ห้องปฏิบัติการ โรงฝึกงาน เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้นิเทศสามารถประเมินการให้บริการการสอนได้ เพื่อจะได้ข้อมูลมาพิจารณาเปรียบเทียบหาทางปรับปรุงบริการด้านการสอนต่างๆ

3. การประเมินผลเพื่อปรับปรุงในด้านการเรียน เป็นการประเมินผลเพื่อช่วยผู้เรียนในการปรับตัวต่อการตัดสินใจเลือกวิชาเรียน โดยเปรียบเทียบกับจุดมุ่งหมาย เป็นแนวทางให้ผู้เรียนได้ปรับตัวให้เข้ากับสภาพการเรียนวิชานั้นๆ

สงัด อุทรานันท์ (2530: 63-64) ในการจัดการนิเทศการศึกษาให้ประสบความสำเร็จนั้น ศึกษานิเทศก์จำเป็นจะต้องมีบทบาทหน้าที่สำคัญ ดังนี้

1. ร่วมวางแผนงานในการปฏิบัติงาน โดยมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการ ร่วมกำหนดจุดมุ่งหมายและกำหนดทางเลือก รวมทั้งวางแผนงานในการปฏิบัติงาน

2. เป็นวิทยากรผู้ให้ความรู้ในสิ่งที่ปฏิบัติ หากศึกษานิเทศก์ไม่มีความถนัดในเรื่องใดก็เป็นหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ที่จะต้องแสวงหาวิทยากรจากแหล่งอื่น มาช่วยให้ความรู้แก่ผู้ปฏิบัติงาน

3. ดำเนินการนิเทศการปฏิบัติงาน โดยการมีส่วนร่วมในการทำงานให้คำแนะนำปรึกษา ให้การช่วยเหลือ ช่วยแก้ไขจุดบกพร่องและชี้แนะให้ผู้รับการนิเทศได้พัฒนาตนเอง

4. ทำการสร้างขวัญและให้กำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน เพื่อเป็นการกระตุ้นและสนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติงานได้พัฒนาตนเองด้วยความมั่นใจ

5. ดำเนินการประเมินผลการจัดการนิเทศการศึกษาเพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขจุดบกพร่องต่างๆ หรือเพื่อหาทางยกระดับคุณภาพของผลการปฏิบัติงานให้สูงขึ้น

ซารี มณีศรี (2527: 13) กล่าวถึง หน้าที่ทั่วไปของศึกษานิเทศก์ว่าประกอบด้วย

1. ช่วยเหลือแนะนำโรงเรียนเกี่ยวกับงานวิชาการและการบริหาร
2. เสนอแนะข้อคิดเห็นแก่กรม ในด้านงานวิชาการและการบริหาร
3. ทำหน้าที่ประสานสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายวิชาการกับฝ่ายบริหาร
4. ตรวจสอบตราโรงเรียนในฐานะพนักงาน เจ้าหน้าที่
5. ดำเนินการนิเทศและอบรมให้ความรู้แก่ครูในสังกัด
6. ผลิตและเผยแพร่เอกสารทางวิชาการ
7. ค้นคว้า ทดลอง และวิจัยเกี่ยวกับงานวิชาการ
8. ประสานงานระหว่างศึกษานิเทศก์ ครู ผู้บริหารการศึกษา และหน่วยงานอื่น
9. ประเมินผลการจัดการศึกษาของโรงเรียน

ไวล์ และโลเวลล์ (Wiles and Lovell. 1975: 169) กล่าวถึง หน้าที่ของศึกษานิเทศก์ไว้ดังนี้

1. ให้ความช่วยเหลือทางด้านเทคโนโลยีและจิตวิทยา
2. ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร
3. พัฒนาวิชาชีพของผู้ร่วมงาน
4. เลือกรับ จัดหา และแจกจ่ายอุปกรณ์การสอนให้แก่ครู
5. ประเมินผลการเรียนการสอน
6. พัฒนาและประเมินผลจุดมุ่งหมายทางการศึกษา
7. ประสานงานโครงการศึกษา
8. วิจัย
9. เผยแพร่ผลงาน

10. พัฒนา สนับสนุน เผยแพร่ และนำโครงการใหม่ๆไปใช้

สรุปได้ว่า หน้าที่ความรับผิดชอบของศึกษานิเทศก์มีส่วนที่สำคัญเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางวิชาการหลายประเภท และจะต้องปฏิบัติงานร่วมกับบุคคลหลายฝ่าย หน้าที่ที่สำคัญพอสรุปได้ 4 ประการ ดังนี้

1. นิเทศติดตามผลการเรียนการสอนและประเมินผลการเรียนการสอน เพื่อปรับปรุงคุณภาพและมาตรฐานทางการศึกษา ให้ได้ผลตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้
2. จัดประชุมอบรม สัมมนาผู้บริหารและครู
3. สำรวจ วิเคราะห์ วิจัย ค้นคว้า และทดลอง เพื่อค้นหาวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม
4. ผลิตสื่อการเรียนการสอนบริการแก่ครู เพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่หลักสูตรกำหนดไว้

7.7 การนิเทศแบบร่วมพัฒนา (Cooperative Development Supervision)

ศิริวรรณ ฉายะเกษตริน (2546: 37-43) ได้พัฒนารูปแบบการนิเทศแบบร่วมพัฒนาขึ้นเป็นนวัตกรรมการนิเทศการสอน เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาการสอนของครูให้เกิดประสิทธิภาพ โดยได้กล่าวถึงความหมาย จุดมุ่งหมาย และลักษณะสำคัญของการนิเทศแบบร่วมพัฒนาได้ ดังต่อไปนี้

7.7.1 ความหมายของการนิเทศแบบร่วมพัฒนา

การนิเทศแบบร่วมพัฒนา คือ ปฏิสัมพันธ์ทางการนิเทศระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์และครู ในกระบวนการนิเทศการศึกษาที่มุ่งแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ โดยใช้เทคนิคการนิเทศการสอนเป็นปัจจัยหลัก บนพื้นฐานของสัมพันธภาพแห่งการร่วมคิด ร่วมทำ ฟังพา ช่วยเหลือ ยอมรับซึ่งกันและกัน ให้เกียรติและจริงจังต่อกันระหว่างผู้นิเทศ ผู้สอนและคู่สัญญา เพื่อร่วมกันพัฒนาทักษะวิชาชีพ อันจะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

7.7.2 จุดมุ่งหมายทั่วไปของการนิเทศแบบร่วมพัฒนา

การนิเทศแบบร่วมพัฒนาเป็นการนิเทศที่มุ่งแก้ปัญหา และพัฒนาการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนของนักเรียน โดยการปรับปรุงการปฏิบัติงานของครูให้เกิดประสิทธิภาพบนพื้นฐานของกระบวนการ ที่เกิดจากความต้องการของครูในการพัฒนาทักษะวิชาชีพ

7.7.3 จุดมุ่งหมายเฉพาะของการนิเทศแบบร่วมพัฒนา

1. เพื่อพัฒนาทักษะการสอนและทักษะการนิเทศแก่ครูอย่างเป็นระบบ โดยวิธีการนิเทศตนเอง นิเทศโดยเพื่อนคู่สัญญา นิเทศโดยนิเทศภายในโรงเรียนและนิเทศโดยศึกษานิเทศก์
2. เพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพทางวิชาชีพระหว่างครูและศึกษานิเทศก์ให้กระชับมากยิ่งขึ้น
3. เพื่อสร้างเสริมเจตคติที่ดีต่อการนิเทศการสอนให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ให้เกิดความมั่นใจว่าการนิเทศการสอนสามารถช่วยครูแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียน การสอนได้
4. เพื่อกระตุ้นให้ครูเป็นผู้นำในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน เห็นความสำคัญและประโยชน์ของการนิเทศ พัฒนาคณะครูเป็นผู้นำการนิเทศภายในโรงเรียน สามารถนิเทศตนเองและนิเทศเพื่อนครูด้วยกันอย่างมีหลักวิชาและมีรูปแบบที่ชัดเจน
5. เพื่อให้ครูเกิดความภาคภูมิใจในวิชาชีพ และมุ่งมั่นพัฒนาตนเองเป็นครูมืออาชีพอย่างมาตรฐาน และรักษาระดับคุณภาพไว้อย่างต่อเนื่อง
6. เพื่อให้ศึกษานิเทศก์ได้พัฒนาศักยภาพของตนเอง พัฒนาศीलการนิเทศ พัฒนาเทคนิควิธีการนิเทศ และนำไปสู่การพัฒนาครูอย่างมีประสิทธิภาพ
7. เพื่อพัฒนาศาสตร์ทางการนิเทศการศึกษา ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็น ตลอดจนกระแสสังคมและสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน โดยเน้นให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มากที่สุด

7.7.4 ลักษณะสำคัญของการนิเทศแบบร่วมพัฒนา

การนิเทศที่พัฒนามาจากการผสมผสานกันระหว่างการนิเทศจากบุคคลากรภายนอกและการนิเทศภายในโรงเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่เป็นระบบและมีขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจน

1. กระบวนการปฏิสัมพันธ์ทางการนิเทศแบบร่วมพัฒนา จะมีศูนย์กลางอยู่ที่ตัวครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้และโรงเรียน ซึ่งมีบทบาทหน้าที่แตกต่างกัน เช่น หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้มีหน้าที่เป็นผู้นิเทศหรือคู่สัญญา (ถ้าผู้รับนิเทศต้องการ) เพื่อนครูที่สนิทสนมไว้วางใจกันและพร้อมที่จะร่วมมือกันในการพัฒนาทักษะวิชาชีพ มีบทบาทหน้าที่เป็นคู่สัญญา และครูที่มีความสนใจต้องการมีส่วนร่วมแต่ยังขาดความพร้อม สามารถมีส่วนร่วมได้ในบทบาทของเพื่อนร่วม

อุดมการณ์ และมีเครือข่ายที่เป็นบุคลากรจากภายนอก เช่น คีษานิเทศก์ หรือครูผู้ร่วมนิเทศ ซึ่งก็จะมีบทบาทเป็นผู้นิเทศหรือที่ปรึกษา

2. เป็นรูปแบบการนิเทศที่ให้ความสำคัญทั้งกระบวนการนิเทศทั่วไป และกระบวนการนิเทศการสอน โดยทั้งสองกระบวนการจะเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน และส่งผลให้คุณภาพการจัดการเรียนการสอนดีขึ้น และสำหรับกรนิเทศการสอนในรูปแบบของการนิเทศแบบร่วมพัฒนานี้ ได้พัฒนามาจาก แนวคิดในการนิเทศการสอนแบบคลินิกและการนิเทศเชิงเน้นวัตถุประสงค์

3. เป็นการรวมกลุ่มกัน เพื่อพัฒนาวิชาชีพของครูที่มีความรับผิดชอบต่อวิชาชีพสูง และมีความ กระตือรือร้นที่จะพัฒนาความเจริญของงานทางวิชาชีพ โดยกำหนดเป็นโครงการนิเทศ มีระยะเวลาในการดำเนินงาน สามารถติดตามผลการปฏิบัติงานได้ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาและผู้นิเทศ จะต้องรับรู้มีส่วนร่วมในการติดตามผล ให้ความสำคัญสนับสนุนและอำนวยความสะดวก

4. เน้นหลักประชาธิปไตยในการนิเทศ โดยครูจะมีเสรีภาพในการนิเทศเลือกผู้นิเทศ เลือกคู่สัญญา เลือกเวลาในการปฏิบัติการนิเทศ เลือกบทเรียนที่จะสอน เลือกเครื่องมือสังเกตการสอน ในการนิเทศการสอน ครูสามารถเลือกวิธีการนิเทศตนเอง คือ สังเกตพฤติกรรมการสอนของตนเองแทนที่จะให้ผู้นิเทศหรือคู่สัญญาหรือ คีษานิเทศก์เข้าไปสังเกตการสอนหรือถ้าหากครูมีความพร้อมใจ ต้องการให้ผู้นิเทศหรือคู่สัญญาเข้าไปสังเกตการสอน ครูก็สามารถเลือกหรือรับรู้ทำความเข้าใจกับเครื่องมือสังเกตการสอน จนเป็นที่พอใจและไม่มีความวิตกกังวลต่อผลของการใช้เครื่องมือสังเกตการสอนนั้นๆ

5. การสังเกตการสอนในกระบวนการนิเทศแบบร่วมพัฒนา ผู้นิเทศต้องไม่สร้างภาพพจน์ในการวัดผลหรือประเมินผลการสอน แต่จะเป็นการบันทึกและอธิบายภาพที่เกิดขึ้นในห้องเรียนว่าผู้สอนมีพฤติกรรมอย่างไร มากน้อยเท่าใด ไม่ใช่ดีหรือไม่ดีอย่างไรเพราะไม่ต้องการให้ครูเกิดความรู้สึกหวั่นกลัวการประเมินและวิตกกังวลต่อปฏิสัมพันธ์ทางการนิเทศ

6. การสังเกตการสอนในกระบวนการนิเทศแบบร่วมพัฒนาจะเน้นที่การสังเกตตนเองเชิงเน้นวัตถุประสงค์เป็นหลัก โดยมีเครื่องมือสังเกตการสอนที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่ต้องการนิเทศ ซึ่งขึ้นอยู่กับปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการจัดการเรียนการสอน ส่วนการสังเกตการสอนโดยคู่สัญญาหรือผู้นิเทศอื่น ๆ เช่น หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือคีษานิเทศก์ จะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อเป็นความต้องการของครูผู้นั้น

7. การวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการสอนของครู จะต้องขึ้นอยู่กับข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการสอนไม่ใช่จากความคิดเห็นส่วนตัว คำนิยม หรือประสบการณ์ของผู้นิเทศเอง

8. การใช้ข้อมูลป้อนกลับหลังจากการสังเกตการสอน และการวิเคราะห์พฤติกรรมการสอน ผู้นิเทศจะใช้เทคนิคนิเทศทางอ้อม เพื่อพัฒนาให้ครูสามารถวางแผนการสอนได้เอง วิเคราะห์การสอนของตนเองได้ ประเมินผลการสอนของตนเองได้ และสามารถนิเทศตนเองได้ในที่สุด

9. การปฏิบัติกรนิเทศ ยึดหลักการนิเทศแบบมีส่วนร่วม คือ ทั้งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศจะทำงานร่วมกันทั้งกระบวนการ ตั้งแต่การหาความต้องการจำเป็นในการนิเทศ การกำหนดวัตถุประสงค์ในการนิเทศ การวางแผนการนิเทศ การดำเนินการนิเทศและการประเมินผลการนิเทศด้วยความเสมอภาคกัน ยอมรับ ยกย่อง ให้เกียรติซึ่งกันและกัน ในฐานะผู้ร่วมวิชาชีพ

10. ในกระบวนการนิเทศแบบร่วมพัฒนา ได้ให้ความสำคัญต่อการเสริมขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติการในทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน ทั้งนี้เพื่อให้ครูเกิดความภาคภูมิใจและเกิดความสุขในวิชาชีพ มีพลังที่จะแก้ไข ปรับปรุงการปฏิบัติงาน และมีความพึงพอใจที่จะนำข้อนิเทศไปปฏิบัติให้เกิดผลอย่างต่อเนื่อง

11. การนิเทศแบบร่วมพัฒนา เป็นการนิเทศที่ยึดวัตถุประสงค์เป็นหลักสำคัญในการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียน การสอน เป็นการทำงานอย่างเป็นระบบ แต่สามารถยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์ที่เหมาะสม

12. เป็นการนิเทศที่ยึดหลักการเชิงมนุษยนิยม เป็นการทำงานร่วมกันด้วยความจริงใจ เชื่อมั่น เข้าใจซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือร่วมมือและสนับสนุนต่อกันในการพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพ

13. ผู้นิเทศและครูมีโอกาสวิเคราะห์พฤติกรรมการนิเทศและปฏิสัมพันธ์ทางการนิเทศร่วมกัน เพื่อจะได้แก้ไขข้อบกพร่อง และช่วยกันวางแผนในการพัฒนาปฏิสัมพันธ์ทางการนิเทศให้เกิดประสิทธิภาพและสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน

14. มีรูปแบบในการสร้างและพัฒนาเครือข่ายแนวร่วมในการขยายผลตามลำดับขั้นของการมีส่วนร่วม เป็นการสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้ดำเนินงาน และผู้ที่มีความสนใจจะอาสาเข้าร่วมดำเนินงาน ใช้เทคนิควิธีการขยายผลโดยการ "ขยายตรง" และ "การมีส่วนร่วม" โดยค่อยๆขยายความคิดและเชิญชวนให้เข้ามามีส่วนร่วมทีละน้อย ในฐานะ "เพื่อนร่วมอุดมการณ์" จนกว่าจะเกิดความพร้อมที่จะอาสาเข้าร่วมดำเนินการด้วยอย่างเต็มตัว และเมื่อเข้าร่วมดำเนินการแล้ว มีผลการดำเนินงานดีเด่น มีประสิทธิภาพ มีเครือข่ายแนวร่วมเป็นจำนวนมาก ก็จะได้รับเสริมแรงในลักษณะต่างๆ ซึ่งเทคนิคนี้เรียกว่าเทคนิค "การสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์" เพื่อการพัฒนาที่ต่อเนื่องและไม่หยุดยั้ง

ปฏิสัมพันธ์ทางการนิเทศจากใจถึงใจ บนพื้นฐานของความรัก ความเข้าใจและความจริงใจต่อกันในการพัฒนาทักษะวิชาชีพ

7.7.5 กระบวนการนิเทศแบบร่วมพัฒนา

ขั้นที่ 1 การวางแผนการดำเนินงาน (Planning-P) เป็นขั้นตอนที่ผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกฝ่ายจะประชุมหารือกันถึงปัญหา ในการจัดการเรียนการสอนที่เป็นปัญหาสำคัญเร่งด่วนควรแก้ไขก่อน และหรือนโยบายในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนโดยจะระดมสมองหาความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) ในเรื่องที่จะต้องมีการนิเทศ รวมทั้งร่วมกันวางแผนและกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานนิเทศ ซึ่งอาจจะดำเนินการในลักษณะของงานหรือโครงการนิเทศเพื่อแก้ปัญหา หรือพัฒนาการเรียนการสอน

ขั้นที่ 2 การเสริมสร้างความรู้ในการปฏิบัติงาน (Informing-I) เป็นขั้นตอนของการทำความเข้าใจกระบวนการนิเทศทั้งระบบ และวิธีการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนของการนิเทศ เพื่อให้ผู้ดำเนินงานมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะ และมีเทคนิคในการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ ขั้นตอนนี้ นอกจากจะเป็นการช่วยให้ผู้ดำเนินงานสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ยังเป็นการเสริมสร้างความมั่นใจในการทำงานให้แก่ผู้ดำเนินงานอีกด้วย

ขั้นที่ 3 การปฏิบัติงานตามแผน (Doing - D) เมื่อผู้ดำเนินงานได้ผ่านขั้นตอนการวางแผนและขั้นตอนการเสริมสร้างความรู้ในการปฏิบัติงานไปแล้ว การปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ในแต่ละขั้นตอนอย่างเป็นระบบทั้งในส่วนของผู้ให้การนิเทศ ผู้รับการนิเทศ และผู้สนับสนุนการนิเทศก็จะดำเนินไปตามปฏิทินปฏิบัติงานที่ได้ตกลงร่วมกัน และกำหนดไว้ในแผน โดยจะได้รับความช่วยเหลือและร่วมมือจากผู้นิเทศภายนอก เช่น ศึกษานิเทศก์ ครูผู้ร่วมนิเทศ ศูนย์พัฒนาการเรียนการสอน และเครือข่ายจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งผู้นิเทศภายในโรงเรียนเช่น หัวหน้ากลุ่มสาระ ครูสัญญา รองผู้อำนวยการสถานศึกษาฝ่ายวิชาการและผู้บริหารสถานศึกษา

ขั้นที่ 4 การประเมินผลการปฏิบัติงาน (Evaluation-E) การประเมินผลการปฏิบัติงานหรือโครงการนิเทศ ควรดำเนินการประเมินทั้งระบบ เพื่อให้ทราบประสิทธิภาพของโครงการจึงควรประเมินสิ่งต่างๆ ตามลำดับของความสำคัญ ดังนี้

4.1 ผลผลิตที่ได้จากการนิเทศ (Output) คือ สัมฤทธิ์ผลดีการเรียนของผู้เรียน และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้รับการนิเทศตามเป้าหมายของการนิเทศนั้น ได้แก่ ผลที่เกิดขึ้นจากการนิเทศ (ระดับความสามารถในการทำงานของผู้รับการนิเทศ การเพิ่มจำนวนของ

บุคลากรที่มีคุณภาพภายในหน่วยงาน ความตั้งใจในการทำงานของบุคลากร และความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในหน่วยงาน) และผลที่เกิดขึ้นระหว่างกรดำเนินการนิเทศ(เจตคติของผู้รับการนิเทศที่มีต่องานและต่อผู้ร่วมงาน ระดับความพึงพอใจในการทำงาน ความผูกพันของผู้รับการนิเทศที่มีต่อเป้าหมายในการทำงาน ระดับของจุดมุ่งหมายที่จัดตั้งขึ้น ระดับความร่วมมือร่วมใจที่มีต่อกลุ่มทำงาน ความเชื่อมั่นและความไว้วางใจในตนเอง เพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา และความรู้สึกของผู้รับการนิเทศที่มีต่อสภาพแวดล้อมในการทำงาน)

4.2 กระบวนการดำเนินงาน (Process) คือ ความเหมาะสมของขั้นตอนในการทำงาน ความเหมาะสมของการจัดกิจกรรม ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศและบรรยากาศในการทำงาน

4.3 ปัจจัยป้อนเข้า (Input) คือ การลงทุนในด้านทรัพยากรมนุษย์ วัสดุ อุปกรณ์ สื่อการนิเทศ เครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ งบประมาณการเงิน รวมทั้งระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินงานตามโครงการ

ขั้นที่ 5 การเผยแพร่ขยายผล (Diffusing-D) ในรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อเป็นการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน ส่วนการขยายเครือข่ายการดำเนินงานนิเทศ โดยใช้เทคนิคการขายความคิด ให้เกิดความเชื่อถือ ศรัทธา แล้วจึงใช้เทคนิคการเชิญชวนให้เข้ามามีส่วนร่วมที่ละน้อย ในฐานะเพื่อร่วมอาชีพหรืออุดมการณ์ จนเกิดความพร้อมที่จะเข้าร่วมดำเนินการด้วยอย่างเต็มตัว ในฐานะ "ครูปฏิบัติการ" หรือ ในฐานะ "คู่สัญญา" และเมื่อดำเนินการงานได้ผลดี มีเครือข่ายแนวร่วมเพิ่มมากขึ้น ครูปฏิบัติการก็จะได้รับเปลี่ยนแปลงขั้นเป็นผู้นิเทศเครือข่ายผู้ปฏิบัติการรุ่นต่อไป ซึ่งนับว่าเป็นการให้แรงเสริมแก่ผู้ปฏิบัติงาน หรือเรียกว่าใช้เทคนิค "การสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์" นับว่า เป็นกลวิธีการเผยแพร่และขยายผลที่มีประสิทธิภาพ โดยเน้นความพร้อมหรือความสมัครใจของครูเป็นหลัก ขั้นเสริม การร่วมมือและการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ (Cooperating - C Reinforcing - R) นับว่าเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้ผลการดำเนินงานได้ทั้งคนงานและจิตใจที่ผูกพันอยู่กับงาน (ศิริวรรณ ฉายะเกษตริณ, 2550: 21-23)

7.7.6 กระบวนการนิเทศการสอนแบบร่วมพัฒนา

กระบวนการนิเทศการสอนแบบร่วมพัฒนา เป็นกระบวนการนิเทศ การสอนในชั้นเรียนอย่างมีระบบครบวงจร โดยเน้นการสังเกตการสอนอย่างมีวัตถุประสงค์ เพื่อนำข้อมูลมาแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอน โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 คู่สัญญาตกลงร่วมกัน เป็นขั้นตอนที่ครู 2 คน ที่สนิทสนมไว้วางใจซึ่งกันและกัน ได้ตกลงร่วมกันในการที่จะพัฒนาทักษะวิชาชีพ โดยมีวัตถุประสงค์จะร่วมกันแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอน หรือปรับปรุงพฤติกรรมกรรมการสอน โดยฝ่ายหนึ่งเป็นผู้สอน และอีกฝ่ายหนึ่งทำหน้าที่เป็นคู่สัญญา คอยให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ให้คำปรึกษาและให้กำลังใจ ซึ่งสัมพันธ์ภาพของคู่สัญญา จะดำเนินไปในลักษณะของเพื่อนร่วมอาชีพที่มีเจตนาารมณ์และอุดมการณ์เดียวกัน ความสัมพันธ์ของคู่สัญญาทั้งสองจะอยู่บนพื้นฐานของความเป็นประชาธิปไตย ความเสมอภาค การยอมรับซึ่งกันและกัน มีความจริงใจ ให้เกียรติกัน มีความพร้อมที่จะร่วมมือช่วยเหลือกันในการแก้ปัญหา และพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดสัมฤทธิ์ผลจนเป็นที่พอใจร่วมกัน

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอนร่วมกัน เป็นขั้นที่ครูผู้สอนจะนำปัญหาที่พบในการจัดการเรียนการสอนมาปรึกษาหารือกับ คู่สัญญา เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการแก้ปัญหา และร่วมกันวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา ซึ่งอาจใช้แผนภูมิกำงปลาในการศึกษาสาเหตุของปัญหา และช่วยกันรวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่จะเป็นแนวทางในการวางแผนแก้ปัญหา โดยอาจนำปัญหาและสาเหตุที่วิเคราะห์ได้ไปปรึกษาหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งมีบทบาทเป็นผู้นิเทศโดยตรงอยู่แล้ว หรือปรึกษาหารือเพื่อนร่วมงานในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งอาจเป็นผู้เชี่ยวชาญหรือมีประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาในลักษณะเดียวกันมาแล้ว

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดวัตถุประสงค์ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาเป็นขั้นตอนที่ผู้สอนจะตกลงใจเลือกปัญหาที่สำคัญ และต้องการแก้ไข ก่อนมาระบุวัตถุประสงค์ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนา ส่วนคู่สัญญาจะมีหน้าที่คอยเป็นผู้คิดให้คำปรึกษาและให้กำลังใจ

ขั้นตอนที่ 4 วางแผนการสอนและผลิตสื่อ เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนจะนำจุดประสงค์การเรียนรู้ และเนื้อหาที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนทั้งจากในบทเรียน และสื่ออื่นๆ มาวิเคราะห์ร่วมกับคู่สัญญา เพื่อวางแผนการสอนและเตรียมการผลิตสื่อประกอบการสอน โดยคู่สัญญาจะทำงานร่วมกันกับผู้สอนพร้อมทั้งช่วยปรับปรุง แก้ไขแผนการสอนและสื่อ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยทั้งคู่จะรับผิดชอบร่วมกันในผลของการสอน ในกรณีที่ผู้สอนต้องการให้คู่สัญญาเข้าไปสังเกตการสอน คู่สัญญาจะได้เข้าใจบทเรียนเพิ่มขึ้น จากการเข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผนการสอน

เมื่อผู้สอนเตรียมการสอนเรียบร้อยแล้ว คู่สัญญาจะให้กำลังใจ เพื่อช่วยให้ผู้สอนเกิดความมั่นใจ และเกิดพลังที่จะดำเนินการสอนให้เกิดสัมฤทธิ์ตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

ขั้นตอนที่ 5 วางแผนการนิเทศการสอน เป็นขั้นที่ทั้งผู้สอนและคู่สัญญาจะวางแผนร่วมกัน โดยกำหนดวิธีการและแนวปฏิบัติในการสังเกตการสอนในชั้นเรียน รวมทั้งช่วยกันสร้างเครื่องมือสังเกตการสอน ที่เฉพาะเจาะจงตามวัตถุประสงค์ในการนิเทศแต่ละครั้งหรือเลือกเครื่องมือ สังเกตการสอนที่มีอยู่แล้ว และทำความเข้าใจเกี่ยวกับเครื่องมือสังเกตการสอนที่จะใช้ รวมทั้งอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ ในขณะที่สังเกตการสอน ตลอดจนสร้างข้อตกลงร่วมกันว่าในขณะที่สอนและสังเกตการสอน ผู้สอนจะอนุญาตให้คู่สัญญาเข้าไปสังเกตการสอนอยู่หลังชั้นเรียน หรือจะให้คู่สัญญามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนหรือร่วมกิจกรรมด้วย ตลอดจนตกลงร่วมกันว่าจะแจ้งให้ผู้เรียนทราบหรือไม่ว่าคาบเรียนรู้อจะมีผู้มาสังเกตการสอน จะสังเกตตลอดทั้งคาบเรียนหรือช่วงเวลาหนึ่ง ทั้งนี้ ข้อตกลงทั้งหมดต้องอยู่ในความยินยอมพร้อมใจ หรือความต้องการของผู้สอนทั้งสิ้น เพื่อให้ผู้สอนจะได้สบายใจไม่วิตกกังวลต่อพฤติกรรมสังเกตการสอนของคู่สัญญา ในกรณีที่ผู้สอนต้องการจะสังเกตการสอนด้วยตนเอง คู่สัญญาจะมีหน้าที่เพียงให้ความร่วมมือช่วยเหลือและให้ข้อเสนอแนะในการสร้างหรือเลือกใช้เครื่องมือสังเกตการสอนที่เหมาะสมเท่านั้น

ขั้นตอนที่ 6 สอนและสังเกตการสอน เป็นการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรม การเรียนการสอนของนักเรียนและครู ตลอดจนสภาพการณ์ทุกอย่างที่เกิดขึ้นในห้องเรียน การสังเกตการสอนเปรียบเสมือนการนำกระจกบานใหญ่ไปตั้งไว้หลังชั้นเรียน เพื่อสะท้อนให้เห็นว่าในห้องเรียนนั้นมีอะไรเกิดขึ้นบ้าง และผู้สังเกตก็จะบันทึกข้อมูลที่รวบรวมได้ไปวิเคราะห์ สังเคราะห์ หรือพิจารณา วิจัย เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุง แก้ไขพฤติกรรม การเรียนการสอนต่อไป

ขั้นตอนที่ 7 วิเคราะห์ผลการสอนและผลการสังเกตการสอน เป็นขั้นที่คู่สัญญาจะร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากการสังเกตการสอน ซึ่งจะค้นพบพฤติกรรมทั้งที่ประสบความสำเร็จอย่างเด่นชัดของผู้สอน และพฤติกรรมที่ควรปรับปรุง แก้ไข ในด้านต่างๆ ซึ่งผู้สังเกตได้รวบรวมไว้ทั้งหมด ตลอดจนข้อมูลหรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในขณะการเรียนการสอนกำลังดำเนินอยู่ ผู้สังเกตการสอนและผู้สอนจะร่วมกันวิเคราะห์ แปลความ ตีความ พฤติกรรมที่สังเกตได้ และนำผลการวิเคราะห์ มาอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันบนพื้นฐานของความเสมอภาค จริงใจ และมีความมุ่งหวังอย่างเดียวกัน คือ การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน

ขั้นตอนที่ 8 ให้ข้อมูลป้อนกลับซึ่งกันและกัน เป็นขั้นตอนเสริมสร้างขวัญ ที่ผู้ทำหน้าที่นิเทศจะต้องใช้เทคนิคหรือกลวิธีหรือทักษะที่ละเอียดอ่อน ที่มีประสิทธิภาพ เทคนิควิธีการนิเทศทางอ้อม ของ นิพนธ์ ไทยพานิช ดังนี้ คือ ผู้นิเทศจะต้องพูดน้อย ฟังมาก ยอมรับและใช้ความคิดของครูให้เป็นประโยชน์ต่อการนิเทศ ใช้คำถามช่วยคลี่คลายทำให้กระจ่างชัดเพิ่มขึ้น ให้คำยกย่อง ชมเชยในผลงานของครู หลีกเลี่ยงการให้คำแนะนำโดยตรง หากจำเป็นควรเสนอทางเลือกให้หลายๆ วิธีเพื่อให้ครูเลือกวิธีการที่เหมาะสมเอง การสนับสนุนคำพูด และการยอมรับ และใช้ความรู้สึกของครูให้เป็นประโยชน์หรือใช้แทนวิธี เทคนิคของ Bitttle ดังนี้ ชมเชย ยกย่อง ยอมรับในผลงานที่ประสบความสำเร็จของครู อภิปราย-พูดคุยถึงพฤติกรรมที่ควรปรับปรุงแก้ไข เพียงเล็กน้อย สรุปผลงาน แนะนำวิธีแก้ไข ให้กำลังใจครูซ้ำอีกเพื่อจะได้เกิดพลังในการนำข้อเสนอแนะไปปฏิบัติให้เกิดผล ประกอบกับต้องมีศิลปะในการพูดผนวกกับการใช้จิตวิทยาในการให้คำปรึกษาซึ่ง ไม่ควรให้มากเกินไปและไม่ควรให้ในสิ่งที่เป็นการข่มขู่ ผู้นิเทศจะต้องเลือกเฉพาะพฤติกรรมที่คาดคะเนว่าครูจะสามารถปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงได้เท่านั้น การให้ข้อมูลป้อนกลับต้องคำนึงสัมพันธ์ภาพทางวิชาชีพที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของพฤติกรรม ดังต่อไปนี้ คือ ต้องเกิดจากความต้องการของครู มุ่งพัฒนาทักษะวิชาชีพ ร่วมมือกันในฐานะเพื่อนร่วมวิชาชีพ มุ่งเฉพาะพฤติกรรมการเรียนการสอนไม่ใช่บุคลิกภาพของครู ครูมีความพร้อมที่จะรับ สถานะที่และจังหวะเวลาที่เหมาะสม ครูมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน อย่าให้มากเกินไป หลีกเลี่ยงการใช้คำนิยามส่วนตัว ให้ในลักษณะเชิญชวน ไม่ใช่การวัดผลการสอนของครู อยู่บนพื้นฐานของการนิเทศทางอ้อม ประชาธิปไตย เสมอภาค จริงใจ ให้เกียรติกัน ยอมรับซึ่งกันและกัน

ขั้นตอนที่ 9 วางแผนการสอนและการนิเทศการสอนต่อเนื่อง เป็นการเริ่มต้นวัฏจักรของกระบวนการนิเทศอีกรอบหนึ่ง เพื่อให้ครู และผู้นิเทศมีโอกาสทบทวนกระบวนการเรียนการสอนร่วมกันอีกครั้งหนึ่ง และมีโอกาสเลือกพฤติกรรมการเรียนการสอนที่ประสบความสำเร็จไปใช้ในการสอนครั้งต่อไป รวมทั้งเลือกพฤติกรรมการเรียนการสอนที่ควรปรับปรุงในวัฏจักรเก่าไปใช้ร่วมกัน ศึกษาหาแนวทางและวางแผนในการปรับปรุง โดยการนำไปทดลองสอนและสังเกตการสอนอีกครั้งหนึ่งในวัฏจักรใหม่ เทคนิคในการนิเทศของผู้นิเทศและความมุ่งมั่นของผู้รับการนิเทศจะนำไปสู่ความสำเร็จ เป็นครูมืออาชีพ (ศิริวรรณ ฉายะเกษตริน, 2550: 24-29)

7.7.7 บทบาทของผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการนิเทศแบบร่วมพัฒนา

ศิริวรรณ ฉายะเกษตริน (2550: 35-37) ได้จำแนกบทบาทของผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการนิเทศแบบร่วมพัฒนาไว้ ดังนี้

1. บทบาทของศึกษานิเทศก์

1.1 สร้างความเข้าใจแก่ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ให้ตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของการนิเทศแบบร่วมพัฒนา

1.2 สร้างความเข้าใจแก่ครูเกี่ยวกับบทบาท ความสัมพันธ์และสิทธิทางวิชาชีพ (ให้ครูทราบว่าการนิเทศแบบร่วมพัฒนา เป็นกระบวนการที่เป็นประชาธิปไตย เสมอภาค ให้เกียรติกัน เป็นการยินยอมพร้อมใจ ไม่มีการบังคับ)

1.3 ร่วมสำรวจสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดกระบวนการเรียนรู้

1.4 วางแผนการนิเทศร่วมกับหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ คณะนิเทศการจัดการเรียนรู้และครูปฏิบัติการทั้งภายในและภายนอกกลุ่มสาระการเรียนรู้

1.5 การผลิตสื่อการนิเทศ

1.6 ให้ความรู้ เสริมสร้างทักษะแก่ครูและคณะนิเทศการจัดการเรียนรู้ภายในโรงเรียน

1.7 เสริมสร้างขวัญและกำลังใจ ช่วยเหลือ ร่วมมือเป็นที่ปรึกษา

1.8 นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน

1.9 สรุป และรายงานผลการนิเทศ

1.10 เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ และขยายผลการนิเทศ

2. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา

2.1 ส่งเสริมสนับสนุน ให้ครูเห็นความสำคัญและมีความมั่นใจในโครงการนิเทศภายในโรงเรียน ถือว่าเป็นโครงการของโรงเรียนที่มีความต่อเนื่อง และถือเป็นงานหลักของผู้บริหารสถานศึกษา

2.2 เสริมสร้างบรรยากาศในการปฏิบัติงานโครงการที่เป็นไปในลักษณะการมีส่วนร่วมกันพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู โดยให้การยอมรับ ให้เกียรติ จริงใจ ใฝ่ใจ ช่วยเหลือ เกื้อกูล และร่วมมือกัน

2.3 ส่งเสริมสนับสนุนปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน

2.4 นิเทศและติดตามผลอย่างสม่ำเสมอ

3. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ มีบทบาท ดังต่อไปนี้

3.1 ศึกษาทำความเข้าใจ เกี่ยวกับการนิเทศแบบร่วมพัฒนาอย่างละเอียด

3.2 ประชุม สรุปสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้

3.3 วางแผนจัดทำโครงการนิเทศภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ พร้อมทั้งกำหนดปฏิทินปฏิบัติงาน เป็นลายลักษณ์อักษร

3.4 ให้ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศแบบร่วมพัฒนาแก่ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้

3.5 ฝึกตนเอง ให้มีเทคนิคและทักษะของผู้นิเทศ ได้แก่ ทักษะผู้นำ ทักษะการจัดการ ทักษะการสังเกตการวัดกระบวนการเรียนรู้ เทคนิคการพูด เทคนิคการให้ข้อมูล ป้อนกลับ เทคนิคการนิเทศทางอ้อม เป็นต้น

3.6 นิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน

3.7 เสริมสร้างขวัญ และกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน

3.8 สรุป และรายงานผลการดำเนินงานต่อผู้บริหารสถานศึกษา

4. บทบาทของครูผู้สอน

4.1 ศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศแบบร่วมพัฒนาอย่างละเอียด

4.2 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

4.3 ผลิตสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี สำหรับใช้การจัดการวัดกระบวนการเรียนรู้

4.4 ฝึกหัด สังเกตและวิเคราะห์การจัดการวัดกระบวนการเรียนรู้

- 4.5 ฝึกสร้างเครื่องมือสังเกตการจัดกระบวนการเรียนรู้
- 4.6 ฝึกใช้เครื่องมือสังเกตการจัดกระบวนการเรียนรู้และฝึกวิเคราะห์
สังเคราะห์ข้อมูล
- 4.7 วางแผนดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้และดำเนินการนิเทศการ
จัดกระบวนการเรียนรู้ตามปฏิทินการปฏิบัติงาน
- 4.8 นำผลการนิเทศมาปรับปรุง แก้ไข และพัฒนากระบวนการจัดการ
เรียนรู้
- 4.9 สรุปผลการดำเนินงานและรายงานผลอย่างเป็นระบบที่ต่อเนื่อง
- 4.10 ประชาสัมพันธ์เผยแพร่และขยายผลการดำเนินงาน
5. คู่สัญญา มีบทบาท ดังต่อไปนี้
- 5.1 ศึกษาและทำความเข้าใจโครงการทุกขั้นตอน
- 5.2 ร่วมสำรวจปัญหาการจัดกระบวนการเรียนรู้และความต้องการ จำเป็น
ภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้
- 5.3 ร่วมวางแผนในการแก้ปัญหาและพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้
- 5.4 มีส่วนร่วมในการผลิตสื่อ นวัตกรรมในการจัดกระบวนการเรียนรู้
- 5.5 มีส่วนร่วมในการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียน
- 5.6 ช่วยสังเกตการจัดกระบวนการเรียนรู้ (เมื่อครูผู้สอนต้องการ)
- 5.7 มีส่วนร่วมวิเคราะห์ สังเคราะห์ผลการสอนและผลการสังเกตการจัด
กระบวนการเรียนรู้
- 5.8 ให้กำลังใจ ยกย่อง ยอมรับ เชิดชูเกียรติ ในผลการจัดกระบวนการ
เรียนรู้ของครูผู้สอน
- 5.9 ให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาพฤติกรรมที่เกิด
การจัดกระบวนการเรียนรู้ ของครูและนักเรียน
- 5.10 เป็นเพื่อนคู่คิด มิตรคู่ทำและร่วมรับผิดชอบ ชื่นชมในผลของการ
ดำเนินงานทุกขั้นตอน

5.11 ช่วยประชาสัมพันธ์ เผยแพร่และขยายผลการดำเนินงาน

6. เพื่อนร่วมวิชาชีพครู มีบทบาท ดังต่อไปนี้

6.1 ศึกษาเอกสารในโครงการอย่างละเอียด

6.2 ทดลองใช้เอกสารที่สนใจ

6.3 แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์และสร้างสรรค์

6.4 สังเกตการดำเนินงาน

6.5 ให้ความร่วมมือช่วยเหลือเกื้อกูลกันในการดำเนินงาน

6.6 ให้กำลังใจแก่ผู้ดำเนินงาน

ข้อมูลที่น่าเสนอเอาไว้ในประเด็นนี้ เป็นประโยชน์ในการสร้างกรอบคำถาม ในเครื่องมือฉบับต่างๆ ดังนี้ คือ แบบสัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์ ในด้านการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาใช้ในการออกแบบการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม ด้านการนำทฤษฎี แนวคิดและวิธีสอนมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรม ด้านการใช้สื่อประกอบการเรียนรู้ และด้านการใช้วิธีการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศักดิ์ดา ธิราชวัตร (2541) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการสอนวิชาภาษาไทย ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร 132 คน และครูภาษาไทย 132 คน ผลการศึกษา พบว่า สภาพและปัญหา แนวทางการพัฒนาตลอดจนข้อคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาภาษาไทย คือ สามารถสอนได้ตรงตามแผนการสอนในระดับปานกลาง และต้องปรับปรุงเรื่องเทคนิคการเรียนการสอน สภาพและปัญหาการจัดปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของผู้บริหาร ส่วนใหญ่ไม่มีการให้ความรู้แก่ครูเกี่ยวกับการทำหน้าที่สอน และการสนับสนุนด้วยงบประมาณอยู่ในระดับน้อย

นිරนาท กล้าคลัง (2541) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการสอนวิชาภาษาไทย ในโรงเรียนนานาชาติ จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารทางด้านวิชาการ และครูผู้สอนวิชาภาษาไทยของโรงเรียนนานาชาติในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวนทั้งสิ้น 12 คน จาก 5 โรงเรียน ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาที่ประสบกับการใช้หลักสูตรและหนังสือประกอบ คือ หลักสูตรภาษาไทยไม่ชัดเจน ฉะนั้นการจัดการเรียนการสอนจะต้องขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ

เช่น ความสามารถและพื้นฐานทางภาษาของผู้เรียนที่แตกต่างกัน ในด้านกระบวนการเรียนการสอนและการใช้สื่อประกอบการสอน จะเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง

สุทธิรักษ์ อินทะสอน (2546) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาของครูผู้สอนเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานสาระวิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำพูนเขต 1 ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนสาระการเรียนรู้อาษาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำพูนเขต 1 จำนวน 40 คน ผลการศึกษาพบว่า สภาพการใช้หลักสูตรของครู ภาระงานนอกเหนือจากการสอนสาระวิชาภาษาไทย แล้วครูยังได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่พิเศษที่ไม่ใช่งานสอน ปัญหาการใช้หลักสูตรของครู พบว่า ด้านภาระงานครูยังได้รับมอบหมายให้สอนวิชาอื่นๆ ด้านการวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นน้อย ด้านการสอนแบบบูรณาการและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่าครูส่วนใหญ่ไม่ได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการ

ธิดิญา แสงมณี (2546) ได้ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชาวต่างประเทศ โรงเรียนนานาชาติเชียงใหม่ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนชาวต่างชาติชั้นเกรด 7-8 จำนวน 36 คน ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาด้านเนื้อหาวิชาภาษาไทยของโรงเรียน เนื้อหาค่อนข้างง่ายสำหรับนักเรียนระดับกลาง ปัญหาด้านกิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่าการใช้สื่อการเรียนการสอนค่อนข้างน้อย ด้านความต้องการของนักเรียนในการเรียนวิชาภาษาไทย เกี่ยวกับเนื้อหาวิชา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นนักเรียนมีความต้องการเกี่ยวกับทักษะในด้านการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน ด้านความสามารถในการใช้ภาษาไทย ทักษะการฟังและการพูด พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ตอบคำถามได้ประมาณร้อยละ 50 จากคำถามทั้งหมด

กระทรวงศึกษาธิการ (2552) ได้รายงานถึงผลการวิจัย “สภาพปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยกล่าวถึง สภาพและปัญหาของครูภาษาไทยมี 3 ประเด็น คือ ครูส่วนหนึ่งไม่ได้จบวิชาเอกภาษาไทยโดยตรง อีกทั้งครูมีภาระงานมาก และประเด็นสุดท้าย คือ ครูมีศักยภาพไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน สภาพและปัญหาด้านการนำหลักสูตรไปใช้ มี 3 ประเด็น คือ ครูไม่เข้าใจหลักสูตร วิธีการและกระบวนการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาอย่างไม่เหมาะสม และประเด็นสุดท้าย คือ หลักสูตรปัจจุบันเป็นหลักสูตรรวมหรือหลักสูตรบูรณาการซึ่งแตกต่างจากหลักสูตรเก่าทำให้ครูเกิดความสับสนในการนำหลักสูตรมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน สภาพและปัญหาด้านการออกแบบและจัดการเรียนการสอนมี 5 ประเด็น คือ ครูขาดความเชี่ยวชาญใน

การสอน ครูขาดเทคนิคการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่ได้ฝึกฝนให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายและเป็นจริง ครูใช้แผนการสอนสำเร็จรูป และประเด็นสุดท้ายการจัดให้ครูที่ไม่ได้จบวิชาเอกภาษาไทยโดยตรงมาออกแบบและจัดการเรียนการสอน สภาพและปัญหาด้านการพัฒนาและการใช้สื่อการเรียนการสอน มี 3 ประเด็น คือ ครูไม่ใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย ครูขาดความรู้ในการผลิตสื่อการเรียนการสอน และประเด็นสุดท้าย ผู้เรียนได้รับอิทธิพลการใช้ภาษาที่ผิดหลักภาษาไทยจากสื่อและเทคโนโลยีจากภายนอก

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2552) ได้รายงานผลการวิจัยในโครงการวิจัยการศึกษาสภาพปัญหาความต้องการ และแนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยแก่นักเรียนบนพื้นที่สูง ช่วงชั้นที่ 1 และ 2 ในอำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ ประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 17 คน ครูผู้สอน 53 คน นักเรียน 68 คน และผู้ปกครองนักเรียน 80 คน ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้ ผลการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยแก่นักเรียนบนพื้นที่สูง ครูสอนภาษาไทยส่วนใหญ่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยแก่นักเรียนบนพื้นที่สูง ครูสอนภาษาไทยไม่ตรงกับเอกที่จบมา ครูมีประสบการณ์ในการสอนภาษาไทยน้อยและมีภาระงานมาก สาระการเรียนรู้มีมากเกินไป ขาดสื่อและอุปกรณ์การสอน ผลการศึกษาความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยแก่นักเรียนบนพื้นที่สูง ครูต้องการวิธีการเขียนแผนการสอนและบันทึกหลังการสอนที่ถูกต้อง การผลิตสื่อการสอน เทคนิคการสอนใหม่ๆที่มีความหลากหลาย แนวทางที่เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยแก่นักเรียนบนพื้นที่สูง ครูควรมีการเขียนแผนการสอนทุกครั้ง และสอนให้สอดคล้องกับแผนการสอน

ข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยเชิงสำรวจข้างต้น ผู้วิจัยใช้เป็นแนวทางในการศึกษา สภาพปัญหา และแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม ในการสร้างแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์และแบบสังเกตการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง สภาพ ปัญหาและการนำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน
วรรณคดีและวรรณกรรม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 คือ
จังหวัดสงขลาและจังหวัดสตูล เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive research) ประเภทสำรวจ
(Survey research) ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 1.1 ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณคดีและวรรณกรรม
- 1.2 ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบแผนการจัดการ
เรียนรู้
- 1.3 ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน
วรรณคดีและวรรณกรรมในระดับมัธยมศึกษา
- 1.4 ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสื่อการเรียนการสอนวรรณคดี
และวรรณกรรม
- 1.5 ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลการเรียนรู้ตาม
สภาพจริง
- 1.6 ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการ
พัฒนาการเรียนการสอน
- 1.7 ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษา
- 1.8 ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา และข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการสร้างเครื่องมือในการวิจัย เพื่อ
เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกตการจัดการเรียนรู้

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ครูภาษาไทย

ประชากรผู้ให้ข้อมูล คือ ครูภาษาไทย ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ และนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 คือ จังหวัดสงขลาและจังหวัดสตูล โดยผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างตามขั้นตอนดังนี้

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูภาษาไทย ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ และนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 ในจังหวัดสตูลและสงขลา โดยผู้วิจัยสุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้รวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม

1.1 ครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 ในจังหวัดสงขลา มี จำนวน 300 คน และจังหวัดสตูลมี จำนวน 70 คน รวมทั้งสิ้น 370 คน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนโรงเรียน จำนวนครูภาษาไทย ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต16และกลุ่มตัวอย่างครูภาษาไทย ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต16

จังหวัด	จำนวนโรงเรียน	จำนวนครูภาษาไทย ในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต16 (คน)	กลุ่มตัวอย่างครูภาษาไทย ในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต16 (คน)
สงขลา	42	300	267
สตูล	12	70	58
รวม	54	370	325

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 โรงเรียน ในจังหวัดสงขลา มีจำนวน 42 โรงเรียน จังหวัดสตูลมีจำนวน 12 โรงเรียน รวมทั้งหมด 54 โรงเรียน ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) เป็นรองผู้บริหารสถานศึกษา หรือ หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทย จากโรงเรียนละ 1 คน จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 54 คน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนโรงเรียน จำนวนผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 และกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย รองผู้บริหารสถานศึกษา หรือ หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทย ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16

จังหวัด	จำนวนโรงเรียน	จำนวนผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต16 (คน)	กลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร สถานศึกษา ประกอบด้วย รอง ผู้บริหารสถานศึกษา หรือ หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทย ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต16 (คน)
สงขลา	42	121	42
สตูล	12	33	12
รวม	54	154	54

1.3 นักเรียน โดยเลือกนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากทุกโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสูงอย่างน้อย 5 % และกลุ่มต่ำอย่างน้อย 5 % ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนโรงเรียน จำนวนกลุ่มตัวอย่างนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16

จังหวัด	จำนวนโรงเรียน	จำนวนนักเรียน ระดับ มัธยมศึกษาปีที่ 3 (คน)	กลุ่มตัวอย่างนักเรียน ระดับ มัธยมศึกษาปีที่ 3 ร้อยละ 5 จากค่าผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนสูงสุดและต่ำสุด (คน)
สงขลา	42	9,316	690
สตูล	12	1,916	270
รวม	54	11,232	960

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์ โดยมีขั้นตอนในการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์มีดังนี้

2.1.1 ครูภาษาไทย โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

จากโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสูงอย่างน้อย 5 % จำนวน 2 คน และกลุ่มต่ำอย่างน้อย 5 % จำนวน 2 คน รวมทั้งหมด 4 คน ในการสัมภาษณ์เชิงลึก

2.1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

จากโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสูงอย่างน้อย 5 % จำนวน 2 คน และกลุ่มต่ำอย่างน้อย 5 % จำนวน 2 คน รวมทั้งหมด 4 คน ในการสัมภาษณ์เชิงลึก

2.1.3 ศึกษานิเทศก์ภาษาไทย โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

(Purposive sampling) จังหวัดสงขลาและสตูล รวมทั้งหมด 2 คน ในการสัมภาษณ์เชิงลึก

3. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในรวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกตการจัดการเรียนรู้

ครูภาษาไทยที่ใช้ในการสังเกตการจัดการเรียนรู้ โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสูงอย่างน้อย 5 % จำนวน 2 คน และกลุ่มต่ำอย่างน้อย 5 % จำนวน 2 คน รวมทั้งหมด 4 คน

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่องสภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน วรรณคดีและวรรณกรรม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 ผู้วิจัยจะดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษาข้อมูลและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ จัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม สื่อการเรียนการสอน จากตำรา เอกสาร และสิ่งพิมพ์ต่างๆ เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

2. กำหนดประเด็นในการวิจัย ตามองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ ได้แก่ (1) ด้านการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรมไทย ตามมาตรฐานและตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (2) ด้านการนำทฤษฎี แนวคิดและวิธีสอนมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้อรรถคดีและวรรณกรรมไทย (3) ด้านการใช้สื่อประกอบการเรียนรู้ (4) ด้านการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

3. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามประเด็นในการวิจัยโดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ประกอบด้วย

3.1 แบบสอบถามครูภาษาไทย เกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 58 ข้อ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบและแบบปลายเปิด ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 7 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนรู้ 4 ด้าน (1) ด้านการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรมไทย ตามมาตรฐานและตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 จำนวน 4 ข้อ (2) ด้านการนำทฤษฎีแนวคิดและวิธีสอนมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรมไทย จำนวน 22 ข้อ (3) ด้านการใช้สื่อประกอบการเรียนรู้ จำนวน 15 ข้อ (4) ด้านการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง จำนวน 6 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบกำหนดคำตอบให้เลือก (Check-list) ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 47 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 มี 4 ด้าน คือ (1) ด้านการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรมไทย ตามมาตรฐานและตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (2) ด้านการนำทฤษฎีแนวคิดและวิธีสอนมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรมไทย (3) ด้านการใช้สื่อประกอบการเรียนรู้ (4) ด้านการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 4 ข้อ

แบบสอบถามมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษารายละเอียด หลักการ แนวคิดและข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย
  2. ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างเครื่องมือจากเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถาม เพื่อนำมาสร้างแบบสอบถาม
  3. กำหนดประเด็นคำถามและลักษณะข้อคำถามของแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม 4 ด้าน (1) ด้านการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรมไทย ตามมาตรฐานและตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (2) ด้านการนำทฤษฎี แนวคิดและวิธีสอนมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรมไทย (3) ด้านการใช้สื่อประกอบการเรียนรู้ (4) ด้านการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง แล้วให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้อง
  4. สร้างแบบสอบถาม โดยมีข้อคำถาม 4 ด้าน (1) ด้านการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรมไทย ตามมาตรฐานและตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (2) ด้านการนำทฤษฎี แนวคิดและวิธีสอนมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรมไทย (3) ด้านการใช้สื่อประกอบการเรียนรู้ (4) ด้านการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง
  5. นำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตรวจสอบความเที่ยง ความเหมาะสมของการใช้ภาษาและความครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการศึกษา
  6. นำผลการตรวจสอบและคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
  7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับครูภาษาไทยที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อตรวจสอบความชัดเจนของคำถาม
  8. นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้มาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามและจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป
- 3.2 แบบสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา เกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรมระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 54 ข้อ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามเกี่ยวกับ ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบและแบบปลายเปิด ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 5 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนสาระ วรรณคดีและวรรณกรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 16 เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนรู้ 4 ด้าน คือ (1) ด้านการสนับสนุน ส่งเสริม และจัดโอกาสให้ครูได้มีความรู้ ความเข้าใจในการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาใช้ในการออกแบบการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม จำนวน 12 ข้อ (2) ด้าน การสนับสนุน ส่งเสริม และจัดโอกาสให้ครูได้มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระ วรรณคดีและวรรณกรรม จำนวน 17 ข้อ (3) ด้านการสนับสนุน และส่งเสริม ด้านการพัฒนาและการใช้ สื่อ ในการประกอบการเรียนการสอน จำนวน 9 ข้อ (4) ด้านการสนับสนุน ส่งเสริม และจัดโอกาสให้ครู ได้มีความรู้ ในการใช้วิธีการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง จำนวน 6 ข้อ ลักษณะ คำถามเป็นแบบกำหนดคำตอบให้เลือก (Check-list) ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 44 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน สาระวรรณคดีและวรรณกรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 16 มี 4 ด้าน คือ (1) ด้านการสนับสนุน ส่งเสริม และจัดโอกาสให้ครูได้มีความรู้ ความ เข้าใจในการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาใช้ในการออกแบบการสอน สาระวรรณคดีและวรรณกรรม (2) ด้านการสนับสนุน ส่งเสริม และจัดโอกาสให้ครูได้มีความรู้ ความเข้าใจ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระวรรณคดีและวรรณกรรม (3) ด้านการสนับสนุน และส่งเสริม ด้านการ พัฒนาและการใช้สื่อ ในการประกอบการเรียนการสอน (4) ด้านการสนับสนุน ส่งเสริม และจัดโอกาสให้ ครูได้มีความรู้ ในการใช้วิธีการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ลักษณะคำถามเป็นแบบ ปลายเปิด ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 5 ข้อ

แบบสอบถามมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษารายละเอียด หลักการ แนวคิดและข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม เพื่อนำข้อมูลมาเป็น แนวทางในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย
2. ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างเครื่องมือจากเอกสาร ตำรา งานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถาม เพื่อนำมาสร้างแบบสอบถาม

3. กำหนดประเด็นคำถามและลักษณะข้อคำถามของแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม 4 ด้าน (1) ด้านการสนับสนุน ส่งเสริม และจัดโอกาสให้ครูได้มีความรู้ ความเข้าใจในการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาใช้ในการออกแบบการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม (2) ด้านการสนับสนุน ส่งเสริม และจัดโอกาสให้ครูได้มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระวรรณคดีและวรรณกรรม (3) ด้านการสนับสนุน และส่งเสริม ด้านการพัฒนาและการใช้สื่อ ในการประกอบการเรียนการสอน (4) ด้านการสนับสนุน ส่งเสริม และจัดโอกาสให้ครูได้มีความรู้ ในการใช้วิธีการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงในชั้นเรียน

4. สร้างแบบสอบถาม โดยมีข้อคำถาม 4 ด้าน (1) ด้านการสนับสนุน ส่งเสริม และจัดโอกาสให้ครูได้มีความรู้ ความเข้าใจในการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาใช้ในการออกแบบการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม (2) ด้านการสนับสนุน ส่งเสริม และจัดโอกาสให้ครูได้มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระวรรณคดีและวรรณกรรม (3) ด้านการสนับสนุน และส่งเสริม ด้านการพัฒนาและการใช้สื่อ ในการประกอบการเรียนการสอน (4) ด้านการสนับสนุน ส่งเสริม และจัดโอกาสให้ครูได้มีความรู้ ในการใช้วิธีการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

5. นำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตรวจสอบความเที่ยง ความเหมาะสมของการใช้ภาษาและความครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการศึกษา

6. นำผลการตรวจสอบและคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับครูภาษาไทยที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อตรวจสอบความชัดเจนของคำถาม

8. นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้มาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามและจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

3.3 แบบสอบถามนักเรียน เกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอน สาระวรรณคดีและวรรณกรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 42 ข้อ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามเกี่ยวกับ ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบและแบบปลายเปิด ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 2 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนสาระ วรรณคดีและวรรณกรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 16 เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนรู้ 3 ด้าน คือ (1) ด้านการเรียนรู้ผ่าน กิจกรรมการเรียนรู้สาระวรรณคดีและวรรณกรรม จำนวน 25 ข้อ (2) ด้านการเรียนรู้ผ่านสื่อ มาประกอบการเรียนการสอน จำนวน 2 ข้อ (3) ด้านการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง จำนวน 9 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ ประกอบด้วย ข้อคำถามทั้งหมด 36 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน สาระวรรณคดีและวรรณกรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 16 มี 3 ด้าน คือ (1) ด้านการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้สาระวรรณคดีและ วรรณกรรม (2) ด้านการเรียนรู้ผ่านสื่อมาประกอบการเรียนการสอน (3) ด้านการวัดและการประเมินผล การเรียนรู้ตามสภาพจริง ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิดประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 4 ข้อ

แบบสอบถามมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษารายละเอียด หลักการ แนวคิดและข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม เพื่อนำข้อมูลมาเป็น แนวทางในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย
2. ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างเครื่องมือจากเอกสาร ตำรา งานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถาม เพื่อนำมาสร้างแบบสอบถาม
3. กำหนดประเด็นคำถามและลักษณะข้อคำถามของแบบสอบถามเกี่ยวกับ สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม 3 ด้าน คือ (1) ด้านการเรียนรู้ ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้สาระวรรณคดีและวรรณกรรม (2) ด้านการเรียนรู้ผ่านสื่อประกอบการเรียน การสอน (3) ด้านการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง
4. สร้างแบบสอบถาม โดยมีข้อคำถาม 3 ด้าน คือ (1) ด้านการเรียนรู้ผ่าน กิจกรรมการเรียนรู้สาระวรรณคดีและวรรณกรรม (2) ด้านการเรียนรู้ผ่านสื่อประกอบการเรียน การสอน (3) ด้านการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

5. นำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตรวจสอบความเที่ยง ความเหมาะสมของการใช้ภาษาและความครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการศึกษา

6. นำผลการตรวจสอบและคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อตรวจสอบความชัดเจนของคำถาม

8. นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้มาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามและจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

3.4 แบบสัมภาษณ์ครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เกี่ยวกับสภาพ ปัญหา การจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม มัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ประเด็นในการสัมภาษณ์ครูภาษาไทย เกี่ยวกับสภาพและปัญหา การจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 เกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนรู้ 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรมไทย ตามมาตรฐานและตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (2) ด้านการนำทฤษฎี แนวคิดและวิธีสอนมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้อรรถคดีและวรรณกรรมไทย (3) ด้านการใช้สื่อประกอบการเรียนรู้ (4) ด้านการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ เป็นประเด็นสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16

แบบสัมภาษณ์มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษารายละเอียด หลักการ แนวคิดและข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

2. ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างเครื่องมือจากเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อนำมาสร้างแบบสัมภาษณ์

3. จัดทำแนวการสัมภาษณ์และข้อคำถามเกี่ยวกับ สภาพการจัดการเรียนรู้ 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรมไทย ตามมาตรฐาน และตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (2) ด้านการนำทฤษฎี แนวคิดและวิธีสอนมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรมไทย (3) ด้านการใช้สื่อ ประกอบการเรียนรู้ (4) ด้านการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง แล้วให้อาจารย์ที่ บริکษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้อง

4. สร้างแบบสัมภาษณ์ โดยกำหนดประเด็นคำถามและข้อคำถามในการ สัมภาษณ์

5. หาคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตรวจสอบ ความเที่ยง ความเหมาะสมของการใช้ภาษาและความครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการศึกษา

6. นำผลการตรวจสอบและคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไข แบบสัมภาษณ์ร่วมกับอาจารย์ที่บริกษาวิทยานิพนธ์

7. นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) เพื่อตรวจสอบความชัดเจนของข้อคำถาม ความเหมาะสมของภาษาและเวลาที่ใช้

8. จัดพิมพ์เป็นแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

3.5 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา เกี่ยวกับสภาพ ปัญหาการจัดการเรียน การสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม มัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ประเด็นในการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา เกี่ยวกับสภาพและ ปัญหาการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 เกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนรู้ 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการสนับสนุน ส่งเสริม และจัดโอกาสให้ครูได้มีความรู้ ความเข้าใจในการนำหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาใช้ในการออกแบบการสอนสาระวรรณคดีและ วรรณกรรม (2) ด้านการสนับสนุน ส่งเสริม และจัดโอกาสให้ครูได้มีความรู้ ความเข้าใจในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้สาระวรรณคดีและวรรณกรรม (3) ด้านการสนับสนุน และส่งเสริม ด้านการพัฒนา และการใช้สื่อ ในการประกอบการเรียนการสอน (4) ด้านการสนับสนุน ส่งเสริม และจัดโอกาสให้ครูได้ มีความรู้ ในการใช้วิธีการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ เป็นประเด็นสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16

แบบสัมภาษณ์มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษารายละเอียด หลักการ แนวคิดและข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

2. ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างเครื่องมือจากเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อนำมาสร้างแบบสัมภาษณ์

3. จัดทำแนวการสัมภาษณ์และข้อคำถามเกี่ยวกับ สภาพการจัดการเรียนรู้ 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการสนับสนุน ส่งเสริม และจัดโอกาสให้ครูได้มีความรู้ ความเข้าใจในการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาใช้ในการออกแบบการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม (2) ด้านการสนับสนุน ส่งเสริม และจัดโอกาสให้ครูได้มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระวรรณคดีและวรรณกรรม (3) ด้านการสนับสนุน และส่งเสริม ด้านการพัฒนาและการใช้สื่อ ในการประกอบการเรียนการสอน (4) ด้านการสนับสนุน ส่งเสริม และจัดโอกาสให้ครูได้มีความรู้ ในการใช้วิธีการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง แล้วให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้อง

4. สร้างแบบสัมภาษณ์ โดยกำหนดประเด็นคำถามและข้อคำถามในการสัมภาษณ์

5. หากคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตรวจสอบความเที่ยง ความเหมาะสมของการใช้ภาษาและความครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการศึกษา

6. นำผลการตรวจสอบและคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

7. นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) เพื่อตรวจสอบความชัดเจนของข้อคำถาม ความเหมาะสมของภาษาและเวลาที่ใช้

8. จัดพิมพ์เป็นแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

3.6 แบบสัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับสภาพ ปัญหาการจัดการเรียนการสอน สาระวรรณคดีและวรรณกรรม มัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 16 แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ประเด็นในการสัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับสภาพและปัญหา การจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ เป็นประเด็นสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการ พัฒนาการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16

แบบสัมภาษณ์มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษารายละเอียด หลักการ แนวคิดและข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม เพื่อนำข้อมูลมาเป็น แนวทางในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย
2. ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างเครื่องมือจากเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่ เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อนำมาสร้างแบบสัมภาษณ์
3. จัดทำแนวการสัมภาษณ์และข้อคำถามเกี่ยวกับ เกี่ยวกับสภาพและปัญหา การจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 แล้วให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้อง
4. สร้างแบบสัมภาษณ์ โดยกำหนดประเด็นคำถามและข้อคำถามในการ สัมภาษณ์
5. หาคคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตรวจสอบ ความเที่ยง ความเหมาะสมของการใช้ภาษาและความครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการศึกษา
6. นำผลการตรวจสอบและคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไข แบบสัมภาษณ์ร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
7. นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) เพื่อตรวจสอบความชัดเจนของข้อคำถาม ความเหมาะสมของภาษาและเวลาที่ใช้
8. จัดพิมพ์เป็นแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

3.7 แบบสังเกตครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม มัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้การสังเกตการจัดการเรียนรู้

ตอนที่ 2 ประเด็นในการสังเกตการจัดการเรียนรู้ สาระวรรณคดีและวรรณกรรม ของครูภาษาไทย

แบบสังเกตมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษารายละเอียด หลักการ แนวคิดและข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้สาระวรรณคดีและวรรณกรรม เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย
2. ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างแบบสังเกตการจัดการเรียนรู้ สาระวรรณคดีและวรรณกรรม จากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดโครงสร้างแบบสังเกต
3. กำหนดประเด็นในการสังเกตการจัดการเรียนรู้สาระวรรณคดีและวรรณกรรม 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรมไทย ตามมาตรฐานและตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (2) ด้านการนำทฤษฎี แนวคิดและวิธีสอนมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรมไทย (3) ด้านการใช้สื่อประกอบการเรียนรู้ (4) ด้านการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง แล้วนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบและขอคำแนะนำเพื่อปรับปรุงแก้ไข
4. ดำเนินการสร้างแบบสังเกตการจัดการเรียนรู้สาระวรรณคดีและวรรณกรรม
5. หาคคุณภาพของเครื่องมือ โดยการนำแบบสังเกตการจัดการเรียนรู้ สาระวรรณคดีและวรรณกรรมให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงของเนื้อหาและความเหมาะสมของการใช้ภาษา
6. นำผลการตรวจสอบและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแบบสังเกตการจัดการเรียนรู้สาระวรรณคดีและวรรณกรรมร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อให้สามารถวัดได้ตรงจุดมุ่งหมาย
7. นำแบบสังเกตการจัดการเรียนรู้สาระวรรณคดีและวรรณกรรมที่ผ่านการพิจารณาปรับปรุง แก้ไข แล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) เพื่อพิจารณาความเหมาะสมในการใช้แบบสังเกตการจัดการเรียนรู้สาระวรรณคดีและวรรณกรรม

8. นำข้อมูลที่ได้มาแก้ไขปรับปรุงแบบสังเกตการจัดการเรียนรู้สาระวรรณคดีและวรรณกรรมและดำเนินการจัดพิมพ์เป็นแบบสังเกตการจัดการเรียนรู้สาระวรรณคดีและวรรณกรรมฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือแต่ละประเภท ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม

4.1.1 ผู้วิจัยส่งหนังสือของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเพื่อขอความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนต่างๆ ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 ที่ผู้วิจัยใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 54 โรงเรียน เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ของครูภาษาไทย ผู้บริหารสถานศึกษา และนักเรียน ในโรงเรียนเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16

4.1.2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามบางส่วนทางไปรษณีย์พร้อมแนบซองเปล่าติดแสตมป์และบางส่วนนำส่งด้วยตนเอง พร้อมกับสำเนาหนังสือของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามของครูภาษาไทย ผู้บริหารสถานศึกษา และนักเรียน ในโรงเรียนเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16

4.1.3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ส่งกลับทางไปรษณีย์และรับคืนด้วยตนเอง มาเตรียมการวิเคราะห์ข้อมูล

- แบบสอบถามครูภาษาไทย ส่งไปทั้งหมดจำนวน 370 ฉบับ แบ่งออกเป็น ครูภาษาไทย จังหวัดสงขลา 300 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 267 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 89.00 ครูภาษาไทย จังหวัดสตูล 70 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 58 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 82.85

- แบบสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา ส่งไปทั้งหมดจำนวน 64 ฉบับ แบ่งออกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษาจังหวัดสงขลา 50 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 42 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 84.00 ผู้บริหารสถานศึกษาจังหวัดสตูล 14 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 12 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 85.71

- แบบสอบถามนักเรียน ส่งไปทั้งหมดจำนวน 960 ฉบับ แบ่งออกเป็น นักเรียนจังหวัดสงขลา 690 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 641 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.75 นักเรียนจังหวัดสตูล 270 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 246 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 91.11

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาวิเคราะห์ข้อมูล

จังหวัด	กลุ่มตัวอย่าง	จำนวนที่ส่ง (ฉบับ)	แบบสอบถามที่ได้รับคืนมาวิเคราะห์ข้อมูล	
			จำนวน	ร้อยละ
สงขลา	ครูภาษาไทย	300	267	89.00
	ผู้บริหารสถานศึกษา	50	42	84.00
	นักเรียน	690	641	92.75
สตูล	ครูภาษาไทย	70	58	82.85
	ผู้บริหารสถานศึกษา	14	12	85.71
	นักเรียน	270	246	91.11
รวม		1,394	1,278	91.67

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์

4.3.1 ผู้วิจัยส่งหนังสือของบัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เพื่อขอความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 ที่ผู้วิจัยใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง ขออนุญาตสัมภาษณ์การจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรมของครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์

4.3.2 ผู้วิจัยติดต่อกับครูภาษาไทย ผู้บริหารสถานศึกษาและศึกษานิเทศก์ภาษาไทย ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์ โดยแนะนำตนเอง ชี้แจงวัตถุประสงค์และขออนุญาตบันทึกเสียง เพื่อความถูกต้องของข้อมูล พร้อมทั้งนัดหมายวันเวลาสัมภาษณ์

4.3.3 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ครูภาษาไทย ผู้บริหารสถานศึกษาและศึกษานิเทศก์ภาษาไทย เป็นรายบุคคลและจัดบันทึกในแบบบันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสังเกตการจัดการเรียนรู้

4.2.1 ผู้วิจัยส่งหนังสือของบัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เพื่อขอความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 ที่ผู้วิจัยใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตสังเกตการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรมของครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการสังเกต

4.2.2 ผู้วิจัยแนะนำตนเองกับครูภาษาไทยที่ผู้วิจัยขอสังเกตการจัดการจัดการเรียนรู้โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ในการสังเกต การจัดการเรียนรู้และขออนุญาตบันทึกภาพการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม

4.2.3 ผู้วิจัยสังเกตการจัดการเรียนรู้และจดบันทึกพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ของครูและพฤติกรรมนักเรียนของนักเรียนในแบบบันทึกการสังเกต ทั้งนี้ ในการสังเกต ผู้วิจัยจะไม่เข้าไปมีบทบาทในชั้นเรียน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากการใช้เครื่องมือแต่ละประเภทมาวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

5.1 ข้อมูลจากแบบสอบถามนำมาวิเคราะห์ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS โดยการแจกแจงความถี่ คำนวณค่าร้อยละ แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในลักษณะตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 และตอนที่ 3 ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS โดยการคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิต ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลความหมายค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{x}$) ตามที่กำหนดแล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในลักษณะตารางประกอบความเรียง การแปลความหมายของค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{x}$) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย ความหมาย

3.56 - 4.00	ปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
2.56 - 3.55	ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
1.56 - 2.55	ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
1.00 - 1.55	ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

5.2 ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะนำมาวิเคราะห์เนื้อหาตามประเด็นที่กำหนดไว้และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในลักษณะความเรียง

5.3 ข้อมูลจากแบบสังเกตการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยจะนำมาวิเคราะห์เนื้อหาตามประเด็นแต่ละด้านที่กำหนดไว้และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในลักษณะความเรียง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องสภาพ ปัญหาและการนำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน
วรรณคดีและวรรณกรรม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 ผู้วิจัย
นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบบสอบถาม ครูภาษาไทย ผู้บริหารสถานศึกษา และนักเรียน
แบบสัมภาษณ์ครูภาษาไทย ผู้บริหารสถานศึกษา และศึกษานิเทศก์ และแบบสังเกตการจัดการ
เรียนรู้ครูภาษาไทย แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพและปัญหาการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน
สอนวรรณคดีและวรรณกรรม จากแบบสอบถามครูภาษาไทย ผู้บริหารสถานศึกษาและนักเรียน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสาระ
วรรณคดีและวรรณกรรมของครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 จากแบบสอบถามครูภาษาไทย ผู้บริหารสถานศึกษาและ
นักเรียน แบบสัมภาษณ์ครูภาษาไทย ผู้บริหารสถานศึกษาและศึกษานิเทศก์ และแบบสังเกตการ
จัดการเรียนรู้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพและปัญหาการพัฒนากิจการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม จากแบบสอบถามครูภาษาไทย ผู้บริหารสถานศึกษาและนักเรียน

ตารางที่ 5 จำนวนและค่าร้อยละของครูภาษาไทยจำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน (n)=325			
	สงขลา (n)=267		สตูล (n)=58	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ				
ชาย	56	21.0	13	22.4
หญิง	211	79.0	45	77.6
2. อายุ				
20-29 ปี	18	6.7	5	8.6
30-39 ปี	78	29.2	19	32.8
40-49 ปี	91	34.1	19	32.8
50 ปีขึ้นไป	80	30.0	15	25.9
3. วุฒิทางการศึกษาสูงสุด				
ปริญญาตรีครุศาสตร์	135	50.6	29	49.9
ปริญญาตรีการสอนภาษาไทย	104	39.0	24	41.4
ปริญญาตรีบริหารการศึกษา	17	6.4	4	6.9
ปริญญาโทการสอนภาษาไทย	5	1.9	0	0
ปริญญาโทบริหารการศึกษา	6	2.2	1	1.7
4. ประสบการณ์ในการสอนวิชาภาษาไทย สาระวรรณคดีและวรรณกรรม				
ต่ำกว่า 5 ปี	14	5.2	4	6.9
5-10 ปี	113	42.3	26	44.8
11-15 ปี	69	25.8	17	29.3
16-20 ปี	28	10.5	5	8.6
มากกว่า 20 ปี	43	16.1	6	10.3

สถานภาพ	จำนวน (n)=325			
	สงขลา (n)=267		สตูล (n)=58	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
5.จำนวนคาบที่สอนวิชาภาษาไทย สาระวรรณคดีและวรรณกรรม /สัปดาห์				
1-5 คาบ ต่อสัปดาห์	204	76.3	47	81.0
6-10 คาบ ต่อสัปดาห์	12	4.5	3	5.2
11-15 คาบ ต่อสัปดาห์	14	5.2	1	1.7
15 คาบ ขึ้นไป	37	13.8	7	11.9
6. ความรับผิดชอบในการเรียนการสอนวิชาอื่นๆ				
คณิตศาสตร์	26	9.7	5	8.6
การงานอาชีพ	18	6.7	4	6.9
กิจกรรมยุวกาชาด ลูกเสือ ชุมนวม	31	11.6	5	8.6
7. จำนวนนักเรียนในห้องเรียน				
1-20 คน	11	4.1	2	3.4
21-40 คน	190	71.0	46	79.3
40 คนขึ้นไป	66	24.7	10	17.2

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามครูภาษาไทยจังหวัดสงขลาและสตูล พบว่าครูภาษาไทยในจังหวัดสงขลาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 79.0 มีอายุ 40-49 ปี ครูภาษาไทยในจังหวัดสตูลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 77.6 มีอายุ 30-39 ปี ส่วนใหญ่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกัน คือ จบการศึกษาระดับปริญญาตรีครุศาสตร์ มีประสบการณ์ในการสอนวิชาภาษาไทย สาระวรรณคดีและวรรณกรรม 5-10 ปี จำนวนคาบที่สอนวิชาภาษาไทย สาระวรรณคดีและวรรณกรรม 1-5 คาบ ต่อสัปดาห์ ความรับผิดชอบในการเรียนการสอนวิชาอื่นๆ คือ มีความรับผิดชอบในการสอนกิจกรรมยุวกาชาด ลูกเสือ ชุมนวมและมีจำนวนนักเรียนในความรับผิดชอบ 21-40 คน

ตารางที่ 6 จำนวนและค่าร้อยละของครูภาษาไทยด้านการนำหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาใช้ในการออกแบบการสอน สารวรรณคดีและวรรณกรรม

ด้านการนำ “ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2551” มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน สารวรรณคดีและวรรณกรรม	จำนวน (n)=325			
	สงขลา (n)=267		สตูล (n)=58	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. การเตรียมหรือวางแผนการจัดการเรียนรู้				
ใช้แผนการเรียนรู้จัดการเรียนรู้สำเร็จรูป	177	66.3	43	74.1
ปรึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมกับเพื่อนครู	30	11.2	6	9
ใช้หนังสือเรียน / เอกสารประกอบการเรียน	60	22.5	9	15.5
2. ประเภทของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน				
แผนระยะยาว	61	22.8	16	27.6
รายหน่วย	142	53.2	30	51.7
รายคาบ	64	24.0	12	20.7
3. ประเด็นที่ได้ให้ความสำคัญในการสอนวรรณคดีและ วรรณกรรม*				
ประวัติของผู้เขียน	58	21.7	11	18.9
ที่มาของเนื้อเรื่อง	97	36.3	21	36.2
คำศัพท์	80	30.0	16	27.6
ลักษณะของตัวละคร	74	27.7	13	22.4
เรื่องย่อทั้งเรื่อง	115	43.1	20	34.5
การวิเคราะห์โครงเรื่องของตอนที่เรียน	137	51.3	26	44.8
การวิเคราะห์และสรุปแก่นเรื่อง	100	37.5	23	39.7
การวิเคราะห์แง่คิดที่ได้จากเรื่อง	177	66.3	36	62.1
การนำสาระและข้อคิดที่ได้จากเนื้อเรื่องมาปรับใช้	132	49.4	24	41.1
ไวยากรณ์	74	27.7	16	27.6
4. ทำนออกแบบการประเมินผลการเรียนรู้ตามตัวชี้วัด	236	88.4	44	75.9

*ครูเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามครูภาษาไทยจังหวัดสงขลาและสตูล ด้านการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาใช้ในการเตรียมหรือวางแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่า ส่วนใหญ่ใช้แผนการเรียนจัดการเรียนรู้สำเร็จรูป คือ ครูสงขลา ร้อยละ 66.3 และครูสตูล ร้อยละ 74.1 และน้อยที่สุด คือ ครูสงขลา ร้อยละ 11.2 และครูสตูล ร้อยละ 10.3 ครูปรึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมกับเพื่อนครู

ด้านการใช้ตัวชี้วัดในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ กรณีที่ครูเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่า ส่วนใหญ่ใช้แผนรายหน่วย คือ ครูสงขลา ร้อยละ 53.2 และครูสตูล ร้อยละ 51.7 และน้อยที่สุดคือ ครูสงขลา ร้อยละ 22.8 เขียนแผนระยะยาว ครูสตูล ร้อยละ 20.7 เขียนแผนรายคาบ

ด้านการออกแบบการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม ประเด็นที่ครูเน้นมากที่สุด พบว่า ครูสงขลา ร้อยละ 66.3 เน้นออกแบบการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมในประเด็นการวิเคราะห์แง่คิดที่ได้จากเรื่อง ครูสตูล ร้อยละ 44.8 เน้นออกแบบการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมในประเด็นการวิเคราะห์โครงเรื่องของตอนที่เรียน และน้อยที่สุด คือ ครูสงขลา ร้อยละ 21.7 และครูสตูล ร้อยละ 18.9 เน้นออกแบบการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมในประเด็นประวัติของผู้เขียน

ด้านการนำตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ใช้รูปแบบการประเมินผลการเรียนรู้ตามตัวชี้วัด พบว่า ครูสงขลา ร้อยละ 88.4 และครูสตูล ร้อยละ 75.9 ออกแบบการประเมินผลการเรียนรู้ตามตัวชี้วัด

ตารางที่ 7 จำนวนและค่าร้อยละของครูภาษาไทย ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
สาระวรรณคดีและวรรณกรรม โดยใช้ทฤษฎี แนวคิด หรือวิธีสอน

กิจกรรมการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม	จำนวน (n)=325			
	สงขลา (n)=267		สตูล (n)=58	
	ปฏิบัติ	ร้อยละ	ปฏิบัติ	ร้อยละ
5. การสอนหลักการใช้ภาษาและทักษะทางภาษาต่างๆ เชื่อมโยงกับวรรณคดีและวรรณกรรม	235	88.0	45	77.6
6. การใช้บทอ่านเสริม	229	85.5	47	81.0
7. การให้รายชื่อหนังสือ/เอกสารสำหรับอ่านประกอบ	226	84.6	43	74.1
8. การใช้รายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	204	76.4	41	70.7
9. การสอนแบบบรรยาย	253	94.6	52.5	90.5
10. การสอนแบบการสาธิต	206	77.2	47	81.0
11. การสอนแบบนิรนัย	252	94.4	46	79.3
12. การสอนแบบอุปนัย	249	93.2	50	86.2
13. การสอนแบบทัศนศึกษา	195	73.0	25	43.1
14. การสอนแบบอภิปรายกลุ่มย่อย	247	92.5	45	77.6
15. การสอนแบบการแสดงละคร	235	88.0	33	56.9
16. การสอนแบบแสดงบทบาทสมมติ	250	93.6	40	69.0
17. การสอนแบบใช้เกม	232	86.9	33	56.9
18. การสอนแบบใช้สถานการณ์จำลอง	242	90.6	34	58.6
19. การสอนแบบศูนย์การเรียน	244	91.4	44	75.9
20. การสอนแบบใช้บทเรียนสำเร็จรูป	232	86.9	49	84.5
21. การสอนอ่านทำนองเสนาะ	240	89.9	49	84.5
22. การสอนแบบใช้คำถาม	248	93.0	46	80.0
23. การสอนโดยใช้ทฤษฎีวรรณคดีหรือวรรณกรรมวิจารณ์	210	78.6	43	74.1
24. การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน	221	82.9	45	79.3

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามครูภาษาไทยจังหวัดสงขลาและสตูล ด้านกิจกรรมเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม พบว่า ครูสงขลาและสตูล ร้อยละ 94.6 และ 90.5 ใช้การสอนแบบบรรยาย และน้อยที่สุด คือ ครูสงขลาและสตูล ร้อยละ 73.0 และ 43.1 ใช้การสอนแบบทัศนศึกษา

ตารางที่ 8 จำนวนและค่าร้อยละของครูภาษาไทย ด้านการใช้แหล่งการเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม

แหล่งการเรียนรู้สาระวรรณคดีและวรรณกรรม	(n)=325			
	สงขลา (n)=267		สตูล (n)=58	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
34. การใช้แหล่งการเรียนรู้ใด ในการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม*				
ห้องสมุด	313	96.3	41	70.7
วัด	64	24.0	14	24.1
ชุมชน	77	28.8	13	22.4
พิพิธภัณฑ์	40	15.0	8	13.8
ปราสาทโบราณ	75	28.1	15	25.9
สวนพฤกษศาสตร์ของโรงเรียน	38	14.2	10	17.2
อื่นๆ - ห้องโสตทัศนศึกษา	3	1.1	1	1.7
- สร้าง Blog สำหรับวรรณคดีและวรรณกรรม	6	2.2	0	0

*ครูเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ครูภาษาไทยจังหวัดสงขลาและสตูล ด้านการใช้แหล่งการเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม พบว่า ครูสงขลา ร้อยละ 96.3 และครูสตูล ร้อยละ 70.1 ใช้แหล่งการเรียนรู้ห้องสมุด และน้อยที่สุด คือ ครูสงขลา ร้อยละ 14.2 ใช้แหล่งการเรียนรู้สวนพฤกษศาสตร์ของโรงเรียน และครูสตูล ร้อยละ 13.8 ใช้แหล่งการเรียนรู้พิพิธภัณฑ์

ตารางที่ 9 จำนวนและค่าร้อยละของครูภาษาไทย ด้านประเภทของสื่อการเรียนการสอนที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม

ประเภทของสื่อการเรียนการสอน	(n)=325			
	สงขลา (n)=267		สตูล (n)=58	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
35. สื่อสิ่งพิมพ์*				
หนังสือวิชาการที่เกี่ยวข้อง	231	86.5	48	82.8
บทความในวารสารวิชาการ/หนังสือรวมบทความ	113	42.3	24	41.4
ข่าว/บทความในหนังสือพิมพ์	90	33.7	19	32.8
รายงานวิจัย	49	18.4	10	17.2
บทความในนิตยสาร	63	23.6	8	13.8
อื่นๆ – วิทยานิพนธ์	3	1.1	1	1.7
สื่อเทคโนโลยี*				
แถบบันทึกภาพพร้อมเสียง (วิดีโอทัศน์)	126	47.2	38	65.5
สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI)	42	15.7	7	12.1
แถบบันทึกเสียง	103	38.6	21	36.2
โปรแกรมการนำเสนอ (POWER POINT)	172	64.4	8	13.8
ภาพนิ่ง	180	67.4	41	70.7
สื่ออื่นๆ				
วิทยากรท้องถิ่น	40	15.0	11	19.0
36. โรงเรียนของท่านให้นักเรียนอ่านหนังสือเพิ่มเติม				
ใช่	255	95.5	53	91.4
ไม่ใช่	12	4.5	5	8.6
37. ท่านใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมโดย พิจารณาจากข้อใด*				
เนื้อเรื่องไม่ขัดกับค่านิยมและคุณธรรม	171	64.0	38	65.5
เนื้อเรื่องพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนตามวัยและเพศ	58	21.7	8	13.8
เนื้อเรื่องเชื่อมโยงกับรายวิชาที่เรียน	184	68.9	16	27.6
รางวัลและยอดขาย	20	7.5	3	5.2
กระทรวงศึกษาธิการแนะนำ	177	66.3	44	75.9
นักเรียนสนใจและแนะนำ	54	20.2	12	20.7
ภาษาดี	75	28.1	9	15.5

*ครูเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ครูภาษาไทยจังหวัดสงขลาและสตูล ด้านการนำสื่อมาประกอบการเรียนการสอน ด้านสื่อสิ่งพิมพ์ พบว่า ครูสงขลา ร้อยละ 86.5 และครูสตูล ร้อยละ 82.8 ใช้หนังสือวิชาการที่เกี่ยวข้อง และน้อยที่สุด คือ ครูสงขลา ร้อยละ 18.4 ใช้รายงานวิจัย และครูสตูล ร้อยละ 13.8 ใช้บทอ่านในนิตยสาร

ด้านสื่อเทคโนโลยี พบว่า ครูสงขลา ร้อยละ 67.4 และครูสตูล ร้อยละ 70.7 ใช้ภาพนิ่ง และน้อยที่สุด คือ ครูสงขลา ร้อยละ 15.7 และครูสตูล ร้อยละ 12.1 ใช้สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) สื่ออื่นๆ พบว่า ครูสงขลา ร้อยละ 15.0 และครูสตูล ร้อยละ 19.0 ใช้วิทยากรในห้องเรียน

เกณฑ์ในการเลือกหนังสืออ่านเพิ่มเติมสาระวรรณคดีและวรรณกรรม พบว่า ครูสงขลา ร้อยละ 68.9 เนื้อเรื่องเชื่อมโยงกับรายวิชาที่เรียน ครูสตูล ร้อยละ 71.9 เป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่กระทรวงศึกษาธิการแนะนำ และน้อยที่สุด คือ ครูสงขลา ร้อยละ 7.5 และครูสตูล ร้อยละ 5.2 เลือกหนังสือจากรางวัลและยอดขาย

ตารางที่ 10 จำนวนและค่าร้อยละของครูภาษาไทยด้านการเลือกนำสื่อประกอบการเรียนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม

การเลือกนำสื่อประกอบการเรียนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม	(n)=325			
	สงขลา (n)=267		สตูล (n)=58	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
38. เกณฑ์การเลือกสื่อการเรียนการสอน*				
สื่อที่สนับสนุนจุดมุ่งหมายของการเรียนวรรณคดีและวรรณกรรมในชั้นเรียน	214	80.1	35	60.3
สื่อที่น่าเชื่อถือ เนื้อหาถูกต้อง เทียบตรง และทันสมัย	123	46.1	43	74.1
สื่อที่น่าสนใจ สามารถสร้างแรงกระตุ้นและแรงจูงใจให้นักเรียนสนใจ	95	35.6	34	58.6
สื่อที่ทำให้นักเรียนเข้าใจเรื่องที่เรียนได้ง่าย	107	40.1	17	29.3
สื่อที่ประหยัดและคุ้มค่า	53	19.9	9	15.5
39. การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนด้วยตนเอง	212	79.4	38	65.5
40. การใช้สื่อการเรียนการสอนที่มีอยู่/จัดทำเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้	231	86.5	48	82.8
41. การใช้สื่อการเรียนการสอนสำเร็จรูป	220	82.4	52	89.7

*ครูเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ครูภาษาไทยจังหวัดสงขลาและสตูล ด้านการนำสื่อมาใช้ประกอบการเรียนการสอน พบว่า ครูสงขลา ร้อยละ 80.1 ใช้สื่อที่สนับสนุน จุดมุ่งหมายของการเรียนวรรณคดีและวรรณกรรมในชั้นเรียน และครูสตูล ร้อยละ 74.1 ใช้สื่อที่ นำเชื่อถือ เนื้อหาถูกต้อง เทียบตรง และทันสมัย น้อยที่สุด คือ ครูสงขลา ร้อยละ 19.9 และครูสตูล ร้อยละ 15.5 ใช้สื่อที่ประหยัดและคุ้มค่า

ด้านการนำสื่อประกอบการเรียนการสอน พบว่า ครูสงขลา ร้อยละ 86.5 ดัดแปลงสื่อการเรียนการสอนที่มีอยู่/จัดทำเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดี และวรรณกรรมที่กำหนดไว้ และครูสตูล ร้อยละ 89.7 ใช้สื่อการเรียนการสอนสำเร็จรูป และน้อย ที่สุด คือ ครูสงขลา ร้อยละ 79.4 และครูสตูล ร้อยละ 65.5 พัฒนาสื่อการเรียนรู้อรรถคดีและ วรรณกรรมด้วยตนเอง

ตารางที่ 11 จำนวนและค่าร้อยละของครูภาษาไทยด้านการใช้วิธีการวัดและการ ประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงในชั้นเรียน มาใช้ในการจัดการเรียน การสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม

รูปแบบการประเมินผลสาระวรรณคดีและวรรณกรรม	จำนวน (n=325)			
	สงขลา (n)=267		สตูล (n)=58	
	ปฏิบัติ	ร้อยละ	ปฏิบัติ	ร้อยละ
42. การประเมินผลก่อนการเรียนการสอน เพื่อตรวจสอบพื้นฐานของนักเรียน	217	81.3	49	84.5
43. การประเมินผลระหว่างการเรียนการสอน เพื่อให้ทราบพัฒนาการทางการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรมของผู้เรียน	205	76.8	38	65.5
44. การประเมินผลหลังการเรียนการสอน เพื่อตัดสินผลการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม	240	89.9	41	70.7

ตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ครูภาษาไทยจังหวัดสงขลาและสตูล ด้านการใช้วิธีการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงในชั้นเรียน พบว่า ครูสงขลา ร้อยละ 89.9 ประเมินผลหลังการเรียนการสอน เพื่อตัดสินผลการเรียนการสอนวรรณคดีและ วรรณกรรม และครูสตูล ร้อยละ 81.3 ประเมินผลก่อนการเรียนการสอน เพื่อตรวจสอบพื้นฐานของ

นักเรียน และน้อยที่สุด คือ ครูสงขลา ร้อยละ 76.8 และครูสตูล ร้อยละ 65.5 ครูประเมินผลระหว่าง การเรียนการสอน เพื่อให้ทราบพัฒนาการทางการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรมของผู้เรียน

ตารางที่ 12 จำนวนและค่าร้อยละของครูภาษาไทยด้านการใช้วิธีการวัดและการ ประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน สาระวรรณคดีและวรรณกรรม

จุดมุ่งหมายในการวัดและประเมินผลในการเรียนการสอนสาระ วรรณคดีและวรรณกรรม	จำนวน (n=325)			
	สงขลา (n)=267		สตูล (n)=58	
	ปฏิบัติ	ร้อยละ	ปฏิบัติ	ร้อยละ
45. การนำผลการประเมินมาใช้ปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรม และการเรียนของนักเรียนในการเรียนสาระวรรณคดีและ วรรณกรรม	247	92.5	53	91.4
46. การนำผลการประเมินมาใช้ทราบความก้าวหน้าและ พัฒนาการของผู้เรียนในการเรียนสาระวรรณคดีและ วรรณกรรม	253	94.8	51	87.9
47. การนำผลการประเมินมาใช้เพื่อปรับปรุงการจัดการ กิจกรรม การเรียนการสอนของครูในการจัดการเรียนการสอนสาระ วรรณคดีและวรรณกรรมในหน่วยการเรียนรู้สั้นๆหรือปี การศึกษาต่อไป	240	89.9	47	81.0

ตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ครูภาษาไทยจังหวัดสงขลาและสตูล ด้านการใช้วิธีการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง พบว่า ครูสงขลา ร้อยละ 94.8 นำผลการประเมินมาใช้ทราบความก้าวหน้าและพัฒนาการของผู้เรียนในการเรียนสาระวรรณคดี และวรรณกรรม และครูสตูล ร้อยละ 91.4 นำผลการประเมินมาใช้ปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมและการ เรียนของนักเรียนในการเรียนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม และน้อยที่สุด คือ ครูสงขลา ร้อยละ 89.9 และครูสตูล ร้อยละ 81.0 นำผลการประเมินมาใช้เพื่อปรับปรุงการจัดการกิจกรรมการเรียน การสอนของครูในการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรมในหน่วยการเรียนรู้สั้นๆหรือปี การศึกษาต่อไป

ตารางที่ 13 จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน (n)=54			
	สงขลา (n)=42		สตูล (n)=12	
	ปฏิบัติ	ร้อยละ	ปฏิบัติ	ร้อยละ
1. เพศ				
ชาย	29	69.0	11	91.7
หญิง	13	31.0	1	8.3
2. อายุ				
30-39 ปี	9	21.4	3	25.0
40-49 ปี	6	14.3	9	75.0
50 ปีขึ้นไป	27	64.3	0	0
3. วุฒิทางการศึกษาสูงสุด				
ปริญญาตรีศิลปศาสตร์	4	9.5	1	8.3
ปริญญาตรีครุศาสตร์	10	23.8	3	22
ปริญญาโทครุศาสตร์	23	54.8	8	66.7
ปริญญาเอกบริหารการศึกษา	5	11.9	0	0
วุฒิการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษา				
- ป. บัณฑิต	4	9.5	0	0
- ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต	4	9.5	2	16.7
4. ประสบการณ์ในการทำงานในตำแหน่งผู้บริหารของท่าน				
ต่ำกว่า 5 ปี	8	19.0	1	8.3
5-10 ปี	9	21.4	0	0
11-15 ปี	1	2.4	1	8.3
16-20 ปี	8	19.0	3	25.0
มากกว่า 20 ปี	16	38.1	7	58.3
5. ท่านเคยมีประสบการณ์ในการสอนภาษาไทย ในระดับ มัธยมศึกษาตอนต้นหรือไม่				
ไม่เคยมีประสบการณ์	25	59.5	8	66.7
มีประสบการณ์	17	40.5	4	33.3

ตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามผู้บริหารสถานศึกษาจังหวัดสงขลาและสตูล เกี่ยวกับสถานภาพ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสงขลา ร้อยละ 69.0 และผู้บริหารสถานศึกษาสตูล ร้อยละ 91.7 เป็นเพศชาย อายุ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสงขลา ร้อยละ 64.3 มีอายุ 50 ปีขึ้นไป และผู้บริหารสถานศึกษาสตูล ร้อยละ 75.0 มีอายุ 40-49 ปี วุฒิทางการศึกษาสูงสุด พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสงขลา ร้อยละ 54.8 และผู้บริหารสถานศึกษาสตูล ร้อยละ 66.7 จบการศึกษาระดับปริญญาโท คุรุศาสตร์ วุฒิการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสงขลา ร้อยละ 9.5 ได้รับวุฒิป.บัณฑิต และผู้บริหารสถานศึกษา ร้อยละ 16.7 ได้รับปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ประสบการณ์ในการทำงานในตำแหน่งผู้บริหาร พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ร้อยละ 38.1 และผู้บริหารสถานศึกษาสตูล ร้อยละ 58.3 มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 20 ปี ประสบการณ์ในการสอนภาษาไทย ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสงขลา ร้อยละ 59.5 และผู้บริหารสถานศึกษาสตูล ร้อยละ 66.7 ไม่เคยมีประสบการณ์

ตารางที่ 14 จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการสนับสนุน ส่งเสริม และจัดโอกาสให้ครูได้มีความรู้ ความเข้าใจในการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาใช้ในการออกแบบการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม

ด้านการสนับสนุน ส่งเสริม และจัดโอกาสให้ครูได้มีความรู้ ความเข้าใจในการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาใช้ในการออกแบบการสอนสาระวรรณคดี และวรรณกรรม	จำนวน (n)=54			
	สงขลา (n)=42		สตูล (n)=12	
	ปฏิบัติ	ร้อยละ	ปฏิบัติ	ร้อยละ
1. การเตรียมการด้านความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แนวทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	32	76.2	9	75.0
2. สนับสนุนคณะครูเข้ารับการอบรม/สัมมนา เกี่ยวกับการ บริหารและจัดทำสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรสถานศึกษา	31	73.8	9	75.0
3. สนับสนุนคณะครูจัดทำสาระการเรียนรู้ของหลักสูตร สถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและ ชุมชน	32	76.2	10	83.3

ด้านการสนับสนุน ส่งเสริม และจัดโอกาสให้ครูได้มีความรู้ ความเข้าใจในการนำ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาใช้ในการออกแบบการ สอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม	จำนวน (n)=54			
	สงขลา (n)=42		สตูล (n)=12	
	ปฏิบัติ	ร้อยละ	ปฏิบัติ	ร้อยละ
4. สนับสนุนคณะครูให้ใช้หลักสูตรสถานศึกษาในการจัดการเรียนการ สอน	35	83.3	11	91.7
5. ให้คำปรึกษา แนะนำการใช้และการแก้ปัญหาที่เกิดจากการใช้ หลักสูตรสถานศึกษา	38	90.5	9	75.0
6. ประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา	41	97.6	8	66.7
7. มีการกำหนดนโยบายการให้ความสำคัญ และการระบุนภาระของครู ในกลุ่มสาระ ที่มีต่อ การอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน	36	85.7	9	75.5
8. การสนับสนุนให้คณะครูทำหลักสูตรรายวิชาใช้ร่วมกันในแต่ละ ระดับชั้น แนวทางในการจัดทำหลักสูตรรายวิชาสาระการเรียนรู้ภาษาไทย	34	81.0	7	58.3
9. จัดโอกาสให้คณะครูเข้ารับการอบรม/สัมมนา เกี่ยวกับการบริหาร และจัดทำหลักสูตรรายวิชาสาระการเรียนรู้ภาษาไทย	37	88.1	10	83.3
10. จัดโอกาสให้คณะครูจัดทำหลักสูตรรายวิชาสาระการเรียนรู้ ภาษาไทยให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน	37	88.1	11	91.7
11. ให้คำปรึกษา แนะนำ การใช้และการแก้ปัญหาที่เกิดจากการใช้ หลักสูตรรายวิชาสาระการเรียนรู้ภาษาไทย	41	97.6	8	66.7
12. ประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อพัฒนาหลักสูตร รายวิชาสาระการเรียนรู้ภาษาไทย	38	90.5	7	58.3

ตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามผู้บริหารสถานศึกษาจังหวัดสงขลา และสตูล เกี่ยวกับด้านการสนับสนุน ส่งเสริม และจัดโอกาสให้ครูได้มีความรู้ ความเข้าใจในการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาใช้ในการออกแบบการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสงขลา ร้อยละ 76.2 และผู้บริหารสถานศึกษาสตูล ร้อยละ 75.0 มีการเตรียมการด้านความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ด้านแนวทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสงขลา ร้อยละ 97.6 มีการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษาสตูล ร้อยละ 91.7 สนับสนุนคณะครูให้ใช้หลักสูตรสถานศึกษาในการจัดการเรียนการสอน และน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสงขลา ร้อยละ 73.8 สนับสนุนคณะครูเข้ารับการอบรม/สัมมนา เกี่ยวกับการบริหารและจัดทำสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรสถานศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษาสตูล ร้อยละ 58.3 สนับสนุนให้คณะครูทำหลักสูตรรายวิชาใช้ร่วมกันในแต่ละระดับชั้น

ด้านแนวทางในการจัดทำหลักสูตรรายวิชาสาระการเรียนรู้ภาษาไทย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสงขลา ร้อยละ 97.6 ให้คำปรึกษา แนะนำ การใช้และการแก้ปัญหาที่เกิดจากการใช้หลักสูตรรายวิชาสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ผู้บริหารสถานศึกษาสตูล ร้อยละ 91.7 จัดโอกาสให้คณะครูจัดทำหลักสูตรรายวิชาสาระการเรียนรู้ภาษาไทยให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน และน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสงขลา ร้อยละ 73.8 สนับสนุนคณะครูเข้ารับการอบรม/สัมมนา เกี่ยวกับการบริหารและจัดทำสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรสถานศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษาสตูล ร้อยละ 58.3 สนับสนุนให้คณะครูทำหลักสูตรรายวิชาใช้ร่วมกันในแต่ละระดับชั้นและประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อพัฒนาหลักสูตรรายวิชาสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ตารางที่ 15 จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการสนับสนุน ส่งเสริม และจัดโอกาสให้ครูได้มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดกิจกรรม การเรียนรู้สาระวรรณคดีและวรรณกรรม

ด้านการสนับสนุน ส่งเสริม และจัดโอกาสให้ครูได้มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระวรรณคดีและวรรณกรรม	จำนวน (n)=54			
	สงขลา (n)=42		สตูล (n)=12	
	ปฏิบัติ	ร้อยละ	ปฏิบัติ	ร้อยละ
ด้านการจัดสัมมนา				
13. การจัดประชุม อบรมครูผู้สอน	37	88.1	9	75.0
14. การส่งครูเข้ารับการอบรมหรือสัมมนา				75.0
ด้านการจัดทำเครื่องมือแนะแนวทาง	41	97.6	9	
15. การจัดทำคู่มือแนะแนวทางการจัดการเรียนการสอน	39	92.9	8	66.7
ด้านการนิเทศภายใน				
16. การเชิญศึกษานิเทศก์หรือวิทยากรมาบรรยายและสาธิต การจัดการเรียนการสอน	37	88.1	9	75.0
17. การศึกษาสำรวจความสนใจ ความถนัดและ ความสามารถของครูภาษาไทยภายในโรงเรียน	39	92.9	7	58.3
18. การศึกษาสำรวจ อุปกรณ์และงบประมาณ				
ด้านการวิจัยในชั้นเรียน				
ด้านการวิจัยในชั้นเรียน	37	88.1	9	75.0
19. การสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียน	41	97.6	11	91.7
20. การเชิญศึกษานิเทศก์หรือวิทยากรมาให้คำแนะนำด้าน การจัดการเรียนการสอน	40	95.2	8	66.7
21. การจัดให้มีการประชุมชี้แจงนโยบายวัตถุประสงค์และ บทบาทของครูในการทำวิจัยในชั้นเรียน	37	88.1	9	75.0
22. การจัดให้มีแผนปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน ในแผนปฏิบัติการ ประจำปีของโรงเรียน	37	88.1	9	75.0
23. การติดตามการวิจัยในชั้นเรียนของครูให้เป็นไปตาม เป้าหมายของแผนปฏิบัติการวิจัย	34	81.0	9	75.0

ด้านการสนับสนุน ส่งเสริม และจัดโอกาสให้ครูได้มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระวรรณคดีและ วรรณกรรม	จำนวน (n)=54			
	สงขลา (n)=42		สตูล (n)=12	
	ปฏิบัติ	ร้อยละ	ปฏิบัติ	ร้อยละ
24. การสนับสนุนให้ครูเข้าร่วมการประชุม สัมมนาด้านการ วิจัยในชั้นเรียน	35	83.3	8	66.7
25. การจัดให้ครูมีส่วนร่วมรับผิดชอบในโครงการวิจัยในชั้น เรียนของโรงเรียน	34	81.0	9	75.0
26. การส่งเสริมให้ครูในกลุ่มการเรียนรู้สาระภาษาไทย ได้มี การวิจัยในชั้นเรียนหรือค้นคว้าหาความรู้ใหม่ๆที่เป็น ประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอน	38	90.5	8	66.7
27. การส่งเสริมให้ครูนำผลการวิจัยในชั้นเรียนมาปรับปรุง กระบวนการเรียนการสอน	36	85.7	10	83.3
28. การพิจารณาความดีความชอบแก่ครูที่นำผลการวิจัยไป ปรับปรุงงานในหน้าที่	39	92.9	9	75.0
29. การจัดให้ครูที่มีผลงานวิจัยในชั้นเรียนให้ได้รับการเลือก เป็นผู้นำทางวิชาการ	37	88.1	9	75.0

ตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามผู้บริหารสถานศึกษาจังหวัดสงขลา และสตูล เกี่ยวกับด้านการสนับสนุน ส่งเสริม และจัดโอกาสให้ครูได้มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระวรรณคดีและวรรณกรรม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสงขลา ร้อยละ 97.6 และผู้บริหารสถานศึกษาสตูล ร้อยละ 91.7 สนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียน และส่งครูเข้ารับการอบรมหรือสัมมนา น้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสงขลา ร้อยละ 81.0 ติดตามการวิจัยในชั้นเรียนของครูให้เป็นไปตามเป้าหมายของแผนปฏิบัติการวิจัย และจัดให้ครูมีส่วนร่วมรับผิดชอบในโครงการวิจัยในชั้นเรียน และผู้บริหารสถานศึกษาสตูล ร้อยละ 58.3 ผู้บริหารสถานศึกษาสำรวจความสนใจ ความถนัดและความสามารถของครูภาษาไทยภายในโรงเรียน

ตารางที่ 16 จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการสนับสนุน และส่งเสริม ด้านการพัฒนาและการใช้สื่อ ในการประกอบการเรียนการสอน

ด้านการสนับสนุน และส่งเสริม ด้านการพัฒนาและการใช้สื่อ ในการประกอบการเรียนการสอน	จำนวน (n)=54			
	สงขลา (n)=42		สตูล (n)=12	
	ปฏิบัติ	ร้อยละ	ปฏิบัติ	ร้อยละ
30. การสำรวจความต้องการสื่อการเรียนการสอนจาก ครูผู้สอน	32	76.2	10	83.3
31. การจัดทำงบประมาณส่วนหนึ่งไว้สำหรับสื่อการเรียนการ สอน	31	73.8	9	75.0
32. การจัดประชุมปฏิบัติการผลิตสื่อการเรียนการสอน	35	83.3	9	75.0
33. การจัดห้องศูนย์บริการสื่อการเรียนการสอน	39	92.9	9	75.0
34. ติดต่อขอสื่อการเรียนการสอนจากแหล่งวิทยาคารต่างๆ	35	83.3	9	75.0
35. จัดทำคู่มือ เอกสารแนะนำการใช้สื่อการเรียนการสอน	38	90.5	7	58.3
36. จัดเตรียมเครื่องมือหรืออุปกรณ์การผลิตสื่อไว้บริการครู	41	97.6	11	91.7
37. สนับสนุนการจัดมุมสื่อในห้องเรียน	34	81.0	10	83.3
38. จัดให้มีการแนะนำหรือสาธิตและทดลองการใช้สื่อและ อุปกรณ์การสอน	38	90.5	9	75.0

ตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามผู้บริหารสถานศึกษาจังหวัดสงขลาและสตูล เกี่ยวกับด้านการสนับสนุน และส่งเสริม ด้านการพัฒนาและการใช้สื่อ ในการประกอบการเรียนการสอน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสงขลา ร้อยละ 97.6 และผู้บริหารสถานศึกษาสตูล ร้อยละ 91.7 จัดเตรียมเครื่องมือหรืออุปกรณ์การผลิตสื่อไว้บริการครู และน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 73.8 ผู้บริหารสถานศึกษาจัดทำงบประมาณส่วนหนึ่งไว้สำหรับสื่อการเรียนการสอน และผู้บริหารสถานศึกษาสตูล ร้อยละ 58.3 จัดทำคู่มือ เอกสารแนะนำการใช้สื่อการเรียนการสอน

ตารางที่ 17 จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการสนับสนุน ส่งเสริม และจัดโอกาสให้ครูได้มีความรู้ ในการใช้วิธีการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

ด้านการสนับสนุน ส่งเสริม และจัดโอกาสให้ครูได้มีความรู้ ในการใช้วิธีการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ ตามสภาพจริง	จำนวน (n)=54			
	สงขลา (n)=42		สตูล (n)=12	
	ปฏิบัติ	ร้อยละ	ปฏิบัติ	ร้อยละ
39. การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ครูในเรื่องการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	38	90.5	10	83.3
40. การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการสร้างแบบทดสอบและแบบประเมินประเภทต่างๆ	27	64.3	8	66.7
41. การจัดหาหนังสือ วารสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง	39	92.9	9	75.0
42. การสนับสนุนหรือส่งเสริมให้มีการวิเคราะห์ข้อสอบหรือผลการประเมินเพื่อนำมาใช้ในการเรียนการสอน	36	85.7	8	66.7
43. การสนับสนุนหรือส่งเสริมให้มีการจัดทำคลังข้อสอบ	37	88.1	7	58.3
44. การสนับสนุนหรือส่งเสริมให้มีการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงหลายประเภท	36	85.7	8	66.7

ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามผู้บริหารสถานศึกษาจังหวัดสงขลา และสตูล เกี่ยวกับด้านการสนับสนุน ส่งเสริม และจัดโอกาสให้ครูได้มีความรู้ ในการใช้วิธีการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ผู้บริหารสถานศึกษาสงขลา ร้อยละ 92.9 จัดหาหนังสือ วารสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง และผู้บริหารสถานศึกษาสตูล ร้อยละ 83.3 เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ครูในเรื่องการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551และน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสงขลา ร้อยละ 64.3 จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการสร้างแบบทดสอบและแบบประเมินประเภทต่างๆ และผู้บริหารสถานศึกษาสตูล ร้อยละ 53.8 สนับสนุนหรือส่งเสริมให้มีการจัดทำคลังข้อสอบ

ตารางที่ 18 จำนวนและค่าร้อยละของนักเรียนจำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน (n)=887			
	สงขลา (n)=641		สตูล (n)=246	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ				
ชาย	122	19.0	59	24.0
หญิง	519	81.0	187	76.0
2. ผลการเรียนรายวิชาภาษาไทย ภาคเรียนที่ผ่านมา				
เกรด 4	124	19.3	51	20.7
เกรด 3.5	157	24.5	64	26.0
เกรด 3	174	27.1	69	28.0
เกรด 2.5	54	8.4	18	7.3
เกรด 2	41	6.4	15	6.1
เกรด 1.5	47	7.3	18	7.3
เกรด 1	44	6.9	11	4.5
เกรด 0	0	0	0	0

ตารางที่ 18 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามนักเรียนจังหวัดสงขลาและสตูลเกี่ยวกับสถานภาพ พบว่า นักเรียนสงขลา ร้อยละ 81.0 และนักเรียนสตูล ร้อยละ 76.0 เป็นเพศหญิง ผลการเรียนรายวิชาภาษาไทย ภาคเรียนที่ผ่านมา นักเรียนสงขลา ร้อยละ 27.1 และนักเรียนสตูล ร้อยละ 28.0 มีผลการเรียน เกรด 3

ตารางที่ 19 แสดงค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมายของคะแนน ด้านการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้สาระวรรณคดีและวรรณกรรม

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในห้องเรียน	ระดับปฏิบัติ					
	สงขลา (n)=641			สตูล (n)=246		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ทราบจุดประสงค์ในการเรียนการสอน วรรณคดีและวรรณกรรมไทย	3.23	.61	มาก	3.13	.57	มาก
2. ทบทวนความรู้เดิมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ เรียนในคาบเรียนวรรณคดีและวรรณกรรม	2.62	.59	มาก	2.50	.62	น้อย
3. ทำแบบฝึกหัดหรือใบงานในคาบเรียน วรรณคดีและวรรณกรรม	3.03	.77	มาก	2.97	.74	มาก
4. มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม	2.54	.83	น้อย	2.42	.80	น้อย
5. อ่านบทอ่านที่ครูแจกเพิ่มเติม ในการ เรียนวรรณกรรมและวรรณคดี	3.02	.68	มาก	3.16	.67	มาก
6. ทำกิจกรรมกลุ่มในคาบเรียนวรรณคดี และวรรณกรรม	2.95	.85	มาก	2.91	.88	มาก
7. เล่นเกมในคาบเรียนวรรณคดีและ วรรณกรรม	2.12	.87	น้อย	2.09	.95	น้อย
8. ฟังเรื่องย่อของวรรณคดีและวรรณกรรมที่ เรียนทั้งเรื่อง	3.01	.74	มาก	2.95	.69	มาก
9. ฝึกสังเกตและตอบคำถาม เพื่อวิเคราะห์ วรรณคดีและวรรณกรรม	2.93	.78	มาก	2.83	.70	มาก
10. ฟังครูบรรยายก่อนแล้วจึงดูตัวอย่าง ประกอบ	3.04	.73	มาก	3.31	.61	มาก
11. เรียนจากการที่ครูนำตัวอย่างที่ต้องการ สอน มาให้นักเรียนวิเคราะห์	3.38	.72	มาก	3.13	.82	มาก

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนใน ห้องเรียน	ระดับปฏิบัติ					
	สงขลา (n)=641			สตูล (n)=246		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
12. เรียนจากการที่ครูนำออกไปศึกษานอก สถานที่ ที่มีความเกี่ยวข้องกับวรรณคดีหรือ วรรณกรรมที่เรียน	1.82	.84	น้อย	1.91	.84	น้อย
13. ทำงานกับเพื่อนเป็นกลุ่มเล็กๆ 4-6 คน ได้พูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้และสรุป อภิปรายออกมาเป็นข้อสรุป	2.93	.86	มาก	2.72	.87	มาก
14. แสดงละครตามเนื้อหาที่กำหนด	1.84	.84	น้อย	1.97	.89	น้อย
15. แสดงบทบาทสมมติ	1.83	.73	น้อย	1.94	.74	น้อย
16. เล่นเกมตามกติกาและนำเสนอ ประโยชน์ที่ได้จากเกม เพื่อสรุปการเรียนรู้	2.19	.86	น้อย	2.08	.81	น้อย
17. เรียนรู้ผ่านสถานการณ์ที่มีบทบาทและ กติกา โดยนักเรียนต้องตัดสินใจและ แก้ปัญหาที่สะท้อนความเป็นจริง	2.43	.93	น้อย	2.37	.84	น้อย
18. ศึกษาความรู้ด้วยตนเอง	2.91	.78	มาก	2.83	.65	มาก
19. เรียนจากบทเรียนสำเร็จรูป	2.97	.77	มาก	2.98	.73	มาก
20. ฟังจากการฟังครูสาธิตอ่านทำนอง เสนาะ หรืออ่านออกเสียง เวลาเรียน กวีนิพนธ์หรือวรรณคดี	3.04	.73	มาก	3.12	.94	มาก
21. ฟังจากการฟังแถบบันทึกเสียงการอ่าน ทำนองเสนาะหรืออ่านออกเสียง เวลาเรียน กวีนิพนธ์หรือวรรณคดี	2.28	.93	น้อย	2.06	.84	น้อย
22. ตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาของ วรรณคดีและวรรณกรรม เพื่อฝึกวิเคราะห์	3.20	.68	มาก	3.12	.94	มาก
23. ตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาของ วรรณคดีและวรรณกรรม เพื่อเชื่อมโยง ความรู้เดิมกับความรู้ที่กำลังเรียน	2.96	.74	มาก	2.95	.73	มาก

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน	ระดับปฏิบัติ					
	สงขลา (n)=641			สตูล (n)=246		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
24. ตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาของวรรณคดีและวรรณกรรม เพื่อเชื่อมโยงความรู้ที่เรียนกับชีวิตจริง	2.93	.76	มาก	2.69	.75	มาก
25. เรียนรู้สื่อการเรียนการสอนที่ครูนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม	2.98	.82	มาก	2.86	.83	มาก

ตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามนักเรียนจังหวัดสงขลาและสตูล เกี่ยวกับการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้สาระวรรณคดีและวรรณกรรม พบว่า นักเรียนสงขลาได้เรียนจากการที่ครูนำตัวอย่าง ที่ต้องการสอน มาให้นักเรียนวิเคราะห์ อยู่ในระดับมาก และนักเรียนสตูล ได้ฟังครูบรรยายก่อนแล้วจึงดูตัวอย่างประกอบ อยู่ในระดับมาก และน้อยที่สุด คือ นักเรียนสงขลาและสตูล ได้เรียนจากการที่ครูนำออกไปศึกษานอกสถานที่ ที่มีความเกี่ยวข้องกับวรรณคดีหรือวรรณกรรมที่เรียน อยู่ในระดับน้อย

ตารางที่ 20 จำนวนและค่าร้อยละของนักเรียน ด้านการเรียนรู้ผ่านสื่อประกอบการเรียนการสอน

ด้านการเรียนรู้ผ่านสื่อประกอบการเรียนการสอน	จำนวน (n)=887			
	สงขลา (n)=641		สตูล (n)=246	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
26. ความชอบและสนใจสื่อ				
ใบความรู้	123	19.2	68	27.6
POWER POINT	67	10.5	28	11.4
รูปภาพ	170	26.5	57	23.2
เพลง	108	16.8	40	16.3
แถบบันทึกเสียง	36	5.6	22	8.9
วีดิทัศน์	113	17.6	66	26.8
หนังสืออ่านเพิ่มเติม	66	10.3	21	8.5
ของจริง	266	41.5	119	48.4

ด้านการเรียนรู้ผ่านสื่อประกอบการเรียนการสอน	(n)=887			
	สงขลา (n)=641		สตูล (n)=246	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
แหล่งการเรียนรู้ในชุมชน	47	7.3	20	8.1
อื่นๆ- อินเทอร์เน็ต	7	1.1	0	0
27. เหตุผลที่ชอบและสนใจสื่อรูปแบบดังกล่าว*				
เพราะช่วยให้เห็นภาพจริง	418	65.2	189	76.8
เพราะช่วยให้บทเรียนมีความสนุกและน่าสนใจมากยิ่งขึ้น	540	84.2	213	86.6
เพราะทำให้สามารถเชื่อมโยงเนื้อหาความรู้กับการนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้	299	46.6	130	52.8
เพราะทำให้เข้าใจบทเรียนมากยิ่งขึ้น	497	77.5	204	82.9
อื่นๆ - เพราะช่วยประหยัดเวลาเรียน โดยใช้เวลาน้อย แต่สามารถเรียนรู้ได้มากขึ้น	6	0.9	2	0.8
- เพราะช่วยให้เกิดความประทับใจ และจดจำได้นาน	7	1.1	1	0.4

*นักเรียนตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามนักเรียนจังหวัดสงขลาและสตูล เกี่ยวกับการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้สาระวรรณคดีและวรรณกรรม พบว่า นักเรียนสงขลา ร้อยละ 41.5 และนักเรียนสตูล ร้อยละ 48.4 ชอบและสนใจสื่อของจริงมากที่สุด และน้อยที่สุด คือ นักเรียนสงขลา ร้อยละ 5.6 ชอบและสนใจสื่อแถบบันทึกเสียง และนักเรียนสตูล ร้อยละ 8.1 ชอบและสนใจแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม เกี่ยวกับการเรียนรู้ผ่านสื่อประกอบการเรียนการสอน ของนักเรียนจังหวัดสงขลาและสตูล พบว่า นักเรียนสงขลา ร้อยละ 84.2 และนักเรียนสตูล ร้อยละ 86.6 เหตุผลที่ชอบและสนใจสื่อดังกล่าวเพราะช่วยให้บทเรียนมีความสนุกและน่าสนใจมากยิ่งขึ้น และน้อยที่สุด คือ นักเรียนสงขลา ร้อยละ 46.6 และนักเรียนสตูล ร้อยละ 52.8 เพราะทำให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาความรู้กับการนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้

ตารางที่ 21 แสดงค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมายของคะแนนด้านการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้สาระ วรรณคดีและวรรณกรรม	ระดับปฏิบัติ					
	สงขลา (n)=641			สตูล (n)=246		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
28. ทราบจำนวนครั้งของการสอบ ตั้งแต่ต้นเทอม	2.97	.85	มาก	3.23	.84	มาก
29. ทราบจำนวนชิ้นงานที่ต้องส่ง	3.33	.74	มาก	3.28	.66	มาก
30. ทราบเกณฑ์การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียน	3.44	.72	มาก	3.19	.71	มาก
31. ได้สอบก่อนเรียน	3.17	.84	มาก	3.00	.84	มาก

ตารางที่ 21 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้สาระวรรณคดีและวรรณกรรม ของนักเรียนจังหวัดสงขลาและสตูล พบว่า นักเรียนสงขลาทราบเกณฑ์การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อยู่ในระดับมาก และนักเรียนสตูลทราบจำนวนชิ้นงานต้องส่ง อยู่ในระดับมาก และน้อยที่สุด คือ นักเรียนสงขลาทราบจำนวนครั้งของการสอบตั้งแต่ต้นเทอม และนักเรียนสตูลได้สอบก่อนเรียน

ตารางที่ 22 แสดงค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมายของคะแนน ด้านการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

การวัดผลของครู ที่สอนวรรณคดีและ วรรณกรรม ที่มีส่วนส่งเสริมการเรียนของ นักเรียน	ระดับปฏิบัติ					
	สงขลา (n)=641			สตูล (n)=246		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
32. สามารถนำผลที่ได้จากการสอบมาเป็น แนวทางในการแก้ไขปรับปรุงการเรียน วรรณคดีและวรรณกรรมของนักเรียนให้ดีขึ้น	3.08	.69	มาก	3.07	.71	มาก
33. คิดว่าการสอบย่อยเก็บคะแนนบ่อยๆ กระตุ้นให้ขยัน เพราะต้องเตรียมตัวทบทวน บทเรียนอยู่เสมอ	3.35	.67	มาก	3.38	.71	มาก

การวัดผลของครูที่สอนวรรณคดีและ วรรณกรรม ที่มีส่วนส่งเสริมการเรียนรู้ของ นักเรียน	ระดับปฏิบัติ					
	สงขลา (n)=641			สตูล (n)=246		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
34. คิดว่าการทราบข้อบกพร่องของงานหรือ แบบฝึกหัดที่ทำ เป็นแนวทางในการแก้ไข ปรับปรุงการเรียนรู้ให้ดีขึ้น	3.47	.77	มาก	3.28	.73	มาก
35. คิดว่าการเฉลยข้อสอบวรรณคดีและ วรรณกรรมของครูทำให้เข้าใจบทเรียนมาก ขึ้น และทราบถึงข้อบกพร่อง	3.31	.69	มาก	3.46	.73	มาก

ตารางที่ 22 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับการวัดและการประเมินผล การเรียนรู้สาระวรรณคดีและวรรณกรรม ของนักเรียนจังหวัดสงขลาและสตูล พบว่า นักเรียน สงขลาคิดว่าการเฉลยข้อสอบวรรณคดีและวรรณกรรมของครูทำให้เข้าใจบทเรียนมากขึ้น และ ทราบถึงข้อบกพร่องของตนเอง และนักเรียนสตูลคิดว่าการเฉลยข้อสอบวรรณคดีและวรรณกรรม ของครูทำให้เข้าใจบทเรียนมากขึ้น และทราบถึงข้อบกพร่องของตนเอง อยู่ในระดับมาก และน้อย ที่สุด คือ นักเรียนสงขลาและสตูลสามารถนำผลที่ได้จากการสอบมาเป็นแนวทางในการแก้ไข ปรับปรุงการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรมของนักเรียนให้ดีขึ้น อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 23 จำนวนและค่าร้อยละของนักเรียน ด้านการวัดและการประเมินผลการ เรียนรู้ตามสภาพจริง

ด้านการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง	(n)=887			
	สงขลา (n)=641		สตูล (n)=246	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
36. การทำกิจกรรมโดยหลังเรียนจบแต่ละคาบเรียนหรือภาคเรียน				
ซักถามความเข้าใจเป็นรายบุคคล	166	25.9	69	28.0
ซักถามความเข้าใจเป็นรายกลุ่ม	113	17.6	44	17.9
การทดสอบย่อย	407	63.5	163	66.3
ประเมินตนเองและเพื่อนร่วมชั้นเรียน	188	29.3	57	23.2
จัดทำแฟ้มสะสมผลงาน	134	20.9	57	23.2
ทำแบบทดสอบ	428	66.8	162	65.9
การทำรายงานหรือโครงงาน	164	25.6	86	35.0
ทำแบบฝึกหัดหรือรายงาน	410	64.0	168	68.3

ตารางที่ 23 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ของนักเรียนจังหวัดสงขลาและสตูล พบว่า นักเรียนสงขลา ร้อยละ 66.8 ได้ทำแบบทดสอบ นักเรียนสตูล ร้อยละ 68.3 ได้ทำแบบฝึกหัดหรือรายงาน และน้อยที่สุด คือ นักเรียนสงขลา ร้อยละ 17.6 และนักเรียนสตูล ร้อยละ 17.9 ครูมีการซักถามความเข้าใจของนักเรียนเป็นรายกลุ่ม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรมของครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 จากแบบสอบถามครูภาษาไทย ผู้บริหารสถานศึกษาและนักเรียนแบบสัมภาษณ์ครูภาษาไทย ผู้บริหารสถานศึกษาและศึกษานิเทศก์ และแบบสังเกตการจัดการเรียนรู้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรมของครูภาษาไทย ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรมของครูภาษาไทย จังหวัดสงขลา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 ในด้านการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาใช้ในการออกแบบการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม พบว่า ครูสงขลา ร้อยละ 47.1 เสนอแนะแนวทางให้กำหนดหลักสูตรท้องถิ่น โดยยึดการสอนแบบ 70:30 คือ เรียนรู้ในห้องเรียน 70 นอกห้องเรียน 30 และรองลงมาครูสงขลา ร้อยละ 35.5 ออกแบบแผนการสอน โดยยึดตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระวรรณคดีและวรรณกรรม พบว่า ครูสงขลา ร้อยละ 41.9 เสนอแนะแนวทางให้มีการจัดการศึกษาดูงานละครเวทีเกี่ยวกับวรรณคดีไทย อีกทั้งเพิ่มเติมภูมิปัญญาท้องถิ่น นิทานพื้นบ้าน ตำนาน ในเนื้อหาการเรียนการสอน และรองลงมาครูสงขลา ร้อยละ 39.4 ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จากวรรณคดีและวรรณกรรมไทย เพื่อเชื่อมโยงเนื้อหาสู่การนำไปใช้ ในชีวิตประจำวัน

ด้านการนำสื่อมาประกอบการเรียนการสอน พบว่า ครูสงขลา ร้อยละ 35.9 เสนอแนะแนวทางให้จัดหาสื่อมาเพิ่มเติมและนักเรียนหาสื่อมาพิจารณาร่วมกัน และรองลงมาครูสงขลา

ร้อยละ 28.4 ควรเพิ่มเติมสื่อเทคโนโลยี หรือสื่อที่เร้าใจผู้เรียนให้รักการเรียนรู้ อีกทั้งควรใช้วัสดุในท้องถิ่นในการจัดทำสื่อการเรียนรู้

ด้านการใช้วิธีการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง พบว่า ครูสงขลา ร้อยละ 41.9 เสนอแนะแนวทางให้นำผลการวัดและการประเมินมาปรับปรุงการเรียนการสอนของครู และรองลงมาครูสงขลา ร้อยละ 32.2 นำผลการวัดและประเมินมาพัฒนานักเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรมของครูภาษาไทย จังหวัดสตูล ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 ในด้านการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาใช้ในการออกแบบการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม พบว่า ครูสตูล ร้อยละ 42.8 เสนอแนะแนวทางให้ออกแบบแผนการสอน โดยยึดตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 และรองลงมาครูสตูล ร้อยละ 28.5 นำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 มาใช้ เพราะจะได้มีมาตรฐานเดียวกัน แต่ตัวชี้วัดบางตัวอาจเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพความเป็นจริง

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระวรรณคดีและวรรณกรรม พบว่า ครูสตูล ร้อยละ 30.9 เสนอแนะแนวทางให้มีนวัตกรรมที่มีความหลากหลาย นักเรียนนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ และรองลงมาครูสตูล ร้อยละ 21.4 เสนอแนะว่าควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จากวรรณคดีและวรรณกรรมไทย เพื่อเชื่อมโยงเนื้อหาสู่การนำไปใช้ในชีวิตจริง

ด้านการนำสื่อมาประกอบการเรียนการสอน พบว่า ครูสตูล ร้อยละ 43.9 เสนอแนะแนวทางให้ เชิญวิทยากรที่มีความสามารถเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น นิทานพื้นบ้าน มาให้ความรู้เพิ่มเติม และรองลงมาครูสตูล ร้อยละ 19.0 เสนอแนะว่าควรใช้สื่อเทคโนโลยี หรือสื่อที่เร้าใจผู้เรียนให้รักการเรียนรู้ และควรใช้วัสดุในท้องถิ่น

ด้านการใช้วิธีการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง พบว่า ครูสตูล ร้อยละ 28.5 เสนอแนะแนวทางให้วัดและประเมินผลตามความสามารถของนักเรียน และรองลงมาครูสตูล ร้อยละ 19.0 เสนอแนะว่านักเรียนควรมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาจังหวัดสงขลา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 ในด้านการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาใช้ในการออกแบบการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสงขลา ร้อยละ 45.2 เสนอแนะให้นำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาใช้ในการออกแบบการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรมให้มีความสอดคล้องกับตัวชี้วัด และรองลงมาผู้บริหารสถานศึกษาสงขลา ร้อยละ 19.0 กำหนดหลักสูตรท้องถิ่น โดยยึดการสอนแบบ 70:30 คือ เรียนรู้ในห้องเรียน 70 นอกห้องเรียน 30 การสนับสนุน ส่งเสริม และจัดโอกาสให้ครูได้มีความรู้ ความเข้าใจในการนำหลักสูตรแกนกลาง

ด้านการสนับสนุน ส่งเสริม และจัดโอกาสให้ครูได้มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระวรรณคดีและวรรณกรรม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสงขลา ร้อยละ 42.8 เสนอแนะแนวทางโดยการจัดให้มีสาระเพิ่มเติม เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น นิทานพื้นบ้าน ตำนาน เพลงกล่อมเด็ก และรองลงมาผู้บริหารสถานศึกษาสงขลา ร้อยละ 16.6 ควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระวรรณคดีและวรรณกรรม

ด้านการสนับสนุน ส่งเสริม และจัดโอกาสเกี่ยวกับสื่อ ในการประกอบการเรียนการสอน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสงขลา ร้อยละ 35.7 เสนอแนะแนวทางให้เชิญวิทยากรที่มีความสามารถเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น นิทานพื้นบ้านมาให้ความรู้เพิ่มเติม และรองลงมาผู้บริหารสถานศึกษาสงขลา ร้อยละ 11.9 ควรใช้สื่อที่มีความเหมาะสมและน่าสนใจ หลากหลาย เพียงพอ เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้

ด้านการสนับสนุน ส่งเสริม และจัดโอกาสให้ครูได้มีความรู้ ในการใช้วิธีการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ในชั้นเรียน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสงขลา ร้อยละ 35.7 เสนอแนะแนวทางให้ส่งเสริมวิธีการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ในชั้นเรียน เพื่อพัฒนานักเรียนเรียนให้มีคุณภาพ และรองลงมาผู้บริหารสถานศึกษาสงขลา ร้อยละ 21.4 ควรใช้วิธีการวัดและการประเมินผลอย่างหลากหลาย

ข้อเสนอแนะอื่นๆ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสงขลา ร้อยละ 9.5 เสนอแนะแนวทางให้นักเรียนสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเภทวรรณกรรมและวรรณคดี ในท้องถิ่นของตนเอง และท้องถิ่นใกล้เคียง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาจังหวัดสตูล ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 ในด้านการสนับสนุน ส่งเสริม และจัดโอกาสให้ครูได้มีความรู้ ความเข้าใจในการนำหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาใช้ในการออกแบบการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสตูล ร้อยละ 33.3 เสนอแนะให้จัดทำนวัตกรรมการสอนให้มีความ สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และรองลงมาผู้บริหาร สถานศึกษาสตูล ร้อยละ 16.6 นำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาใช้ ในการออกแบบการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรมให้มีความสอดคล้องกับตัวชี้วัด

ด้านการสนับสนุน ส่งเสริม และจัดโอกาสให้ครูได้มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดกิจกรรม การเรียนรู้สาระวรรณคดีและวรรณกรรม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสตูล ร้อยละ 33.3 เสนอแนะ แนวทางให้นำนวัตกรรมการสอนมาจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย และมีความสอดคล้องกับ นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และรองลงมาผู้บริหารสถานศึกษาสตูล ร้อยละ 25.0 เสนอแนะให้ ใช้สื่อและนวัตกรรม ICT

ด้านการสนับสนุน ส่งเสริม และจัดโอกาสเกี่ยวกับสื่อ ในการประกอบการเรียนการสอน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสตูล ร้อยละ 66.6 เสนอแนะแนวทางให้ใช้สื่อให้มีความเหมาะสมและ น่าสนใจ หลากหลาย เพียงพอ เพื่อให้นักเรียนเรียนเกิดการเรียนรู้ และรองลงมาผู้บริหารสถานศึกษา สตูล ร้อยละ 16.6 เสนอแนะให้ใช้สื่อและนวัตกรรม ICT เพื่ออำนวยความสะดวกสบายในการจัดการ เรียนการสอน

ด้านการสนับสนุน ส่งเสริม และจัดโอกาสให้ครูได้มีความรู้ ในการใช้วิธีการวัดและการ ประเมินผลการเรียนรู้ในชั้นเรียน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสตูล ร้อยละ 25.0 เสนอแนะแนวทางให้ ครูจัดทำบันทึกหลังสอน นำผลมาปรับปรุงการเรียนของนักเรียน และรองลงมาผู้บริหารสถานศึกษา สตูล ร้อยละ 16.6 เสนอให้เปลี่ยนแปลงการสอนของครู รวมทั้งเสนอแนะให้ครูใช้วิธีการวัดและการ ประเมินผลด้วยวิธีที่หลากหลาย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรมของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรมของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 ในด้านการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้สาระวรรณคดีและวรรณกรรม ของนักเรียนจังหวัดสงขลา พบว่า นักเรียนสงขลา ร้อยละ 46.0 ต้องการให้มีกิจกรรมในการเรียนรู้วรรณคดีมากขึ้น และรองลงมานักเรียนสงขลา ร้อยละ 23.4 อยากให้มีกิจกรรมนันทนาการ และต้องการให้มีกิจกรรมฝึกทักษะให้มากขึ้น

ด้านการเรียนรู้ผ่านสื่อมาประกอบการเรียนการสอน พบว่า นักเรียนสงขลา ร้อยละ 43.6 ต้องการได้สื่อที่ทันสมัยและน่าสนใจ และรองลงมานักเรียนสงขลา ร้อยละ 28.0 ต้องการให้มีสื่อนอกห้องเรียนมาประกอบการเรียนการสอน และสื่อควรมีจำนวนมาก เพราะจะทำให้นักเรียนเห็นตัวอย่างที่ชัดเจน

ด้านการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง พบว่า นักเรียนสงขลา ร้อยละ 35.8 ต้องการให้ครูแจ้งเกณฑ์การประเมินให้นักเรียนทราบ และรองลงมานักเรียนสงขลา ร้อยละ 31.2 ต้องการมีส่วนร่วมในการประเมิน

ด้านอื่นๆ พบว่า นักเรียนสงขลา ร้อยละ 32.7 ต้องการให้มีการจัดการเรียนรู้สาระวรรณคดีและวรรณกรรมที่สนุกไม่เบื่อ และเข้าใจง่ายมากยิ่งขึ้น และรองลงมานักเรียนสงขลา ร้อยละ 21.8 เสนอแนะว่าครูควรหาความรู้จากหนังสือหลายๆเล่ม มาประกอบการจัดการเรียนรู้สาระวรรณคดีและวรรณกรรม

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรมของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 ในด้านการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้สาระวรรณคดีและวรรณกรรม พบว่า นักเรียนสตูล ร้อยละ 46.3 ต้องการให้เพิ่มเติมกิจกรรมการเรียนรู้สาระวรรณคดีและวรรณกรรมให้มีความหลากหลาย และรองลงมานักเรียนสตูล ร้อยละ 38.6 ต้องการให้มีการเล่นเกมส์

ด้านการเรียนรู้ผ่านสื่อประกอบการเรียนการสอน พบว่า นักเรียนสตูล ร้อยละ 57.7 ต้องการให้มีสื่อที่ชัดเจนและมีความพร้อมมากกว่านี้ และรองลงมานักเรียนสตูล ร้อยละ 35.3 ต้องการให้สื่อมีความหลากหลายและเข้าใจง่าย

ด้านการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง พบว่า นักเรียนस्तูล ร้อยละ 45.5 ต้องการให้มีเกณฑ์การประเมินที่เหมาะสม และชัดเจน เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนขยันมากขึ้น และรองลงมานักเรียนस्तูล ร้อยละ 30.4 ต้องการมีส่วนร่วมในการประเมิน

ด้านอื่นๆ พบว่า นักเรียนस्तูล ร้อยละ 28.0 ต้องการให้มีการจัดกิจกรรมภายในห้องเรียน บ้าง เพื่อความเพลิดเพลิน และรองลงมานักเรียนस्तูล ร้อยละ 14.2 ต้องการให้มีการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนด้วยเกมส์เพื่อคลายเครียด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางการ พัฒนาการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรมของครูภาษาไทย ผู้บริหาร สถานศึกษาและศึกษานิเทศก์ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ครูภาษาไทย จังหวัดสงขลาและสตูล เกี่ยวกับ สถานภาพ พบว่า ครูภาษาไทยในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเพศหญิง จำนวน 4 คน อายุ 50 ปีขึ้นไป อายุ ราชการ 21-31 ปีขึ้นไป วุฒิการศึกษาสูงสุด ปริญญาตรีสาขาภาษาไทย ตำแหน่งปัจจุบัน คือ ชำนาญการและชำนาญการพิเศษ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา จังหวัดสงขลาและสตูล เกี่ยวกับสถานภาพ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเพศชาย จำนวน 4 คน อายุ 50 ปีขึ้นไป อายุราชการ 21-31 ปีขึ้นไป วุฒิการศึกษาสูงสุด ปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา และปริญญาเอก สาขาบริหารการศึกษา ตำแหน่งปัจจุบัน คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนและรอง ผู้อำนวยการโรงเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์ เขต 16 เกี่ยวกับสถานภาพ พบว่า ศึกษานิเทศก์ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเพศชาย จำนวน 1 คน และเพศหญิง จำนวน 1 คน อายุ 40-49 ปี อายุราชการ 11-20 ปี วุฒิการศึกษาสูงสุด ปริญญาตรี สาขาภาษาไทย ตำแหน่งปัจจุบัน คือ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษภาษาไทย

ตารางที่ 24 แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรมของครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 จากแบบสัมภาษณ์ครูภาษาไทย ผู้บริหารสถานศึกษาและศึกษานิเทศก์

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล	โรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสูง	โรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มต่ำ
1.ด้านการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาใช้ในการออกแบบแผนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม	ครูภาษาไทยจังหวัดสงขลา การนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาใช้ในการออกแบบแผนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม พบว่าหลักสูตรฯยังมีสัดส่วนของการศึกษาวรรณคดีไทยน้อยและเลือกตัดตอนเนื้อหาเฉพาะบางส่วนให้นักเรียนศึกษา ทำให้ความรู้ด้านวรรณคดีไทยลดลง และมองไม่เห็นคุณค่าของการเรียน	ครูภาษาไทยจังหวัดสตูล ครูเสนอแนะแนวทางให้ศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ก่อนจะนำมาใช้ในการออกแบบแผนการเรียนรู้
	ครูเสนอแนะแนวทางให้ศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ก่อนจะนำมาใช้ในการออกแบบแผนการเรียนรู้	ครูเสนอแนะแนวทางให้ออกแบบแผนการสอน โดยยึดตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล	โรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสูง	โรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มต่ำ
1.ด้านการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาใช้ในการออกแบบแผนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม	ผู้บริหารสถานศึกษาเสนอแนะให้มีการกำหนดหลักสูตรท้องถิ่น โดยยึดการสอนแบบ 70:30 คือ เรียนรู้ในห้องเรียน 70 นอกห้องเรียน 30	ผู้บริหารสถานศึกษาเสนอแนะให้นำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาใช้ในการออกแบบการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรมให้มีความสอดคล้องกับตัวชี้วัด
ผู้บริหารสถานศึกษาจังหวัดสตูล	ผู้บริหารสถานศึกษาเสนอแนะให้ปรับหลักสูตรให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน และเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน	ผู้บริหารสถานศึกษาเสนอแนะให้จัดทำวัตกรรมการสอนให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
ศึกษานิเทศก์ เขต 16	ศึกษานิเทศก์เสนอแนวทางให้วางแผนในการจัดการเรียนการสอน ให้ตรงกับมาตรฐานและตัวชี้วัดตามกลุ่มสาระ	

ข้อเสนอแนะที่ทุกฝ่ายเห็นสอดคล้องกัน ในด้านการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาใช้ในการออกแบบแผนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม คือ เสนอแนะให้ศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ก่อนจะนำมาใช้ในการออกแบบแผนการเรียนรู้ และให้นำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาใช้ในการออกแบบการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรมให้มีความสอดคล้องกับตัวชี้

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล	โรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสูง	โรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มต่ำ
<p>2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระวรรณคดีและวรรณกรรม</p> <p>ครูภาษาไทยจังหวัดสงขลา</p>	<p>ครูเสนอแนะแนวทางให้จัดทำแผนการเรียนรู้ และบันทึกหลังสอนเพื่อศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นกับการจัดการเรียนรู้เป็นประจำและสม่ำเสมอ และนำปัญหาที่พบมาจัดทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้</p>	<p>ครูเสนอแนะแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระวรรณคดีและวรรณกรรม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. รายงานผลการสอนเป็นระยะๆ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 2. ประสานงานกับผู้ปกครองสำหรับนักเรียนที่ผลสัมฤทธิ์สาระวรรณคดีและวรรณกรรมต่ำ เพื่อร่วมกันแก้ปัญหา 3. ประชุมผู้ปกครองเพื่อรายงานผลการเรียนของนักเรียน ภาคเรียนละ 1 ครั้ง 4. มีเครือข่ายผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาค่าเรียนรู้อของนักเรียน
<p>ครูภาษาไทยจังหวัดสตูล</p>	<p>ครูเสนอแนะแนวทางให้วิเคราะห์ผลคะแนน O-Net และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อนำปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียน มาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางแก้ไขหรือพัฒนา</p>	<p>ครูเสนอแนะแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. จัดโครงการติวเข้มภาษาไทยทุกระดับชั้น 2. ประสานงานกับผู้ปกครองสำหรับนักเรียนที่ผลสัมฤทธิ์อยู่ในเกณฑ์ต่ำ เพื่อร่วมกันแก้ปัญหา

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล	โรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสูง	โรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มต่ำ
<p>2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระวรรณคดีและวรรณกรรม</p>	<p>ผู้บริหารสถานศึกษาเสนอแนะแนวทางให้วิเคราะห์ผลคะแนน O-Net และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และส่งเสริมให้ครูทำบันทึกหลังสอน</p>	<p>ผู้บริหารสถานศึกษาเสนอแนะแนวทางด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระวรรณคดีและวรรณกรรม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ประชุม สทน ทากลุ่ม เพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหา โดยครูและผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา 2. จัดลำดับความสำคัญของการแก้ปัญหา 3. จัดทำแผนปฏิบัติการ และติดตามการดำเนินการตามแผน 4. ประเมิน สรุปผลการดำเนินการตามแผน 5. ทบทวน ผลนำมาปรับปรุงแก้ปัญหาในครั้งต่อไป

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล	โรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสูง	โรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มต่ำ
ผู้บริหารสถานศึกษา จังหวัดสตูล	ผู้บริหารสถานศึกษาเสนอแนะ แนวทาง 1. สอบถามหรือสัมภาษณ์ ครูและ นักเรียน ในเรื่องความต้องการ สนับสนุน ส่งเสริม ด้านการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ 2. วิเคราะห์ผลคะแนน O-Net และ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากทักษะ การคิดของนักเรียน	ผู้บริหารสถานศึกษาเสนอแนะ แนวทาง 1. สัมภาษณ์โดยการประชุมซักถาม สภาพปัญหา วิเคราะห์โดยใช้ มาตรฐานตัวชี้วัด และผลคะแนนสอบ O-Net 2. วิธีการสอนของครูไม่ส่งเสริมการ สอน ครูควรพัฒนาวิธีการสอนให้ หลากหลายมากยิ่งขึ้น
ศึกษานิเทศก์ เขต 16	ศึกษานิเทศก์เสนอแนะแนวทางให้ร่วมศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอน และ ร่วมออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุง พัฒนา กระบวนการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสม	

ข้อเสนอแนะที่ทุกฝ่ายเห็นสอดคล้องกัน ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระวรรณคดี
และวรรณกรรม คือ เสนอแนะแนวทางให้วิเคราะห์ผลคะแนน O-Net และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้และส่งเสริมให้ครูทำบันทึกหลังสอน
และจัดทำแผนการเรียนรู้ และบันทึกหลังสอน เพื่อศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นกับการจัดการเรียนรู้อย่าง
เป็นประจำและสม่ำเสมอ และนำปัญหาที่พบมาจัดทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล	โรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสูง	โรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มต่ำ
<p>3. ด้านการนำสื่อประกอบการเรียนรู้การสอน</p> <p>ครูภาษาไทยจังหวัดสงขลา</p>	<p>โรงเรียนได้มีการสำรวจและประเมินความต้องการเกี่ยวกับสื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนในช่วงก่อนเปิดภาคเรียน โดยสอบถามความต้องการในที่ประชุม</p>	<p>โรงเรียนได้มีการสำรวจและประเมินความต้องการเกี่ยวกับสื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนในช่วงก่อนเปิดภาคเรียนที่ 1 และ 2 โดยการใช้แบบสำรวจ มอบหมายให้หัวหน้ากลุ่มสาระเป็นผู้ดำเนินการสำรวจ</p>
<p>ครูภาษาไทยจังหวัดสตูล</p>	<p>ครูเสนอแนะว่าควรใช้สื่อเทคโนโลยี เพื่อให้ การ เรียน รู้ ส ัน ษ ัน ญ จุดมุ่งหมายของการเรียนและดึงความสนใจของนักเรียนให้อยู่กับบทเรียนได้</p>	<p>ครูเสนอแนะว่าควรเชิญวิทยากรที่มี ความสามารถเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น นิทานพื้นบ้าน มาให้ความรู้เพิ่มเติม</p>
<p>ผู้บริหารสถานศึกษาจังหวัดสงขลา</p>	<p>ผู้บริหารสถานศึกษาเสนอแนะให้นำสื่อมัลติมีเดียมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและผลิตสื่อด้วยวัสดุในท้องถิ่น</p>	<p>ผู้บริหารสถานศึกษาเสนอแนะให้ครูและนักเรียนร่วมกันผลิตสื่อจากวัสดุในท้องถิ่น</p>
<p>ผู้บริหารสถานศึกษาจังหวัดสตูล</p>	<p>ผู้บริหารสถานศึกษาเสนอแนะให้นักเรียนจัดทำสื่อประกอบการเรียนรู้ด้วยตนเอง</p>	<p>ผู้บริหารสถานศึกษาเสนอแนะให้จัดหาสื่อให้หลากหลายและเหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ และสื่อที่ช่วยส่งเสริมการอ่าน สำหรับพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ให้เน้นเป็นพิเศษ</p>
<p>ศึกษานิเทศก์ เขต 16</p>	<p>ศึกษานิเทศก์เสนอแนวทาง ให้ความรู้ครูและนักเรียนในเรื่องการพัฒนาและสร้างสื่อจากวัสดุท้องถิ่นด้วยตนเอง</p>	

ข้อเสนอแนะที่ทุกฝ่ายเห็นสอดคล้องกัน ในด้านการนำสื่อประกอบการเรียนการสอน คือ เสนอแนะให้เชิญวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาสื่อ และนำสื่อมัลติมีเดียมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและผลิตสื่อด้วยวัสดุในท้องถิ่นจัดหาสื่อให้หลากหลาย เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ และสื่อที่ช่วยส่งเสริมการอ่าน สำหรับพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ให้เน้นเป็นพิเศษ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล	โรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสูง	โรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มต่ำ
4. ด้านการใช้การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง		
ครูภาษาไทยจังหวัดสงขลา	ครูเสนอแนะแนวทางให้นำผลประเมินมาปรับปรุงการเรียนการสอนของครู	ครูเสนอแนะแนวทางให้นำผลการประเมินมาพัฒนานักเรียน
ครูภาษาไทยจังหวัดสตูล	ครูเสนอแนะว่าควรใช้วิธีการวัดและประเมินผลด้วยวิธีที่หลากหลาย และครูควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการออกแบบการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง	ครูเสนอแนะว่านักเรียนควรมีส่วนร่วมในการประเมิน
ผู้บริหารสถานศึกษาจังหวัดสงขลา	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูใช้วิธีการวัดและประเมินผลด้วยวิธีที่หลากหลาย	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูใช้วิธีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง และตามมาตรฐานตัวชี้วัด
ผู้บริหารสถานศึกษาจังหวัดสตูล	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูใช้วิธีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูจัดทำบันทึกหลังสอน เพื่อนำผลมาปรับการเรียน และเปลี่ยนการสอนของครู
ศึกษานิเทศก์ เขต 16	ศึกษานิเทศก์เสนอแนวทาง ควรให้ความรู้ครูในเรื่องการวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นการถามเชิงกระบวนการและเชิงวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า	

ข้อเสนอแนะที่ทุกฝ่ายเห็นสอดคล้องกัน ในด้านการใช้การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง คือ เสนอแนะว่าควรใช้วิธีการวัดและประเมินผลด้วยวิธีที่หลากหลาย และครู

ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการออกแบบการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง เพื่อนำผลประเมินมาปรับปรุงการเรียนการสอนของครูและพัฒนานักเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสังเกตเกี่ยวกับการเรียนการสอนสาระวรรณคดี และวรรณกรรมของครูภาษาไทยจังหวัดสงขลาและสตูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสังเกตครูภาษาไทย จังหวัดสงขลาและสตูล เกี่ยวกับสถานภาพ พบว่า ครูในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเพศหญิง จำนวน 3 คน และเพศชาย 1 คน สอนวิชาภาษาไทย จำนวนนักเรียนในความรับผิดชอบของครูจังหวัดสงขลา ประมาณห้องละ 45-48 คน และนักเรียนในความรับผิดชอบของครูจังหวัดสตูล ประมาณห้องละ 40-50 คน

ครูภาษาไทยจากโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสูง จังหวัดสงขลาและสตูล ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ชี้แนะเข้าสู่บทเรียน พบว่า ครูบอกเรื่องที่จะเรียนกับนักเรียน ดึงความสนใจของนักเรียนให้มาอยู่ที่บทเรียน และครูมีการเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ที่กำลังจะเรียน และใช้สื่อการเรียนรู้สนับสนุนการเรียนรู้ อยู่ในระดับน้อย

ครูภาษาไทยจากโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มต่ำ จังหวัดสงขลาและสตูล ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ชี้แนะเข้าสู่บทเรียน พบว่า ครูบอกเรื่องที่จะเรียนกับนักเรียน และใช้สื่อการเรียนรู้สนับสนุนการเรียนรู้ อยู่ในระดับน้อย

ครูภาษาไทยจากโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสูง จังหวัดสงขลาและสตูล ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ชี้แนะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า ครูสงขลา สอนโดยเน้นความรู้ และเชื่อมโยงกับชีวิตจริง และครูสตูลสอนเชื่อมโยงกับชีวิตจริง และจัดกิจกรรมสอดคล้องกับเนื้อหาสาระ และน้อยที่สุด คือ ครูสงขลา มีการสร้างแรงเสริมและกำลังใจและสอนเชื่อมโยงกับความรู้เดิม เมื่อสอนแล้วนักเรียนได้สมรรถนะที่พึงประสงค์ คือ การคิดวิเคราะห์ และทักษะชีวิต และครูสตูล เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน เมื่อสอนแล้วนักเรียนได้สมรรถนะที่พึงประสงค์ คือ การแก้ปัญหา และการคิดวิเคราะห์

ครูภาษาไทยจากโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มต่ำ จังหวัดสงขลาและสตูล ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ชี้แนะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า ครูสงขลาจัดกิจกรรมสอดคล้องกับเนื้อหาสาระ วัตถุประสงค์ อีกทั้งสอนโดยเน้นความรู้ ทักษะ และเชื่อมโยงกับความรู้เดิม และครูสตูลสอนเชื่อมโยงกับชีวิตจริงและสอนเน้นความรู้ และน้อยที่สุด คือ ครูสงขลาสร้างแรงเสริมและกำลังใจ เมื่อสอนแล้วนักเรียนได้สมรรถนะที่พึงประสงค์ คือ ทักษะชีวิต และครูสตูล เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน เมื่อสอนแล้วนักเรียนได้สมรรถนะที่พึงประสงค์ คือ การแก้ปัญหา และทักษะชีวิต

ครูภาษาไทยจากโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสูง จังหวัดสงขลาและสตูล ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า ครูสงขลาสอนโดยการบรรยาย และการอภิปรายกลุ่มย่อย และครูสตูลสอนโดยการบรรยายและสอนโดยใช้คำถาม ด้านสื่อการเรียนรู้อุ ครูสงขลาใช้สื่อการเรียนรู้นับสนับสนุนการเรียนรู้อุ และเน้นความถูกต้องของเนื้อหา และใช้สื่อ หนังสือเรียน และใบงาน และครูสตูลใช้สื่อการเรียนรู้นับสนับสนุนการเรียนรู้อุ มีความถูกต้องของเนื้อหาที่ปรากฏในสื่อ ภาพคมชัดและมีความสอดคล้องกับเนื้อหาและใช้สื่อที่มีความหลากหลาย และใช้สื่อ หนังสือเรียน ใบความรู้ ใบงาน

ครูภาษาไทยจากโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มต่ำ จังหวัดสงขลาและสตูล ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า ครูสงขลาสอนโดยการบรรยาย และการสอนโดยใช้การอุปนัย และครูสตูลสอนโดยการบรรยาย ด้านสื่อการเรียนรู้อุ ครูสงขลาและสตูลเน้นความถูกต้องของเนื้อหา และใช้สื่อ หนังสือเรียน

ครูภาษาไทยจากโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสูง จังหวัดสงขลาและสตูล ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อุ ชั้นสรุปบทเรียน ครูสงขลาสรุปเนื้อหาสาระเป็นความคิดรวบยอดสรุปเนื้อหาให้นักเรียนทราบว่าฝึกทักษะอะไร เพื่ออะไร อีกทั้งสรุปเนื้อหาให้นักเรียนตระหนักในความสำคัญของเรื่องที่เรียนและสรุปเนื้อหาให้นักเรียนตระหนักถึงการนำเนื้อหาไปใช้ในชีวิตจริง นอกห้องเรียน และครูสตูลสรุปเนื้อหาให้นักเรียนตระหนักถึงการนำเนื้อหาไปใช้ในชีวิตจริงนอกห้องเรียน

ครูภาษาไทยจากโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มต่ำ จังหวัดสงขลาและสตูล ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อุ ชั้นสรุปบทเรียน ครูสงขลาและสตูลสรุปเนื้อหาให้นักเรียนทราบว่าฝึกทักษะอะไร เพื่ออะไร

ครูภาษาไทยจากโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสูง จังหวัดสงขลาและสตูล ด้านการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้อุ ครูสงขลาและสตูลประเมินความรู้ของนักเรียนหลังการสอน และน้อยที่สุด คือ ประเมินความรู้พื้นฐานของนักเรียนระหว่างการสอน

ครูภาษาไทยจากโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มต่ำ จังหวัดสงขลาและสตูล ด้านการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้อุ ครูสงขลาและสตูล ประเมินความรู้ของนักเรียนหลังการสอน และน้อยที่สุด คือ ประเมินความรู้พื้นฐานของนักเรียนระหว่างการสอน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่อง สภาพ ปัญหาและการนำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 มีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. เพื่อวิเคราะห์สภาพการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 4 ประเด็นหลัก คือ (1) ด้านการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาใช้ในการออกแบบการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม (2) ด้านการนำทฤษฎี แนวคิดและวิธีสอนมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรม (3) ด้านการใช้สื่อประกอบการเรียนรู้ (4) ด้านการใช้วิธีการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

2. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 4 ประเด็นหลัก คือ (1) ด้านการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาใช้ในการออกแบบการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม (2) ด้านการนำทฤษฎี แนวคิดและวิธีสอนมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรม (3) ด้านการใช้สื่อประกอบการเรียนรู้ (4) ด้านการใช้วิธีการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 4 ประเด็นหลัก คือ (1) ด้านการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาใช้ในการออกแบบการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม (2) ด้านการนำทฤษฎี แนวคิดและวิธีสอนมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรม (3) ด้านการใช้สื่อประกอบการเรียนรู้ (4) ด้านการใช้วิธีการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สภาพ ปัญหาและการนำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขต 16 โดยผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกตการจัดการเรียนรู้ เก็บรวบรวมข้อมูลจาก ครูภาษาไทย ผู้บริหารสถานศึกษาศึกษานิเทศก์ และนักเรียน สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของครูภาษาไทยในจังหวัดสงขลาและสตูล

ครูภาษาไทยในจังหวัดสงขลาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 40-49 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาสูงสุดปริญญาตรีครุศาสตร์ ประสบการณ์ในการสอนวิชาภาษาไทย สาระวรรณคดีและวรรณกรรม 5-10 ปี จำนวนคาบที่สอนวิชาภาษาไทย สาระวรรณคดีและวรรณกรรม 1-5 คาบ ต่อสัปดาห์ ความรับผิดชอบในการเรียนการสอนวิชาอื่นๆ คือ มีความรับผิดชอบในการสอนกิจกรรมยุวกาชาด ลูกเสือ ชุมนุ่ม และมีจำนวนนักเรียนในความรับผิดชอบ 21-40 คน

ครูภาษาไทยในจังหวัดสตูลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 30-39 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาสูงสุดปริญญาตรีครุศาสตร์ ประสบการณ์ในการสอนวิชาภาษาไทย สาระวรรณคดีและวรรณกรรม 5-10 ปี จำนวนคาบที่สอนวิชาภาษาไทย สาระวรรณคดีและวรรณกรรม 1-5 คาบ ต่อสัปดาห์ ความรับผิดชอบในการเรียนการสอนวิชาอื่นๆ คือ มีความรับผิดชอบในการสอนกิจกรรมยุวกาชาด ลูกเสือ ชุมนุ่ม และมีจำนวนนักเรียนในความรับผิดชอบ 21-40 คน

2. สภาพ ปัญหาและการนำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขต 16 ของครูภาษาไทย ในจังหวัดสงขลาและสตูล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามครูภาษาไทย ผู้บริหารสถานศึกษาและนักเรียน แบบสัมภาษณ์ครูภาษาไทย ผู้บริหารสถานศึกษาและศึกษานิเทศก์ และแบบสังเกตการจัดการเรียนรู้ สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสรุปผลการวิจัยในประเด็นต่างๆได้ ดังนี้

1) ด้านการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาใช้ในการออกแบบการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม

สภาพการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาใช้ในเตรียมหรือวางแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามครูภาษาไทยจังหวัดสงขลา พบว่า ครูร้อยละ 66.3 ใช้แผนการเรียนจัดการเรียนรู้สำเร็จรูป ครูร้อยละ 53.2 เขียนแผน

รายหน่วย และร้อยละ 66.3 เน้นออกแบบการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม ให้นักเรียนได้วิเคราะห์ แง่คิดที่ได้จากเรื่อง เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกวิเคราะห์และวิจารณ์ ซึ่งตรงตามมาตรฐานและตัวชี้วัด สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 สาระวรรณคดีและวรรณกรรม กล่าวไว้ว่า นักเรียนสามารถสรุปเนื้อหาวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน วิเคราะห์ตัวละครสำคัญ วิถีชีวิตไทย และคุณค่าที่ได้รับจากวรรณคดี วรรณกรรมและบทอาขยาน พร้อมทั้งสรุปความรู้ ข้อคิดเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

สภาพการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาใช้ในเตรียมหรือวางแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามครูภาษาไทยจังหวัดสตูล พบว่า ครูร้อยละ 74.1 ใช้แผนการเรียนจัดการเรียนรู้สำเร็จรูป ครูร้อยละ 51.7 เขียนแผนรายหน่วย และร้อยละ 44.8 เน้นออกแบบการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมในประเด็นการวิเคราะห์ โครงเรื่องของตอนที่เรียน

อุปสรรคและปัญหาการจัดการเรียนรู้สาระวรรณคดีและวรรณกรรม ของครูภาษาไทยจังหวัดสงขลา ด้านการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาใช้ในการออกแบบแผนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม พบว่า ครูใช้แผนสำเร็จรูป และส่วนใหญ่ครูไม่ได้พัฒนาแผนระยะยาวและแผนรายคาบ และข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ครู พบว่า หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ยังมีสัดส่วนของการศึกษาวรรณคดีไทยน้อยและเลือกตัดตอนเนื้อหาเฉพาะบางส่วนให้นักเรียนศึกษา ทำให้ความรู้ด้านวรรณคดีไทยลดลง และมองไม่เห็นคุณค่าของการเรียน

อุปสรรคและปัญหาการจัดการเรียนรู้สาระวรรณคดีและวรรณกรรม ของครูภาษาไทยจังหวัดสตูล ด้านการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาใช้ในการออกแบบแผนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม พบว่า ครูไม่ได้ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ตามมาตรฐานและตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เนื่องจากครูใช้แผนสำเร็จรูป และส่วนใหญ่ครูไม่ได้พัฒนาแผนระยะยาวและแผนรายคาบ นอกจากนี้ครูให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า หลักสูตรไม่ได้กำหนดวรรณคดีและวรรณกรรมไว้เป็นบรรทัดฐานเดียวกัน สถานศึกษาสามารถเลือกเรื่องมาใช้สอนตามความเหมาะสม ทำให้เรื่องที่สอนบางเรื่องไม่ตรงกับเรื่องที่อยู่ในแบบทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET)

แนวทางการพัฒนาการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรม ของครูภาษาไทยจังหวัดสงขลา ตามมาตรฐานและตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จากการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและครู เสนอ

แนวทางให้จัดทำหลักสูตรท้องถิ่น โดยยึดการสอนแบบ 70:30 คือ เรียนรู้ในห้องเรียน 70 นอกห้องเรียน 30 และเสนอให้นำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาใช้ในการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ เพราะจะได้มีมาตรฐานและความเป็นเอกภาพ และควรให้ครูสามารถกำหนดหรือปรับตัวชี้วัดบางตัวเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

แนวทางการพัฒนาการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรมของครูภาษาไทยจังหวัดสตูล ตามมาตรฐานและตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ผู้วิจัยวิเคราะห์จากแบบสัมภาษณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา เสนอแนวทางให้ปรับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน และเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน

2) ด้านการนำทฤษฎี แนวคิดและวิธีสอนมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรม

สภาพการนำทฤษฎี แนวคิดและวิธีสอนมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรม ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามครูภาษาไทยจังหวัดสงขลา พบว่า ครูร้อยละ 96.6 ถ้ามคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาของวรรณคดีและวรรณกรรม โดยใช้คำถามชี้้นำให้มองเห็นประเด็นสำคัญของเรื่อง ให้นักเรียนได้ฝึกวิเคราะห์และวิจารณ์ รองลงมา คือ ร้อยละ 95.6 ครูสอนโดยการอธิบาย สิ่งที่ต้องการสอนแก่นักเรียน แสดงให้เห็นว่าครูสอนโดยใช้คำถาม เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ แต่ยังมีครูบางส่วนสอนแบบบรรยาย ส่วนใหญ่ครูสอนและยกตัวอย่างตามตำรา ทำให้ขาดการเชื่อมโยงความรู้เพื่อให้นักเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตรจริง

สภาพการนำทฤษฎี แนวคิดและวิธีสอนมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรม ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามครูภาษาไทยจังหวัดสตูล พบว่า ครูร้อยละ 93.1 เล่าเรื่องเต็ม เมื่อสอนวรรณคดีหรือวรรณกรรมที่ตัดตอนมาเพียงบางส่วน รองลงมา คือ ร้อยละ 89.7 ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียน โดยทำการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน แสดงให้เห็นว่าครูส่วนใหญ่ยังใช้การสอนแบบบรรยาย อีกทั้งเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนไม่เชื่อมโยงกับชีวิตรจริง และขาดการสอนทักษะคิดวิเคราะห์ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดไว้ในมาตรฐานและตัวชี้วัด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

อุปสรรคและปัญหาการจัดการเรียนรู้สาระวรรณคดีและวรรณกรรม ของครูภาษาไทยจังหวัดสงขลา ด้านการนำทฤษฎี แนวคิดและวิธีสอนมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรม ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ครูภาษาไทยและผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ปัญหาที่พบส่วนหนึ่งเกิดจากระบบการศึกษาและผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญ

กับวิชาภาษาไทย อีกทั้งนักเรียนได้รับการสอนภาษาไทยที่ไม่มีคุณภาพ อีกทั้งครูสอนเนื้อหาสาระวิชามากกว่าสอนเน้นกระบวนการเรียนรู้ ไม่เน้นการคิดวิเคราะห์และการนำไปใช้ ส่งผลทำให้ผลคะแนน O-Net และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ต่ำ

อุปสรรคและปัญหาการจัดการเรียนรู้สาระวรรณคดีและวรรณกรรม ของครูภาษาไทยจังหวัดสตูล ด้านการนำทฤษฎี แนวคิดและวิธีสอนมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรม ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ครูภาษาไทยและผู้บริหารสถานศึกษาพบว่า นักเรียนมีทักษะทางด้านภาษาไทยอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ และการพัฒนาครูในด้านนี้มีน้อย ไม่เพียงพอกับความต้องการของครู รวมทั้งวิธีการสอนของครูไม่ส่งเสริมการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม ครูควรพัฒนาวิธีการสอนให้หลากหลายมากยิ่งขึ้น

แนวทางการพัฒนาการนำทฤษฎี แนวคิดและวิธีสอนมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรม ของครูภาษาไทยจังหวัดสงขลา ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาและแบบสอบถามครูภาษาไทย พบว่า ครูภาษาไทยควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากวรรณคดีและวรรณกรรม อาทิ การสอนแบบใช้คำถาม หรือสอนแบบอภิปรายกลุ่มย่อย เพื่อให้ นักเรียนได้เกิดการคิดวิเคราะห์ และสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาสู่การนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน อีกทั้งครูควรจัดทำแผนการเรียนรู้ บันทึกหลังสอน เพื่อศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นกับการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นประจำและสม่ำเสมอ และนำปัญหาที่พบมาจัดทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในประเด็นต่อมา ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ครูควรนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน และที่สำคัญควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระวรรณคดีและวรรณกรรม

แนวทางการพัฒนาการนำทฤษฎี แนวคิดและวิธีสอนมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรม ของครูภาษาไทยจังหวัดสตูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามครูภาษาไทย พบว่า ครูภาษาไทยควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรม ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหาสาระจากวรรณคดีและวรรณกรรม และเชื่อมโยงเนื้อหาสู่การนำไปใช้ในชีวิตให้มากที่สุด ในประเด็นต่อมา ผู้วิจัยได้ข้อมูลจากแบบสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ครูควรนำนวัตกรรมการสอนมาจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย และมีความสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ

3) ด้านการใช้สื่อประกอบการเรียนรู้

สภาพการใช้สื่อประกอบการเรียนรู้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามครูภาษาไทยจังหวัดสงขลาและจังหวัดสตูล พบว่า สื่อประเภทสิ่งพิมพ์ ครูส่วนใหญ่ใช้หนังสือวิชาการ

ที่เกี่ยวข้อง สื่อประเภทเทคโนโลยี ครูส่วนใหญ่ใช้ภาพนิ่ง แสดงให้เห็นว่าครูส่วนใหญ่ใช้สื่อการเรียนการสอนไม่หลากหลาย ส่วนใหญ่ใช้สื่อการเรียนที่เป็นหนังสือแบบเรียนมากเกินไป ไม่ใช้สื่อการสอนอื่นๆ ทำให้การเรียนการสอนไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ประเด็นต่อมา คือ เกณฑ์ในการเลือกหนังสืออ่านเพิ่มเติมสาระวรรณคดีและวรรณกรรม พบว่า ครูภาษาไทยจังหวัดสงขลา ส่วนใหญ่ร้อยละ 66.3 เลือกหนังสือที่มีเนื้อเรื่องเชื่อมโยงกับรายวิชาที่เรียน และครูภาษาไทยจังหวัดสตูล ส่วนใหญ่ร้อยละ 71.9 เลือกหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่กระทรวงแนะนำ

อุปสรรคและปัญหาในการใช้สื่อประกอบการเรียนรู้ ของครูภาษาไทยจังหวัดสงขลา ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามครูภาษาไทย พบว่า มีครูเพียงร้อยละ 35.6 ที่ใช้สื่อที่น่าสนใจ สามารถสร้างแรงกระตุ้นและแรงจูงใจให้นักเรียนสนใจ และใช้สื่อที่ทำให้นักเรียนเข้าใจเรื่องที่เรียนได้ง่าย ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลที่ผู้วิจัยได้จากแบบสอบถามนักเรียน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ต้องการสื่อที่ทันสมัยและน่าสนใจ

อุปสรรคและปัญหาในการใช้สื่อประกอบการเรียนรู้ ของครูภาษาไทยจังหวัดสตูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามครูภาษาไทย พบว่า มีครูเพียงร้อยละ 29.3 ใช้สื่อที่ทำให้นักเรียนเข้าใจเรื่องที่เรียนได้ง่าย และใช้สื่อที่น่าสนใจ ที่สามารถสร้างแรงกระตุ้นและแรงจูงใจให้นักเรียนสนใจ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลที่ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามนักเรียน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ต้องการสื่อที่มีความชัดเจนและความพร้อมและข้อมูลจากแบบสอบถามครูภาษาไทย พบว่า ครูส่วนใหญ่ร้อยละ 89.7 ใช้สื่อการเรียนการสอนสำเร็จรูป

แนวทางการพัฒนาด้านการใช้สื่อประกอบการเรียนรู้ ของครูภาษาไทยจังหวัดสงขลา ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามครู พบว่า ครูควรเรียนรู้เพื่อพัฒนาหรือจัดทำสื่อที่สนับสนุนการเรียนรู้ และจัดทำสื่อให้นักเรียนเข้าใจเรื่องที่เรียนได้ง่าย ใช้สื่อเทคโนโลยี หรือสื่อที่เข้าใจผู้เรียนให้รักการเรียนรู้ และควรใช้วัสดุในท้องถิ่น อีกทั้งครูภาษาไทยควรจัดหาสื่อมาเพิ่มเติมและนักเรียนหาสื่อมาพิจารณาร่วมกัน

แนวทางการพัฒนาด้านการใช้สื่อประกอบการเรียนรู้ ของครูภาษาไทยจังหวัดสตูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา คือ สถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ รวมทั้งการใช้สื่อและนวัตกรรม ICT เพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน

4) ด้านการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

สภาพการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามครูภาษาไทยจังหวัดสงขลา พบว่า ครูร้อยละ 89.9 ประเมินผลหลังการเรียน

การสอน เพื่อตัดสินผลการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม มีจุดประสงค์เพื่อนำผลการประเมินมาใช้ทราบความก้าวหน้าและพัฒนาการของนักเรียน

สภาพการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ผู้วิจัยได้ข้อมูลจากแบบสอบถามครูภาษาไทยจังหวัดสตูล พบว่า ครูร้อยละ 84.5 ประเมินผลก่อนการเรียนการสอน เพื่อตรวจสอบพื้นฐานของนักเรียน มีจุดประสงค์นำผลการประเมินมาใช้ปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมและการเรียนของนักเรียนในการเรียนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม

อุปสรรคและปัญหาในการการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงของครูภาษาไทยจังหวัดสงขลา ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามครูภาษาไทย พบว่า ครูเพียงส่วนน้อยที่ทำการประเมินผลระหว่างการเรียนการสอน เพื่อให้ทราบพัฒนาการทางการเรียนของนักเรียน และข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ครูภาษาไทย พบว่า ครูต้องการความรู้ในการออกแบบการวัดและประเมินผลด้วยวิธีที่หลากหลาย และการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง

อุปสรรคและปัญหาในการการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงของครูภาษาไทยจังหวัดสตูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามครูภาษาไทย พบว่า ครูเพียงส่วนน้อยที่ทำการประเมินผลระหว่างการเรียนการสอน เพื่อให้ทราบพัฒนาการทางการเรียนของนักเรียน และข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ครูภาษาไทย คือ ครูไม่มีความชำนาญในการออกแบบการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง

แนวทางการพัฒนาด้านการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ของครูภาษาไทยจังหวัดสงขลา ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามครู พบว่า ครูควรศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบการวัดและประเมินผล และควรนำผลการประเมินมาใช้เพื่อปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูในการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม ในหน่วยการเรียนรู้อื่นๆหรือปีการศึกษาต่อไป ประเด็นต่อมา ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา เสนอแนะให้ใช้วิธีการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ในชั้นเรียน เพื่อพัฒนานักเรียนเรียนให้มีคุณภาพ และควรใช้วิธีการวัดและการประเมินผลด้วยวิธีที่หลากหลาย

แนวทางการพัฒนาด้านการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ของครูภาษาไทยจังหวัดสตูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามครู พบว่า ครูควรศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบการวัดและประเมินผล และควรนำผลการประเมินมาใช้เพื่อปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูในการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม ในหน่วยการเรียนรู้อื่นๆหรือปีการศึกษาต่อไป ประเด็นต่อมา ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบ

สัมภาษณ์ครู พบว่า สถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรพัฒนาให้ครูมีความรู้ความสามารถ ในการสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบ สัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา เสนอแนะว่าให้ครูใช้วิธีการวัดและการประเมินผลด้วยวิธีที่ หลากหลาย

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยจากการศึกษาสภาพ ปัญหาและการนำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการ เรียนการสอนะวรรณคดีและวรรณกรรม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 16 โดยผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต การจัดการเรียนรู้ เก็บรวบรวมข้อมูลจาก ครูภาษาไทย ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ และ นักเรียน สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของครูภาษาไทยในจังหวัดสงขลาและสตูล

ครูภาษาไทยในจังหวัดสงขลาและสตูลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ในส่วนของจังหวัดสงขลา มี อายุอยู่ในช่วง 40-49 ปี และจังหวัดสตูล มีอายุอยู่ในช่วง 30-39 ปี จากข้อมูลดังกล่าว แสดงให้ เห็นว่า ครูส่วนใหญ่ในจังหวัดสตูลเป็นครูที่ยังมีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนน้อย คือ มีประสบการณ์ในการสอนวิชาภาษาไทย สาระวรรณคดีและวรรณกรรม 5-10 ปี ครูส่วนใหญ่ในทั้ง สองจังหวัดจบการศึกษาสูงสุดปริญญาตรีครุศาสตร์ มีจำนวนนักเรียนในความรับผิดชอบ 21-40 คน และจำนวนคาบที่สอนวิชาภาษาไทย สาระวรรณคดีและวรรณกรรม 1-5 คาบ ต่อสัปดาห์ จาก ข้อมูลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า มีจำนวนคาบที่เหมาะสม นอกเหนือจากการเรียนการสอนวิชา ภาษาไทยแล้ว ครูยังต้องรับผิดชอบในการเรียนการสอนวิชาอื่นๆ คือ กิจกรรมยุวกาชาด ลูกเสือ ชุมนุ่ม จากข้อมูลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ครูมีภาระงานมากและต้องสอนหลายกลุ่มสาระการ เรียนรู้ ภาระงานเหล่านี้ทำให้ครูไม่มีเวลาทุ่มเทให้กับ การสอนภาษาไทยอย่างเต็มที่ ซึ่งสาเหตุส่วน ใหญ่มาจากการที่สถานศึกษาขาดบุคลากรสายสนับสนุนการสอน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552: 156)

2. สภาพ ปัญหาและการนำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 ของครูภาษาไทย ในจังหวัดสงขลาและสตูล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามครูภาษาไทย ผู้บริหารสถานศึกษาและนักเรียน แบบสัมภาษณ์ครูภาษาไทย ผู้บริหารสถานศึกษาและศึกษานิเทศก์ และแบบสังเกตการจัดการเรียนรู้ สามารถนำมาวิเคราะห์เพื่ออภิปรายผลการวิจัยในประเด็นต่างๆได้ ดังนี้

1) ด้านการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาใช้ในการออกแบบการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม

ด้านการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรม ตามมาตรฐานและตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามครูจังหวัดสงขลาและสตูล พบว่า ครูส่วนใหญ่ใช้แผนการสอนสำเร็จรูป สอดคล้องกับงานวิจัยของกระทรวงศึกษาธิการ (2552: 48) กล่าวว่า ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครูส่วนใหญ่มักใช้แผนการสอนสำเร็จรูป ครูไม่ได้จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง แต่ซื้อแผนการสอนสำเร็จรูปที่จัดทำโดยสำนักพิมพ์ต่างๆ มาใช้ โดยขาดการวิเคราะห์ถึงความเหมาะสมและสภาพบริบทที่เป็นจริงของผู้เรียนและสถานศึกษาของตน และส่วนใหญ่ไม่ได้ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ ตามมาตรฐานและตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และไม่ได้พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ระยะยาว และแผนการจัดการเรียนรู้รายคาบ

จากข้อมูลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ครูขาดความรู้ความเข้าใจในด้านการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาใช้ในการออกแบบการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม จึงเกิดสภาพที่เป็นปัญหาทำให้การจัดการเรียนการสอนขาดทิศทางที่ชัดเจน แต่เนื่องจากในปัจจุบันมีผู้ผลิตแผนการสอนสำเร็จรูปจำหน่ายและครูนิยมใช้แผนการสอนสำเร็จรูป ทำให้ครูไม่สนใจศึกษาหลักสูตรฯเพื่อนำมาพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้เอง แต่จากการสำรวจแผนการสอนสำเร็จรูปที่มีขายตามท้องตลาดของผู้วิจัย พบว่าแผนการสอนสำเร็จรูปส่วนใหญ่ที่มีขายในปัจจุบัน มีความสมบูรณ์ครบถ้วนตรงตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จึงทำให้นักเรียนสามารถบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้และมองเห็นคุณค่าของการเรียนวรรณคดีและวรรณกรรมได้ ถ้าหากครูผู้สอนมีการเลือกแผนการสอนสำเร็จรูปที่มีเนื้อหาถูกต้องและครบถ้วน ตามมาตรฐานและตัวชี้วัดที่กระทรวงศึกษากำหนด

ประเด็นต่อมา ผู้วิจัยได้ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ครูจังหวัดสงขลา พบว่าหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ไม่ได้กำหนดเรื่องวรรณคดีและ

วรรณกรรม ให้เป็นบรรทัดฐานเดียวกัน ขึ้นอยู่กับสถานศึกษาที่จะเลือกมาใช้ให้เหมาะสมตามสถานศึกษานั้นๆ ซึ่งเนื้อหาที่เลือกมาในบางครั้งไม่มีความสอดคล้องกับการวัดผลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับข้อมูลของกระทรวงศึกษาธิการ (2552: 119) ที่กล่าวว่า ครูขาดความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรอย่างลึกซึ้ง โดยครูส่วนใหญ่ขาดความเข้าใจเรื่องหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร และการแปลงหลักสูตรไปสู่การเรียนการสอน นอกจากนี้ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ครูจังหวัดสตูล ยังพบว่า นักเรียนมีทักษะทางด้านภาษาไทยอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ ประเมินร้อยละ 20 และการพัฒนาครูในด้านนี้มีน้อย ไม่เพียงพอและสอดคล้องกับความต้องการของครู ดังที่กระทรวงศึกษาธิการ (2552: 120) กล่าวถึง การพัฒนาอบรมครูไม่สอดคล้องกับความต้องการของครู โดยการพัฒนาอบรมครูส่วนใหญ่เป็นการอบรมตามที่หน่วยงานต้นสังกัดเป็นผู้กำหนด ซึ่งมักไม่สอดคล้องกับความต้องการของครูและเป็นการอบรมที่ไม่มีแผนกำหนดไว้ชัดเจน

2) ด้านการนำทฤษฎี แนวคิดและวิธีสอนมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรม

ด้านการนำทฤษฎี แนวคิดและวิธีสอนมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรม ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามของครูจังหวัดสงขลา พบว่า ครูร้อยละ 96.6 ตามคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาของวรรณคดีและวรรณกรรม โดยใช้คำถามที่นำไปให้มองเห็นประเด็นสำคัญของเรื่อง ให้นักเรียนได้ฝึกวิเคราะห์และวิจารณ์ ซึ่งตรงตามมาตรฐานและตัวชี้วัดตามหลักสูตร สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 สาระวรรณคดีและวรรณกรรม กล่าวไว้ว่า นักเรียนสามารถสรุปเนื้อหาของวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน วิเคราะห์ตัวละครสำคัญ วิถีชีวิตไทย และคุณค่าที่ได้รับจากวรรณคดี วรรณกรรมและบทอาขยาน พร้อมทั้งสรุปความรู้ ข้อคิดเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552: 37) รองลงมา คือ ร้อยละ 95.6 ครูสอนโดยการอธิบาย สิ่งที่ต้องการสอนแก่นักเรียน แสดงให้เห็นว่าครูภาษาไทยจังหวัดสงขลา มีการสอนที่สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนด แต่ยังมีครูบางส่วนที่ใช้การสอนแบบบรรยาย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามของครูจังหวัดสตูล พบว่า ครูส่วนใหญ่เล่าเรื่องทั้งหมด เมื่อสอนวรรณคดีหรือวรรณกรรมที่ตัดตอนมาเพียงบางส่วน แสดงให้เห็นว่าครูภาษาไทยจังหวัดสตูล ยังสอนแบบเน้นการบรรยาย ขาดการสอนคิดวิเคราะห์เพื่อเชื่อมโยงความรู้ให้นักเรียนนำไปใช้ในชีวิตจริง ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ กานต์วี บุษยานนท์ (2546: 104) กล่าวว่า ครูส่วนใหญ่ใช้การบรรยายเป็นกิจกรรมหลักมากที่สุด เช่นเดียวกับ ทิศนา แชมมณี (2545: 325) กล่าวถึงวิธีสอน โดยใช้การบรรยายเป็นกระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียน

เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการเตรียมเนื้อหาสาระ หรือสิ่งที่ต้องการสอนแก่ผู้เรียน และประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง แต่เป็นวิธีที่มีข้อจำกัด เนื่องจากเป็นวิธีสอนที่ผู้เรียนมีบทบาทน้อย จึงอาจทำให้ผู้เรียนขาดความสนใจในการบรรยาย ทั้งเป็นวิธีสอนที่อาศัยความสามารถของผู้บรรยาย ถ้าผู้บรรยายไม่มีศิลปะในการบรรยายที่ดึงดูดใจผู้เรียน ผู้เรียนอาจขาดความสนใจ และถ้าผู้สอนขาดการเรียบเรียงเนื้อหาสาระอย่างเหมาะสม ผู้เรียนอาจไม่เข้าใจ และไม่สามารถซักถามได้ และเป็นวิธีสอนที่ไม่สามารถตอบสนองความต้องการและความแตกต่างระหว่างบุคคล ดังนั้นครูควรเลือกใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดความน่าสนใจและนักเรียนจะได้พัฒนาทักษะให้ครบทุกด้าน แสดงให้เห็นว่าครูขาดความเชี่ยวชาญในการสอน ซึ่งตรงกับข้อมูลของกระทรวงศึกษาธิการ (2552: 47) กล่าวว่า ครูภาษาไทยส่วนใหญ่ขาดความเชี่ยวชาญในการสอน อีกทั้งภาษาไทยเป็นวิชาที่ผู้เรียนส่วนใหญ่บอกว่าไม่น่าสนใจ เมื่อครูขาดความเชี่ยวชาญทำให้ไม่สามารถสอน สะท้อน ชี้แนะ ผักผ่อนและแก้ไขผู้เรียนได้ ไม่มีเทคนิคการสอนที่จะทำให้ผู้เรียนชอบวิชาภาษาไทย

ปัญหาเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรม ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาจังหวัดสงขลา พบว่า กระบวนการเรียนการสอนของครูไม่น่าสนใจ ครูส่วนใหญ่เน้นการเรียนแบบท่องจำ มากกว่าการนำมาปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน อีกทั้งครูยึดหนังสือและตำราเป็นหลัก โดยไม่มีการฝึกให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ เพื่อไปปรับใช้ในชีวิตจริง สอดคล้องกับข้อมูลของกระทรวงศึกษาธิการ (2552: 123) กล่าวว่า ครูส่วนใหญ่ยังขาดความพร้อม ขาดเทคนิคในการสอนที่เชื่อมโยงเนื้อหาเข้ากับชีวิตจริงของผู้เรียน กิจกรรมการเรียนการสอนและตัวอย่างในการเรียนรู้ส่วนใหญ่จึงเป็นตัวอย่างจากตำรา ครูยังขาดทักษะในการประยุกต์การสอนให้สอดคล้องเชื่อมโยงกับชีวิตจริงของผู้เรียน ครูส่วนใหญ่มักสอนแต่หลักการ แต่ขาดการให้กรณีตัวอย่าง หรือวิธีการปฏิบัติที่ให้เห็นเป็นรูปธรรม

ดังนั้นการนำทฤษฎี แนวคิดและวิธีสอนมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรมที่เหมาะสม คือ การสอนให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ และสามารถนำมาปรับใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ สอดคล้องกับที่ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามครูภาษาไทยจังหวัดสงขลาและสตูล ซึ่งมีความเห็นสอดคล้องกัน พบว่า ครูภาษาไทยควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากวรรณคดีและวรรณกรรมที่นักเรียนได้ใช้การคิดวิเคราะห์ เพื่อเชื่อมโยงเนื้อหาเข้าสู่การนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน และวิธีการสอนที่มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับการเรียนรู้เพื่อฝึกการคิดวิเคราะห์และนำไปใช้ เช่น วิธีการสอนโดยการอภิปรายกลุ่มย่อย และการสอนโดยใช้คำถาม เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการคิดวิเคราะห์

3) ด้านการใช้สื่อประกอบการเรียนรู้

ด้านการใช้สื่อประกอบการเรียนรู้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามครูพบว่า ครูส่วนใหญ่ในจังหวัดสงขลาและสตูล ใช้หนังสือเรียน ซึ่งทำให้นักเรียนรู้สึกเบื่อหน่าย และไม่สร้างแรงจูงใจให้นักเรียนสนใจเนื้อหาที่กำลังเรียน สอดคล้องกับข้อมูลของกระทรวงศึกษาธิการ (2552: 49) กล่าวว่า ครูผู้สอนสาระการเรียนรู้ภาษาไทยส่วนใหญ่ ใช้สื่อสำเร็จรูปโดยเฉพาะการใช้หนังสือเรียนมากเกินไป และสื่อประเภทต่อมา คือ สื่อประเภทเทคโนโลยี ครูส่วนใหญ่ใช้ ภาพนิ่ง และน้อยที่สุด คือ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) สอดคล้องกับข้อมูลของกระทรวงศึกษาธิการ (2552: 49) กล่าวว่า ครูที่สอนภาษาไทยขาดความรู้ในการผลิตสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับ และไม่ได้นำสื่อการเรียนการสอนที่ดีมีคุณภาพ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งขาดสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย สื่อสร้างสรรค์ เช่น คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) หรือเทคโนโลยีที่ทันสมัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามนักเรียนในจังหวัดสงขลาและสตูล พบว่า สื่อที่นักเรียนชอบและสนใจ คือ สื่อที่ทำให้บทเรียนมีความสนุกสนานและน่าสนใจมากยิ่งขึ้น ส่วนข้อมูลจากแบบสอบถามครูภาษาไทยจังหวัดสงขลา พบว่า มีครูเพียงร้อยละ 35.6 ที่ใช้สื่อที่น่าสนใจ สามารถสร้างแรงกระตุ้นและแรงจูงใจให้นักเรียนสนใจ และใช้สื่อที่ทำให้นักเรียนเข้าใจเรื่องที่เรียนได้ง่าย ส่วนนักเรียนจังหวัดสตูล ต้องการสื่อที่มีความชัดเจนและมีความพร้อมมากกว่าที่เป็นอยู่ เพื่อทำให้นักเรียนสนใจและเข้าใจบทเรียนมากขึ้นด้วย ส่วนข้อมูลจากแบบสอบถามครูภาษาไทยจังหวัดสตูล พบว่า มีครูเพียงร้อยละ 29.3 ใช้สื่อที่ทำให้นักเรียนเข้าใจเรื่องที่เรียนได้ง่าย และใช้สื่อที่น่าสนใจ ที่สามารถสร้างแรงกระตุ้นและแรงจูงใจให้นักเรียนสนใจ อีกทั้งครูร้อยละ 89.7 ใช้สื่อการเรียนการสอนสำเร็จรูป ผลการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ครูภาษาไทยจังหวัดสตูล พบว่า ครูต้องการให้มีวิทยากรจากภายนอก มาให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับความรู้และทักษะในการผลิตและพัฒนาสื่อการเรียนการสอน สอดคล้องกับข้อมูลของกระทรวงศึกษาธิการ ที่กล่าวว่า ครูส่วนใหญ่ไม่สามารถผลิตสื่อและพัฒนาสื่อการเรียนการสอนใช้เองให้ได้ตรงกับความต้องการ เนื่องจากขาดความรู้และทักษะในการผลิตพัฒนาสื่อ ประกอบกับไม่ได้รับการสนับสนุนจากสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552: 124)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารจังหวัดสงขลา พบว่า ผู้บริหารเสนอแนะว่าควรผลิตสื่อ วัสดุอุปกรณ์ สร้างนวัตกรรมใหม่ โดยการนำสื่อมัลติมีเดียมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ส่วนจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามครูภาษาไทยจังหวัดสงขลา พบว่า ครู

เสนอแนะให้ใช้สื่อเทคโนโลยี หรือสื่อที่เข้าใจให้ผู้เรียนรักการเรียนรู้ อีกทั้งครูภาษาไทยควรจัดหาสื่อเพิ่มเติมและนักเรียนหาสื่อมาพิจารณาร่วมกัน เพื่อดึงความสนใจของนักเรียนให้มาอยู่กับบทเรียนและเนื้อหาที่เรียน อีกทั้งสื่อที่ดี มีความเหมาะสมและความพร้อมจะช่วยให้ครูผู้สอนสามารถเชื่อมโยงกับการนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ง่ายขึ้น

4) ด้านการใช้วิธีการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

สภาพการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ผู้วิจัยได้ข้อมูลจากแบบสอบถามครูภาษาไทยจังหวัดสงขลา พบว่า ครูร้อยละ 94.8 นำผลการประเมินมาใช้วิเคราะห์ความก้าวหน้าและพัฒนาการของนักเรียนในการเรียนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม และข้อมูลจากแบบสอบถามครูภาษาไทยจังหวัดสตูล พบว่า ครูร้อยละ 91.4 นำผลการประเมินมาใช้ปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมและการเรียนของนักเรียนในการเรียนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม การนำผลการประเมินมาใช้พัฒนาคุณภาพนักเรียนจะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนโดยตรง ดังที่ พิธิต ฤทธิจัญญ (2550: 97) กล่าวว่า การนำผลการประเมินมาใช้จะมีประโยชน์ต่อนักเรียน คือ ทำให้นักเรียนเกิดการพัฒนาตนเองในทางที่เหมาะสม โดยพิจารณาจากผลการประเมินความสามารถของตนเอง ทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนเพิ่มขึ้น ทำให้เข้าใจเนื้อหาที่เรียนชัดเจนยิ่งขึ้น เพราะต้องมีการอ่านทบทวนเนื้อหาทุกครั้งที่มีการสอบ และทำให้ทราบจุดมุ่งหมายในการเรียนชัดเจนยิ่งขึ้น และมีประโยชน์ต่อครู คือ ทำให้ทราบผลการเรียนของนักเรียน และใช้เป็นแรงกระตุ้นจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนยิ่งขึ้น

ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามครูภาษาไทยจังหวัดสงขลาและสตูล พบว่า ครูภาษาไทยส่วนน้อยนำผลการประเมินมาใช้เพื่อปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ในการจัดการเรียนรู้สาระวรรณคดีและวรรณกรรมในหน่วยการเรียนรู้อื่นๆหรือปีการศึกษาต่อไป ทำให้วิธีการวัดและประเมินผลไม่มีความต่อเนื่องและเหมาะสม อีกทั้งยังพบปัญหาในเรื่องการขาดความรู้เกี่ยวกับการวัดและการประเมินผลด้วยวิธีต่างๆ ส่งผลทำให้ผลการประเมินที่นักเรียนได้รับไม่มีความถูกต้องและเที่ยงตรง ดังที่กระทรวงศึกษาธิการ (2552: 152) เสนอแนะว่า สถานศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้วิธีการประเมินผลแบบมีส่วนร่วมโดยให้มีการประเมินจากบุคคลหลายฝ่าย ได้แก่ เพื่อน ครู ผู้ปกครอง และผู้เรียนประเมินตนเอง ซึ่งตรงกับความต้องการของนักเรียน สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์แบบสอบถามนักเรียนจังหวัดสงขลา พบว่า นักเรียนต้องการให้ครูแจ้งเกณฑ์การประเมินให้นักเรียนทราบ และต้องการมีส่วนร่วมในการประเมิน ส่วนจากการศึกษาแบบสอบถามนักเรียนจังหวัดสตูล พบว่า นักเรียนต้องการให้มีเกณฑ์การประเมินที่เหมาะสมและชัดเจน เพื่อให้ นักเรียนทราบข้อบกพร่องของตัวเอง จากการศึกษา

แบบสอบถามครูจังหวัดสตูล พบว่า ครูต้องการให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินตนเอง ส่วนความคิดเห็นจากแบบสอบถามผู้บริหารสถานศึกษาจังหวัดสงขลา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเสนอแนะให้ครูจัดทำการวัดและการประเมินผลที่มีความหลากหลาย และการวัดผลไม่ควรยึดติดกับเนื้อหา สารระความรู้ แต่ครูควรเน้นกระบวนการเรียนรู้ให้นักเรียนฝึกปฏิบัติและวัดผลจากการคิดวิเคราะห์ ซึ่งตรงตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดไว้ในคุณภาพและตามมาตรฐาน ท 5.1 วรรณคดีและวรรณกรรม ที่ต้องการให้นักเรียนสามารถคิดวิเคราะห์ เพื่อนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตจริงได้

ปัญหาในการการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ผู้วิจัยวิเคราะห์ ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ครูภาษาไทยจังหวัดสงขลาและสตูล พบว่า ครูต้องการความรู้ในการ ออกแบบการวัดและประเมินผลด้วยวิธีที่หลากหลาย และการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง อีกทั้งผู้วิจัยได้ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ครูภาษาไทยจังหวัดสงขลา พบว่า ครูไม่มีความชำนาญใน การออกแบบการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ซึ่งส่งผลทำให้การวัดผลไม่ได้วัดผลการเรียน ของนักเรียนอย่างแท้จริง สอดคล้องกับข้อมูลของกระทรวงศึกษาธิการ (2552: 126) กล่าวว่า ครู ส่วนหนึ่งยังขาดความรู้ความสามารถในการสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนและการ วิเคราะห์หาคุณภาพข้อสอบ การสร้างข้อสอบส่วนใหญ่วัดด้านความรู้ความจำ แต่ข้อสอบที่ใช้วัด ด้านการคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่ามีน้อยมาก โดยเครื่องมือวัดและ ประเมินผลส่วนใหญ่ครูเป็นผู้จัดทำเอง เช่น แบบทดสอบ แบบสังเกต เป็นต้น และตรงกับข้อมูล ของกระทรวงศึกษาธิการ (2552: 165) กล่าวว่า การทดสอบความรู้ของนักเรียนจริงๆมีน้อยมาก บางครั้งกำหนดอัตราส่วนของคะแนนการประเมินผลการเรียนเน้นวัด ด้านพฤติกรรมการเรียน : ความรู้ในเนื้อหา เท่ากับ 80 : 20 หรือ 70 : 30 ฉะนั้นเมื่อวิธีการให้คะแนนเป็นไปในลักษณะนี้ จึง วัดความรู้ของนักเรียนไม่ได้มาก และการวัดผลก็เอื้อกับนักเรียนมากเกินไป เช่น ไม่มีการตกซ้ำชั้น ถ้าสอบไม่ผ่านก็มีการสอบซ่อม และการสอบซ่อมก็ไม่ยากมากนัก ทำให้นักเรียนไม่ให้ความสำคัญ กับการเรียนรู้ เพราะจะเรียนหรือไม่เรียนก็สอบผ่าน ดังนั้นครูจึงควรมีความรู้และความชำนาญใน การออกแบบการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง เพื่อจะได้เป็นการวัดความสามารถที่แท้จริงของ นักเรียน

แนวทางการพัฒนาด้านการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ของ ครูภาษาไทยจังหวัดสงขลา ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามครูภาษาไทย พบว่า ครูควร ศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบการวัดและประเมินผล และควรนำผลการประเมิน มาใช้เพื่อปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูในการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและ

วรรณกรรมในหน่วยการเรียนรู้อื่นๆ หรือปีการศึกษาต่อไป ประเด็นต่อมา ผู้วิจัยได้ข้อมูลจากแบบสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา เสนอแนะให้ใช้วิธีการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ในชั้นเรียน เพื่อพัฒนานักเรียนเรียนให้มีคุณภาพ และควรใช้วิธีการวัดและการประเมินผลด้วยวิธีที่หลากหลาย

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ครูสตูด พบว่า ครูภาษาไทยจังหวัดสตูลต้องการให้เชิญวิทยากรจากภายนอกมาให้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการออกแบบการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ สอดคล้องกับข้อมูลของกระทรวงศึกษาธิการ (2552: 138) กล่าวว่า สถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรพัฒนาให้ครูมีความรู้ความสามารถ ในการสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ วัดได้ตรงกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวัดความสามารถด้านการวิเคราะห์ ประเด็นต่อมา ผู้วิจัยได้ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา เสนอแนะว่าให้ครูจัดทำบันทึกหลังสอน นำผลมาปรับปรุงการเรียนของนักเรียน และเปลี่ยนแปลงการสอนของครู รวมทั้งเสนอแนะให้ครูใช้วิธีการวัดและการประเมินผลด้วยวิธีที่หลากหลาย

ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาสภาพ ปัญหาและการนำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระวรรณคดีและวรรณกรรม ของโรงเรียนทุกสังกัดที่ไม่เฉพาะหรือครอบคลุมโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อนำไปใช้เป็นฐานในการพัฒนาหลักสูตร ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
2. ควรมีการศึกษาสภาพ ปัญหาและการนำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระอื่นๆ ของวิชาภาษาไทย อาทิ สาระการอ่าน สาระการเขียน สาระการฟัง การดูและการพูด และสาระหลักการใช้ภาษาไทย
3. ควรศึกษาตัวแปรอื่นๆที่น่าสนใจ ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย สาระวรรณคดีและวรรณกรรม ของครูภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

วิชาการ, กรม. (2544). **แนวปฏิบัติงานแนะแนวตามแผนพัฒนาการแนะแนว**

กระทรวงศึกษาธิการ ระยะที่ 2 (พ.ศ.2540-2544). กรุงเทพมหานคร:

กระทรวงศึกษาธิการ.

กมล เวียสุวรรณ และนิตยา เวียสุวรรณ. (2539). **แนวคิดการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนและ**

แนวทางในการจัดตั้งศูนย์วิทยบริการด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา

สำหรับสายงานด้านมัธยมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ต้นอ่อนแถมมี.

กานต์วี บุษยานนท์. (2546). **สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการ**

เรียนรู้สังคมศึกษาและวัฒนธรรม ในโรงเรียนแกนนำ สังกัดกรมสามัญ

ศึกษา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา

การสอนสังคมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กิดานันท์ มลิทอง. (2540). **เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม.** กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

กุหลาบ มัลลิกะมาส. (2519). **วรรณกรรมไทย.** กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

กุหลาบ มัลลิกะมาส. (2527). **วรรณคดีวิจารณ์.** กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2541). **ครุต้นแบบ 2541.** กรุงเทพมหานคร: โอ

เดียสแควร์.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2543). **พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงาน**

รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2543

[จุลสาร]. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ**

พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่

เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร:

กระทรวงศึกษาธิการ.

คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (2552). **การศึกษาสภาพ ปัญหาความต้องการ**

และแนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยแก่นักเรียนบนพื้นที่สูง ช่วงชั้นที่ 1

และ 2 ในอำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- ชนาธิป พรกุล. (2554). **การสอนกระบวนการคิด ทักษะและการนำไปใช้**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชวลิต ชูกำแหง. (2550). **การประเมินการเรียนรู้**. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคณะ. (2523). **ระบบการผลิตสื่อการสอน**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาติรี เกิดธรรม. (2545). **เทคนิคการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- ชาวี มณีศรี. (2527). **การนิเทศการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์รุ่งวัฒนา.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2521). **หลักการทฤษฎีและเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา**. กทม. สิ้นธุ์: ประสานการพิมพ์.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะอักษรศาสตร์. (2542). **ชุมนุมภาษาไทย, บันทึกการเสด็จพระราชดำเนินพระราชทานกระแสพระราชดำริเรื่องปัญหาการใช้ภาษาไทย ในการประชุมทางภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ 29 กรกฎาคม พระนคร: คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**
- เจตนา นาควิธระ. (2542). **ทฤษฎีเบื้องต้นแห่งวรรณคดี**. กรุงเทพมหานคร: ศยาม.
- ดวงมน จิตรจันงค์. (2536). **สุนทรียภาพในภาษาไทย**. กรุงเทพมหานคร: ศยาม.
- ธวัช ปุณโณทก. (2527). **แนวทางศึกษาวรรณกรรมปัจจุบัน**. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- ธิดิญา แสงมณี. (2546). **ได้ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชาวต่างประเทศ โรงเรียนนานาชาติเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.**
- ทิตนา แคมมณี. (2542). **การจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แคมมณี. (2545). **ศาสตร์การสอน**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แคมมณี. (2545). **14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ** กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. (2523). **ชี้ทางนักบริหารการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: เอ็ส.เอ็ม.เอ็ม.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์และธรรมรส โชติบุญขร. (2538). **สมาคมผู้บริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

- นิพนธ์ ศศิธร. (2524). รวมบทความวิชาการ **การศึกษาเพื่อพัฒนาประเทศ**. พิษณุโลก:
โครงการตำรามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นิพนธ์ไทยพานิช. (2528). **การนิเทศแบบคลินิก**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกราฟิเคอาร์ท.
- นীরนาท กล้าคลัง. (2541). **สภาพและปัญหาการสอนวิชาภาษาไทย ในโรงเรียนนานาชาติ
จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการสอน ภาษาไทย บัณฑิต
วิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บุญเหลือ เทพยสุวรรณ. (2520). **แนะแนวทางการศึกษาวิชาวรรณคดี**. กรุงเทพมหานคร:
บัณฑิตการพิมพ์.
- บุญเหลือ เทพยสุวรรณ. (2544). **ภาษาไทยวิชาที่ถูกลืม**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร:
บรรณกิจ.
- ประภาศรี สีหอำไพ. (2524). **วิธีการสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร:
วัฒนาพานิช.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2536). **การนิเทศการสอน**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- พนัส หันนาคินทร์. (2524). **การบริหารบุคลากรในโรงเรียน = School personnel
administration**. กรุงเทพมหานคร : สมาคมผู้บริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย.
- พิชิต ฤทธิจัญญ. (2550). **หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: เข้าส์ ออฟ
เคอร์มิสท์.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2553). **โมดูล 3 การสร้างหน่วยการเรียนรู้มาตรฐานกับการเขียนแผนการ
จัดการเรียนรู้. ใน หลักสูตรฝึกอบรมครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์
และภาษาอังกฤษ เพื่อพัฒนาไปสู่มาตรฐานสากล สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น 14-18 มีนาคม 2553, 11-15. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2553.**
- ภิญโญ สาธร. (2523). **หน้าที่ของศึกษานิเทศก์จังหวัด**. กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**.
กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. (2552). **สภาพปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการ
จัดการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในระดับการศึกษาขั้น
พื้นฐาน**. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. สำนักงาน. (2553). **แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552-2559)**. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2541). **การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**. กรุงเทพมหานคร: เลิฟแลนด์ลิฟเพรส.
- วิจิตร (ธีระกุล) วรุตตบางกูร และสุพิชญา ธีระกุล. (2533). **การบริหารโรงเรียนและการนิเทศศึกษาเบื้องต้น**. สมุทรปราการ: ชนิษฐการพิมพ์.
- วิจิตร วรุตตบางกูร, กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์ และสุพิชญา ธีระกุล. (2524). **การนิเทศการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: วิทยาการ.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2543). **ปฏิรูปการเรียนรู้: ผู้เรียนสำคัญที่สุด สูตรสำเร็จหรือกระบวนการ**. กรุงเทพมหานคร: อาร์เอสพริ้นติ้ง.
- วิทย์ ศิวะศรียานนท์. (2514). **วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์.
- วิภา กงกะนันท. (2533). **วรรณคดีศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- ศักดิ์ดา ธีราวัตถ. (2541). **สภาพและปัญหาการสอนวิชาภาษาไทย ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2541). **ทฤษฎีการวัดและประเมินผล**. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริวรรณ ฉายะเกษตริน. (2546). “การนิเทศแบบร่วมพัฒนา” บันทึกไว้ในแผ่นดิน : บทสรุปการนิเทศ ศน. สศ. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **การนิเทศแบบร่วมพัฒนา (Cooperative Development Supervision)**, หน้า 37-43. กรุงเทพมหานคร : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- ศิริวรรณ ฉายะเกษตริน. (2550). “การนิเทศแบบร่วมพัฒนา ศาสตร์และศิลป์ในการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอน”. **ครูผู้นำการนิเทศการสอน พัฒนาการเชิงรุกของครูยุคใหม่**, หน้า 21-29, 35-37. สมาคมคนรักภาษาไทย, เอกสารประกอบการอบรม “ครูยุคใหม่กับการสอนภาษาไทยเชิงรุก” 11-13 พฤษภาคม 2550 ณ เอสดี อเวนิว.
- ศรีวิไล ดอกจันทร์. (2529). **การสอนวรรณกรรมวรรณคดีไทย**. เชียงใหม่: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2535). **นโยบายและแนวทางการวิจัยทางการศึกษา การศาสนา**

และการวัฒนธรรมของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2535-2539.

กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สภาลาดพร้าว.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2542). **แนวทางการดำเนินงานการปฏิรูปการศึกษาของ
กระทรวงศึกษาธิการ.** กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2544). ชุดฝึกอบรมหลักสูตรการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ชุดที่
13 เรื่องการพัฒนาสื่อการเรียน. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์พัฒนาหลักสูตรกรมวิชาการ.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2552). **สภาพปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการจัดการเรียนการ
สอนที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน.**
กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2552). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.**
กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

ส. วาสนา ประวาลพฤกษ์. (2544). **หลักการและเทคนิคการประเมินทางการศึกษา : คู่มือ
การอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา.** กรุงเทพมหานคร:
สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ.

สถานบันทดสอบการศึกษาแห่งชาติ. (2555). **ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้น
พื้นฐาน (O-NET) 24, 1 (2556).** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.niets.or.th/>

สมนึก นนธิจันทร์. (2542). **การเรียนการสอน การวัดและประเมินผลจากสภาพจริงของ
ผู้เรียนโดยใช้Portfolio.** กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

สมนึก ภัททิยธนี. (2549). **การวัดผลการศึกษา.** มหาสารคาม: ภาควิชาวิจัยและพัฒนา
การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สมพงษ์ เกษมสิน. (2522). **การบริหาร.** กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.

สมศักดิ์ ภูวิภาดาพรรณ. (2545). **การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการประเมินตามสภาพ
จริง.** เชียงใหม่: Knowledge Center.

สังัด อุทรานันท์. (2527). “กระบวนการนิเทศการศึกษา,” ใน **เอกสารประกอบคำบรรยาย
วิชาการฝึกปฏิบัติทางการนิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร.** กรุงเทพมหานคร:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สายทิพย์ นุกูลกิจ. (2533). **วรรณคดีเกี่ยวกับชนบประเพณี.** กรุงเทพมหานคร:
การพิมพ์พระนคร.

- สายใจ อินทร์ทรัพย์. ข้อคิดเกี่ยวกับการสอนวรรณคดีประเภทร้อยกรอง. **วารสารครุศาสตร์**. 14 (เมษายน-มิถุนายน 2529) : 123-129.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544). **โครงการผู้บริหารสถานศึกษาต้นแบบ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2543). **แนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- ลำลี รักสุทธิ. (2545). **ทางก้าวสู่ครูมืออาชีพ**. กรุงเทพมหานคร: พัฒนาศึกษา.
- สุพล วังสินธุ์. (2543). บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการปฏิรูปการศึกษา. **วารสารวิชาการ 5 (สิงหาคม)**: 34.
- สุทธิรักษ์ อินทะสอน. (2546). **การศึกษาสภาพและปัญหาของครูผู้สอนเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานสาระวิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำพูนเขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.**
- สุทธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์. (2525). **วรรณคดีวิเคราะห์**. กรุงเทพมหานคร: ครูสภา.
- สมิทร คุณากร. (2518). **คู่มือการเตรียมตัวเมื่อพร้อมมหาลัย**. กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2543). **แฟ้มสะสมงาน Portfolio**. กรุงเทพมหานคร: ที.พี.พรินท์.
- เสนาะ ตีเยาว์, สุปรานี ศรีจัตุราภิมุข และ นิยะดา ชุณหวงค์. (2525). **การบริหารงานบุคคล**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ไสว พักขาว. (2542). **การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**. กรุงเทพมหานคร: โครงการตำราวิชาการ ราชภัฏเฉลิมพระเกียรติ.
- อภิรมย์ ณ นคร, เฉลิม มลิลลาภิรมย์ .(2534). **ศัพท์านุกรมศึกษาศาสตร์ = Educational dictionary**.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2553). **หลักการสอน**. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- อุษา เหมตะศิลป์. (2553). **รายงานการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน**. สงขลา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อรรถวิทย์ ณ ตะกั่วทุ่ง. (2545). **ยอดกลยุทธ์การจัดการกับชั้นเรียน = Powerful classroom management strategies** . กรุงเทพมหานคร: เอ็กซ์เปอร์เน็ทบุ๊กส์.

อรรถัย มูลคำ. (2542). **การบูรณาการหลักสูตรและการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น
ศูนย์กลาง**. กรุงเทพมหานคร: ที.พี.พี.รินทร์.

เอกรินทร์ สีมหาศาล. (2544). **กระบวนการวัดและประเมินผล**. กรุงเทพมหานคร: บั๊ค พอยท์.

ภาษาอังกฤษ

Adams, Harold F. and Frank A. Dickey. 1953. *Basic Principles of Supervision*. New York : American Book.

Briggs, Thomas H. and Joseph Justman. 1952. *Improving Instruction through Supervision*. New York : Macmillan.

Burton, William H. and Leo J. Brueckner. 1955. *Supervision : A Social Process*. New York : Appleton Century.

Chambers, B. 1995. *Teaching children to read and write : Becoming an influential teacher*. Massachusetts : Allyn and Bacon.

Eliason, C. & Jenkins, L. 1990. *A practical guide to early children curriculum*. 5th ed. New York : Maxwell Macmillan International.

Gwynn, John M. 1974. *Theory ND Practice of Supervision*. New York : Dodd & Mead.

Harris, Ben M. 1975. *Supervisory Behavior in Education*. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice-Hall.

Nicoll, V. & Roberts, V. 1993. *Taking a closer look at literature – based Program*, Boston : Primary English Teaching Association.

Ruddle, R.B. & Ruddle, M.R. 1995. *Teaching children to read and write : Becoming an influential teacher*. Massachusetts : Allyn and Bacon.

Wiles, Kimball. 1967. *Supervision for Better Schools*. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice-Hall.

Wiles, Kimball and John T. Lovell. 1975. *Supervision for Better Schools*. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice-Hall.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ
โรงเรียนที่ขอทดลองใช้เครื่องมือ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. รองศาสตราจารย์ ดร. พิมพันธ์ เดชะคุปต์
ประธานสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน และ รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชา
การศึกษาวิทยาศาสตร์ และสาขาวิชาหลักสูตรการสอน ภาควิชาหลักสูตรการสอนและ
เทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพเก้า ณ พัทลุง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยทักษิณ
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ สูดรุ่ง
อาจารย์ประจำภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา
สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชญาพิมพ์ อูสาโห
อาจารย์ประจำภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา
สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5. อาจารย์ศิริวรรณ ฉายะเกษตริน
ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สพป.กทม. หัวหน้าโครงการหมอบริการภาษาพัฒนาเยาวชน
6. วิภาวรรณ วงษ์สุวรรณ คงเฝ้า
หัวหน้าสาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
7. อาจารย์สันติวัฒน์ จันทร์ไธ
อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม

รายชื่อโรงเรียนที่ขอทดลองใช้เครื่องมือ

1. พัทลุงพิทยาคม
2. สตรีพัทลุง
3. พรหมพิณิตชัยบุรี
4. ประภัสสรรังสิต
5. วชิรธรรมสถิต
6. ควนขนุน

ภาคผนวก ข

รายชื่อโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย
และหนังสือขอความร่วมมือ

รายชื่อโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูภาษาไทย ผู้บริหารสถานศึกษา คีษานิเทศก์ และนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 ในจังหวัดสงขลาและสตูล โดยผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างตามโรงเรียนต่างๆ ดังนี้

แบบสอบถามครูภาษาไทยสงขลา ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 267 ฉบับ
แบบสอบถามครูภาษาไทยจังหวัดสตูล ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 58 ฉบับ รวมทั้งหมด 325 ฉบับ

แบบสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา จังหวัดสงขลา ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 42 ฉบับ
แบบสอบถามผู้บริหารสถานศึกษาจังหวัดสตูล ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 12 ฉบับ รวมทั้งหมด 54 ฉบับ
แบบสอบถามนักเรียนจังหวัดสงขลา ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 641 ฉบับ
แบบสอบถามนักเรียนจังหวัดสตูล ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 246 ฉบับ รวมทั้งหมด 887 ฉบับ

จังหวัดสงขลา

1. มหาวิทยาลัยสงขลา
2. สหิงพระวิทยา
3. สหิงพระชนูปถัมภ์
4. วรรณาริเฉลิม
5. นวมินทราชูทิศ ทักษิณ
6. เกาะแก้วพิทยาสรรค์
7. ตะเคียนะวิทยาคม
8. ระโนด
9. สามบ่อวิทยา
10. คลองแดนวิทยา
11. ระโนดวิทยา
12. กระแสสินธุ์วิทยา
13. ธรรมโฆสิต
14. สงขลาวิทยาคม

15. ชะแล่นิมิตวิทยา
16. รัตภูมิวิทยา
17. หาดใหญ่วิทยาลัย
18. หาดใหญ่วิทยาลัยสมบูรณกุลกัลยา
19. มัธยมสิริวัณวรี 2 สงขลา
20. หาดใหญ่รัฐประชาสรรค์
21. คูเต่าวิทยา
22. หาดใหญ่พิทยาคม
23. หาดใหญ่วิทยาลัย 2
24. หาดใหญ่เจริญราษฎร์พิทยา
25. พระตงประธานศรีวัฒน์
26. ควนเนียงวิทยา
27. ปากจ่าวิทยา
28. บางกล่ำวิทยา รัชมังคลาภิเษก
29. รัตนพลวิทยา
30. เทพา
31. จะนะวิทยา
32. นาทวีพิทยาคม
33. จะนะชนูปถัมภ์
34. ทัพช้างพิทยาคม
35. เทพพิทยาภาณุมาศ
36. เขาแดงกุศลวิทยา
37. กอบกุลพิทยาคม
38. ปาดังติณสุลานนท์
39. ไม้แก่นประชาอุทิศ
40. จะโหนดพิทยาคม
41. สะบ้าย้อยวิทยา
42. สะเดาพรรคชัยกัมพลานนท์อนุสรณ์

จังหวัดสตูล

1. จุฬารัตนราชวิทยาลัย สตูล
2. ท่าแพผดุงวิทย์
3. ควนกาหลงวิทยาคม นิคมวัฒนา
4. กำแพงวิทยา
5. พงษ์หัวาวรวิทย์
6. ปาล์มพัฒนวิทย์
7. สตูลวิทยา
8. ควนโดนวิทยา
9. สาคกรพิทยาคาร
10. ละงูพิทยาคม
11. ท่าศิลาบำรุงราษฎร์
12. พิมานพิทยาสรรค์

ที่ ศธ 0512.6(2771)/ 55-

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

กันยายน 2555

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร. พิมพันธ์ เดชะคุปต์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวพรรณรอง รัตนไชย นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “สภาพปัญหาและการนำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สร้อยสน สกลรักษ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย วิจัย 4 ฉบับ คือ (1) แบบสอบถามความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม (2) แบบสังเกตการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมของครู (3) แบบสัมภาษณ์ครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม (4) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อาชญญา รัตนอุบล)

รองคณบดี

ปฏิบัติกรแทนคณบดี

งานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ฝ่ายวิชาการ

โทร. 0-2218-2681-82 ต่อ 612

ที่ ศธ 0512.6(2771)/ 55-

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

กันยายน 2555

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพเก้า ณ พัทลุง

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวพรรณรอง รัตนไชย นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “สภาพ ปัญหา และการนำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สร้อยสน สกลรักษ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย วิจัย 4 ฉบับ คือ (1) แบบสอบถามความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม (2) แบบสังเกตการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมของครู (3) แบบสัมภาษณ์ครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม (4) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อาชญญา รัตนอุบล)

รองคณบดี

ปฏิบัติกรแทนคณบดี

งานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ฝ่ายวิชาการ

โทร. 0-2218-2681-82 ต่อ 612

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน งานหลักสูตรและการจัดการเรียนฯ ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
โทร.82681-2 ต่อ 612

ที่ ศธ 0512.6(2771)/55-

วันที่ กันยายน 2555

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ สุธรง

ด้วย นางสาวพรรณรอง รัตนไชย นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “สภาพ ปัญหา และการนำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สร้อยสน สกลรักษ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย 3 ฉบับ คือ (1) แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม (2) แบบสัมภาษณ์ครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม (3) แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.อาชญญา รัตนอุบล)

รองคณบดี

ที่ ศธ 0512.6(2771)/ 55-

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

กันยายน 2555

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชญาพิมพ์ อูสาโท

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวพรรณรอง รัตนไชย นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “สภาพ ปัญหา และการนำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สร้อยสน สกลรัักษ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย 3 ฉบับ คือ (1) แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม (2) แบบสัมภาษณ์ครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม (3) แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อาชญญา รัตนอุบล)

รองคณบดี

ปฏิบัติกรแทนคณบดี

งานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ฝ่ายวิชาการ

โทร. 0-2218-2681-82 ต่อ 612

ที่ ศธ 0512.6(2771)/ 55-

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

กันยายน 2555

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์ศิริวรรณ ฉายะเกษตริน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวพรรณรอง รัตนไชย นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “สภาพ ปัญหา และการนำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษา เขต 16” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สร้อยสน สกลรักษ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย 1 ฉบับ คือ (1) แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อาชญญา รัตนอุบล)

รองคณบดี

ปฏิบัติกรแทนคณบดี

งานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ฝ่ายวิชาการ

โทร. 0-2218-2681-82 ต่อ 612

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน งานหลักสูตรและการจัดการเรียนฯ ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โทร.82681-2 ต่อ 612

ที่ ศธ 0512.6(2771)/55-

วันที่ กันยายน 2555

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์ ดร.วิภาวรรณ วงษ์สุวรรณ คงเผ่า

ด้วย นางสาวพรรณรอง รัตนไชย นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “สภาพ ปัญหา และการนำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สร้อยสน สกลรักษ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย 1 ฉบับ คือ (1) แบบสอบถามนักเรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.อาชญญา รัตนอุบล)

รองคณบดี

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน งานหลักสูตรและการจัดการเรียนฯ ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
โทร.82681-2 ต่อ 612

ที่ ศธ 0512.6(2771)/56-

วันที่ กันยายน 2555

เรื่อง ขอเชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนสาธิตจุฬาฯ ฝ่ายมัธยมและรองคณบดี

ด้วย นางสาวพรรณรอง รัตนไชย นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “สภาพปัญหาและการนำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สร้อยสน สกลรักษ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ใคร่ขอเชิญ อาจารย์สันติวัฒน์ จันทร์ไค เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย 1 ฉบับ คือ (1) แบบสอบถามนักเรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้อาจารย์สันติวัฒน์ จันทร์ไค เป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.อาชญญา รัตนอุบล)

รองคณบดี

ภาคผนวก ค

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามครูภาษาไทย

ในการวิจัยเรื่อง

สภาพ ปัญหาและการนำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวรรณคดี
และวรรณกรรม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนรู้ 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาใช้ในการออกแบบการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม (2) ด้านการนำทฤษฎี แนวคิดและวิธีสอนมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรม (3) ด้านการใช้สื่อประกอบการเรียนรู้ (4) ด้านการใช้วิธีการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 มี 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาใช้ในการออกแบบการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม (2) ด้านการนำทฤษฎี แนวคิดและวิธีสอนมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรม (3) ด้านการใช้สื่อประกอบการเรียนรู้ (4) ด้านการใช้วิธีการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

2. แบบสอบถามนี้มีได้มุ่งที่จะประเมินผลการปฏิบัติงานของท่าน แต่มุ่งที่จะศึกษาสภาพ ปัญหา และการนำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางในการพัฒนา

คำตอบของท่านทุกข้อจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย สาระวรรณคดีและวรรณกรรมในโอกาสต่อไปและข้อมูลที่เป็นคำตอบของท่านจะเป็นข้อมูลลับขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านที่มีส่วนช่วยให้การวิจัยเรื่องนี้สำเร็จด้วยดี

พรรณรอง รัตนไชย

นิสิตปริญญาโท สาขาการสอนภาษาไทย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลที่เกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดให้รายละเอียดเกี่ยวกับตัวท่าน โดยเขียนเครื่องหมาย X ลงใน

หน้าข้อความหรือเติมข้อความลงในช่องว่าง ตามความเป็นจริง

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ 20-29 ปี 40-49 ปี
 30-39 ปี 50 ปีขึ้นไป
3. วุฒิทางการศึกษาสูงสุด
 ปริญญาตรี สาขา.....
 สูงกว่าปริญญาตรี ระดับ..... สาขาวิชา.....
 อื่นๆ โปรดระบุ .....
4. ประสบการณ์ในการสอนวิชาภาษาไทย สาระวรรณคดีและวรรณกรรม
 ต่ำกว่า 5 ปี
 5-10 ปี
 11-15 ปี
 16-20 ปี
 มากกว่า 20 ปี
5. จำนวนคาบที่สอนวิชาภาษาไทย สาระวรรณคดีและวรรณกรรม ..... ต่อสัปดาห์
6. ความรับผิดชอบในการเรียนการสอนวิชาอื่นๆ (นอกเหนือจากวิชาภาษาไทย)
โปรดระบุ .....
7. จำนวนนักเรียนในห้องเรียน.....คน (หากสอนมากกว่า 1 ห้อง โปรดระบุราย
ห้อง.....)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและ วรรณกรรมของครูผู้สอน

- 2.1 ด้านการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาใช้
ในการออกแบบแผนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม
  - 2.2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระวรรณคดีและวรรณกรรม
  - 2.3 ด้านการนำสื่อมาประกอบการเรียนการสอน
  - 2.4 ด้านการใช้วิธีการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงในชั้นเรียน
- คำชี้แจง โปรดตอบคำถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและ
วรรณกรรมของท่าน โดยเขียนเครื่องหมาย X ลงใน ช่องปฏิบัติและไม่ปฏิบัติ

ข้อคำถาม	
1. การนำ “ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551” มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน สาระวรรณคดีและวรรณกรรม	
1. ท่านเตรียมหรือวางแผนการจัดการเรียนรู้โดย	
☐ ใช้แผนการเรียนจัดการเรียนรู้สำเร็จรูป ☐ ปรีक्षाแนวทางการจัดกิจกรรมกับเพื่อนครู ☐ ใช้หนังสือเรียน / เอกสารประกอบการเรียน	
2. ท่านใช้ตัวชี้วัดในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ กรณีที่ท่านเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ท่านเขียนแผนแบบใด	
☐ แผนระยะยาว ☐ รายหน่วย ☐ รายคาบ	
3. ท่านออกแบบการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมโดยเน้นประเด็นใดมากที่สุด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	
☐ ประวัติของผู้เขียน ☐ ที่มาของเนื้อเรื่อง ☐ คำศัพท์ ☐ ลักษณะของตัวละคร ☐ เรื่องย่อทั้งเรื่อง ☐ การวิเคราะห์โครงเรื่องของตอนที่เรียน ☐ การวิเคราะห์และสรุปแก่นเรื่อง ☐ การวิเคราะห์แง่คิดที่ได้จากเรื่อง ☐ การนำสาระและข้อคิดที่ได้จากเนื้อเรื่องมาปรับใช้ ☐ ไวยากรณ์ ☐ อื่นๆ (ระบุ)	

ข้อคำถาม	ระดับปฏิบัติ	
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
2. การออกแบบการประเมินผลการเรียนรู้		
4. ท่านออกแบบการประเมินผลการเรียนรู้ตามตัวชี้วัด		
3. กิจกรรมการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม		
5. ท่านสอนหลักการใช้ภาษาและทักษะทางภาษาต่างๆ เชื่อมโยงกับวรรณคดีและวรรณกรรม		
6. ท่านมีบทอ่านเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับวรรณคดีและวรรณกรรมให้นักเรียนอ่าน		
7. ท่านมีรายชื่อหนังสือให้นักเรียนเห็นหรือสามารถแนะนำหนังสือให้นักเรียนอ่าน		
8. ท่านใช้รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนวรรณคดีหรือวรรณกรรมในการออกแบบการเรียนการสอน		
4. กิจกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม		
9. ท่านเล่าเรื่องเต็ม เมื่อสอนวรรณคดีหรือวรรณกรรมที่ตัดตอนมาเพียงบางส่วน		
10. ท่านสอนโดยการอธิบาย สิ่งที่ต้องการสอนแก่นักเรียน		
11. ท่านแสดงหรือทำสิ่งที่ต้องการสอน ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากการสังเกต		
12. ท่านสอนโดยการให้นักเรียนเข้าใจเกี่ยวกับหลักการหรือข้อสรุปในเรื่องที่เรียน แล้วจึงให้ตัวอย่างหลายๆตัวอย่างให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในข้อสรุปนั้น		
13. ท่านสอนโดยการนำตัวอย่าง ที่ต้องการสอนให้แก่นักเรียนแฝงอยู่ มาให้นักเรียนวิเคราะห์		
14. ท่านนำนักเรียนออกไปศึกษานอกสถานที่ที่มีความเกี่ยวข้องกับวรรณคดีหรือวรรณกรรมที่เรียน		
15. ท่านสอนโดยการจัดนักเรียนเป็นกลุ่มเล็กๆ 4-8 คน และให้นักเรียนพูดคุย แลกเปลี่ยนความรู้และสรุปอภิปรายออกมาเป็นข้อสรุป		
16. ท่านสอนโดยให้นักเรียนแสดงละครซึ่งเป็นเรื่องราวตามเนื้อหาที่กำหนดไว้ตามหนังสือเรียน		
17. ท่านให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติ เพื่อถ่าย โยงความรู้ที่ได้จากวรรณคดีและวรรณกรรมสู่ชีวิตจริง		

ข้อคำถาม	ระดับปฏิบัติ	
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
18. ท่านให้นักเรียนเล่นเกมตามกติกาและนำเสนอเนื้อหา ประโยชน์ที่ได้จากเกมเพื่อสรุปการเรียนรู้		
19. ท่านกำหนดสถานการณ์จำลองให้นักเรียนเล่นเพื่อฝึกการตัดสินใจและแก้ปัญหา		
20. ท่านให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยท่านจัดเตรียมข้อมูล, บทอ่านให้หรือบอกแหล่งข้อมูลให้		
21. ท่านให้นักเรียนศึกษาจากบทเรียนสำเร็จรูป		
22. ท่านสอนการอ่านทำนองเสนาะ หรืออ่านออกเสียง เวลาสอนกวีนิพนธ์หรือวรรณคดี โดยท่านอ่านให้ฟังในห้อง		
23. ท่านสอนการอ่านทำนองเสนาะ หรืออ่านออกเสียง เวลาสอนกวีนิพนธ์หรือวรรณคดี โดยท่านเปิดแถบบันทึกเสียง		
24. ท่านถามคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาของวรรณคดีและวรรณกรรม โดยใช้คำถามชี้แนะให้มองเห็นประเด็นสำคัญของเรื่อง ให้นักเรียนได้ฝึกวิเคราะห์และวิจารณ์		
25. ท่านถามคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาของวรรณคดีและวรรณกรรม โดยใช้คำถามที่นักเรียนต้องเชื่อมโยงความรู้เดิมกับเนื้อหาที่กำลังเรียน		
26. ท่านถามคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาของวรรณคดีและวรรณกรรม โดยใช้คำถามที่นักเรียนต้องเชื่อมโยงความรู้ที่เรียนกับชีวิตจริง		
5. สภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการจัดกิจกรรมตามแนวการสอนโดยใช้ทฤษฎีวรรณคดีหรือวรรณกรรมวิจารณ์		
27. ท่านให้นักเรียนจัดระบบและนำหนังสือ นิตยสารหรือสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับบทเรียนวรรณคดีและวรรณกรรมมาจัดไว้ในห้องเรียน เพื่อแลกเปลี่ยนกันอ่าน		
28. ท่านให้นักเรียนช่วยกันจัดป้ายนิเทศเกี่ยวกับวรรณคดีและวรรณกรรมในห้องเรียนหรือบริเวณต่างๆ ของโรงเรียน		

ข้อความ	ระดับปฏิบัติ	
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
29. ท่านสำรวจปัญหาการเรียนวรรณคดีและวรรณกรรมของนักเรียน		
30. ท่านจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียน		
31. ท่านเขียนบันทึกหลังการสอน		
32. ท่านนำผลของบันทึกหลังการสอนมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในหน่วยการเรียนอื่นๆหรือในปีการศึกษาถัดไป		
33. ท่านทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาวิธีการสอนการประเมินผลวรรณคดีและวรรณกรรมที่เหมาะสมกับชั้นเรียน		
6. สื่อการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม		
34. ท่านใช้แหล่งการเรียนรู้ใด ในการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
☐ ห้องสมุด ☐ วัด ☐ ชุมชน ☐ พิพิธภัณฑ์ ☐ ครัวเรือนชาวบ้าน ☐ สวนพฤกษศาสตร์ของโรงเรียน ☐ อื่นๆ (ระบุ).....		
7. ประเภทของสื่อการเรียนการสอน		
35. ท่านใช้สื่อประเภทใดมากที่สุด		
สื่อสิ่งพิมพ์ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
☐ หนังสือวิชาการที่เกี่ยวข้อง ☐ บทความในวารสารวิชาการ/หนังสือรวมบทความ ☐ ข่าว/บทอ่านในหนังสือพิมพ์ ☐ รายงานวิจัย ☐ บทความในนิตยสาร ☐ อื่นๆ (ระบุ).....		

ข้อคำถาม	
สื่อเทคโนโลยี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	
☐ แดบบันทึกภาพพร้อมเสียง (วิดีโอทัศน์) ☐ แดบบันทึกเสียง ☐ โปรแกรมการนำเสนอ (POWER POINT) ☐ ภาพนิ่ง	☐ สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) ☐ การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนรู้ ☐ อื่นๆ (ระบุ).....
สื่ออื่นๆ	
☐ วิทยากรในห้องเรียน ☐ อื่นๆ (ระบุ).....	
เกณฑ์ในการเลือกหนังสืออ่านเพิ่มเติมสาระวรรณคดีและวรรณกรรม	
36. โรงเรียนของท่านให้นักเรียนอ่านหนังสือเพิ่มเติม	
☐ ใช่ (ตอบต่อไปในข้อ 37) ☐ ไม่ใช่ (ตอบต่อไปในข้อ 38)	
37. ท่านใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมโดย พิจารณาจากข้อใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	
☐ เนื้อเรื่องไม่ขัดกับค่านิยมและคุณธรรม ☐ เนื้อเรื่องช่วยพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนตามวัยและเพศ ☐ เนื้อเรื่องเชื่อมโยงกับรายวิชาที่เรียน ☐ เป็นหนังสือที่ได้รับรางวัลและอยู่ในความสนใจของคนส่วนใหญ่ ☐ เป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่กระทรวงศึกษาธิการแนะนำ ☐ เป็นหนังสือที่นักเรียนสนใจและแนะนำ ☐ ใช้ภาษาดี ถูกต้องตามหลักการเขียน สละสลวยและไพเราะงดงาม	

ข้อคำถาม	ระดับปฏิบัติ	
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
8. การเลือกสื่อการเรียนการสอนที่นำมาใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้		
38. ท่านเลือกใช้สื่อ โดยพิจารณาจากข้อใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
☐ สื่อที่สนับสนุนจุดมุ่งหมายของการเรียนวรรณคดีและวรรณกรรมในชั้นเรียน ☐ สื่อที่น่าเชื่อถือ เนื้อหาถูกต้อง เทียบตรง และทันสมัย ☐ สื่อที่น่าสนใจ สามารถสร้างแรงกระตุ้นและแรงจูงใจให้นักเรียนสนใจ ☐ สื่อที่ทำให้นักเรียนเข้าใจเรื่องที่เรียนได้ง่าย ☐ สื่อที่ประหยัดและคุ้มค่า		
9. แนวทางในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาภาษาไทย สาระวรรณคดีและวรรณกรรม		
39. ท่านพัฒนาสื่อการเรียนรู้อรรถคดีและวรรณกรรมด้วยตนเอง		
40. ท่านดัดแปลงสื่อการเรียนการสอนที่มีอยู่/จัดทำเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้สาระวรรณคดีและวรรณกรรมที่กำหนดไว้		
41. ท่านเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรมสำเร็จรูป		
10. รูปแบบที่ใช้ในการประเมินผลสาระวรรณคดีและวรรณกรรม		
42. ท่านประเมินผลก่อนการเรียนการสอน เพื่อตรวจสอบพื้นฐานของนักเรียน		
43. ท่านประเมินผลระหว่างการเรียนการสอน เพื่อให้ทราบพัฒนาการทางการเรียนรู้อรรถคดีและวรรณกรรมของผู้เรียน		
44. ท่านประเมินผลหลังการเรียนการสอน เพื่อตัดสินผลการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม		
11. จุดมุ่งหมายในการวัดและประเมินผลในการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม		
45. ท่านนำผลการประเมินมาใช้ปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมและการเรียนของนักเรียนในการเรียนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม		
46. ท่านนำผลการประเมินมาใช้ทราบความก้าวหน้าและพัฒนาการของผู้เรียนในการเรียนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม		
47. ท่านนำผลการประเมินมาใช้เพื่อปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรมในหน่วยการเรียนรู้อื่น ๆ หรือปีการศึกษาต่อไป		

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหา

ท่านมีข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในด้านต่อไปนี้อย่างไรบ้าง

1. ด้านการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาใช้ในการออกแบบแผนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม

.....

.....

.....

2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระวรรณคดีและวรรณกรรม

.....

.....

.....

3. ด้านการนำสื่อมาประกอบการเรียนการสอน

.....

.....

.....

4. ด้านการใช้วิธีการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงในชั้นเรียน

.....

.....

.....

แบบสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา

ในการวิจัยเรื่อง

สภาพ ปัญหาและการนำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและ
วรรณกรรม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนสาระ
วรรณคดีและวรรณกรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 16 เป็นคำถามเกี่ยวกับการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและ
วรรณกรรมและสภาพการจัดการเรียนการสอนตามการรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา 4 ด้าน ได้แก่
(1) ด้านการสนับสนุน ส่งเสริม และจัดโอกาสให้ครูได้มีความรู้ ความเข้าใจในการนำหลักสูตร
แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาใช้ในการออกแบบการสอนสาระวรรณคดี
และวรรณกรรม (2) ด้านการสนับสนุน ส่งเสริม และจัดโอกาสให้ครูได้มีความรู้ ความเข้าใจในการ
จัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระวรรณคดีและวรรณกรรม (3) ด้านการสนับสนุน ส่งเสริม และจัดโอกาส
เกี่ยวกับสื่อ ในการประกอบการเรียนการสอน (4) ด้านการสนับสนุน ส่งเสริม และจัดโอกาสให้ครู
ได้มีความรู้ ในการใช้วิธีการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสาระ
วรรณคดีและวรรณกรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 16 มี 4 ด้าน ได้แก่ ((1) ด้านการสนับสนุน ส่งเสริม และจัดโอกาสให้ครูได้มี
ความรู้ ความเข้าใจในการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาใช้ใน
การออกแบบการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม (2) ด้านการสนับสนุน ส่งเสริม และจัดโอกาส

ให้ครูได้มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระวรรณคดีและวรรณกรรม (3) ด้าน การสนับสนุน ส่งเสริม และจัดโอกาสเกี่ยวกับสื่อ ในการประกอบการเรียนการสอน (4) ด้านการ สนับสนุน ส่งเสริม และจัดโอกาสให้ครูได้มีความรู้ ในการใช้วิธีการวัดและการประเมินผลการ เรียนรู้ตามสภาพจริง

2. แบบสอบถามนี้มีได้มุ่งที่จะประเมินผลการปฏิบัติงานของท่าน แต่มุ่งที่จะ ศึกษาสภาพ ปัญหาและการนำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและ วรรณกรรม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 พร้อมทั้งเสนอแนะ แนวทางในการพัฒนา

คำตอบของท่านทุกข้อจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาการเรียนการสอน วิชาภาษาไทยสาระวรรณคดีและวรรณกรรมในโอกาสต่อไปและจะปิดเป็นความลับ ขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านที่มีส่วนช่วยให้การวิจัยเรื่องนี้สำเร็จด้วยดี

พรรณรอง รัตนไชย

นิสิตปริญญาโท สาขาการสอนภาษาไทย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลที่เกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดให้รายละเอียดเกี่ยวกับตัวท่าน โดยเขียนเครื่องหมาย X ลงใน

หน้าข้อความ

หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง ตามความเป็นจริง

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ 30-39 ปี 40-49 ปี 50 ปีขึ้นไป
3. วุฒิทางการศึกษาสูงสุด ปริญญาตรี สาขา.....
ปริญญาโท สาขา.....
ปริญญาเอก สาขา.....
 วุฒิการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษา .....

4. ประสบการณ์ในการทำงานในตำแหน่งผู้บริหารของท่าน

- ต่ำกว่า 5 ปี 16-20 ปี
- 5-10 ปี มากกว่า 20 ปี
- 11-15 ปี

5. ท่านเคยมีประสบการณ์ในการสอนภาษาไทย ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือไม่

- ไม่เคยมีประสบการณ์
- มีประสบการณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรมของรองวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระ

2.1 ด้านการสนับสนุน ส่งเสริม และจัดโอกาสให้ครูได้มีความรู้ ความเข้าใจในการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาใช้ในการออกแบบการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม

2.2 ด้านการสนับสนุน ส่งเสริม และจัดโอกาสให้ครูได้มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระวรรณคดีและวรรณกรรม

2.3 ด้านการสนับสนุน ส่งเสริม และจัดโอกาสเกี่ยวกับสื่อ ในการประกอบการเรียนการสอน

2.4 ด้านการสนับสนุน ส่งเสริม และจัดโอกาสให้ครูได้มีความรู้ ในการใช้วิธีการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

คำชี้แจง โปรดตอบคำถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนสาระ
วรรณคดีและวรรณกรรมของท่าน โดยเขียนเครื่องหมาย X ลงใน ช่องปฏิบัติและไม่ปฏิบัติ

ข้อคำถาม	ระดับ	
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
1. ด้านการสนับสนุน ส่งเสริม และจัดโอกาสให้ครูได้มีความรู้ ความเข้าใจในการนำหลัก สูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาใช้ในการออกแบบการสอน สาระวรรณคดีและวรรณกรรม		
1. ท่านเตรียมการด้านความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551		
แนวทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา		
2. สนับสนุนคณะกรรมการเข้ารับการอบรม/สัมมนา เกี่ยวกับการบริหารและจัดทำสาระการ เรียนรู้ของหลักสูตรสถานศึกษา		
3. สนับสนุนคณะกรรมการจัดทำสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับ ความต้องการของผู้เรียนและชุมชน		
4. สนับสนุนคณะกรรมการให้ใช้หลักสูตรสถานศึกษาในการจัดการเรียนการสอน		
5. ให้คำปรึกษา แนะนำการใช้และการแก้ปัญหาที่เกิดจากการใช้หลักสูตรสถานศึกษา		
6. ประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา		
7. มีการกำหนดนโยบายการให้ความสำคัญ และการระบุนุภาวะของครูในกลุ่มสาระที่มี ต่อ การอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน		
8. ท่านสนับสนุนให้คณะกรรมการจัดทำหลักสูตรรายวิชาใช้ร่วมกันในแต่ละระดับชั้น		
แนวทางในการจัดทำหลักสูตรรายวิชาสาระการเรียนรู้ภาษาไทย		
9. จัดโอกาสให้คณะกรรมการเข้ารับการอบรม/สัมมนา เกี่ยวกับการบริหารและจัดทำ หลักสูตรรายวิชาสาระการเรียนรู้ภาษาไทย		
10. จัดโอกาสให้คณะกรรมการจัดทำหลักสูตรรายวิชาสาระการเรียนรู้ภาษาไทยให้ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน		
11. ให้คำปรึกษา แนะนำ การใช้และการแก้ปัญหาที่เกิดจากการใช้หลักสูตรรายวิชา สาระการเรียนรู้ภาษาไทย		
12. ประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อพัฒนาหลักสูตรรายวิชาสาระการ เรียนรู้ภาษาไทย		

ข้อคำถาม	ระดับ	
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
2. ด้านการสนับสนุน ส่งเสริม และจัดโอกาสให้ครูได้มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระวรรณคดีและวรรณกรรม		
13. ท่านจัดประชุม อบรมครูผู้สอน		
14. ท่านสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียน		
15. ท่านจัดทำคู่มือแนะแนวทางการจัดการเรียนการสอน		
16. ท่านเชิญศึกษานิเทศก์หรือวิทยากรมาบรรยายและสาธิตการจัดการเรียนการสอน		
17. ท่านศึกษาสำรวจความสนใจ ความถนัดและความสามารถของครูภาษาไทย ภายในโรงเรียน		
18. ท่านศึกษาสำรวจ อุปกรณ์และงบประมาณ		
19. ท่านส่งครูเข้ารับการอบรมหรือสัมมนา		
20. ท่านเชิญศึกษานิเทศก์หรือวิทยากรมาให้คำแนะนำด้านการทำวิจัย/เทคนิคการสอน		
21. ท่านจัดให้มีการประชุมชี้แจงนโยบายวัตถุประสงค์และบทบาทของครูในการทำวิจัยในชั้นเรียน		
22. ท่านจัดให้มีแผนปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน ในแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน		
23. ท่านติดตามการวิจัยในชั้นเรียนของครูให้เป็นไปตามเป้าหมายของแผนปฏิบัติการวิจัย		
24. ท่านสนับสนุนให้ครูเข้าร่วมการประชุม สัมมนาด้านการวิจัยในชั้นเรียน		
25. ท่านจัดให้ครูมีส่วนร่วมรับผิดชอบในโครงการวิจัยในชั้นเรียนของโรงเรียน		
26. ท่านส่งเสริมให้ครูในกลุ่มการเรียนรู้สาระภาษาไทย ได้มีการวิจัยในชั้นเรียนหรือค้นคว้าหาความรู้ใหม่ๆที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอน		
27. ท่านส่งเสริมให้ครูนำผลการวิจัยในชั้นเรียนมาปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน		
28. ท่านพิจารณาความดีความชอบแก่ครูที่นำผลการวิจัยไปปรับปรุงงานในหน้าที่		
29. ท่านจัดให้ครูที่มีผลงานวิจัยในชั้นเรียนให้ได้รับการเลือกเป็นผู้นำทางวิชาการ		

ข้อคำถาม	ระดับ	
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
3. ด้านการสนับสนุน ส่งเสริม และจัดโอกาสให้ครูได้มีความรู้ในการใช้วิธีการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงในชั้นเรียน		
30. ท่านสำรวจความต้องการสื่อการเรียนการสอนจากครูผู้สอน		
31. ท่านจัดทำงบประมาณส่วนหนึ่งไว้สำหรับสื่อการเรียนการสอน		
32. ท่านจัดประชุมปฏิบัติการผลิตสื่อการเรียนการสอน		
33. ท่านจัดห้องศูนย์บริการสื่อการเรียนการสอน		
34. ท่านติดต่อขอสื่อการเรียนการสอนจากแหล่งวิทยาการต่างๆ		
35. จัดทำคู่มือ เอกสารแนะนำการใช้สื่อการเรียนการสอน		
36. จัดเตรียมเครื่องมือหรืออุปกรณ์การผลิตสื่อไว้บริการครู		
37. สนับสนุนการจัดมุมสื่อในห้องเรียน		
38. จัดให้มีการแนะนำหรือสาธิตและทดลองการใช้สื่อและอุปกรณ์การสอน		
4. ด้านการใช้วิธีการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงในชั้นเรียน		
39. ท่านเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ครูในเรื่องการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551		
40. ท่านจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการสร้างแบบทดสอบและแบบประเมินประเภทต่างๆ		
41. ท่านจัดหาหนังสือ วารสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง		
42. สนับสนุนหรือส่งเสริมให้มีการวิเคราะห์ข้อสอบหรือผลการประเมินเพื่อนำมาใช้ในการเรียนการสอน		
43. สนับสนุนหรือส่งเสริมให้มีการจัดทำคลังข้อสอบ		
44. สนับสนุนหรือส่งเสริมให้มีการสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงหลายประเภท		

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหา

ท่านมีข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในด้านต่อไปนี้อย่างไร

1. ด้านการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาใช้ในการออกแบบการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม

.....

.....

.....

2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระวรรณคดีและวรรณกรรม

.....

.....

.....

3. ด้านการนำสื่อมาประกอบการเรียนการสอน

.....

.....

.....

4. ด้านการใช้วิธีการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงในชั้นเรียน

.....

.....

.....

5. อื่นๆ

.....

.....

.....

แบบสอบถามนักเรียน

ในการวิจัยเรื่อง

สภาพ ปัญหาและการนำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนรู้ 3 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้สาระวรรณคดีและวรรณกรรม (2) ด้านการเรียนรู้ผ่านสื่อประกอบการเรียนการสอน (3) ด้านการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 มี 3 ด้าน (1) ด้านการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้สาระวรรณคดีและวรรณกรรม (2) ด้านการเรียนรู้ผ่านสื่อประกอบการเรียนการสอน (3) ด้านการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

2. แบบสอบถามนี้มีได้มุ่งที่จะประเมินผลการเรียนของนักเรียน แต่มุ่งที่จะศึกษาสภาพปัญหาและการนำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางในการพัฒนา

คำตอบของท่านทุกข้อจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยสาระวรรณคดีและวรรณกรรมในโอกาสต่อไปและข้อมูลที่เป็นคำตอบของท่านจะเป็นข้อมูลลับ ขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านที่มีส่วนช่วยให้การวิจัยเรื่องนี้สำเร็จด้วยดี

พรรณรอง รัตนไชย

นิสิตปริญญาโท สาขาการสอนภาษาไทย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดให้รายละเอียดเกี่ยวกับตัวท่าน โดยเขียนเครื่องหมาย X ลงใน หน้าข้อความ หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง ตามความเป็นจริง

1. เพศ ชาย หญิง
2. ผลการเรียนรายวิชาภาษาไทย ภาคเรียนที่ผ่านมา .....

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดี และวรรณกรรมตามการรับรู้ของนักเรียน

- 2.1 ด้านการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้สาระวรรณคดีและวรรณกรรม
- 2.2 ด้านการเรียนรู้ผ่านสื่อประกอบการเรียนการสอน
- 2.3 ด้านการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

คำชี้แจง โปรดตอบคำถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรมของนักเรียน โดยเขียนเครื่องหมาย X ลงในตารางท้ายข้อความแต่ละข้อ

- ☺ หมายถึง ปฏิบัติจริงทุกครั้งหรือ 100%
- 😊 หมายถึง ปฏิบัติจริงเกือบทุกครั้งหรือตั้งแต่ 70%-99%
- ☹ หมายถึง ปฏิบัติจริงบางครั้งหรือระหว่าง 50-69%
- ☹ หมายถึง ปฏิบัติจริงนานๆครั้งหรือระหว่าง 1-49%

1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน

รายการ	ระดับปฏิบัติ			
	☺	😊	☹	☹
1. นักเรียนทราบจุดประสงค์ในการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทย				
2. นักเรียนได้ทบทวนความรู้เดิมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เรียนในคาบเรียนวรรณคดีและวรรณกรรม				
3. นักเรียนได้ทำแบบฝึกหัดหรือใบงานในคาบเรียนวรรณคดีและวรรณกรรม				
4. นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม				
5. นักเรียนได้อ่านบทอ่านที่ครูแจกเพิ่มเติมในการเรียนวรรณกรรมและวรรณคดี				
6. นักเรียนได้ทำกิจกรรมกลุ่มในคาบเรียนวรรณคดีและวรรณกรรม				
7. นักเรียนได้เล่นเกมในคาบเรียนวรรณคดีและวรรณกรรม				
8. นักเรียนได้ฟังเรื่องย่อของวรรณคดีและวรรณกรรมที่เรียนทั้งเรื่อง				
9. นักเรียนได้ฝึกสังเกตและตอบคำถาม เพื่อวิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรม				
10. นักเรียนได้ฟังครูบรรยายก่อนแล้วจึงดูตัวอย่างประกอบ				
11. นักเรียนได้เรียนจากการที่ครูนำตัวอย่างที่ต้องการสอนมาให้วิเคราะห์				
12. นักเรียนได้เรียนจากการที่ครูนำออกไปศึกษานอกสถานที่ที่มีความเกี่ยวข้องกับวรรณคดีหรือวรรณกรรมที่เรียน				
13. นักเรียนได้ทำงานกับเพื่อนเป็นกลุ่มเล็กๆ 4-6 คน ได้พูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้และสรุปอภิปรายออกมาเป็นข้อสรุป				
14. นักเรียนได้แสดงละครตามเนื้อหาที่กำหนด				

รายการ	ระดับปฏิบัติ			
	😊	🙂	😐	☹️
15. นักเรียนได้แสดงบทบาทสมมติ				
16. นักเรียนได้เล่นเกมตามกติกาและนำเสนอประโยชน์ที่ได้จากเกม เพื่อสรุปการเรียนรู้				
17. นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านสถานการณ์ที่มีบทบาทและกติกา โดยนักเรียนต้องตัดสินใจและแก้ปัญหาที่สะท้อนความเป็นจริง				
18. นักเรียนศึกษาความรู้ด้วยตนเอง				
19. นักเรียนได้เรียนจากบทเรียนสำเร็จรูป				
20. นักเรียนได้ฝึกจากการฟังครูสาธิตอ่านทำนองเสนาะ หรืออ่านออกเสียง เวลาเรียนกวีนิพนธ์หรือวรรณคดี				
21. นักเรียนได้ฝึกจากการฟังแถบบันทึกเสียงการอ่านทำนองเสนาะ หรืออ่านออกเสียง เวลาเรียนกวีนิพนธ์หรือวรรณคดี				
22. นักเรียนได้ตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาของวรรณคดีและวรรณกรรม เพื่อฝึกวิเคราะห์				
23. นักเรียนได้ตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาของวรรณคดีและวรรณกรรม เพื่อเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ที่กำลังเรียน				
24. นักเรียนได้ตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาของวรรณคดีและวรรณกรรม เพื่อเชื่อมโยงความรู้ที่เรียนกับชีวิตจริง				
25. นักเรียนได้เรียนรู้สื่อการเรียนการสอนที่ครูนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน สาระวรรณคดีและวรรณกรรม				

26. นักเรียนชอบและสนใจสื่อแบบใด ตอบโดยการเรียงลำดับตามความสนใจหรือความชอบ โดยการใส่เลขหน้าหัวข้อ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ใบความรู้	☐ POWER POINT
☐ รูปภาพ	☐ เพลง
☐ แถบบันทึกเสียง	☐ วีดิทัศน์
☐ หนังสืออ่านเพิ่มเติม	☐ ของจริง
☐ แหล่งการเรียนรู้ในชุมชน	
☐ อื่นๆ ระบุ.....	

27. เหตุผลที่นักเรียนชอบและสนใจสื่อรูปแบบดังกล่าว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

	☐ เพราะช่วยให้นักเรียนเห็นภาพจริง
	☐ เพราะช่วยทำให้บทเรียนมีความสนุกและน่าสนใจมากยิ่งขึ้น
	☐ เพราะทำให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาความรู้กับการนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้
	☐ เพราะทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนมากยิ่งขึ้น
	☐ อื่นๆ ระบุ.....

2. การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้สาระวรรณคดีและวรรณกรรม

รายการ	ระดับปฏิบัติ			
28. นักเรียนทราบจำนวนครั้งของการสอบ ตั้งแต่ต้นเทอม				
29. นักเรียนทราบจำนวนชิ้นงานต้องส่ง				
30. นักเรียนทราบเกณฑ์การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน				
31. นักเรียนได้สอบก่อนเรียน				

3. นักเรียนคิดว่าผลการวัดผลของครู ที่สอนวรรณคดีและวรรณกรรมมีส่วนส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างไร

รายการ	ระดับปฏิบัติ			
	☺	☺	☹	☹
32. นักเรียนสามารถนำผลที่ได้จากการสอบมาเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงการเรียนวรรณคดีและวรรณกรรมของนักเรียนให้ดีขึ้น				
33. นักเรียนคิดว่าการสอบย่อยเก็บคะแนนบ่อยๆ กระตุ้นให้ขยัน เพราะต้องเตรียมตัวทบทวนบทเรียนอยู่เสมอ				
34. นักเรียนคิดว่าการทราบข้อบกพร่องของงานหรือแบบฝึกหัดที่ทำ เป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงการเรียนวรรณคดีและวรรณกรรมของนักเรียนให้ดีขึ้น				
35. นักเรียนคิดว่าการเฉลยข้อสอบวรรณคดีและวรรณกรรมของครูทำให้เข้าใจบทเรียนมากขึ้น และทราบถึงข้อบกพร่องของตนเอง				

36. นักเรียนได้ทำกิจกรรมโดยหลังเรียนจบแต่ละคาบเรียนหรือภาคเรียน

- ชักถามความเข้าใจของนักเรียนเป็นรายบุคคล
- ชักถามความเข้าใจของนักเรียนเป็นรายกลุ่ม
- การทดสอบย่อย
- ประเมินตนเองและเพื่อนร่วมชั้นเรียน
- นักเรียนจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน
- นักเรียนทำแบบทดสอบ
- นักเรียนการทำรายงานหรือโครงการ
- นักเรียนทำแบบฝึกหัดหรือรายงาน
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหา

นักเรียนมีข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในด้านต่อไปนี้
อย่างไร

1. ด้านการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้สาระวรรณคดีและวรรณกรรม

.....

.....

.....

2. ด้านการเรียนรู้ผ่านสื่อมาประกอบการเรียนการสอน

.....

.....

.....

3. ด้านการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ในชั้นเรียน

.....

.....

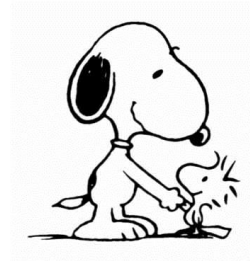
.....

4. อื่นๆ

.....

.....

.....

ขอบคุณค่ะ

แบบสัมภาษณ์ครูภาษาไทย

เรื่อง

สภาพ ปัญหาและการนำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและ
วรรณกรรม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16

โรงเรียน.....

วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์..... เริ่มเวลา..... สิ้นสุดเวลา.....

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....

2. เพศ ชาย หญิง

3. อายุ 20-29 ปี 30-39 ปี

40-49 ปี 50 ปีขึ้นไป

4. อายุราชการ 0-10 ปี 11-20 ปี

21-30 ปี 31 ปีขึ้นไป

5. วุฒิทางการศึกษาสูงสุด ปริญญาตรี สาขา.....

ปริญญาโท สาขา.....

ปริญญาเอก สาขา.....

6. ตำแหน่งปัจจุบัน

ตำแหน่งทางวิชาการ.....

ตำแหน่งอื่นๆในโรงเรียน.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรมของครูผู้สอน

1. ท่านมีวิธีการทำงานร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษาและศึกษานิเทศก์อย่างไร ในการพัฒนา
ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนวิชาภาษาไทย ในด้านวรรณคดีและวรรณกรรม.....

.....
.....
.....

- ปัญหาที่ท่านพบ

.....
.....

2. ท่านมีวิธีการอย่างไร ในการสร้างความร่วมมือระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ ชุมชน
และนักเรียน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน.....

.....
.....
.....

- ปัญหาที่ท่านพบ

.....
.....

3. โรงเรียนได้มีการสำรวจและประเมินความต้องการของท่านหรือไม่

- ใช้วิธีการใด

.....
.....

- ข้อมูลที่สำรวจเกี่ยวข้องกับเรื่องใด

.....
.....

- ใช้ช่วงเวลาใดในการสำรวจข้อมูล

.....

.....

.....

- ปัญหาที่ท่านพบ

.....

.....

4. โรงเรียนใช้วิธีการใดในการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา และความต้องการ เกี่ยวกับสภาพ
การจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม.....

.....

.....

.....

.....

- มีเกณฑ์ในการพิจารณาอย่างไร

.....

.....

.....

- ปัญหาที่ท่านพบ

.....

.....

5. โรงเรียนใช้วิธีการใดในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา และกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหา

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา

เรื่อง

สภาพ ปัญหาและการนำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและ
วรรณกรรม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16

โรงเรียน.....

วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์..... เริ่มเวลา..... สิ้นสุดเวลา.....

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....

2. เพศ ชาย หญิง

3. อายุ 20-29 ปี 30-39 ปี

40-49 ปี 50 ปีขึ้นไป

4. อายุราชการ 0-10 ปี 11-20 ปี

21-30 ปี 31 ปีขึ้นไป

5. วุฒิต่างการศึกษาระดับสูงสุด ปริญญาตรี สาขา.....

ปริญญาโท สาขา.....

ปริญญาเอก สาขา.....

6. ตำแหน่งปัจจุบัน

ตำแหน่งทางวิชาการ.....

ตำแหน่งอื่นๆในโรงเรียน.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรมของรอง
วิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระ

1. ท่านมีการสำรวจปัญหา และความต้องการ เกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนสาระ
วรรณคดีและวรรณกรรมโดยใช้วิธีการใด

.....

.....

.....

ข้อมูลที่ท่านพบจากการสำรวจปัญหา และความต้องการ เกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอน
สาระวรรณคดีและวรรณกรรมมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

2. ท่านมีการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา และกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหาโดยใช้วิธีการใด

.....

.....

.....

3. ท่านต้องการได้รับการสนับสนุนและช่วยเหลือจากหน่วยงานต้นสังกัด/ชุมชน/บุคคลภายนอกใน
การจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในด้านใดบ้าง

.....

.....

.....

4. ท่านมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย สาระวรรณคดีและ
วรรณกรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์

เรื่อง

สภาพ ปัญหาและการนำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

วรรณคดีและวรรณกรรม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16

โรงเรียน .....

วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์..... เริ่มเวลา..... สิ้นสุดเวลา.....

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....

2. เพศ ชาย หญิง

3. อายุ 20-29 ปี 30-39 ปี

40-49 ปี 50 ปีขึ้นไป

4. อายุราชการ 0-10 ปี 11-20 ปี

21-30 ปี 31 ปีขึ้นไป

5. วุฒิต่างการศึกษาระดับสูงสุด ปริญญาตรี สาขา.....

ปริญญาโท สาขา.....

ปริญญาเอก สาขา.....

6. ตำแหน่ง/หน้าที่ปัจจุบัน

ตำแหน่งทางวิชาการ.....

ตำแหน่งอื่นๆในหน่วยงาน.....

หน้าที่ที่รับผิดชอบ.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรมของ
ศึกษานิเทศก์

1. ท่านมีวิธีการทำงานร่วมกับครูและผู้บริหารอย่างไร ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนวิชา
ภาษาไทย ในด้านวรรณคดีและวรรณกรรม

.....
.....
.....

ปัญหาที่ท่านพบ

.....
.....

2. ท่านมีวิธีการอย่างไร ในการสร้างความร่วมมือระหว่างครู ชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษา และ
นักเรียน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

.....
.....
.....

- ปัญหาที่ท่านพบ

.....
.....

3. ท่านมีวิธีการอย่างไรในการเสริมแรงครู ให้ทำผลงานวิชาการที่สนับสนุนการพัฒนาตนเองของ
ครูและการเรียนรู้ของนักเรียน.....

.....
.....
.....

- ปัญหาที่ท่านพบ

.....
.....

4. ท่านมีวิธีการเก็บข้อมูลปัญหาของครูอย่างไร.....

.....
.....

- ปัญหาที่ท่านพบ

.....
.....

5. ท่านมีวิธีการเก็บข้อมูลความต้องการของครูอย่างไร.....

.....
.....

- ปัญหาที่ท่านพบ

.....
.....

6. ท่านมีวิธีการอย่างไรในการสร้างความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างศึกษานิเทศก์กับครู เกี่ยวกับการ
ปฏิบัติการนิเทศ การเก็บข้อมูล วิธีการประเมิน และสรุปผลการนิเทศ.....

.....
.....

- ปัญหาที่ท่านพบ

.....
.....

- มีการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนแก่ครู หรือไม่.....

- ท่านใช้วิธีการอย่างไร.....

.....
.....

- ท่านจัดทำในช่วงเวลาใด / จำนวนกี่ครั้ง.....

- ท่านมีการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่ผู้ดำเนินโครงการหรือไม่
.....
.....

7. ท่านมีการประเมินผลการเตรียมความพร้อมก่อนการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนหรือไม่ มีวิธีการอย่างไร ครอบคลุมเรื่องใดบ้าง

.....
.....
.....

- ท่านใช้เครื่องมือใดในการประเมินผล .....

- ปัญหาที่ท่านพบ.....
.....

8. ท่านมีแนวทางในการประสานและส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายและมาตรฐานทางการศึกษาอย่างไร.....

.....
.....

แบบสังเกตการณ์เรียนการสอนสาระวรรณคดีและวรรณกรรม

โรงเรียน..... ผู้สอน..... วิชา.....

วัน/เดือน/ปี..... ช่วงเวลาที่สังเกต..... จำนวนนักเรียน..... คน

คำชี้แจง แบบสังเกตการณ์เรียนการสอน มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจลักษณะการประเมินการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยใน 1 ชั่วโมงหรือคาบ โดยให้ทำเครื่องหมาย **V** ในช่องทำหรือไม่ทำที่ตรงกับพฤติกรรมของครู และหากเป็นพฤติกรรมที่ครูทำให้ระบุระดับคะแนนที่เหมาะสมกับพฤติกรรมของครู โดยแบ่งเป็นประเด็นในการสังเกตดังนี้

กิจกรรมการเรียนรู้

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน เวลา ..... นาที

วัตถุประสงค์	พฤติกรรม		หมายเหตุ/ข้อเสนอแนะ
	ทำ	ไม่ทำ	
1. ผู้สอนบอกเรื่องที่จะเรียนกับนักเรียน			
2. ผู้สอนดึงความสนใจของนักเรียนให้มาอยู่ที่บทเรียน			
3. ผู้สอนมีการเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ที่กำลังจะเรียน			

สื่อการเรียนรู้	ระดับคะแนน					หมายเหตุ/ข้อเสนอแนะ
	4	3	2	1	0	
1. สื่อการเรียนรู้สนับสนุนการเรียนรู้						

ชั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เวลา ..... นาที

วัตถุประสงค์	ระดับคะแนน					หมายเหตุ/ข้อเสนอแนะ
	4	3	2	1	0	
1. การจัดกิจกรรมสอดคล้องกับเนื้อหาสาระ						
2. การจัดกิจกรรมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์						
3. การสร้างแรงเสริมและกำลังใจ						
4. การมีส่วนร่วมของผู้เรียน						
5. สอนเน้นความรู้						
6. สอนเน้นทักษะ						
7. สอนให้ได้เจตคติ						
8. สอนเชื่อมโยงกับความรู้เดิม						
9. สอนเชื่อมโยงกับชีวิตจริง						
10. สอนแล้วได้สมรรถนะที่พึงประสงค์ ☐ การสื่อสาร ☐ การแก้ปัญหา ☐ การคิดวิเคราะห์ ☐ ทักษะชีวิต						

กิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้ในคาบนี้	หมายเหตุ/ข้อเสนอแนะ
☐ การสอนแบบบรรยาย	ใช้สอนประเด็น
☐ การสอนโดยใช้การสาธิต	ใช้สอนประเด็น
☐ การสอนโดยใช้การนิรนัย	ใช้สอนประเด็น
☐ การสอนโดยใช้การอุปนัย	ใช้สอนประเด็น
☐ การสอนโดยใช้การออกไปทัศนศึกษา	ใช้สอนประเด็น
☐ การสอนโดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อย	ใช้สอนประเด็น
☐ การสอนโดยการใช้การแสดงบทบาทสมมติ	ใช้สอนประเด็น
☐ การสอนโดยใช้เกม	ใช้สอนประเด็น
☐ การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง	ใช้สอนประเด็น
☐ การสอนโดยใช้ศูนย์การเรียนรู้	ใช้สอนประเด็น
☐ การสอนโดยใช้บทเรียนแบบโปรแกรม	ใช้สอนประเด็น
☐ การสอนอ่านร้อยกรอง	ใช้สอนประเด็น
☐ การสอนโดยใช้คำถาม	ใช้สอนประเด็น
☐ อื่นๆ	ใช้สอนประเด็น

สื่อการเรียนรู้	ระดับคะแนน					หมายเหตุ/ข้อเสนอแนะ
	4	3	2	1	0	
1. สื่อการเรียนรู้สนับสนุนการเรียนรู้						
2. ความชัดเจนของสื่อ (ขนาด / สีของตัวอักษร / สีของพื้นหลัง)						
3. ความถูกต้องของเนื้อหาที่ปรากฏในสื่อ						
4. สื่อที่ปรากฏในสื่อมีความหมาย						
5. ภาพคมชัดและมีความสอดคล้องกับเนื้อหา						
6. ใช้สื่อที่มีความหลากหลาย						
7. การติดสื่อทำมือบนกระดานเป็นระบบ						
8. การเขียนกระดานเป็นระบบ						
สื่อการเรียนรู้ที่ใช้	หมายเหตุ/ข้อเสนอแนะ					
สื่อสิ่งพิมพ์						
☐ หนังสือเรียน						
☐ ใบความรู้						
☐ ใบงาน						
☐ เอกสารอ่านเพิ่มเติม						
☐ หนังสือวิชาการที่เกี่ยวข้อง						
☐ ข่าว/บทอ่านในหนังสือพิมพ์						

สื่อการเรียนรู้ที่ใช้	หมายเหตุ/ข้อเสนอแนะ
☐ บทอ่านในนิตยสาร	
☐ บทความในวารสารวิชาการ/หนังสือรวมบทความ	
☐ รายงานวิจัย	
สื่อเทคโนโลยี	
☐ แลบบันทึกภาพพร้อมเสียง (วิดีโอ)	
☐ แลบบันทึกเสียง	
☐ โปรแกรมการนำเสนอ (POWER POINT)	
☐ ภาพนิ่ง	
☐ สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน	
☐ การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนรู้	
สื่ออื่นๆ	
☐ วิทยากรในท้องถิ่น	
☐ อื่นๆ	

ชั้นสรุป เวลา ..... นาที

วัตถุประสงค์	ระดับคะแนน					หมายเหตุ/ข้อเสนอแนะ
	4	3	2	1	0	
1. การสรุปบทเรียน						
1.1 สรุปเนื้อหาสาระเป็นความคิดรวบยอด						
1.2 สรุปเนื้อหาให้นักเรียนทราบว่าฝึกทักษะอะไร เพื่ออะไร						
1.3 สรุปเนื้อหาให้นักเรียนตระหนักในความสำคัญของเรื่องที่เรียน						
1.4 สรุปเนื้อหาให้นักเรียนตระหนักถึงการนำเนื้อหาไปใช้ในชีวิตจริงนอกห้องเรียน						

การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้	พฤติกรรม		หมายเหตุ/ข้อเสนอแนะ
	ทำ	ไม่ทำ	
ประเด็นที่ประเมิน			
1. การประเมินผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด			
2. การประเมินความรู้พื้นฐานของนักเรียนก่อนการสอน			
3. การประเมินความรู้ของนักเรียนระหว่างการเรียนการสอน			
4. การประเมินความรู้ของนักเรียนหลังการสอน			
วิธีการประเมิน.....			
เครื่องมือ			
ชิ้นงาน / ภาระงาน.....			

ภาคผนวก ง

ตารางแสดงค่าความสอดคล้องระหว่างข้อกำหนดกับเนื้อหา (IOC)

ตาราง แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามจากแบบสอบถามครูภาษาไทยกับ
ลักษณะเฉพาะกลุ่มพฤติกรรมจากความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน

ข้อคำถาม	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1	+1	+1	+1	3	1.0
2	+1	+1	+1	3	1.0
3	+1	+1	+1	3	1.0
4	+1	+1	+1	3	1.0
5	+1	+1	+1	3	1.0
6	+1	+1	+1	3	1.0
7	+1	+1	+1	3	1.0
8	+1	+1	+1	3	1.0
9	+1	+1	+1	3	1.0
10	+1	+1	+1	3	1.0
11	+1	+1	+1	3	1.0
12	+1	+1	+1	3	1.0
13	+1	+1	+1	3	1.0
14	+1	+1	+1	3	1.0
15	+1	+1	+1	3	1.0
16	+1	+1	+1	3	1.0
17	+1	+1	+1	3	1.0
18	+1	+1	+1	3	1.0
19	+1	+1	+1	3	1.0
20	+1	+1	+1	3	1.0
21	+1	+1	+1	3	1.0
22	+1	+1	+1	3	1.0
23	+1	+1	+1	3	1.0
24	+1	+1	+1	3	1.0

ข้อคำถาม	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
25	+1	+1	+1	3	1.0
26	+1	+1	+1	3	1.0
27	+1	+1	+1	3	1.0
28	+1	+1	+1	3	1.0
29	+1	+1	+1	3	1.0
30	+1	+1	+1	3	1.0
31	+1	+1	+1	3	1.0
32	+1	+1	+1	3	1.0
33	+1	+1	+1	3	1.0
34	+1	+1	+1	3	1.0
35	+1	+1	+1	3	1.0
36	+1	+1	+1	3	1.0
37	+1	+1	+1	3	1.0
38	+1	+1	+1	3	1.0
39	+1	+1	+1	3	1.0
40	+1	+1	+1	3	1.0
41	+1	+1	+1	3	1.0
42	+1	+1	+1	3	1.0
43	+1	+1	+1	3	1.0
44	+1	+1	+1	3	1.0
45	+1	+1	+1	3	1.0
46	+1	+1	+1	3	1.0
47	+1	+1	+1	3	1.0

ตาราง แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามจากแบบสอบถามผู้บริหาร
สถานศึกษากับลักษณะเฉพาะกลุ่มพฤติกรรมจากความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน

ข้อคำถาม	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			$\sum R$	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1	+1	+1	+1	3	1.0
2	+1	+1	+1	3	1.0
3	+1	+1	+1	3	1.0
4	+1	+1	+1	3	1.0
5	+1	+1	+1	3	1.0
6	+1	+1	+1	3	1.0
7	+1	+1	+1	3	1.0
8	+1	+1	+1	3	1.0
9	+1	+1	+1	3	1.0
10	+1	+1	+1	3	1.0
11	+1	+1	+1	3	1.0
12	+1	+1	+1	3	1.0
13	+1	+1	+1	3	1.0
14	+1	+1	+1	3	1.0
15	+1	+1	+1	3	1.0
16	+1	+1	+1	3	1.0
17	+1	+1	+1	3	1.0
18	+1	+1	+1	3	1.0
19	+1	+1	+1	3	1.0
20	+1	+1	+1	3	1.0
21	+1	+1	+1	3	1.0
22	+1	+1	+1	3	1.0
23	+1	+1	+1	3	1.0
24	+1	+1	+1	3	1.0
25	+1	+1	+1	3	1.0

ข้อคำถาม	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
26	+1	+1	+1	3	1.0
27	+1	+1	+1	3	1.0
28	+1	+1	+1	3	1.0
29	+1	+1	+1	3	1.0
30	+1	+1	+1	3	1.0
31	+1	+1	+1	3	1.0
32	+1	+1	+1	3	1.0
33	+1	+1	+1	3	1.0
34	+1	+1	+1	3	1.0
35	+1	+1	+1	3	1.0
36	+1	+1	+1	3	1.0
37	+1	+1	+1	3	1.0
38	+1	+1	+1	3	1.0
39	+1	+1	+1	3	1.0
40	+1	+1	+1	3	1.0
41	+1	+1	+1	3	1.0
42	+1	+1	+1	3	1.0
43	+1	+1	+1	3	1.0
44	+1	+1	+1	3	1.0

ตาราง แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามจากแบบสอบถามนักเรียนกับ
ลักษณะเฉพาะกลุ่มพฤติกรรมจากความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน

ข้อคำถาม	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1	+1	+1	+1	3	1.0
2	+1	+1	+1	3	1.0
3	+1	+1	+1	3	1.0
4	+1	+1	+1	3	1.0
5	+1	0	+1	2	0.6
6	+1	0	+1	2	0.6
7	+1	+1	+1	3	1.0
8	+1	+1	+1	3	1.0
9	+1	0	+1	2	0.6
10	+1	+1	+1	3	1.0
11	+1	+1	+1	3	1.0
12	+1	0	+1	2	0.6
13	+1	0	+1	2	0.6
14	0	+1	+1	2	0.6
15	+1	+1	+1	3	1.0
16	+1	+1	+1	3	1.0
17	+1	+1	+1	3	1.0
18	+1	+1	+1	3	1.0
19	+1	0	+1	2	0.6
20	+1	+1	+1	3	1.0
21	+1	0	+1	2	0.6
22	+1	0	+1	2	0.6
23	+1	+1	+1	3	1.0
24	+1	0	+1	2	0.6

ข้อคำถาม	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
25	+1	0	+1	2	0.6
26	+1	0	+1	2	0.6
27	+1	0	+1	2	0.6
28	+1	+1	+1	3	1.0
29	+1	+1	+1	3	1.0
30	+1	+1	+1	3	1.0
31	+1	+1	+1	3	1.0
32	+1	+1	+1	3	1.0
33	+1	+1	+1	3	1.0
34	+1	+1	+1	3	1.0
35	+1	+1	+1	3	1.0
36	+1	+1	+1	3	1.0

ภาคผนวก จ

ตารางแสดงผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิพื้นฐาน (O-NET)
ของโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ตารางแสดงผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2554 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจังหวัดสงขลาและสตูล

ลำดับที่	โรงเรียนในจังหวัดสงขลา	คะแนน (%)		ระดับคุณภาพ
		2553	2554	
1	โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ สงขลา	52.45	60.15	A
2	โรงเรียนสทิงพระวิทยา	45.34	48.40	A
3	โรงเรียนสทิงพระชนูปถัมภ์	43.79	44.01	C
4	โรงเรียนวรรณารัตน์เฉลิม	49.74	55.12	A
5	โรงเรียนนวมินทราชูทิศ ทักษิณ	45.28	51.38	A
6	โรงเรียนเกาะแก้วพิทยาสรรค์	42.34	41.31	C
7	โรงเรียนตะเครียะวิทยาคม	37.63	47.28	D
8	โรงเรียนระโนด	43.93	48.55	A
9	โรงเรียนสามบ่อวิทยา	40.75	43.82	C
10	โรงเรียนคลองแดนวิทยา	41.28	47.60	D
11	โรงเรียนระโนดวิทยา	43.61	46.63	D
12	โรงเรียนกระแสดินฐิวิทยา	45.38	45.73	D
13	โรงเรียนธรรมโฆสิต	40.34	44.85	D
14	โรงเรียนสงขลาวิทยาคม	41.85	44.03	C
15	โรงเรียนชะแล่นิมิตวิทยา	39.71	40.21	C
16	โรงเรียนรัตภูมิวิทยา	44.82	43.22	C
17	โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย	53.48	63.46	A
18	โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัยสมบูรณกุลกันยา	53.12	59.34	A
19	โรงเรียนมัธยมสิริวัณวรี 2 สงขลา	44.31	49.75	A
20	โรงเรียนหาดใหญ่รัฐประชาสรรค์	45.48	50.53	A
21	โรงเรียนคูเต่าวิทยา	40.58	46.25	D
22	โรงเรียนหาดใหญ่พิทยาคม	41.58	46.09	C
23	โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย 2	45.90	52.30	A

ลำดับที่	โรงเรียนในจังหวัดสงขลา	คะแนน (%)		ระดับคุณภาพ
		2553	2554	
24	โรงเรียนหาดใหญ่เจริญราษฎร์พิทยา	36.21	37.21	C
25	โรงเรียนพะตงประธานศรีวิวัฒน์	45.04	45.33	D
26	โรงเรียนควนเนียงวิทยา	39.87	44.54	C
27	โรงเรียนปากจ่าวิทยา	43.10	44.47	C
28	โรงเรียนบางกล่ำวิทยา ฯ	41.74	45.17	D
29	โรงเรียนรัตนพลวิทยา	41.39	41.93	D
30	โรงเรียนเทพา	43.42	46.09	C
31	โรงเรียนจะนะวิทยา	41.52	46.30	C
32	โรงเรียนนาทวีวิทยาคม	41.38	45.80	C
33	โรงเรียนจะนะชนูปถัมภ์	44.23	48.07	D
34	โรงเรียนทับช้างวิทยาคม	44.16	47.91	D
35	โรงเรียนเทพพิทยาภาณุมาศ	42.04	48.57	A
36	โรงเรียนเขาแดงกุศลวิทยา	39.25	41.86	C
37	โรงเรียนกอบกุลวิทยาคม	39.07	43.28	C
38	โรงเรียนป่าดงติณสุลานนท์	39.33	45.22	D
39	โรงเรียนไม้แก่นประชาอุทิศ	34.35	42.80	C
40	โรงเรียนจะโหนดพิทยาคม	42.31	46.06	C
41	โรงเรียนสะบ้าย้อยวิทยา	40.41	46.95	D
42	โรงเรียนสะเดาพรรคชัยกัมพลานนท์อนุสรณ์	43.31	44.86	C

ลำดับที่	โรงเรียนในจังหวัดสตูล	คะแนน (%)		ระดับคุณภาพ
		2553	2554	
1	โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย สตูล	54.72	62.71	A
2	โรงเรียนท่าแพผดุงวิทย์	41.50	44.56	D
3	โรงเรียนควนกาหลงวิทยาคม นิคมวัฒนา	41.98	45.15	D
4	โรงเรียนกำแพงวิทยา	44.22	53.10	A
5	โรงเรียนทุ่งหว้าวิทย	46.59	52.00	A
6	โรงเรียนปาล์มพัฒน์วิทย์	41.09	46.18	C
7	โรงเรียนสตูลวิทยา	41.61	45.26	C
8	โรงเรียนควนโดนวิทยา	44.21	48.41	A
9	โรงเรียนสาครพิทยาคาร	35.63	46.14	C
10	โรงเรียนละงูพิทยาคม	42.34	46.18	D
11	โรงเรียนท่าศิลาบำรุงราษฎร์	40.77	44.09	D
12	โรงเรียนพิมานพิทยาสรรค์	46.13	52.81	A

ภาคผนวก จ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสังเกตการณ์การเรียนการสอน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสังเกตการเรียนการสอน

โรงเรียนในจังหวัดสงขลา

1. โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย
2. โรงเรียนรัตนพลวิทยา

โรงเรียนในจังหวัดสตูล

3. โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย สตูล
4. โรงเรียนท่าศิลาบำรุงราษฎร์

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวพรรณรอง รัตน์ไชย เกิดวันที่ 26 เมษายน พ.ศ.2531 มีภูมิลำเนาอยู่ที่จังหวัดสงขลา สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยศิลปากร ในปีการศึกษา 2552 และเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญา ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2553